

**MÜRŞİDİ
KÂMİL
KİMDİR?**

EBUBEKİR TANRIKULU

İÇİNDEKİLER

1-Önsöz.....	5
2-İnsanınYaratılışı Gayesi,.....	11
3-İnsan-ı Kâmil,.....	13
4-İrşadve.Tebliğ.....	27
5-MürşidiKâmil,.....	33
5-İslamı Yaşamada Bir Mürşidi Kâmilî Vesile Edinmek,.....	33
6-Mürşidi Kâmilî Nasıl Tanıyacağız?.....	37
7-Mürşid ve Müridlerin Durumu.....	39
8-Mürşidin Özellikleri.....	43
9-Müridin Dervişin Edepleri.....	44
10-Müridde Bulunması Gereken Özellikler.....	45
11-Mürşidi Kâmilin Müridlerine Karşı Vazifeleri.....	48
12-Hakiki Şeyhin Tahsil Durumu Önemlimi?.....	51
13-Tasavvufî Terbiyede. Müridin Meşrebimi Yoksa Mürşid mi daha önemlidir?.....	51
14-Tarikata ilk giren Müridin Dikkat edeceği Hususlar.....	52
15-Müridin Şeyhine Karşı Edepleri.....	60
16-Müridin Terbiyesinde Şeyhe düşen Görevler.....	63
17-MüridinİhvanKardeşlerineKarşıGörevveEdepleri.....	65
18-Müridin Tarikata bağlı olmayanlara karşı Edepleri.....	66
19-Hangi Âlim ve Fakih Mürşidlere Tabi olmalıyız?.....	68
20-Sahte Şeyh, Gerçek Şeyh.....	76
21-Sahte Şeyhliğin Çıkış Noktası.....	95
22-Evliyalık,şeyhlik Miras yoluyla Geçmez.....	96
23- Meshep İmamlarının Tasavvufî İlişkisi.....	104
24-İslamda Tarikatların Ortaya Çıkışı.....	104
25-Hak Tarikatlar.....	111
26-Tarikata girerken, Mürşid ararken Ne Yapmalıdır?.....	118
27-Tarikata Nasıl Girilir?.....	119
28-Tarikatların Faydaları.....	119
29-Tasavvuf alanında Tarikat ve Tekkelerde zaman zaman Bozulmanın Nedenleri?.....	123
30-Tarikatların Bugünkü Durumu.....	124

31-Tasavvuf ve Tarikat Erbabı.....	132
32-İslamda Biad ve İntisab.....	134
33-Tarikata İntisab ve İlk Giriş Dersi.....	136
34-Salikin İlk Günleri Nasıl Geçmelidir?.....	142
35-Kadınların İntisabı.....	143
36-Kur'an-ı Kerimde Biad ve İntisab.....	144
37-Zamanın İmamına Biad etmek.....	147
38-Sünnette Biad ve İntisab.....	149
39-Tefekkürü Mevt.....	153
40-Teveccüh ve Rabıta.....	156
41-Teveccül.....	163
42-Kim Rabıta Yapar?.....	164
43-Kime Rabıta Yapılır?.....	165
44-Rabıta Nasıl Yapılır?.....	175
45-Rabıta Bidat veya Şirk Değildir.....	179
46-Silsile ve İcazetname.....	194
47-Mürşidi Kamil Terb.Yetişen Hülafada Aranan Vasıflar.....	199
48-Tasavvuf ve Tarikatlarda Halife.....	202
49-Ahirete İntikaleden Mürşide Rabıta Yapılırmı?.....	207
50-Himmet.....	213
51-İstimdat.....	214
52-Şeyh Müridine Nasıl Teveccüh Eder?.....	217
53-Halvetteki Zikrin Neticeleri.....	219
54-Allah'ın Veli Kulları.....	221

Alah'ım!Bu Kitabı okuyanın,okutanın veya okunmasına sebep olanların imanını Sen koru.Bizi nurlu yolundan ayırma.Bizi affına ve rızana erdir.Bütünhayırlı işlerimizde bizi başarıya ulaştır.Şüphesiz herşeyi hakkiyle bilen,hidayete erdiren,herşeye gücü yeten Sensin.Allah'ım!Bizi,Habibin Hz.Muhammed Mustafa(s.a.v)Efendimizin ve Onun ashabının,Sıddık veli kullarının yolundan ayırma.Kendi dostluğuna seçtiğin kullarınla iki cihanda beraber eyle.Amin.

ÖNSÖZ

Euzübillahimineşşeytanirraciym

Bismillahirrahmanirrahiym

İlahi ente maksudi ve rıdake ve likaike matlubi

*Elhamdulillahi Rabbil alemiyn vessalatü vesselamu
ala rasulina Muhammedin ve ala alihi vesahbihi
ecmaiyn.*

Allah'a hamd, Rasulü Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.)
ve ona uyanlara salât ve selam olsun.

Cenâb-ı Hakk'ın ahsen-i takvim sırrına mazhar olarak
yaratmış olduğu insanoğlu, kâinâtın âdetâ bir özü veya
tohumu gibidir. Çünkü câmiu'l-ezdâd olan, Allâh'ın bütün
sıfatlarından az veya çok nasîb almış tek varlık odur. Ve onun
varlıkların en şereflişi diye vasıflandırılmasının hikmeti de
budur. Bu yüzden o, yücelerin en yücesine yükselten cemâî
sıfatlarla olduğu kadar aşağıların aşağısına düşüren
menfiliklerle de muttasıftır.

İnsan hayatı, bu iki kutup arasında bir noktada karar
kılmayı neticelendiren ebedî bir mücadele sahnesidir. Bu
gerçek, kâinattaki benzer cidâlin "insan" denilen "küçük
kâinât"taki bir tecellîsidir. İnsanı insan yapan asıl
kahramanlık, bu mücadeleden fitrattaki aslî cevheri koruyan
bir netice hâsıl edebilmektir. İşte insan-ı kâmil, bu sûretle
temâyüz edenlerin müşterek adıdır. Böyleleri, bir zerafetler
meşheri ve bir san'at hârikasıdır. Kâinât kitabının hulâsası,
fâtıhası ve yaradılış sırrının tecellî mekânıdır.

İnsanoğlu, dünyaya bir gaye için gelmiştir. Bu gayeyi
bilmek, bulmak ve yaşamak insanın başlıca vazifesidir. Bu
üstünlük sebebiyledir ki, imtihan dünyasında bir takım

vazifeler verilmiştir. Bunların başında Allah'ı tanımak, Onun kulu olduğunu hiçbir zaman unutmamak ve bütün iman esaslarına inanmak gelir.

Dünyaya ağlayarak gelen insanoğlu, beşik le mezar arasında uzanan kısa bir ömrü vardır. İnsanoğlu bu ömrünü değerlendirebiliyor, ahirete giderken yüzü gülebiliyorsa mutludur. Dünya köprüsü üzerinde cereyan eden bu hayatın başı beşik sonu tabuttur. Gelirken beyaz bir kundağa sarılan insanoğlu giderken beyaz bir kefene sarılmaktadır. O kefeninde cebi yoktur. Dünya malından, şan ve şöhretten, makam ve mevkid en hiçbir şey götürememektedir. İmanıyla ameliyle baş başadır. İnsanoğlunun gelirken değil giderken gülebilmesi, mutlu olabilmesi önemlidir.

Cenab-ı Hak ilk peygamber Hz.Adem (a.s) dan son peygamber Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) ya kadar gelmiş geçmiş bütün nebi ve resuller (a.s) Hakk'ın davetini yapmış insanoğlunu daima Hakka,Tevhide çağırmışlardır.Kendilerine iteat edilmesini istemişler. Peygambere iteatin Allah' u Zülcelale iteat olduğunu, isyan ve inkârın Allah' ı inkar olduğunu bildirmişlerdir.

İslamda Biat Edilenler üç kısımdır:

1-Peygamberler,

2-Peygamberlerin manevi mirascısı olan mürşid ve âlimler.

3-Ulul Emr, idareciler, Sultan ve Padişahlar.

Biat almaya yetkili bu üç guruba yapılan biat, gerçekte yalnız Allah' u Zülcelale yapılanıdır. Bunlarsa, kendilerine tabi olanların biatlarıyla Allah' ın yeryüzünde şahitleridir.

Biat edilen kişilerin taşıması gereken en önemli şart, Allah' ın emir ve yasaklarını yeryüzünde hâkim kılmak, Allah' a ve Resulü Hz.Muhammed Mustafa' ya (s.a.v) iteat

etmek. Biat edenlerinde, Emredilen şeyleri aynen yapmak, yasaklardan kaçınması gerekir.

Peygamberin varisi olan âlim ve şeyhler, günah olan şeyleri asla emredemez. Kur'anın ve Resulullahın (s.a.v) şeriatının dışına çıkamaz. Peygamberler masum, mürşid veliler ise mahfuzdur.

Sultanlar ve idarecilerde şeyh ve âlimlere yakın olur, onlarla istişare edip işlerini ona göre yönlendirirse mahfuz, aksi halde perişan ve mağlup olurlar. Allah'ın emrine ve Resulullahın (s.a.v) sünnetine aykırı günah olan bir konuda iteate asla izin yoktur.

Günümüzde biat ve intisap ne yazık ki gereği gibi anlaşılamamaktadır. Kimileri bunu maddi çıkarlarına kullanmakta, kimileri de aslını öğrenmeden yanlış görüntü ve bilgilere aldanıp onu hiç kabul etmemektedir. Bunların yanı sıra bazı müminler hâlâ bu sünnetle amel etmektedir. Bu ihya hareketi Kur'an ve Sünnet'in yaşandığı tasavvuf çevrelerinde devam etmektedir. Eğer bu mesele dinin önem verdiği bir mesele ise onun dindeki yerini, bağlayıcı değerlerini bilmemiz gerekir. Kâmil insan, ilâhî sırların hazînesidir. Ancak ilâhî esrâra âşinâ olanlar, onun kemâline vâkıf olurlar. Çünkü o, cesed yapısı olarak diğer insanlardan farksızdır. Ancak gönül yapısı olarak Rabbin mükerrem kıldığı kullardandır. Ahsen-i takvîm sırrına ma'kesdir. Nûr mâdenidir. Sâlihler silsilesine halkalanmış bir incidir. Kendisine ledünnî ilme mazhar Hızır'ın nasîbi bahşedilmiştir.

İnsan, Allah'a ulaştığı zaman insan-ı kâmil, ilahi isim ve sıfatların mazharı ve Hakk'ın zatının kendisinde tecelli ettiği bir ayna olur. İnsan gerek nurani ve gerekse zulmani hicapları aştıktan sonra ancak bu hakikatlere erişebilir.

Kamil bir mürşide bağlanmanın hükmü, kişilerin durumuna göre değişir. Mesela, evlenmek nasıl bazıları için

farz, kimileri için sünnet, kimileri için mübah ise, bir mürşide bağlanmanın hükmünde böyledir. Kimileri için farz, kimileri için sünnet, kimileri içinde mübahtır. Bir mürşide bağlanmadan nefsinin şerrinden kurtulamayacak ve harama düşecek kimseler için farz, manevi derecesinin yükselmesine yardımcı olacak kimseler için müstehab, ama intisab kendilerine bir şey kazandırmayacak olanlar için mübahtır.

Allah'a giden yol, ancak Resulullah'ın yaşadığı gibi yaşayan, onun sünnetini diri tutanlara açıktır. Cenab-ı Hak, Kur'an'ında: ***"Andolsun ki, Resulullah'da sizin için, Allah'a ve Ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için en mükemmel örnek vardır."***(Ahzab Suresi,21)***"Ey İmanedenler! Allah'dan korkun. Ona yakınlaşmak için vesile arayın."***(Maide Suresi,35)**buyurur.**

Tasavvuf ve tarikat; İslam'ı; Kur'ana, Sünnete ve Şeriata göre, aslına uygun şekilde dosdoğru yaşamak demektir. Allah'ı zikir etmek, başta beş vakit namaz olmak üzere ibadetleri dosdoğru bir şekilde eda etmektir.

Resulullah Efendimizi (s.a.v) kendisine en büyük örnek ve model olarak kabul edip onun izinden gitmek, Sünnetine yapışmak, onun gibi güzel ahlaklı olmak için var gücüyle çalışmak demektir. Evet, tasavvuf öncelikle farzları, onlardan sonra müekked sünnetleri, nafileleri, dinimizin güzel gördüğü iyi işleri yapmaktır. Tasavvuf haramlardan kaçınmaktır. Gerçek sûfiler yalan söylemez, verdiği sözden dönmez, emanete hıyanet etmez. Onlar gıybet etmez, nemime yapmaz, diğer lisan afetlerinden uzak durur. Gıybet eden, insanlara diliyle zarar veren kişiler, zahiren sûfi gibi görünseler de onlar sahte ve yalancı sûfilerdir ve kesinlikle tasavvufu ve tarikatı temsil etmezler.

Anadoluya İslam ve Tevhid tasavvufla girmiştir. Osmanlı devlet-i islamiyesi bir Şariat-Tarikat devletiydi.

Bu ülkede tasavvufu ve tarikati yıkmaya çalışanlar, bilerek veya bilmeyerek İslam'ı yıkmaya çalışıyorlar. Peki, öyleyse, tasavvuf ve tarikat düşmanları kimlerdir?

Osmanlı devletine ve İslam hilafetine isyan etmiş Vehhabîler. Ehl-i Sünnete karşı olan Râfızîler. Gerçek İslamı kaldırıp yeni bir din türetmek isteyen Reformcular, Yenilikçiler, Değişimciler. Mason Afganî'nin ve Abduh'un taraftarları. Kemalistler. Mezhepsizler ve Telfik-i Mezahib taraftarları.

Dikkat buyurursanız Türkiye'deki tasavvuf düşmanlarının en fazla İmamı Âzam Ebû Hanife hazretlerine saldırdıklarını görürsünüz. Çünkü ülkemiz Müslümanlarının mezhep imamı o muhterem zattır. O, hem itikatta ilk imamıdır. Hem Şeriat ve fıkıhta. Hem de tasavvuf boyutunda. O ibadette, zühd ve takvada, yüksek ahlakta, fazilette, İslam'ı yaşamakta bütün Müslümanlara örnek olmuştur. Kendisi Ehl-i Beyt imamlarından Câfer-i Sâdık hazretlerine intisablı idi.

Gerçek tasavvuf Şeriattan kıl kadar ayrılmaz. Gerçek mürşid-i kâmiller, gerçek şeyhler, gerçek dervişler ve sûfiler; âbid, zâhid, muttaki, müteverri, muhlis, mustakim Müslümanlardır. Onlar haram yemezler. Onlar halkın paralarını ve mallarını toplayıp zimmetlerine geçirmezler. Onlar hikmet sahibidir. Onlar âdildir. Onlar israf etmezler, lüks hayat sürmezler.

Bazı kötü örnekler yüzünden tasavvuf ve tarikata cephe almak zulümdür, büyük yanılgıdır, insafsızlıktır. Tasavvufa ve tarikata cephe almak, bindiği dalı kesmek demektir. Muhammed b. Abdülvehhab'a karşı kardeşi Süleyman b. Abdülvehhab reddiye yazmıştır. Vehhabîlerin imam olarak kabul ettikleri İbn Teymiye'nin bile tasavvufî tarafı vardır.

Medreselerin kapatılmasından sonraki karanlık devirlerde bu ülkede Tevhid, Kur'an, Şeriat hizmetlerinin büyük bir kısmını mutasavvıflar ve tarikat erbabı yapmıştır. Medreselerin ve tasavvuf tekkelerinin kapatılması, büyük bir insan hakları ihlalidir. Bunların en kısa zamanda açılması gereklidir. Rejimden bağımsız bir İslam Teşkilatı kurulmalı, bünyesinde bir Meclis-i Meşayih olmalı ve tasavvufi faaliyetlerin Kur'ana, Sünnete, Şeriata uygun olmasını kontrol etmelidir. Tekkelerde yalan söylemeyen, emanete hıyanet etmeyen, vaadinden dönmeyen, eliyle ve diliyle insanları incitmeyen, haram yemeyen, saçı bitmedik yetimlerin ve fukaranın haklarına göz dikmeyen, el uzatmayan, beyinsizlik yapmayan olgun Müslümanlar yetiştirilmelidir.

Bugünkü fitne ve fesadın, kokuşmanın, tefrikanın ilacı gerçek tasavvuftur. İslam bu ülkeye tasavvufla gelmiştir. Tekrar yükselecek ve hâkim olacaksa yine tasavvufla olacaktır. Sahtesi değil, gerçeği ile.

Abdulkadir Geylanilerin. Muhammed Nakşibendîlerin. Ahmet Yesevilerin, Harakanî'lerin, Akşemseddin'lerin, Hacı Bayram'ların, Şaban-ı Veli'lerin, Aziz Mahmud Hüdayi'lerin, Emir Sultan'ların, Mevlana'ların, Merkez Efendi'lerin, Sümbül Sinan'ların, Tokadî Emin'lerin ve onlar gibi olanların tasavvufu ve tarikati,(k.s). Onlar Kur'an, Sünnet ve Şeriat yolunda sabit-kadem idiler.

Elinizdeki bu kitap, muteber kaynaklardan da yararlanılarak hazırlanmış, büyük bir boşluğu dolduracak bilgileri ihtiva etmektedir. Çalışmak ve gayret bizden, muvaffakiyet Allah'tandır.

***Ebubekir Tanrıkulu
Diyaret İşler Başkanlığı
Uzmanı***

İNSANIN YARATILIŞ GAYESİ

Allah’u Zülcelalin mahlûkatın en şereflişi, yeryüzünün halifesi olarak yarattığı ve Ahsen-i takvim sırrına mazhar kıldığı insanoğlu, dünyaya bir gaye için gelmiştir. Bu gayeyi bilmek, bulmak ve yaşamak insanın başlıca vazifesidir. Bu üstünlük sebebiyledir ki, imtihan dünyasında bir takım vazifeler verilmiştir. Bunların başında Allah’ı tanımak, Onun kulu olduğunu hiçbir zaman unutmamak ve bütün iman esaslarına inanmak gelir.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ (56)

Cenab-ı Hak:”*Ben insanları ve cinleri ancak beni tanısinlar, bana kulluk etsinler diye yarattım*”buyurur.(Zariyat Suresi,56)

İnsan maddesi ve manasıyla insandır. Manasız bir madde boş arı peteklerine benzer. Petek olmadan bal olmayacağı gibi, balsız petekte gayeyi temin edemez. Petek madde, yani insan vücudu ise, balda imandır, ruhtur. Şu halde insan, iki yönlü gelişmek, yani hem bedenlen, hemde ruhen, manen olgunlaşmak zorundadır. Tek ayakla yürüyen bir canlı, tek kanatla uçan bir kuş var mıdır. Tek kanatla uçmaya çalışmanın insanı saadete ulaştırdığı hiçbir zaman görülmemiştir.

Cenab-ı Hak, Kur’an’ı Kerimde: إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

“*Allah katında hak din şüphesiz İslam’dır.*” (Âl-i İmrân Sûresi, ayet 19)

Allah’u Zülcelalin katında razı olduğu ve Peygamberleri vasıtasıyla tebliğ ettiği, insanların uymasını istediği en doğru Hak din şüphesiz ki İslam dinidir. Bu dinin ilk tebliğcisi, Hz. Adem (a.s), son tebliğcisi ise Hatem-ül Enbiya Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) dır. Bütün beşeriyetin, ins ve cinin kurtuluşu buna bağlıdır. Kur’an’dan geçmeyen yollar saadete varamaz. İslamı yaşamayan ruhlar saadeti bulamaz.

Dünya sahasına ağlayarak atılan insanoğlu, beşikle mezar arasında uzanan kısa bir ömrü vardır. İnsanoğlu ömrünü değerlendirebiliyor, ahirete giderken yüzü gülebiliyorsa mutludur. Dünya köprüsü üzerinde cereyan eden bu hayatın başı beşik sonu tabuttur. Gelirken beyaz bir kundağa sarılan insanoğlu giderken de beyaz bir kefene sarılmaktadır. İnsanoğlunun gelirken değil giderken gülebilmesi, mutlu olabilmesi önemlidir.

Tevhid dini İslam, dün olduğu gibi, bugünde yarında insanlığı kurtuluşa götürecek tabiri caizse tek gemidir. Bu geminin sahibi bütün mahlûkatı “kün”emriyle yoktan vareden Allah’u Azimüşşan, kaptanı gelmiş geçmiş bütün insanların, bütün peygamberlerin en faziletlisi Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v), ışıĝı kararmış kalpleri ilahi hidayetle açan Kur’an-ı Kerimdir.

Bu gemiye binmeyen bir ferdin, bir cemiyetin felaketlerden kurtuluş ümidi yoktur. Bundan başka kurtuluş gemisi arayanlar hüsrana yuvarlanırlar.

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ (٨٥)

Cenab-ı Hak Kur’an-ı Kerimde: “Kim İslam’dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden böyle bir din asla kabul edilmeyecek ve ahirette de hüsrana uğrayanlardan olacaktır.” (Âl-i İmrân Sûresi, ayet 85)

Hz.Adem (a.s) dan itibaren bütün Nebi ve Resuller Müslüman olarak yaşamışlar, çocuklarına ve kavimlerine müslümanca yaşamalarını, ölürkende Müslüman olarak ruhlarını teslim etmelerini istemişlerdir

İnsanoğlu, kendisini kurtuluşa götürecek İslam gemisine binip binmemekte serbesttir. Dileyen biner. Ancak bindikten sonra, onun kanunlarına kurallarına riayet etmek mecburiyeti vardır. Onun yap dediklerini yapacak, yapma dediklerini yapmayacaktır. Aksi takdirde o gemide barınamaz, İlahi cezaya çarptırılır, felaketten felakete sürüklenir.

İnsanoğlunun yeryüzünde tek ve değişmeyen gayesi Kelime-i Tevhid anahtarıyla açılan İslam saltanatıdır. Bu saltanatın

hükümranlığını tanıyan herkes, gayesini bilmiş ve bulmuştur. Ancak, bu gayeyi yaşamak ve yaşatmak zarureti vardır. Dostu düşmanı tanıma, yaratana karşı kulluk görevlerini yerine getirme, enbüyük düşmanımız olan nefis ve şeytana karşı uyanık ve tedbirli olmamız lazımdır. Eğer yaratılış gayesine uygun yaşanmaz ise nefis ve şeytan ordularının tuzağına düşer dünyamızı ve ahiretimizi berbat ederiz.

Cenab-ı Hak Kur'an'ında bizlere hitaben:

(7) **“Ey İman edenler! Eğer siz Allah’a, onun emrini tutar dinini uygular yardım ederseniz, O da size yardım eder ve düşmanlarınıza karşı ayaklarınızı sabit kılar, sağlam bastırır.”** (Muhammed suresi, 7)

O halde, Müslümanların yeniden dirilişi, yeniden cihana hâkim oluşu ve kurtuluşu için tek yol vardır. O da İslam’a dönüştür. Allah’a ve Resulüne itaattir. Kendi öz değerlerine sahip çıkmaktır. Ebedi kurtuluşa ermek isteyen herkes, İslam’a koşmak ve hayatını İslam’a göre düzenlemek zorundadır. Çünkü İslam’ın bütün emir ve yasakları insan için, hayattır, diriliştir, emniyettir ve kurtuluştur.

Bugün dünyada bütün engellemelere rağmen, İslam’a doğru hızlı bir yöneliş vardır. Bunun sebebi de, İslam’ın Hak din oluşu, gönüllere huzur ve güven vermesidir.

İNSAN-I KÂMİL

Cenâb-ı Hakk’ın ahsen-i takvim sırrına mashar olarak yaratmış olduğu insanoğlu, kâinâtın âdetâ bir özü veya tohumu gibidir. Çünkü câmiu'l-ezdâd olan, Allâh’ın bütün sıfatlarından az veya çok nasîb almış tek varlık odur. Ve onun varlıkların en şerefli diye vasıflandırılmasının hikmeti de budur. Bu yüzden o, yücelerin en yücesine yükselten cemâlî sıfatlarla olduğu kadar aşağıların aşağısına düşüren menfîliklerle de muttasıftır.

İnsan hayatı, bu iki kutup arasında bir noktada karar kılmayı neticelendiren ebedî bir mücâdele sahnesidir. Bu gerçek, kâinattaki benzer cidâlin "insan" denilen "küçük kâinât"taki bir tecellisidir. İnsanı insan yapan asıl kahramanlık, bu mücâdeleden fitrattaki aslî

cevheri koruyan bir netice hâsıl edebilmektir. İşte insan-ı kâmil, bu sûretle temâyüz edenlerin müşterek adıdır. Böyleleri, bir zerafetler meşheri ve bir san'at hârikasıdır. Kâinât kitabının hulâsası, fâtıhası ve yaradılış sırrının tecellî mekânıdır.

Kâmil insanın vücûdu bile azâlarına hâkimiyyet sayesinde kalbindeki yüceliklerin bir tezâhür sahnesidir. Kalbi ise, Cenâb-ı Hakk'a muhabbet ve aşkının mekânı, mârifetullâh hazînesinin âdetâ ihtîşamlı sarayıdır. Bunun için kâmil insanın kalbi, bir mânâda beytullâh olmuştur.

İnsan-ı Kamil, Akıl ve Nefs bakımından külli ve cüz'i bütün mertebeleri aşan, ilahi isim ve sıfatları kendisinde toplayan ve bu isim ve sıfatların tecellilerine mazhar olan kimsedir. Gerekli olan bütün makam ve derecelere ulaştıktan sonra, insanları terbiye ve irşad etmek için Cenab-ı Hakk'ın yeryüzünde halife olarak görevlendirdiği kimsedir. Bu dereceye,"Hakikat'ül-Hakikat, Cem'ül-Cem"denir. Yani bütün hakikatları kendi nefsinde toplayan kiş demektir. Zahir ve Batın ilimleri ile mücehhez olup Vahdaniyyeti ilahiyyei ve diğer sıfatların kâinattaki tecellilerini müşahade eden kimsedir. İnsan-ı Kamil, olgun, yetkin ve erdemli olan kimsedir. Bütün insanlığın sıfatlarını özünde toplayan ve Allah'ı Zülcelalin rahmet, hayat, kudret gibi isimlerine mazhar olan kimsedir. Birinc akıl, levh-i mahfuz, kitab-ı Mübin, kalp ve ruh sırlarına mazhar olan kimsedir.(*Cami'ul Usul. A.Gümüşhanevi*)

Kâmil insanı hakkıyla anlayabilmek ve îzâh edebilmek pek zordur.

Şeyh Sâdî (k.s) derki:

"Gönül, celîl olan Allâh'ın nazargâhıdır."

Kâmil insanın sözleri hikmet ve esrâr, amelleri sâlihdir. Peygamber Efendimizin (s.a.v) gönül ikliminden nasîb almıştır. Kalbî yapısı ile bir îcâd bedîasıdır. Çünkü Hakk'a vâsıl oluş ve halîfetullâh olma keyfiyeti kalb-i selîm ile mümkündür.

Kâmil insan:"Şerîat sözlerim, tarîkat fiillerim, hakîkat de hâl ve durumumdur." sözünden feyiz-yâb olmuştur.

Hadis-i kudsîde buyurulmuştur: "**Yere göğe sığmam, mü'min kulunun kalbine sığarım.**"

Kâmil insan, ışığın etrafında dönen kelebekler gibi Mevlâ muhabbetiyle irâdesiz hâle gelmiştir. Yâni O'nun gören gözü ve işiten kulağıdır. Mukadderât, kâmil insan için olacak şeylerin en güzelidir. İlâhî manzaraların müşâhedeşi altında olduğu için dünyâyâ âid hevâ ve heves cüceleşmiştir. Fânî izâfetlerin hiçbir ehemmiyeti kalmamıştır.

Kâmil insan, müşâhede ve seyr-i bedâyî, yâni ilâhî güzelliği temâşâ hâlidir. Âlem ve hâdiseler, onun için bir ibret akışıdır. Cereyan edip giden ilâhî tecellîler karşısında kulluk idrâki ve mahviyet edebi hâlidir. Bunun içindir ki, kâmil insanın Hakk'a yaptığı ilticâlar, umûmiyetle müstecâbdır. Onun niyâzları, geri çevrilmez. Fakat o, edeb ve Hakk'a rızası muktezâsınca kendisine âid hiçbir şey istemez. Yâni duâlarının içinde kendisi yoktur. Fıtratı mâye-i merhametle yoğrulduğu için gönlü bütün mahlûkatı içine alır. Kâinattaki ilâhî programın en mükemmel sûrette, yerli yerince olduğu ve derin bir hikmet ile mücehhez bulunduğu idrâki içindedir.

Sünbül Sinan Efendi (k.s), birgün mürîdânına sorar: "Şâyet Cenâb-ı Hakk, farz-ı muhâl bu kâinâtın sevk u idâresini size vermiş olsaydı, ne yapardınız?" Beklemedikleri bu değişik suâl karşısında mürîdler, şaşımakla beraber Hazret-i Pîr'e cevap vermeme nezaketsizliğinde bulunmamak için muhtelif mütâlaalarını serdettiler. Kimi: "Dünyâda bir tek kâfir bırakmazdım!" Kimi: "Bütün kötülükleri yok ederdim!" Kimi: "İçki içenleri helâk ederdim!" gibi devam edip giden cevaplar verdiler. İçlerinde bir tanesi ise cevap vermeden susuyordu. Pîr'in dikkatini çekti ve ona bakarak: "Evlâdım! Ya sen ne yapardın?" dedi. Edebinden yüzü kızaran mürîd, büyük bir mahviyet içinde şeyhinin bu husûsî hitâbına boyun bükerek şöyle cevap verdi: "Efendim! Allâh'ın bu kâinâtı sevk u idâresinde -hâşâ- bir noksanlık mı var ki, ben farklı bir şey yapabileyim? Kâinattaki ilâhî tanzîm, tasavvurların ötesinde bir kudret akışı içinde devam ederken benim, âciz, kısıtlı, mahdûd akıl ve irâdemle "Bunu şöyle yapardım, bunu

böyle yapardım!" demek ne haddime!" dedi ve utancından gözlerini yere indirdi.

Hazret-i Pîr ise, bu kâmil cevapdan son derece memnûn kaldı. Mütebessim ve nûrlu çehresiyle mürîdini derûnî nazarlarıyla süzerek oradakilere:"İşte şimdi iş merkezini buldu!" dedi. Bundan sonra o mürîdin adı Merkez Efendi olarak kaldı. Asıl ismi olan Mûsâ Muslihiddîn unutuldu, "merkez" lafzı, kendisine sıfat oldu.

Kâmil insan, Hakk'ın aşk ve muhabbetinin tecellîsi altında olduğu için mercek altında bir kâğıdın yanması gibi nefsî temâyüller onda ömrünü tüketmiştir. Böylece nûrânî bir câzibe merkezi hâline geldiğinden diğer insanlar da gayr-i irâdî olarak onu sever ve sayarlar. Ancak o, fânî iltifat ve alâkaların kısıkcısından kendisini kurtarmış olduğundan gurûr, kibir ve ucûb gibi mezmûm sıfatların girdabına düşmez. Halk içinde Hakk ile beraberdir. **"Tâzîm li-emrillâh" (Allâh'ın emirlerine hürmetle riâyet) ve "Şefkat li-halkullâh" (Allâh'ın mahlûkâtına şefkat) düstûrunu yaşar**, ancak Allâh'a muhabbetinin muktezâsınca zıdd-ı kâmilî olan zâlim ve nankör kullara aslâ muhabbet ve meyil göstermez. Yalnız merhameti îcâbı onlara da acır, hidâyetlerine duâ eder.

Mal-mülk ve dünyâya âid bütün servetler, ona yalnız infâk için lâzımdır. Kâmil insan; **"İnsan benim sırrımdır. Ben de insanın sırrıyım."** hadîs-i kudsîsi muktezâsınca derûnî hikmet ve esrâra nüfûz ederek kendini mârifetullâh ve vâsıl-ı ilâllâh olmaya adanmıştır. Artık o, bu cihânın dert ve ızdıraplarına aldırmayan has bir kuldur.

Rivâyete göre Hz.Îsâ (a.s),teninde alacalar bulunan ve iki şakağı da çökmüş bir şahsa rastladı. O şahıs, üzerindeki hastalıklara aldırmayarak:

"Yâ Rabbî! Sana sonsuz hamd ü senâlar olsun ki, mahlûkatın pek çoğunu mübetelâ kıldığın dertten beni halâs eyledin!" diyordu.

Hz.Îsâ (a.s), muhâtabının fikriyâtının idrâk ve kemâlini yoklamak maksadıyla ona:"Ey kişi! Allâh'ın senden giderdiği hangi dert var ki?" dedi. Hasta şöyle cevap verdi:"Ey Rûhullâh! En fecî hastalık ve belâ, kalbin Hakk'dan gâfil ve mahrûm olmasıdır. Şükürler olsun ki Allâh'ı Teâlâ, beni bundan muhâfaza

buyurmuştur. Zîrâ ben Cenâb-ı Hakk'ın kalbime verdiği mârifetullâh lezzeti ve neş'esi içindeyim. Onun dışındaki dünyâ nîmetlerini görmüyor ve hissetmiyorum bile."

Kâmil insan, bu dünyâ âlemine **"küllü men aleyhâ fân"** (*Herkes ve her şey fânîdir.*) gözüyle bakar. Hayret makamında bâkî olan Rabbiyle beraberdir. Kâmil insanın bütün hedef ve gâyesi Allâh rızâsıdır. Bu istikamette onun için yemeğin lezzetlisi de lezzetsizi de birdir. Kezâ az ile çoğun, soğuk ile sıcak, zenginlik ile fakîrliğin bir farkı kalmamıştır. Çünkü hepsi izâfîdir.

Kâmil insan, zâhiren bir garîb gibidir, ancak gönül âleminde öyle mutantan saraylar içinde ve müzeyyen tahtlar üzerinde saltanat sürer ki, bütün dünyâ onun nazarında kumda oynanan bir oyundan başka bir şey değildir. Dolayısıyla insanlardan ve dünyâdan nefesine âid herhangi bir talebi yoktur. Bütün işlerinde itidal üzeredir. İbadetlerinde de en hayırlı bir yol takip eder.

İnsanın kendi üzerinde Rabbinin bir ibâdet ve şükür hakkı, âilesinin hakkı, nefsinin hakkı gibi birtakım mühim haklar vardır. Kâmil insan bu dengenin muhâfazası içindedir. Rakîk bir gönle sahip kâmil insan, verdiği sözü mutlaka yerine getirir ve hiçbir zaman va'dinden dönmez. Birtakım nefsânî sebeplerle muhatabını rencide etmez. O Hakk'a kullukta ve insanlara muâmelesinde adâlet sahibidir. Kendisinin aleyhinde olanlara dahî kırılmaz. Eğer o kimse, iyilik yaptığı bir fakîr ise, elinden gelen ihsânı aynen devam ettirir. Çünkü kâmil insan, Allâh'ın ahlâkî ile ahlâklandığı ve yalnız O'nun rızâsını talep ettiği için fiil ve davranışları Kur'ân ve sünnet ölçüsü içindedir. Zîrâ Cenâb-ı Hakk, bu dünyâda bütün mevcûdatın, hatta kendisine isyan eden nice gâfillerin bile rızıklarını vermektedir.

Hz. Ebû Bekir (r.a) , Mıstah isimli birine devamlı olarak yardımda bulunurdu. Fakat mâlûm ifk (iftira) hâdisesinde onun da iftiracılar arasında yer aldığını görünce, bir daha ona ve âilesine iyilik yapmayacağına dair yemin etti. Mıstah ve âilesi, Hz. Ebû Bekir (r.a)'ın yardımı kesilince perîşân bir hâle düştüler. Ancak Cenâb-ı Allâh, isyânlarına rağmen kullarına merhameti muktezâsınca yardımın kesilmesinin ardından şu âyet-i kerîmeyi

inzâl buyurdu: **"İçinizden fazîletli ve servet sahibi kimseler, akrabâya, yoksullara, Allâh yolunda göç edenlere (mallarından) vermeyeceklerine dair yemin etmesinler; afvetsinler, bağışlasın geçsinler! Allâh'ın sizi bağışlamasını arzulamaz mısınız? Allâh (ki) çok bağışlayandır, çok merhametlidir."** (Nûr Suresi, 22)

"Yeminlerinizden dolayı Allâh'ı (O'nun adını), iyilik etmenize, O'ndan sakınmanıza ve insanların arasını düzeltmenize engel kılmayın! Allâh işitir ve bilir." (Bakara Suresi, 224)

Bu âyetin inzâlinden sonra Hz. Ebû Bekir (r.a): "Ben elbette Allâh'ın beni bağışlamasını severim!" dedi. Ardından yemin keffareti vererek yapmış olduğu hayra devam etti. Yâni iffet timsâli kızı, Fahr-i Kâinât (s.a.v) 'in temiz zevcesi ve mü'minlerin annesi olan Hz. Âişe (r.anha) 'ya iftira atan şahsa infâkına devam etti. Bu da, Hz. Ebû Bekir (r.a) 'ın fazîletinin ve kemâlinin kâ'bına varılamayacağını gösteren en bâriz bir misâldir.

Kâmil insan, yerinde ve zamanında o kadar çok infâk eder ki, onu görenler müsrif sanır. Şâyet yeri ve zamanı değilse, o kadar az verir ki, insanlar onu hasis ve cimri sanırlar. Ancak o, sadece Hakk'ın rızâsını yaşamaktadır. Cenâb-ı Hakk âyet-i kerîmede buyurur:

"Bir de akrabâya, yoksula, yolcuya hakkını ver. (Ancak) gereksiz yere de saçıp savurma! Zîrâ böylesine saçıp savuranlar, şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise, Rabbine karşı çok nankördür." (İsrâ Suresi, 26-27)

"Eli sıkı olma; büsbütün eli açık da olma! Sonra kınanır, (kaybettiklerinin) hasretini çeker durursun!" (İsrâ Suresi, 29)

Bu âyetin şuûr ve idrâki içerisinde olan Ömer bin Abdülazîz (r.a), muhtaç, garîb ve yetîme kendisinin ve rızâsını almak sûretiyle âilesinin servetlerini infâk etmiştir. Böylece teb'asına rehber olmuş, servet sahipleri de kendisini nümûne-i imtisâl edinmiş olduğundan devrinde ümmet içerisinde zekât verilecek fakîr insan kalmamıştır. Ömer bin Abdülazîz (r.a) sarayda oturmayıp kıl çadırını tercih etmesiyle de israfi önlemek husûsunda güzel bir örnek olmuştur.

Kâmil insan, nefsinin dâimî bir murâkaba altında tutar. Bunun için başkalarının kusur ve kabahatleriyle uğraşmaz. İnsanların gizli-

saklısıyla meşgul olmaz. Bu mevzuda bildiklerini ifşa etmez. O, yüce Mevlâ'nın "Settâru'l-uyûb" (ayıpları çok örtücü) sıfatından nasîb almıştır.

Kâmil insan, dünyânın geçici âlâyîşine gönül vermeyip müstağnî bir hayat yaşamakla başkaları tarafından her ne kadar bazen kınansa da aslında herkesin gıpta ettiği bir makam ve mevkîde heybet hâlinedir. Dünyâ dahî ona râm olma emrini almıştır.

Hadîs-i şerîfde buyrulur: *"Her kimin kaygısı âhuret olursa, Allâh onun zenginliğini kalbine koyar. İşlerini dağınık olmaktan kurtarır ve dünyâ ona boyun eğerek gelir. Her kimin kaygısı da dünyâ olursa, Allâh, onun fakîrliğini gözü önüne koyar, kendisini derbeder eder ve dünyâdan da kendisine ancak mukadder olan gelir."* (Tirmizî)

Kâmil insan, o kadar mükemmel bir ahlâk ve tabîate sahip olmuştur ki, -Allâh için müstesnâ- hiç kimseye kızmaz, hiç kimseden kırılmaz. ***O: "O takvâ sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allâh için infâk ederler; öfkelerini yutarlar ve insanları afvederler. Allâh da (bu şekilde bütün hâl ve ibâdetlerinde) ihsân sahibi olanlara muhabbet eyler."*** (Âl-i İmrân Suresi, 134) ilâhî beyanının sırrını yaşar.

Câfer-i Sâdık Hazretleri (k.s), üzerine yemek döken hizmetkârını bu âyetin şümûlünü yaşayarak afvetmiş, ona ihsânda bulunmuştur. Hasan-ı Basrî Hazretleri (k.s) de, kendisini gıybet edenleri afveder ve onlara hediyeler göndererek ihsân etmek sûretiyle onları terbiye ederdi.

Kâmil insan, bütün ahvâlinde iyilik ve ibâdet üzredir. Nefesleri tesbîhtir. Sözleri, hikmet incileri saçar. Gözleri, feyz u muhabbet menbaıdır. Kendisine bakılınca Allâh'ı hatırlatır. Sohbetine katılanlar, tattıkları ilâhî lezzet ve hazlarla vecd içinde yaşarlar. Çünkü kâmil insanın sohbeti, neşve-i Muhammedî ile doludur ve muhatablarına istîdâdları nisbetinde nice mânevî nasîbler aktarır. Esrâr-ı ilâhiyyeye teşne olanlara hak ve hakîkatın tercümanlığını yapar.

Allâh'ı Teâlâ, kendi ahlâkıyla hâllenen kâmil insanı sevmiş ve onu kullarına da sevdirmiştir. O da Allâh yolunun sâliklerini muhabbet, lutuf ve ihsân ile irşâd eder. Etrafindakileri nefsin derin ve korkunç karanlığından çıkarmak ve nûrâniyet semâsına ulaştırmak için gayret ve fedâkârlıkta bulunur. Başkasına cefâ gelen fedâkârlıklar, onlar için âdetâ bir lezzettir. Nitekim bu yolda en büyük ezâ ve cefâyâ katlanmış olan Peygamber Efendimiz (s.a.v) : "Hüzün benim dostumdur! " buyurmuşlardır. Dost, yâni sevilen.

Kâmil insan, ilâhî sırların hazînesidir. Ancak ilâhî esrâra âşinâ olanlar, onun kemâline vâkıf olurlar. Çünkü o, cesed yapısı olarak diğer insanlardan farksızdır. Ancak gönül yapısı olarak Rabbin mükerrem kıldığı kullardandır. Ahsen-i takvîm sırrına ma'kesdir. Nûr mâdenidir. Sâlihler silsilesine halkalanmış bir incidir. Kendisine ledünnî ilme mazhar Hızır'ın nasîbi bahşedilmiştir.

Kâmil insanın gönlü toprak altında çürümez. Bu sebepledir ki, onun gönül mahsûlü olan eserleri de ebedîleşir. Dünyadaki hizmetlerini berzah âleminde de devam ettiren Gavsul A'zam Abdulkadir Geylani, Şâh-ı Nakşibend, Gazâlî, Yunus, Mevlânâ ve Edebali,(k.s) Hazarâtı gibi nice kâmil insanlar hâlâ aramızda yaşıyor, biz öldükten sonra da yaşayacaktır. İlâhî vuslata nâil olabilmek, çoğu kere devletsiz, servetsiz ve şöhetsiz bir şekilde yaşanan rûhânî bir ömrün mahsûlüdür.

Bunun içindir ki Allâh'ı Teâlâ, kâmil insanı korku ve kederden masûn kılarak ona iki cihan seâdetini bahşetmiştir. Âyette buyrulur: "**Bilesiniz ki, Allâh'ın dostlarına korku yoktur; onlar mahzûn da olmayacaklardır...**" (Yûnus Suresi, 62)

İnsanlığın fazîlet târihinin ana merkezinde dâimâ kâmil insanların çehreleri görülür. Bundan dolayıdır ki fazîleti hâkim kılmak üzere cihangirlik tahtına çıkanlara istikâmet veren, onların irşâdları olmuştur. Bu cümleden olarak Osmanlı Devleti'nin husûsiyle ilk üç asrı, Edebali Hazretleri'nin ve emsâli insan-ı kâmil silsilesinin rehberliği ve fazîletlerinin feyizleri ile dolu olduğu meşhûrdur. Onlar, toplumlarını mânevî bir âlemden yönlendirmişlerdir. Meselâ dikkatle bakıldığında Kosova'ya giden

Murâd Han ve askerlerindeki şehâdet sevdâsında, Yemen çöllerinde ve Kafkaslar'da mücâdele eden cengâverlerin ve benzerlerinin hamlelerinde insan-ı kâmillerin aşk, vecd ve heyecanlarının izleri çok bariz bir şekilde müşâhede olunur. **Yavuz Sultan Selim Han**, eşsiz bir cihangir olduğu halde nâil olduğu zâhirî ve dünyevî nîmetlere tercîhen insan-ı kâmillerin yüce himmetlerini takdîr zımnında:

“Pâdişâh-ı âlem olmak bir kuru kavga imiş

Bir velîye bende olmak cümleden a'lâ imiş.” demiştir.

Rabbimizden, cihangir sultan Yavuz'un gönlündeki bu muhabbet ateşinden bizler gibi fakîrlere de bir nasîb lutfetmesini Cenab-ı Hak'dan niyaz ederiz.

İnsan-ı Kâmil; Yetkin insan demek olan insan-ı kâmil; Allah'ın ef'âl, esmâ, sıfât, hatta şuûnât-ı zâtîyesinin en parlak aynası demektir. "Mutlak zikir kemaline masruftur" esprisi açısından, insan-ı kâmil denince, ilk akla gelen Hakikat-ı Muhammediye (s.a.v) 'dir. Sonra da diğer enbiyâ, gavs, kutup ve derecelerine göre evliyâ, asfiyâ, ebrâr ve mukarrebîn.. Bu konuda böyle bir farklılığı kabullenmek, Kur'ân ve Sünnet açısından mahzursuz olduğu gibi, akla, mantığa, hiss-i selime de aykırı değildir.

Bir kısım mülâhazalara bağlayarak bazı felsefeci ve kelâmıcılar insan-ı kâmilî, "akl-ı evvel", "akl-ı küll" , "kelime-i câmia", "nokta-i câmia", "nokta-i vahdet", "sırr-ı ilâhî", "âyine-i sırr-ı ilâhî", "vesile-i uzma"; bazı sufiler de pîşuva, hâdî, mehdî, dâna-ı kâmil, mükemmil, bâliğ, tiryak-ı ekber, iksir-i a'zam. Şeklinde birbirinden farklı kelime ve tabirlerle yorumlamış iseler de, bütün bu mülâhazaların hepsini câmî bir hususa irca etmek de mümkündür; o da, insan-ı kâmilin âyine-i vücûd-u Hak ve "dû kevn" olması gerçeğidir. Evet, o, varlığın özü, usâresi, dili, tercümanı olarak bütün kevn ü mekânlardaki "kenz-i mahfî"yi ifadenin yanında, her şeyi Zât-ı Hakk'a bağlar; ve O Zât'ı hem vicdanın enginliği, hem de muhtevalı mahiyetinin diliyle seslendirir.

Aslında insan-ı kâmil, öyle bir mir'ât-ı mücellâdır ki, her dakika kim bilir kaç defa, şuûnât-ı zâtiye onda "bî kem u keyf" tecelli eder.! Tecelli eder de, işte böyle bir arzlıdan ötürü yerküre semâların önüne geçer. Zira insan-ı kâmil, âdeta bütün varlığın akı, kalbi ve ruhu mesabesinde; onsuz hiçbir şey doğru anlaşılamaz, hiçbir ilim mârifete dönüşemez ve hiçbir şeyin hayat esrarı tam hissedilemez. Onun bakış zâviyesine bağlanamamış bütün bir fizik âlemi ruhsuz ve onunla şöyle-böyle aydınlanamamış bütün zaman parçaları da nursuzdur. Tabîî böyle bir boşlukta yaşayan insanlar da kalbî ve rûhî ufukları itibarıyla fetret insanı sayılırlar. Muahezeye maruz kalmayacakları mânâsına fetret insanı değil, mâhiyet-i insaniyelerini inkişaf ettirememiş olma anlamında fetret insanı.

Bugüne kadar insanların arızasız Hakk'a yönelmeleri hep insan-ı kâmillerce gerçekleştirilegelmiştir; kitleler onların rehberliğinde ebedî mihraplarını bulmuş, Hakk'a yönelmiş ve onların neşrettiği nurlar sayesinde varlık ve hadiseleri isabetli yorumlayabilmişlerdir. Bu itibarla da denebilir ki, onları bulan dolayısıyla da hakkı hakikati bulmuş ve onları iç dünyalarıyla müşahade eden de, mazhar ve tecellîğâhın şeffaflığı, vüs'ati ölçüsünde Hak cemalini temâşâ etmiş sayılır.

İnsan-ı kâmil, din ve diyanet adına örnek bir tiptir. İman, İslâm, ihsan onun yol ve yörengesi, Allah rızası hedefi, Hakk'ı sevip sevdirmek vazîfesi, Cennet ve Cemalullah da, kulluğunu onlara bağlamama kaydıyla, bu mübarek düşünce ve aksiyonun sürpriz semeresidir.

İnsan-ı kâmil, her zaman başkalarına yararlı olma emelinde ve mârifet ufkunu yükseltecek bilgi peşindedir. Ahlâk-ı haseneye bağlı yaşadığından, hep güzellik sergiler durur. Güzel görür, güzel düşünür, güzel ve faydalı sözler söyler. Güzel işler yapar, güzelliklere ve güzellere peyrev olur. her davranışını Hak hoşnutluğuyla irtibatlandırarak, hep O'nunla oturur-kalkar.. O'nu düşünür, O'nu konuşur. Her tavrı ve her beyanı O'nu hatırlatır ve hakkın hakikatin en talakatli bir lisanı olarak yaşar.

Kâmil insanların en kâmilî İnsanlığın İftihar Tablosu, bu yüce evsafın birinci kahramanıydı. İslâmiyet'in özündeki ilâhî sır

görebilmek için, onu bir kerecik olsun -önyargısız ve insaflı olmak şartıyla- temâşâ yetiyordu. Cîlî'nin de dediği gibi; varlık âleminde, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) ölçüsünde kemâlât-ı insaniye ile tanınmış bir ikinci şahsı göstermek mümkün değildir.

Eğer kemâlden maksat; Hakk'ın hiçbir zaman yanıltmayan vahiy ve ilhamlarıyla ruhların tasfiye edilmesi, nefislerin tezkiyesi, insânî lâtifelerin inkişafı ve bunların yanında cismanî isteklerin, bedenî arzuların aşılması, derken Hak'la tam mukayyet hale gelinmesi ve bekâ-yı Ehadiyet'le bekâ bulup, bütün esmâ, sıfât ve şuûnât-ı ilâhiye adına mücellâ bir mir'ât seviyesine ulaşılması ise, - ki öyledir- bu yüce evsafı mâhiyetinde cem etmiş bulunan ve kulluğunu "kâb-ı kavseyini ev ednâ" ufkunda sürdüren Hazreti Rûh-u Seyyidi'l-Enâm (aleyhi ekmelü't-tehâyâ), kemâl ehlinin en kâmilî ve Bediüzzaman'ın ifadesiyle, şeref-i nev-i insanın ve divan-ı nübüvvetin de hâtemidir. Evet, O Zât, kemâliyle ferid-i kevn ü zaman ve bihakkın fahr-ı kâinattır.

Sofîye ıstılahında insan-ı kâmil; ilâhî ve kevnî, aslî ve zıllî, cüz'î ve küllî, cevherî ve arazî, maddî ve manevî bütün âlemleri özünde cem etmiş bulunan bir asıl cevher, bir hulâsa, bir usâre ve bir fihristtir. Seyyid Şerîfe göre, beşerin medâr-ı fahri olan Zât; "kadri, kıymeti fevkalâde yüksek sırlı bir kitap ve ilâhî, kevnî hakikatleri câmi öyle bir risaledir ki, bedenî ve cismanî kirlerden arınmış olan talihlilerden başkası O'nu tam idrak edemez." Aklın zâhirî nazarında âlem-i kebir kâinattır; hakikatte ve Allah katında ise kebir olan insandır. Hz. Ali (r.a)'nin yaklaşımıyla, onun mâhiyeti meleklerden de ulvîdir; avâlim onda pinhandır, cihanlar onda matvîdir.

İnsan-ı kâmil, Cenâb-ı Hakk'ın, zâtî şuûnâtının tam bir mazharı ve O'nun varlığının da câmi bir aynası olması itibarıyla, bâtını esmâ, sıfât ve şuûnât-ı zâtîyenin nokta-i mihrakiyesi, zâhiri de kelime kelime, satır satır, paragraf paragraf bütün varlık ve eşyanın kısmen sarahaten, kısmen de remzen ve işareten tam bir hulâsası, bir fihristi, hiç olmazsa ana başlıklarıyla eşya ve hadiselerin câmi bir indeksidir.

Hazreti Vücut, onda küllî ve tafsilî bir şekilde tecelli ettiğinden, yani icmalen de olsa o her şey ve her nesneden bir çizgi, bir kelime, bir satır taşıdığından, bir mânâda her varlık onun âyine-i vücudunda mündemiç, Zât-ı Hak da kalbinde kenzen mütecellîdir. Her halde ilk insan-ı kâmile meleklerin secde ile emredilmesinin hikmetlerinden biri de, işte onun bu zâhirî-batınî donanımı ve potansiyel zenginliği olsa gerek.! Böyle bir zenginlik, aynı zamanda bu ölçüdeki hususî teveccühe ciddî bir teveccühle mukabeleyi gerektiriyordu ki, o da din şeklinde sistemleştirilen ilâhî ahlâk ve kevnî kanunların temsilinden ibaret olan diyanetti. Evet, eğer Hakk'ın gözü bizim üzerimizde ise -ki öyle olduğu açıktır- bizim gözümüz de, dini hayata hayat kılma cehdiyle hep O'nda olmalıydı!

Varlık ve hadiselerle münasebet ve müdahalesi açısından insan-ı kâmil, yeryüzünde Allah'ın tam halifesidir. Bu itibarla da o, ilâhî icraatı temâşâ, herkes ve her şeye nezaret etme konumuyla Hakk'ın gören gözü, işiten kulağı, tutup destekleyen eli olmakla şereflendirilmiştir. O, şefkatle görülüp gözetilme, himaye edilip korunma durumunda bulunan herkesi, bir anne gibi kucaklayıp bağrına basan tam bir merhamet insanıdır. Evet, o, her zaman çevresini şefkatle süzer. Damarlar içinde dolaşan kan gibi, içtimaî bünyenin her yanında bulunur. Zararlılara karşı o bünyeyi korur. İhtiyaca göre onu görür-gözetir ve besler. Bir ruh gibi onun bütün faaliyetlerini kontrol eder ve her hâliyle onun varlığının en sağlam teminatı olduğunu gösterir.

“Başka değil, Biz seni bütün âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik.” (Enbiyâ Suresi,107) ayetince insan-ı kâmil, Hazreti Rûh-u Seyyidî'l-Enâm itibarıyla bil-âsale, diğerleri açısından da bittebekiye, ins-cin, canlı-cansız her şeye ve herkese rahmettir. **“Biz seni bütün insanlara rahmetimizin müjdecisi, azabımızın da habercisi, uyarıcı olarak gönderdik. (Sebe' Suresi, 28)** işaretiyle de bütün insanlığa rehber, rehnümâ, hâdî, mehdî, nezîr ve beşîrdir.

İnsan-ı kâmilin bütün varlık ve eşyaya tekvinî emirler açısından nezareti, onların ruhlarına feyiz ifazası, mâhiyetlerinin şerh u izahı ve beyanı uygun burhanlarla değerlendirip irfana

bağlamak; şuurlu varlıklar zâviyesinden görüp gözeticiği de, irşad, pişdarlık, onların ruhlarının tasfiyesi, nefislerinin tezkiyesi ve insanî lâtifelerinin Hakk'a uyarılması şeklindedir.

Evet, o, halk içinde, tesbit-i kible, tevhid-i kible adına bir pusula ve olgunlaşmaya açık ruhları da insanî kemâlâta yönlendirip yükselten bir mürebbîdir. O'nu tanıyıp atmosferine girebilen herkes, istidâdî ölçüsünde Hakk'a ulaşma ve O'nu bulma yoluna girmiş sayılır.

Gerçi Hak, cisim, cevher, araz olmadığı gibi, zamandan, mekândan, mesafeden, hayyizden de münezzehtir; "ulaşma", "bulma" gibi kelimeler O'nun hakkında birer mecazdır. Bunlarla kastedilen şey ise, bize her şeyden yakın O Zât'a karşı mâhiyetimizdeki uzaklığı aşmak, kalben, hissen, zevken O'nun yakınlığını duymaktır.

Evet, hayvâniyetten sıyrılıp cismaniyeti aşan hemen herkes, kabiliyeti ölçüsünde, "bî kem u keyf" kalben O'nun yakınlığını duyar, basiretiyle temâşâsı zevkine erer ve ruhuyla da her zaman üns yudumlayabilir. Bu mevzûda, herkesin belli şeyler duyup hissetmesi söz konusu olsa da, tam mazhariyet, sürekli aynadarlık ve kusursuz aksettirme, küllî tecellinin mazhar-ı tâmmı olan insan-ı kâmile mahsustur.

Bu itibarla da insan-ı kâmil, fânîler arasında Bâkî'yi gösteren câmi öyle bir aynadır ki, onu gören Hakk'ı görmüş, onu seven Hakk'ı sevmiş, ona uyan Hakk'a ubûdiyet neşvesine ermiş olur. Aslında bütün bunlar, asliyet plânında ve külliyet çerçevesinde hakikî insan-ı kâmil ile alâkalı hususlardır. Zılliyyet dairesinde ve cüz'iyet çizgisinde kemal sahiplerine gelince onlar, bittebeiiye bu payeyi ihraz ederler. Bunlar, ilim, irfan, muhabbet, aşk u şevk, cezb u incizab hususunda hakikî insan-ı kâmilin mirasçılarıdır ve mevhîbeleri, misyonları itibarıyla da aynı sofranın davetçileri ve davet edilenleri sayılırlar.

Hak, her zaman değişik aynalarda kendini temâşâ edip ettirmesi ve insan-ı kâmilin de bu temâşâ edilen şeyler arasında en şeffaf, en berrak ve Rahmaniyyet şuûnâtını tam aksettiren câmi bir ayna olması itibarıyla o, yeryüzünde görme ve gösterme vazifesi

açısından çok önemli bir unsurdur ve ondan hâlî bulunan mekânlar, zamanlar da min vechin yetimdirler. Bu itibarla da her mekân parçasının, her zaman diliminin su kadar, hava kadar insan-ı kâmile ihtiyacı vardır.

Evet, eğer Hak, insan-ı kâmilde, câmi ve tafsilî bir plânla mütecellî ise -ki öyle olduğunda şüphe yoktur- bu mazhariyetteki kimselerin her zaman ve her mekânda bulunmaları bütün bir varlık için çok önemlidir; zira böyle birinin zâtı, Hazreti Zât'ın aynası; ilmi, ilminin lem'ası ve o da, varlık içinde Hak sırlarının sırlı bir anahtarıdır. Onu bulup onunla aynı atmosferi paylaşan biri, başkalarının hiçbir zaman ulaşamayacağı pek çok esrara, envâra ulaşır ve bir feyiz kaynağı haline gelir.

İnsan-ı kâmil, her zaman kendi konumunun farkındadır. O, kendini bir meclâ, bir memur ve en fazla da bir mazhar telâkki eder; eder de ne kendini, ne sıfatlarını, ne de zâtî gibi görülen kabiliyetlerini kat'iyen kendinden bilmez; aksine, nefsinin, "**Siz onları kendiniz olarak öldürmediniz; onları Allah öldürdü.**" (Enfal Suresi, 17) mazmununa bağlı görür ve her zaman, "**Attığında da sen atmadın; onu Allah attı**" (Enfal Suresi, 17) hakikatini vicdanında duyarak, hep memurriyet ve mazhariyet mülâhazalarıyla oturur kalkar; ne ittihad ne hulûl. Her şeyi O'ndan bilir ve üzerindeki fevkalâdelikleri de O'nun ekstradan tecellileri sayarak, "**Değildir bu bana lâıyk bu bende / Bana bu lutf ile ihsan nedendir?**" (M. Lutfî) der; sevinç ve sorumluluklarını değişik taaccüblerle daha bir derince duyar. Aslında hulûl ve ittihad, bizzat mevcut iki şey arasında cereyan eder. Hak karşısında insan-ı kâmil müstakil bir mevcut değildir ki, hulûl ve ittihad söz konusu olabilsin. Zât-ı Hak, bilasâle bir mevcud, insan ise, O'nun ziya-yı vücuduyla kâimdir. İster insan-ı kâmil isterse bir başkası, vücudu mümkün ve yaratılmış olan muhtaç birini büyütme adına böyle bir tasavvur, dalâletten başka bir şey değildir.

İnsan-ı kâmil, her şeyin Hak'tan geldiği şuuruyla kendi mahlûkiyet ve kulluk sınırlarını korumada fevkalâde hassas hareket eder ve ne mazhariyetlerini şatahat vesilesi yapar, ne de âyinedarlığında ayniyet iltibasına düşer. Kendisindeki mevhibeleri

kâmilâne aynadarlık yapma ölçüsünde, ilâhî sıfât ve zâtî şe'nlerin bir tecellisi ve ehadiyet-i ilâhiyenin de bir mazhar-ı tâmmı olarak duyar, zevk eder ve mehabetle iki büklüm olur. İnsan-ı kâmilde böyle bir hâl, onun nefis ve enaniyeti açısından yok olup, kalbî ve rûhî hayatı itibarıyla yeni bir mevcudiyete ermesi hâlidir ki; buna, bizzat var olmayan birinin, O'nun vücuduyla hakikî var olmayı zevk etmesi de diyebiliriz.

Mevlâna, Divan-ı Kebir'inde, bu mazhariyet ve bu payenin kahramanlarıyla alâkalı olarak şöyle der: “ O makamda var olan bana yok göründü, yok olan da var. Bir cana benzeyen dünyanın ötesinde, O'nun sevdasıyla başları dönmüş varlıklar gördüm. Hepsi de, tertemiz vefa ve safâ içindeydiler.” Allah-u Teâlâ da Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: **“Ey insanoğlu! Sen Rabbine kavuşuncaya kadar çalışıp çabala, sonunda O'na kavuşacaksın.”**(İnşikak Suresi,6)

İnsan, Allah'a ulaştığı zaman insan-ı kâmil, ilahi isim ve sıfatların mazharı ve Hakk'ın zatının kendisinde tecelli ettiği bir ayna olur. İnsan gerek nurani ve gerekse zulmani hicapları aştıktan sonra ancak bu hakikatlere erişebilir. (Sızıntı,1999, Şubat - Sayı: 156)

İRŞAT VE TEBLİĞ

Dünya kurulduğundan beri iki davete sahne olmuştur. Beri Hakk'ın daveti, diğeri ise batılın davetidir. Her iki davetede icabet eden olmuştur. Hakk'ın davetinde 124 bin Nebi ve Resulün müşterek daveti dile gelmiş, batılın davetinde ise huzuru ilahiden kovulan, insanoğlunun en büyük düşmanı olan İblis yerini almış,bu mücadele kıyamete kadar devam edecektir.Cenab-ı Hak,Hak tarafta yerini alanlara mükafat,batıl tarafta yer alanlarada azabıyla muamele edecektir.

Tebliğ ve irşad ilk insan, ilk peygamber Hz. Âdem (a.s.) ile başlamış, son peygamber Hz. Muammed (s.a.v) ile son şeklini almış, bütün ins ve cinne en doğru yol gösterilmiş, örnek hayatıyla Hz. Muhammed (s.a.v) yaşayarak rehber olmuş ve Cenâb-ı Hakk tarafından insanlığın kurtuluşu, saadeti ancak Allah'a itaat onun seçip beğendiği din İslâm'a göre yaşamak ve son elçisi Hz. Muhammed (s.a.v)'e itaat edip uymaya bağlı olduğu bildirilmiştir.

“Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O’nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Doğrusu Allah, kafirler topluluğuna rehberlik etmez.” (MaideSuresi,67)

Mensubu olduğumuz ve şeref duyduğumuz bu yüce dine İslâm ismini Cenhab-ı Hakk vermiş, o yüce dine inanıp yaşayana da Müslüman ismini vermiştir. Cenab-ı Hakk Kur’an-ı Kerim’de: ***“Allah katında din şüphesiz İslâmiyettir” (Âl-i İmrân Suresi, 19)“Bu gün size dininizi ikmâl ettim. Üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm’ı beğendim.” (Maide Suresi,3)***

Kur’an-ı Kerim’de irşad kelimesi, rüş, reşed, reşid, raşid ve mürşid şeklinde geçmektedir. İnsanlara nasihat etmek, onlara bilmedikleri dinî konuları öğretmek, iyilik yapmalarını ve kötülükten sakınmalarını söylemek, ahlâkî öğütler vermek şeklinde özetlenebilen irşad, İslâm tarihinde kültürel hayattaki etkinliği ve halkın eğitimi itibariyle son derece önemli vazifelerden birisi olmuştur. İrşad kelimesiyle beraber zikredilen tebliğ kelimesi ise, Allah’ın emirlerini kullara duyurmaktan ibarettir. Cenâb-ı Hakk Kur’an-ı Kerim’inde: ***“Sizden, hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü men eden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşu erenlerdir.” (Âl-i İmrân Suresi, 104)***

İnsanlar yaratılışları icabı her zaman irşad ve tebliğe muhtaçtırlar. İnsanlar dün nasıl peygamberlere muhtaç idiye, bu gün de onları irşad edecek âlimlere, mürşidlere muhtaçtır. Dinî emirleri insanlara tebliğ ve emirlerle insanoğlunun yolunu aydınlatmak Hz. Muhammed (s.a.v)’in ümmetinin âlimlerinin başlıca vazgeçilmez görevidir.

Tebliğ ve İrşad Vasıtaları, fertten ferde, fertten topluma, yahutta toplumdan ferde, toplumdan topluma bir iletişim hadisesidir. Tebliğ ve irşad, çok geniş insan topluluklarına yönelik manevî bir hizmettir. Bu sebeple tebliğ ve irşadın coğrafi bölge, etnik yapı, inanç farkı, ekonomik kalkınmışlık veya gerilik, eğitim ve kültür seviyesi, okullaşma oranı, yaş ve cinsiyet farklılıkları ile yakın ilgisi bulunmasından dolayı bu unsurlar daima dikkate alınmalıdır.

İslâm'ın ilk yıllarından beri ibadet merkezi olan camiler eğitim, irşad ve tebliğ merkezidir. Yakın zamana kadar tebliğ ve irşad, sözlü ve yazılı yapılıyordu. Sözlü irşad denilince akla öncelikle camilerde yapılan va'z-u nasihat ve okunan hutbeler gelirdi. Bu tarz faaliyetler içinnde evlerde ve işyerlerinde yapılan dinî sohbetler, konferans, panel, kongre, seminer ve açık oturumları sayabiliriz. Bugün tebliğ ve irşada bir üçüncü vasıta eklendi. O da sesli ve görüntülü yayınlardır. Bu yayınların iki ana unsuru Radyo ve televizyondur. Tebliğ ve irşad sınırları içerisinde projelendirilen dinî konuların basın ve yayında da yer alması sağlanırsa toplumda kendiliğinden manevî ve sosyal bir kaynaşma ve birleşme meydana gelir. Günümüzde basın yayın faaliyetlerinin, millî ve sınırları aşan gücünü gözden uzak tutmamalıyız. Bu özellik, İslâm dininin cihan şumul olma hakkına da uygun düşmektedir. Kur'an'ın ve Rasûlullah'ın mesajı günümüzde sınır ve engel tanımayan medya ile dünyaya daha rahat duyurulabilir. Camide mihrap, minber ve kürsüden yürütülen tebliğ ve irşad hizmetleri, kitap, dergi ve gazete gibi kalıcı dökümanlarla mutlaka beslenmelidir. Basılı dinî yayın, toplumları din konusunda aydınlatmanın, müslümanın müslümanca düşünmesini sağlamanın önemli vasıtalarındandır. Tebliğ ve irşadda basın ve yayın organları, nesilleri dinen bilgilendiren, manen kaynaştıran ve ahlâken yücelten köprüler olmalıdır. Dünyayı küçülten ve toplumları adeta esir alan haberleşme ve yayın ağını kullanan kültür, diğer bir kültür üzerinde baskı unsurları yaşatmaktadır. Sayıları milyonlarla ifade edilen okuyucu, dinleyici ve seyirci kitlelerine hitap etmesi itibariyle kitle haberleşme araçları günümüzde eğitici ve öğretici araçların başında yer almaktadır. Teknolojinin gelişmesi ve yaygınlaşması, irşad ve tebliği geniş kitlelere ve her kesime ulaştırmada büyük kolaylıklar ve imkânlar sağlamaktadır. Bu sebeple radyo ve televizyonlar da, teyp, video ve CD kasetleriye irşad ve tebliğde bulunmak mümkün hale gelmiştir. Sinema ve tiyatro ise her zaman seyirci bulabilen önemli iletişim ve telkin vasıtalarıdır.

İslâm'ı tebliğ ve irşad görevi yapılırken üç ana kitle hedeflenir:

A- Çocuklar ve gençler. Çocuklar ve gençler; istikbalin söz sahibi, geleceğin teminatı, toplumların umut kaynağıdır. Çocuklarımız için din eğitim ve öğretiminin dört kaynağı vardır.

1- Aile: Çocuğun ilk eğitim ve terbiye ocağı, sıcak aile yuvasıdır. Anne ve babanın çocuk üzerinde çok önemli rolü vardır. Ailede güzel terbiye edilen, sağlam bir ailede huzurlu bir ortamda yetişen çocuklar ileride okul ve çevrenin de etkisiyle şekillenmekte müsbet veya menfi gelişmektedir.

2- Okul: Anaokulu ve ilköğretimde verilecek eğitim ve öğretim çocukların kimlik kazanmasında önemli bir rol oynar. Verilecek doğru, güvenilir, sağlam bir din eğitimi ve öğretimi ilkokul, lise ve üniversite hayatında, aile ve çevrenin katkılarıyla olumlu gelişmekte, zıddı olan bir durumda ise ailenin, toplumun, devletin başına telafisi zor olan problemler açmaktadır. İyi yetişmiş, inancı, itikadı sağlam eğiticiler çocuklar ve gençler üzerinde olumlu iz bırakırlar. Okullarda çocukların seviyesine göre dozu iyi ayarlanarak pedagojik ölçülerde dinî, ahlâkî, tarihî kitaplar hazırlanmalı ve bilhassa Allah, Peygamber vatan, bayrak, din sevgisi temaları işlenmelidir.

3- Çevre: Çocuğun ilk bilgilerini edindiği aile ocağı, arkadaş ve mahalle gibi yakın muhittir. Çocuk yedi yaşına kadar aileden başlayarak çevreden edindiği dinî bilginin izlerini bir ömür boyu taşımaktadır. Çocukların arkadaşlık ettiği kimselere çok dikkat etmeli, zararlı, kötü arkadaşlardan ve çocukları batakhanelerden korumak gerekmekte ve bu konuda ailelere, devletin zabıta kuvvetlerine büyük sorumluluk düşmektedir. Müslüman aileler ve sorumluluk taşıyan herkes çocuklara gençlere güzel örnek olmak zorundadır. Mesela, cuma, bayram, kandil gibi dinî gün ve geceler de müslümanların evlerinde bir fevkalâdelik olmalı. Çocuklara uygun hediyeler alınmalı, onların da ev ve camilerde yapılacak güzel programlara, ibadetlere zorlamadan, korkutmadan, imrendirilerek, sevgiyle teşvik etmeli, iştirakleri temin edilmelidir.

4- Medya: Çocuklar, aile ve çevreden edindikleri dinî bilgileri, daha zengin görüntülerle televizyonlardan da edinmelidir. Basın-yayın organları ve radyo ayrıca sinema ve tiyatro çocuklara

sağlam ve doğru dinî bilgiler ulaştırması konusunda tutarlı olmalıdırlar. Mürşid, mübelliğ veya din görevlisi bu imkândan faydalanmayı düşünmeli ve medya ile bu konuda güzel bir diyalog içerisinde olmalıdır.

Diğer din ve ideloloji mensupları bu vasıtalarından geniş ölçüde faydalanmakta, toplumumuzu ve bilhassa genç yavrularımızı fazlasıyla zehirlemektedirler. Biz neden faydalanmayalım? Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de: ***“Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler. Sonra şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan insanın apaçık düşmanıdır.”*** (İsra Suresi,53)

“Güzel söz ve bağışlama, arkasından incitme gelen sadakadan daha iyidir. Allah zengindir. Acelesi de yoktur.” (Bakara Suresi,263)

B- Halk: Dinî bilgisini okumaktan çok dinleme ve görme yollarıyla elde eden, okumuş veya az okumuş kimselerdir. Bunlar edindikleri dinî bilgilerin sıhhat ve isabetini kontrol imkânına mâlik bulunmadıklarından, telkin edilen bilgileri çoğu kez olduğu gibi kabullenir. Dinî bilgilerini okuma yolundan ziyade, görerek veya dinleyerek elde eden çocuklar ile halk için, dini yaşayan ve öğrenen kimselerin davranışları son derece önemlidir. Halkın bir kısmı köy ve kasabalarda oturmakta, bir kısmı da şehirlerde yaşamaktadır. Zamanımızda gelişen ulaşım ve iletişim araçları sayesinde köy ve şehirde yaşayan insan arasında fark yoksa da yine de köyün sosyal şartları ile şehrin sosyal şartları aynı değildir. Milyonlarca insanın oturduğu köylerde halkın din eğitim ve öğretimi din görevlisinin elindedir. Köylünün mürşidi imamıdır.

C – Okumuşlar: Aydın denilen kültürlü kişiler, görerek, işiterek değil de okuyarak, araştırarak öğrenenlerdir. Bunların bir kısmı branş itibariyle dinî ilimler üzerine, diğerleri de okuyarak dinî bilgi edinenlerdir. Branşı dinî ilimlerin tetkik ve talimi olan kişilerin, bilgi kaynakları zengindir. Diğer gurub sahaları dinî ilimler olmamakla beraber okumuş, kültürlü, aydın dediğimiz kimselerdir. Pek çoğumuzun dinî bilgi seviyesi ya halk seviyesinde veya kulaktan dolma telkinle edinilmiş, peşin hükümlerle çoğu zaman değişmez kanaat ile dolu durumdadır. Halk ve okumuşlar için dinî bilginin ve terbiyenin önemli kaynaklarından biri de

asırlardan beri tasavvuf ve tarikatlar olmuştur. Sahası dinî ilimler olmayan kişilerin okullarda aldıkları dinî bilgiler zayıf ve yetersizdir. Aydın ve kültürlü kesimin de doğru ve sağlam kaynaklardan bilgilendirilmesi ve ikna edilmesi gerekmektedir. İslâmî tebliğ ve irşad yapanların müslümanların dinî hayatla ilişkilerinin seviyesine ve kimlere hitap ettiğine dikkat etmesi gerekir.

Tebliğ ve irşadda günümüzün teknolojik imkânlarından da yararlanarak her türlü imkânları kullanarak devam edilmeli, İslâm dışı, zararlı her türlü sözlü, yazılı görüntülü, birlik ve beraberliği zedeleyici, devleti zaafa uğratacak ahlâkı bozucu icraatlara karşı mücadele edilmeli, tedbirler alınmalıdır. Tebliğ ve irşad görevini yapanlar herşeyden önce samimi ve şuurlu olmalı inandıklarını yaşayarak örnek olmalıdırlar. Zira Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de: ***“Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz.”***(Saf Suresi,2) Bu kudsî görevi yapanlar şartlar ne olursa olsun Allah ve Rasûlü'nün yolundan sapmadan ümitsizliğe düşmeden, moralini bozmadan, problemleri, hastalığı iyi teşhis edip tedavisinin nasıl, ne zaman, ne şekilde yapılacağını, dozajını ayarlamalı, takdiri Cenab-ı Hakk'a bırakmalıdır. Şu muhakkak ki Allah, kendi dinine hizmet edenleri hiçbir zaman yarımsız bırakmamış, dünyada da, ahirette de onlar için çok güzel şeyler hazırlamıştır. Dünyada hayırla, rahmetle anılırlar, ebedî âlemde de bir daha çıkmamak üzere Cennet hayatı yaşarlar.

Zamanımızda şartar çok değişmiş, kötülükleri yalnız elimizle, dilimizle önlemek yeterli olmamaktadır. Çünkü bütün kötülük şer kaynakları müessese olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan dolayı kötülüğü önleyici, iyiliği yayacak elimiz ve dilimizin yanında, günümüzün basın-yayın imkânlarından yararlanarak görüntülü ve sesli, insanları imrendirecek, İslâm'ın güzellikleri anlatılarak, devlet ve millet el ele vererek, şerrin kötülüklerinin önüne geçebiliriz. Bugün en ihmal ettiğimiz konulardan birisi olan irşad ve mürşid konusuna sahip çıkarak, devletimizin ve milletimizin bekâsı, düşmanlarımızın etkisiz hale getirilebilmesi için şarttır.

MÜRŞİDİ KÂMİL

Mürşid: Rehber, kılavuz ve yol gösteren demektir. Mürşidi kâmil, sırat-ı müstakimi gösteren, dalaletten hidayete sevkeden kişidir. Tarikatta seyrü sülukunu tamamlayanlar, irşada ehliyetli kişiler için kullanılan bir tabirdir. Tasavvufta şeyh ile aynı anlamdadır.

Bir tarikat mürşidinin âlim olması şarttır. Şeriat ve tarikat bilgilerinde derin bir bilgiye sahip olması gerekir. Şeriatın hükümlerini, farz, vacip, sünnet, müstehab, helal, haramı bilmeli ve müridlerine öğretmelidir. Tarikatın usul ve şartlarını, kalbin durumlarını, varılacak makamların hususiyetlerini ve ruhun inceliklerini bilmeli ve müridlerine öğretmelidir. Nefsin hallerini bilip, müridlerini ona karşı öğütlemeli ve ikaz etmelidir. Bütün Müslümanlara ve müridlerine karşı şefkatli ve onlara nasihat etmesi lazımdır. Mal mülk ve dünyalıklara fazla rağbet göstermemeli, kendisinde mutlaka bir işle meşgul olmalıdır. Cenab-ı Hak boş oturan kimseleri sevmez.

Hakiki mürşid kendi halleri ile müridlerin hallerini saklar, kimseye ifşa etmez. Yemesi, içmesi, gezmesi, yürüyüşü herşeyi bir ölçü içerisinde sünnete uygun olacaktır. İfrat ve tefrite düşmemelidir.

Kamil bir mürşide bağlanmanın hükmü, kişilerin durumuna göre değişir. Mesela, evlenmek nasıl bazıları için farz, kimileri için sünnet, kimileri için mübah ise, bir mürşide bağlanmanın hükmüde böyledir. Kimileri için farz, kimileri için sünnet, kimileri içinde mübahtır.

Bir mürşide bağlanmadan nefsinin şerrinden kurtulamayacak ve harama düşecek kimseler için farz, manevi derecesinin yükselmesine yardımcı olacak kimseler için müstehab, ama intisab kendilerine bir şey kazandırmayacak olanlar için mübahtır.

İnsanın Hak yol arayışında gayret içinde olmak gerekir. Nitekim Cenab-ı Hak, Kur'an-ı Kerimde: **"Bizim uğrumuzda uğraşanları elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz."**(Ankebut Suresi,69)buyurur.

Bir cehd ve gayret olmadan manevi mücahede, manevi mücahede olmadan manevi terakki gerçekleşemez.

Şeyhe bağlanmadan tasavvufi bir hayatın gerçekleşmesi mümkün olmaz. Mümkün olsa bile insanın ayakları kaymaktan salim olmaz.

Bu bakımdan herkes için tarikata girmek zarureti yoktur ama belki zühdi bir hayat, manevi bir eğitim görmek isteyenlerin mutlaka bir mürşide bağlanması gerekir.

Mesela, İstanbul boğazından yabancı gemiler geçiyor. Bu yabancı bandralı gemilerin boğazdan geçerken kılavuz kaptan alma zorunluluğu vardır. Kılavuz kaptan almaz ve kaza yapacak olurlarsa cezası ona göre daha ağır olur. Şimdi bu gemi kaptanlarının ellerinde boğazın haritası, pusula ve diğer yardımcı aletler olduğu halde niye kılavuz kaptan zorunluluğu var? Çünkü kılavuz kaptan boğazdan defalarca geçtiği için her türlü özelliğini diğer kaptanlardan daha iyi biliyor. Tasavvufi hayata giren kimsede bu yoldan geçmiş ve sonuç almış olan kimseden, elinde kitaplar, eserler ve bilgiler bulunan kimseye nazaran, daha çok istifade eder. Çünkü tasavvuf nazari bir ilim değil, tatbiki bir ilimdir. Mürşide bağlanmayan bir kişi böyle bir yolda önemli bir rehberden mahrum olarak yola çıkmış demektir.

Mürşid hekim gibi olduğundan onun verdiği reçete uygulanmalıdır. Reçete uygulandığı halde hastalık tedavi edilmeyince nasıl bir başka doktora başvurmak tabii ise, manevi reçete uygulanan ve sonuç alınamayan bir tabibi mürşidi bırakıp diğerine geçmekte caizdir.

Ancak ayran gönüllü davranıp bir ona, bir buna koşmak, hele hele tavsiyelerini tutmadan feyz alamadım, istifade edemedim diyerek, şeyh değiştirmek uygun olmaz. Bu tür sözlerle insan kendi kendini aldatmış olur.

Bir Mürşidi kâmile bağlanarak, ondan belli ders ve manevi eğitim almaya başlayan kimse bunu bıraktıkça, eğitiminide, terbiyesinide eksik bırakmış olur. Verdiği sözden döndüğü için vebalde kalır. Ayrıca;”***İbadetlerin en hayırlısı, azda olsa devamlı***

olandır.”(Buhari, İman,32) hadisi gereği başlanmış bir ibadet hayatını terk ettiği için manevi bir sorumluluk yüklenmiş olur.

İslamı Yaşamada Bir Mürşidi Kâmilî Vesile Edinmek:

Cüneyd-i Bağdadi (k.s) hazretleri diyor ki:”Hakk’a giden bütün yollar halka kapalıdır. Ancak Resulullah’ın (s.a.v) hal ve hareketine sarılıp sünnetine uyanların üzerinde bulunduğu Peygamberin (s.a.v) yolu açıktır.

Bizim gidişimiz, Kitap ve Sünnetteki esaslarla sınırlandırılmıştır.

Allah’a giden yol, ancak Resulullah’ın yaşadığı gibi yaşayan, onun sünnetini diri tutanlara açıktır. Cenab-ı Hak, Kur’an’ında: **”Andolsun ki, Resulullah’da sizin için, Allah’a ve Ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok zikredenler için en mükemmel örnek vardır.”**(AhzabSuresi,21)buyurur. (Tezkire,458.Kuşeyri, Risale,1/117.Hilye,10/257.Tarikatlar Nasıl Ortaya Çıktı. İsmail Mutlu sh.222-223)

İslamı yaşamada Kur’an ve Sünnet çizgisinde yaşamamıza yardımcı olacak bir mürşidi vesile ve rehber kılmak caizdir. Çünkü mürşid insana Allah’a giden yolda canlı bir örnektir. Onun denetim ve gözetiminde terbiye olmak ayağının sürçmesini önler.

Kur’an-ı Mübinde:”**Ey İmanedenler! Allah’dan korkun. Ona yakınlaşmak için vesile arayın.**”(Maide Suresi,35) İmâm-ı Rabbânî hazretleri, Mektûbât adlı eserinin üçüncü cildi 123. mektûbunda, bu husûsla ilgili olarak şöyle buyurmuştur:

“İnsanı Allahü teâlâyâ kavuşturan yollar ikidir:

Birincisi, peygamberlerin yakınlığı gibi olan (Nübüvvet yolu) olup, insanı aslın aslına ulaştırır. Peygamberler “aleyhimüssalevâtü vetteslîmât” ve bunların sahâbîleri bu yoldan kavuşmuşlardır. Ümmetlerinden sahâbî olmıyanlar arasından dilediklerini de bu yoldan kavuşmakla şereflendirirler. Fakat bunlar pek azdır. Bu yolda vâsıta, aracı yoktur. Ya’nî vâsıl oldukdan sonra, doğrudan doğruya aslıdan feyz alırlar. Hiçbiri, ötekine vâsıta olmaz, perde olmaz.

İkinci yol, (Velâyet yolu)’dur. Kutublar, evtâd, bûdelâ ve nücebâ ve bütün evliyâ hep bu yoldan kavuşmuşlardır. Bu yol,

(Sülûk) yoludur. Evliyânın cezbeleri de, bu yolun cezbelерidir. Bu yoldan kavuşanlar, birbirlerine vâsıta ve perde olurlar. Bu yoldan vâsıl olanların önderi ve en üstünleri ve ötekilere vâsıta olanı, Hz.Ali Mürtedâ “kerremallahü teâlâ ve vecheh-ül-kerîm”dir. Bu yolda gelen feyzlerin kaynağı odur. Resûlullahtan (s.a.v) gelen feyzler, ma’rifetler hep onun vâsıtası ile gelir. Fâtımat-üz-Zehrâ(r.anha) ve Hz.Hasen ve Hz.Hüseyn (r.anhüm), bu makamda, Hz.Ali (r.a) ile ortaklırlar, öyle sanıyorum ki, Hz.Ali (r.a), dünyâyâ gelmeden önce de, bu makamda idi. Vefât etdikden sonra da, bu yolda her velîye gelen feyzler, hidâyetler, yine onun vâsıtası ile gelmektedir. Çünkü kendisi, bu yolun en yüksek noktasında bulunuyor. Bu makamın sahibi odur.

Hz. Ali (r.a) vefât edince, ondan yayılan feyzler, Hz.Hasan ve sonra Hz.Hüseyn(r.anhüm) vâsıtası ile geldi. Daha sonra oniki İmâmdan, sağ olanları da vâsıta oldular. Bunlardan sonra gelen evliyâyâ feyzler, bu oniki İmâm vâsıtası ile geldi. Kutublara, nücebâyâ da, hep bunlardan geldi.

Abdülkâdir-i Geylânî “kuddise sirruh”, dünyâyâ gelip, velî oluncaya kadar hep böyle idi. Sonra, bu da bu vazîfeye kavuştu. Ondan sonraki kutublara ve nücebâyâ ve bütün Evliyâyâ oniki İmâmdan gelen feyzler ve bereketler, bunun vâsıtası ile geldi. Başka hiçbir velî bu makama kavuşamadı. Bunun içindir ki, **“Önceki Velîlerin güneşleri battı. Bizim güneşimiz ufuk üzerinde sonsuz kalacak, hiç batmıyacaktır”** buyurmuştur. Hidâyet, irşâd feyzinin akmasını güneş ışıklarının yayılmasına benzetmiştir. Feyzin kesilmesine, güneşin batması demiştir. Abdülkâdir-i Geylânî (k.s) hazretlerine oniki İmâmın vazîfeleri verilmiştir. Rüşd ve hidâyete vâsıta olmuştur. Kıyâmete kadar, her velîye feyzler onun vâsıtası ile gelecektir. (Abdülkâdir-i Geylânî (k.s) hazretlerinin bu vasfından dolayı, ona“Gavsül A’zam” denilmiştir.)

Hadis-i şerifte de:”Rivayete göre, İslam’dan önce ticaret maksadıyla yolculuğa çıkan üç genç, şiddetli bir fırtına ve yağmura yakalanırlar, korunmak için bir mağaraya sığınır. Yağan yağmur, çakan şimşekten dağdan kopan büyükçe bir kaya mağarayı kapatır.

İçerde mahsur kalırlar. Bu üç arkadaş kurtulmak için Allah'a yaptıkları dua da işledikleri güzel amelleri arzetmişler. Birisi; Yaşlı anne ve babasına yaptığı hizmeti, diğeri muhtac ve fakir olan halasının kızının yardım talebiyle kendisine geldiğinde zina teklif ettiğini sonra Allah'dan korkup vazgeçtiğini, yaptığı yardımda geri almadığını, bir diğeri de yıllarca yanında çalışan işçisinin maaşını almadan gittiğini, onu arayıp bulamadığını, onun parasıyla koyunlar aldığını, bunların çoğaldığını, yıllar sonra adamın çıkıp geldiğini ve parasını istediğini, adama onun parasıyla alınıp çoğalan koyun sürüsünü verdiğini, bunları yaparken de sırf Allah rızası için yaptıklarını dile getirirler. Önce mağaranın ağzı biraz açılmış, sonra biraz daha, daha sonra iyice açılır ve kurtulurlar.”(Buhari, İcar,12.Müslim, Deavat,101)

Sünnette Peygamber Efendimizin (s.a.v) hadislerinde şahıslara tevessülün cevazını gösteren birçok örnek vardır. Yine Efendimiz (s.a.v), fakir muhacirler hürmetine Müslümanlara zafer ve yardım ihsan etmesini Allah'dan dilerdi.(Buhari, İstiska,15.Tirmizi, Deavat,49.İbn Mace, İkame,5.İbn Hanbel,4/138.Taberani, El Mucemil Kebir,1/292)

Tevessül, ya ibadet ve amellerle olur, ya da Efendimiz (s.a.v) i,veli ve Salih kişileri vesile kılarak olur. Amellerin yakınlığa vesile, Allah'ın rızasına ermede vasıta olduğunda şüphe yoktur. Peygamber Efendimizi (s.a.v) vesile almanın cevazı, kendi ifadeleriyle sabittir.

Bir Hadisi şerifte:”Gözleri kör olan bir adam Peygamber Efendimize (s.a.v) gelerek: Ya Resulallah! Gözlerim kapandı. Benim için dua et. Dedi. Efendimizde (s.a.v):Abdest al, iki rekât namaz kıl, sonrada, şöyle dua et: **Allahım! Peygamberin Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) ile sana tevessül ediyorum. Ey Muhammed (s.a.v),gözümün açılması için senin şefaati olmanı istiyorum. Allahım! Onun hakkındaki şefaati kabul buyur.**”Ardından, **Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle ilave etti:”Bir ihtiyacın olduğu zaman hep aynısını yap.**”Bu olaydan sonra adamın gözleri açıldı.”(Tirmizi, Deavat,49.İbn Mace, İkame,5.İbn Hanbel,4/138)

Mürşid-İ Kâmilleri Nasıl Tanıyacağız Ve Mürşidlerin Sıfatları Nelerdir?

Peygamber Efendimiz (s.a.v):”Evliyaullah o kimselerdirki, görüldükleri zaman Allah hatırlanır.”(Nesei, Es-Süneni Kübra, Tefsir,180,No.11235.Hâkim, Tirmizi, Nevadirül Usul sh.140)

“İnsanlardan Allah’ın zikri için anahtar olanlar vardır ki, onlar görüldüğünde Allah hatırlanır.”(Taberani, El Mucemil Kebir,10476.6/2055.Beyhaki, Şuabul İman, no:699.1/455.Münazi Feyzül Kadir. No:2466.Heysemi, Mecmauz Zevaid.10/78)

“Allah’ın dostlarına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzunda olmayacaktır. Yunus Suresi 62.ayetini okuduktan sonra:Onların görülmesiyle Allah hatırlanır.”Buyurdu.(Taberani, El Mucemul Kebir. No:12325.12/13.)

İsimlerinden de anlaşıldığı üzere mürşid-i kâmil, maddi manevi olgunluğu bünyesinde toplamış Ümmet-i Muhammed’i Hakka davet ederek hak yoldaki gerçekleri gösteren, insanları irşad edebilecek zahirî ve batınî ilme sahip olan kişilere denir. Onların tek talip oldukları şey “Hakk”tır. Onlar her şeyleri ile Hakka âşıktırlar. Onun rızasından bir an bile ayrılmazlar. Onlar maddi ve manevi cömert insanlar olup kimseden bir şey saklamaz ve kıskanmazlar. Onlar sabır abidesi gibidirler. Bütün bela ve musibetlere tahammül ederler. İmanlarının gereğini en küçük ayrıntılarına varıncaya kadar yerine getirirler. Yemekten, içmekten ziyade yedirmeyi ve içirmeyi severler. Onlar, bu dünya için Allah ne murad etmişse ona kanaat ederler. Onlar, tevazu ve cesaret örneğidirler. Allah’ın Kur’ân’ından, Rasulullah’ın ahlâkından bir an ayrılmazlar. Kendilerine tabi olan, bağlanan müridlerinin bütün müşküllerine ortak olurlar ve halletmeye çalışırlar. Cenab-ı Hak (c.c.), onların dua ve niyazlarını geri çevirmez ve o zatların duaları birer şifa kaynağıdır. Özetle onlar kendilerine tabi olanları Allah ve Resulü’ne vasil etmek için ellerinden gelen her şeyi harcarlar ve yaparlar.

Ahmed Ziyaüddin Hazretleri “Câmiul Usul” adlı eserinde mürşidde bulunması gereken beş temel şartı şöyle sıralar:

1. İslamiyeti (dini) çok iyi bilmeleri gerekir.

2. *Manevi zevk sahibi olmaları gerekir.*
3. *Şefkat ve himmetleri bol ve âli olması gerekir.*
4. *Allah'tan gelen her şeye razı olmuş bir durumda olurlar, (yani nefsin marziyye makamında) bulunmaları gerekir.*
5. *İsabetli bir görüşe ve tesirli telkin ve sohbetlere sahip olmaları gerekir.*

Bu beş temel şartı mürşidinde bulan bir mürid o mürşide her şeyiyle teslim olabilir. Dini bilgisi kıt, şefkat ve himmeti dar, Allah'a (c.c.) tam teslim olmamış, telkin ve tesirli sohbetleri olmayan ve bütün bunlara rağmen ben mürşidim iddiasında bulunan bir insan, etrafına toplanan ve ondan medet uman insanları yarı yolda bırakmaktan öte bir şey yapamaz. Netice itibari ile o insanlara yazık etmiş olur. Şeriatı bilmeyenler tarikatı asla öğretemezler. Zahirde ve batında kendisine yeteceğine inandığı bir mürşide bağlanan bir müride yol alabilmesinde, bu uzun yolculukta lazım olacak şeyler nelerdir?

Kamil mürşit, mürit için bir ölçüdür, aynadır, örnektir, sevgi kaynağıdır, feyiz menbaıdır. Mürid, onun kalbindeki ilahî aşkı ve edebî yansıtan yüzüne bakınca veya o yüzü hayaline alınca Allah'ı zikretmektedir. Böyle bir kâmil mümini düşünmenin, onu gönüle alıp gündemi onunla meşgul etmenin zararı ne olabilir? Gafil bir kalp uyanık bir kalpten sevgi alıyor, bu sevgi ile besleniyor, destekleniyor, feyizleniyor, uyanıyor ve Allah için güzel şeylere yöneliyorsa, buna hangi delil ve mantıkla karşı çıkılır?

Kamil insanın kalbi Allah'ı Teâlâ'nın nazar ve tecelli ettiği bir yerdir. Bu kalbe “nazargâh-ı ilâhî” denir. Burası Allah'ın rahmet nazarı ile baktığı yerdir. Böylesi bir kalp Rabbine bağlanmış demektir. Bu kalp ilâhî aşk ve zikirle canlanmışır. Ona bağlanan kalpler de o aşk ve zikirden nasiplenir, feyizlenir, kuvvetlenir, ihya olur.

Allah'ın sadık kulları ile beraberlik ya beden ile ya da kalp ile olur. Asıl mesele onlarla Allah yolunda kalp ile beraber olmaktır. Beden ile beraberlik bundan sonra fayda verir.

Bedeni camide, kalbi caddede olan birisi, gerçekte camide değildir. Mürşitle ilk beraberlik onun terbiyesine girmekle başlar. Ardından mürit onunla aynı meclisi, aynı mekânları, aynı işleri, aynı ibadetleri paylaşmaya başlar. Bundan sonra mürit, kalben mürşidine yakınlık duyar.

Mürit mürşidini yakından tanıdıkça, onun Allah'a karşı sevgisini, güzel edebini gördükçe kendisine hayran olur. Onu Allah için sever. Onun gibi samimiyetle Allah adamı olmaya ve güzel amel yapmaya yönelir. İşte asıl hedef bu kalp ve gönül beraberliğidir. Bu sevginin ve beraberliğin sonucu mürşitteki ihlâs, takva, edep ve ilâhi aşk, müridin samimiyet derecesine göre kendisine geçer. Kadınlar ders rabitası yaparken, mürşidi bir nur şeklinde, güneş gibi parlak vaziyette düşünürler. Mürşidin vücut azaları, başı, yüzü, gözü zahiri olarak değil, ilahi nur ve feyiz ile dolu gönlü ve o gönlüdeki nurun dışa yansımış hâli düşünülür. Ruh ruha, kalp kalbe, gönül gönüle bağlanır ve ondaki ilahi nurdan, feyizden, sevgiden, ilimden ve edepten nasiplenmeye çalışır.

Bir müridin şeyhi üzerinde üç hakkı vardır.1-Başlangıçta ona Hak ve doğru yolu göstermesi,2-sonunda ona tebliğ hakkını vermesi,3-bütün sırlarını saklaması.

Bir şeyhinde müridi üzerinde üç hakkı vardır.1-Emrini tutması,2-Sırlarını ve sözlerini koruması,3-Kendine karşı son derece saygılı olması.

Üç türlü edep vardır:

1-Yaratan Allah'a(c.c)karşı edep.

2-Terbiye veren Şeyhe mürşide karşı edep.

3-Doğru yolu gösteren din âlimlerine karşı edep. Bir şeyh kendisinden daha faziletli bir şeyhi görünce ona saygı göstermesi lazımdır. Tarikatta daima birbirine karşı saygılı olmak şarttır. Eğer şeyh kendinden daha üstün faziletli olan kimseye karşı saygısızlık yaparsa davayı kaybetmiştir. Efendimiz(s.a.v):”Eğer Musa(a.s) sağ olsa idi bana uyardı.”Şüphesiz bütün peygamberler Resulullah(s.a.v)in sancağı altındadır.

MÜRŞİD VE MÜRİDLERİN DURUMU

Bal arısıyla, eşek arısına benzer. Bal arısı var hep bal yapar. Can tehlikesi olmadıkça iğnesini sokmaz. Aynı hava, aynı su, aynı çiçeklerden beslenirler. Birde eşek arısı vardır. O daima sokar. Kendisini sıksan bir damla balı yoktur. Birde kamış vardır. Birisi şeker kamışı, diğeri süpürge kamışı. Birinden sıkıldığında şeker akar, diğeri ne kadar sıkarsan sık hiçbir şey akmaz.

Mürşid; üçkisımdır:

1-Mükemmel,

2-Kemâl,

3-Mukallid mürşid.

Mükemmel Mürşid: Bilir, amel eder, Cenab-ı Hakk'ın emriyle vazife görür, kâmil mürşidleride yetiştirir.

Kemâl Mürşid: Bilir, hududu nisbetinde çalışır, gayriye tecavüz etmez.

Mükemmel ile kemâl arasındaki fark kıyas bile edilemez. Biri hâl ile diğeri kâl ile irşad eder. Hâl ile irşad eden aldığı gibi verir. Kâl ile irşad eden ise bildiği ile amel eder ve ettirir.

Mukallid Mürşid: Sahanın çoğunu işgal eden, zanlarıyla hareket eden, zanla konuşanlardır. Dayandıkları şey, nefis putudur. Şeyh şeytanı tabir edilen, yol kesiciler işte bunlardır. Şeytanın yapamayacağını şeyhlik maskesi altında bunlar yaparlar. Gidişatları hiçbir esasa dayanmadığı gibi, kendilerininide, etraflarınıda yakarlar. Manevi hayatlarını mahvederler.

Mukallitle, mükemmeli ayırt etmek için ölçüler vardır. Mükemmel mürşid, Cenab-ı Hakk'ın bahsettiği tasarrufla hareket eder. Makam, mevki, rütbe ile alakası yoktur. Hedefi Hakk'ın rızasıdır. Cenab-ı Hak'da bunu dilediğine bahsetmiştir. Söz, fiil ve yaşantı Kur'an'a ve Sünneti Resule uygun olacaktır. Makam, mevki peşinde koşmak birer hedeftir. Bunu öne çıkaranlar Hakk'ı bulamazlar. Bir işte menfaat ön plana çıkarsa o yol yol değildir. Allah yolunda yalnız rıza vardır. İhlâs varsa rahmet melekleri o

meclisi kuşatır. Rahmeti ilahiye o meclisin üzerindedir. Riyakârlık varsa orada şeytanlar cirrit atar, rahmeti ilahiyeden mahrum kalırlar.

Kur'an'ın ve Efendimizin (s.a.v) sünnetinden kopmuş ise o yol yol değildir. Efendimizin (s.a.v) bildirdiği 72 dalalet yolundan birisidir. O tip insanların gökte uçtuğunu, suda batmadan yürüdüğünü görseniz dahi itibar etmeyiniz. Zira sineklerde uçar, balıklarda yüzer.

Ehli hakikat daima hâl ile konuştuğu için, hiç kimseyi hakir görmez, hiç kimsenin aleyhinde bulunmazlar.

İnsan dediğin boş bir teneke gibidir. Boş tenekeye gümüş konsa birden kıymetlenir. Altın konsa daha da kıymetlenir. Mücevherattan dolayı herkes tenekeye sarılır. Cevheri çek, teneke yine tenekedir. Hiç kimse nazarı itibare bile almaz. İnsan-ı kâmilde böyle.

Bir Kudsi Hadiste:”*Yere göğe sığmadım, mümin kulumun kalbine sığdım.*”(Kefûl hafı)

Bir ayeti celiledede:”*Biz ona sizden daha yakınız. Fakat siz görmezsiniz.*”(Vakıa Suresi,85) buyrulur.

Evliyaullah iki nokta üzerinde bulunur. Birisi naz diğeri niyazdır. Naz ile hareket etmek, Cenab-ı Hak'ın sevgililerine mahsustur. Naz makamına çıkmıştır, naz ile hareket eder. Tıpkı çok sevilen bir çocuğun nazı gibi Allah'a naz eder. Gönül hoşnutluğu ile Mevlânın her takdirine razı olmuştur. Bütün arzu istek, naz ve niyazını, her şeyini yalnız O'na döker ve O'na dökmek ister. Kimseye müracaat etmez. Bu noktaya Cenab-ı Hak dilediğini alır, başkası çıkamaz.

Niyaz ise, yalnız O'ndan diler. O hep âmânda, hep yalvarmadadır. Biz fakirde bu niyazı benimsemişizdir.

Manevi terakki, muhabbet ile mümkündür. Muhabbet Hak'dan gelir. Halkdan gelmez. Cenab-ı Hak muhabbet ihsan buyursun.

Kur'an-ı Kerim insanları Allah'a ve Resulüne birde Ulul Emre iteate çağırır. Allah'a ve Resulüne iteat ve teslimiyet pratikte mürşide teslimiyet sayesinde gerçekleşmektedir. Feyzin, bereketin ve terakkinin, manevi ilerlemenin yolu mürşide teslimiyetten geçer.

Tarikatına bağı, şeyhine tam teslim olmuş iteatkar bir mürid çabuk ilerler ve çabuk yol alır.

Tarikatta silsile aynen elektrik hattına benzer. Teslimiyette bu hattaki sigortadır. Bu hattan, silsileden yararlanmak feyz ve bereket elde etmek için teslimiyet şarttır.

Nasılki, zahirde odacısından tut da, Reis-i Cumhura kadar bir görev ve yetki taksimi varsa, aynen maneviyattada böyle bir görev taksimi vardır. Mühim olan manevi sorumluluktur. Çünkü maddiyat maneviyatın gölgesidir.

Çevremizde zaman zaman kıskanan, istemeyen bazı derviş ve şeyhler de çıkmakta, manevi ve maddi zarar vermeye çalışırlar. Onun için kişi intisap ettiği mürşidine bağılılığını devam ettirmelidir.

Bugün mensubu olduğumuz bir devletimiz var. Bu devletin bir düzeni var. Devlet başkanı var. Hükümet başkanı var. Meclisi var. Ondan sonra bakanlar, müsteşarlar, genel müdürler v.s. var. Bunun gibi manen kurulmuş bir manevi idare düzeni de var. Bu düzenin başkanına; Kutb-ul Aktab, Kutb-ul Ula, Gavsul Azam denir. Bunların da yardımcıları var. Halk arasında bunlara; üçler, yediler, kırklar ve daha birçok evliya topluluğuna da başka isimler verilir. Bu düzende kıyamete kadar devam eder. Bir düzenin yürütülebilmesi için kadrolara ve o kadrolardaki yetkili memurlara ihtiyaç varsa, manende öyledir. Noksanlık olmaz, noksanlık olsa nizam-ı âlemin nizamı bozulur.

Zaten Kutb-ul Aktab veya Sırrı Hilafet makamında olanlar, sorsanız;”Aman efendim bu halkın en günahkârı ve biçaresi bu fakirdir.”der. Kendileri böyle bir iddiada bulunmazlar. Bu zatlar diğer halktan daha farklı Allah’a ve Resulüne daha saygılı ve edepli davranır.”El Aman Ya Rabbi”diye yalvararak kendi nefislerini halkın en günahkârı bilirler. Gerçekten böyle bir Allah dostunu bulur, tanırsan elini öp, saygıda kusur etme, hayır duasını al.

Eskiden meşayihler, hazineye girip gezer. Altını, gümüşü, beğenip almaz. Elmas, Pırlanta ve yakut gibi daha kıymetli şeyleri beğenip alırlarmış. Yani tekke ve zaviyelerinde dervişlerini ona

göre seçer, oraya ham giren pişmiş olarak çıkar, eğri giren dostdoğru çıkarmış.

Tekkelerin ve zaviyelerin yozlaşmasıyla birçok tarikat mensubunda da bozulmalar olmuştur.

İslamın öğretilmediği bir cemiyette, müesseselerini aktif hale getirmede, okullarında onun eğitiminin verilmediği bir cemiyette bataklığa batmış, günahlara bulaşmış, uçuruma yuvarlanmakta olan insanları kurtarmak için, onların ellerinden tutacak, onlara islami sevdirep öğretecek alperenlere, Allah dostlarına ihtiyaç vardır. Onlara, tevbe istiğfar, salatu selam, kelime-i tevhid tarif etmek, olaki bu istiğfar, salatu selam, kelime-i tevhid, bu adamın manevi hastalıklarına şifa olur. Gönlü nurlanır, tarikatın feyzi ile uyumakta olan gönlü uyanır, kendi kendini toparlayıp, zikir ve sohbet meclislerine devam eder ve bu toplulukta bulunan bilgili kimselerden ve sohbetlerden, şeriattaki noksanlarını gidermeye çalışır.

Bugün toplumumuzu maddi ve manevi uçurumdan kurtarabilmemiz için Ehli Sünnet inancını yani Kur'an ve Sünnet eğitim ve terbiyesini cemiyetimize, okullarımıza hâkim kılıp, o eğitim ve terbiyeyi verecek gerçek âlimleri, Allah dostlarını yetiştirmek zorundayız. İslam âleminin kurtuluşuda buna bağlıdır.

Birgün Abdulkadir Geylan (k.s) hazretlerinin huzuruna gelen Müslümanlardan birisi:”Ey Allah dostu, ben nefsimin şerrinden yakamı kurtarıp güzel ameller işleyemiyorum? Kurtulmam ve güzel ameller yapabilmem için bana neyi tavsiye edersiniz?”dediğinde, Abdulkadir Geylani (k.s) hazretleri:”Git Kelime-i Tevhide devam et.”der. Aradan bir müddet geçtikten sonra, o soruyu soranlar:”Allah senden razı olsun, tavsiyenize uydum. Bu sayede güzel ameller işlemeye muaffak oldum.”der. Onun için kelime-i tevhid enbüyük manevi ilaçtır.

MÜRŞİDİN ÖZELLİKLERİ

1-Mürşid, istikamet, nasihat, şefkat ve merhamet gibi güzel ahlak sahibi olup, kötü ahlak sahibi olmamalıdır.

2-İslam şeriatı yani Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v)in bütün beşeriyete ins ve cinne tebliğ edip güzel örnek olduğu islamı yaşamalı, dosdoğru olmalıdır.

3-İnsanları, şeriata uymaya ve Allah’u Zülcelali huzur ile zikre teşvik etmesi.

4-Mümkün mertebe ulaşabildiği bütün insanlara nasihat edip, onlara takva ve sıratı müstakîmi göstermesi ve bilumum kötülüklerden vazgeçirmeye çalışması.

5-Bütün mahlûkata şefkat ve merhamet nazarıyla bakması, küçüklerle merhamet, büyüklerle saygı göstermesi.

6-Mürîdlerine gerekli olduğu kadar fıkıh ve tevhid akidelerini iyi bilmesi.

7-Müminlerin ayıplarından muttali olduklarını setretmesi, örtmesi.

8-Mürşid, keşif ehliyse keşif yoluyla, keşif ehli değilse mürîde ârız olan haller veya harici delillerle, kalplerin kemâlât ve âdâbını, nefislerin hastalık ve âfatını bilmesi.

9-Gönül zenginliğine, güzel ahlaka sahip olması, ancak Allah için gadap etmesi.

Netice olarak tarikatta şeyh için: Günah olan haram olan şeyleri tamamıyla terk etmekten, farzlara, vaciplere devamlı riayetten, menduplardan da yapılması kolay olanı yapmaktan, ism-i celali şerifi imkân nisbetinde zikretmekten, Peygamberimiz Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) e çokça salâvatı şerife getirmekten başka bir şart yoktur.

İrşada selahiyetli olan mürşid için keramet şart değildir. Sahabe ve tabiundan bazıları müstesna, o da nadir hallerde keramet nakledilmiştir.

Tasavvuf yolundada sâlike merhaleler aştıran, onu terakki ettiren en mühim amil mürşidin sohbetidir.

Onların sohbeti yakınlık makamından doğar ve âli makamlardan süzülerek gelir. Kalplerinin üzerinde perde yoktur. Allah yolunda köprü mesabesinde dirler. Sohbet ve nazarları feyz kaynağıdır. Kalp hastalıklarına şifadır. Söylediklerini görerek, bilerek ve yaşayarak söylemişlerdir.

MÜRİDİN, DERVİŞİN EDEPLERİ

Hakikat yolu edepten ibarettir. **Tarikata girmenin şartı:**

1-Cenab-ı Hakk'a karşı edepli,

2-Resulullah (s.a.v) a karşı edepli,

3-Mürşide karşı edepli olmak üzere üçtür.

Orduda disiplin neyse, manevî okulda da edep o dur. Zira zâhiri disiplin dışı hükmeder, bâtinî disiplin doğruya, içe hükmeder.

Mürid dört kısımdır:

1-Daima dinler, hiç konuşmaz. O kârdadır.

2-Söyleyicidir, hep konuşur. O zarardadır.

3-Emir alıcıdır. O tasarruftadır.

4-Emir vericidir. O boşluktadır.

Nefsimize tabi olduğumuz için gerçekten bugün hakiki mürid olamaz. Mürşidinden hizmet ve hürmet bekleyen, velevki gönlünden bile geçirse gerçekten mürid olamamıştır.

Bir Müridde Bulunması Gereken Özellikler:

Tarikata giren bir müridin her şeyden önce doğru olması gerekir. Çünkü bütün tarikatların temelinde doğruluk yatar. Doğruluğu kendine şiar edinmeyen bir mürid hiçbir yere varamaz. İlk önce hakkı ve doğruluğu benimsemek ve yaşamak gerekir.

Gerçek tarikat şeyhleri hiçbir zaman müridlerine zor, aşılması, gidilmesi, varılması imkânsız yollar göstermemişlerdir. Aksine en kısa ve en doğru yolu gösterip onu yaşatmaya çalışmışlardır.

Mürid daha sonra niyetini ve amelini düzeltmelidir. Helâli haramdan, farzı sünnetten ayırt edecek kadar fıkıh ilmini bilmesi gerekir. Mürid, sürekli, her an Allah'ın kudret eli altında olduğunu bilmeli ve buna göre hallerini hareketlerini kontrol etmelidir.

Mürid, kendisine ait olsun başkalarıyla ilgili olsun sırları çok iyi saklamalıdır. İçinde bulunduğu maddi ve manevî halleri, dereceleri hiç kimseye söylememelidir. Ancak her şeyini her durumunu kendisiyle ilgili tüm ayrıntıları, bilgileri şeyhine,

mürşidine bildirmelidir. İfrat ve tefride sapmadan şeyhinden aldığı maddi ve manevi görevleri ve emirleri yerine getirmelidir.

Mümkün surette haramlardan kaçmalıdır. Mürid, haramlardan kaçtığı kadar şüpheli olan şeylerden de kaçmalıdır. Çünkü şüpheli olan şeyler insanı zamanla takva ehli olmaktan uzaklaştırır. Mürid kendisini aynı zamanda nifaktan koruyarak kalbini bu tür şeylerle meşgul etmemelidir.

Şeyhinin sohbetlerine devam etmelidir. Müridin, şeyhinin sohbetlerine devamlılığı çok önemlidir. Tabi ki bu söylemimiz, şeyhin yakınında olan müridler için geçerlidir. Fakat diyelim ki şeyh İstanbul'da, mürid Erzurum'da yada İzmir'de ise, bu mürid de şeyhinden almış olduğu rabıta ve tefekküre devam etmeli, varsa kitaplarını, risalelerini takip etmelidir. Onu tarikatından, şeyhinden uzaklaştırabilecek gururlu, kendini beğenmiş insanlardan kaçarak son derece edepli olmalıdır.

Şazeli Hazretleri (k.s.) şöyle buyuruyor. "Bir müridde sayacağımız şu kötü hasletler varsa o kendini mürid olarak değil de taş, toprak olarak kabul etsin. Bu hasletler şunlardır:

- 1-Küçüklere şefkat ve merhamet sahibi değilse,
- 2- Büyüklere saygısız davranıyorsa,
- 3- Kendi öz canına acımıyorsa,
- 4-Nefsini her şeyi yapabilecek kadar serbest bırakıyorsa,
- 5- Zalim insanlarla oturup kalkıyorsa.
- 6- Gerçek tarikat erbablarından uzak kaçıyorsa,
- 7-İhtiyaçlı, fakir ve yetimlerin yardımına koşmuyorsa,
- 8-Beş, vakit namaza devam etmiyorsa (Cemaatle namaz

kılmaktan acizleniyor, kaçıyorsa) O kendisine mürid değil de ben taşım, benim topraktan, ağaçtan farkım yok desin."

Mürid, bir gününü yani 24 saatini gayet itina ile Rızaullah için değerlendirmelidir. Şöyle ki; nefsinı hesaba çekmeli, tefekkür etmeli, dualardan ve münacatlardan ayrılmamalı, zikir meclisleri ve o meclislerdeki ihvan ve kardeşler ile sohbetlere devam etmeli, bunların dışında kalan vaktinde de Allah'ın mübah kıldığı şeyleri yapmalı yasaklara ve haramlara uzanmamalı, bulaşmamalıdır.

Mürid, yaptığı her şeyi Rızaullah için yapacak, sürekli olarak Cenâb-ı Hakk'ın (c.c.) kontrolü altında olduğunu unutmayacak, çevresindeki her şeye, her fiile bir sebep gözüyle bakacak ve onları yani o sebepleri birer basamak olarak kabul edip o basamaklarla Allah'a (c.c.) yükselmeye çalışacaktır. Allah'tan başka her şeyi gönlünden çıkarıp atmaya çalışmalıdır. Mürid Allah'tan başkasından bir şey istememeli ve beklememelidir. Allah'ın vereceğini kullardan beklemek o müridin acizliğine delalet eder.

Müridlik Allah'ın servetine güvenip her şeyi ondan dilemek ve her şeyi ondan beklemek, O'ndan gayrısına minnet etmemek ve el açmamaktır. Gerçek zenginliğin bu olduğunu unutmamalıdır. Yine Ahmed Ziyaüddin Hazretleri (Camiul Usul) adlı eserinde mürid hakkında şöyle buyuruyor:“Salik (mürid) kalbini diri tutacak şeylerle diriltmeli ve arızaları varsa tamir etmelidir.

Kalbin tamiri de dört şey karşılığında yine başka dört şeye dikkat etmekle olur:

Birincisi: Dünyanın bir gurbet evi olduğunu hatırdan çıkarmamak ve bu evde kötülüğe götürücü nefse acımamak ve ona uymamaktır. Nefsi emmarenin kötülüğü karşısında ona teslim olmamak lazımdır. Böyle olmazsa ne olur? Kalp nefsi fenalıklarla meşgul olur ve maksadına ulaşamaz.

İkincisi: Ölüm anında vukuu bulacak dehşeti hatırdan çıkarmamaktır. Bu hal öyle bir hal ki insana dünyanın geçici bütün güzelliklerini unutturur. İnsanı zühd ve takva sahibi yapar. Böyle olmazsa ne olur? Ölümü unutup dünyadan dünyalıktan mahrum kalma endişesi başlar. Hiç ölmeyecekmiş gibi ümitlere kapılır bu halde kendisine her türlü bela ve mihnet getirir.

Üçüncüsü: Kalbi Allah sevgisinden boş ve mahrum etmemektir. Böyle olmazsa ne olur? Müridde uzun ümit ile gururun kalbi kuşatması başlar. Kalbin bütün gururla, uzun ümitlerle kaplanması ibadette tembellik etmenin veya tamamen bırakmanın anahtarıdır.

Dördüncüsü: Daima Allah'ın huzurunda olduğunu ve onun kapısında beklediğini hatırdan çıkarmamaktır. Böyle olursa mürid her hareketinin şeriata uygun olup olmadığını sürekli kontrol eder.

Her işinden sonra kendini yani nefsinı hesaba çeker. Bu durumdaki her müridi ise her an hayâ duygusu kuşatır. Böyle olmazsa ne olur? Mürid her an Allah'ın huzurunda olduğunu unutursa, Allah'a karşı cüretkâr davranmaya, kendi nefsinı beğenmeye başlar hareketlerin de şımarıklık gibi çok çirkin haller baş gösterir. Allah'ı (c.c.) İslamı ve onu bütün değerlerini hafife almaya başlar.”

Nitekim Cenab-ı Hakk Kur'ân-ı Kerim'de Fussilet suresi 23. ayeti celilesinde mealen şöyle buyuruyor: *“İşte Rabbinizi böyle sanmanız sizi mahvetti ve zarara uğrayanlardan oldunuz.”* Tarikatlarla hatta İslam diniyle alâkası yokken sonradan uydurulup dine ve tarikatlara mal edilen bid'at ve hurafelerden mürid, şiddetle sakınmalıdır.

Mürşid-i Kâmilin, Müridlerine Karşı Vazifeleri Nelerdir?

Mürşid-i kâmil, mürid olsun olmasın çevresindeki bütün insanlara merhametle, mütevazı, alçak gönüllü ve güler yüzle muamele etmelidir. Aynı zamanda, çevresindeki bütün insanların hali ile tek tek hâllenmeli, yerine göre çocukla çocuk, gençle genç, yaşlı ile yaşlı olabilmeli ve onların seviyesine uyabilmelidir.

Karşısına aldığı müridinin fıtrat, yaradılış hallerini, halet-i ruhiyelerini manevi basireti ile anlayabilmelidir. Etrafındaki insanların kendisini örnek bir insan kabul edebilmeleri için o da kendi yaşantısında her yönüyle Resulullah (s.a.v.) Efendimizin yaşantısını örnek almalı ve yaşamaya çalışmalıdır. Mürşid, bütün müritlerini manevi evlatları olarak kabul ederek onlara bir babanın evladına yaklaştığı yumuşaklık, güler yüzlülükle yaklaşmalıdır. Yürümesi ile oturması ile gülmesi ile konuşması ile kısaca her şeyi ile müridlerine ve bütün insanlara örnek olmalıdır.

Sohbetlerinde Kur'ân-i Kerim ve Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetlerini ölçü almalıdır. Ve bunların dışına kesinlikle çıkmamalıdır. Neye mal olursa olsun Kitabullahtan ve Sünnet-i Resulluhtan taviz vermemelidir. Bütün müridlerine de bunu öğütlemelidir.

Müridleri ile hastalık vs. zaruri haller dışında sürekli birlikte olmaya çalışmalıdır. Onları her fırsatta ikaz etmeli ve nasihat etmelidir. Tüm insanlara parçalayıcı, bölücü değil de toplayıcı ve birleştirici olmayı öğütlemelidir.

Diğer tarikat erbablarına saygı ve sevgi çerçevesinde yaklaşmalı ve yaklaştırmalıdır. Diğer insanlar ve topluluklardan kendisine ve tarikatına bir saldırı olursa, (maddi ve manevi) yumuşaklıkla ikaz etme yolu ile onlara davranmalıdır. Toplulukların içine düştüğü günümüz çıkmazlarından, bataklıklarından müridlerini ve çevresindeki bütün insanları maddi ve manevi olarak korumalıdır.

Yaşadığı beldenin manevi bekçisi olduğunun farkında olup o beldedeki bütün insanların dertlerine, sıkıntılarına ortak olmaya çalışmalıdır. Çevresinde toplanan insanlara manevi huzur ve rahatlık verebilmelidir. Bizim büyüklerimiz bize şu telkinde bulunmuşlardır. ***“Mürid şeyhinin huzurundayken suda balığın rahat ettiği gibi rahat edebilmelidir.”***

Sohbetlerini avamın ve havasın yani her kesim insanın anlayabileceği tarzda yapmalıdır. Sohbetlerine iştirak eden insanlar mutlak manada az da olsa kendisinden istifade edebilmelidir. Müridlerin arasında zengin, fakir ayırımı yapmadan hepsi ile eşit bir şekilde ilgilenmelidir.

Dünyaya ve dünyevi şeylere bel bağlamamalıdır. Aşırı derece lüks bir yaşam tercih etmemeli ve müridlerini özendirmemelidir. Devamlı surette şöhretten kaçmalıdır. Şöhret kapısını, kendisine ve müritlerine kapatmalıdır. Görüşmelerinde müridleri arasında bir protokol oluşturmamalıdır. Manevi yönden çalışkan müridlerinin sevgisini gizlemeli ve onlara hissettirmemelidir. Zahiren hiçbir müridini yüzüne karşı olsun arkasından olsun methetmemeli ve de eleştirip kötülememelidir.

Müridlerinin manevi hallerini keşfedebilmeli ve gizlemesini bilmelidir. Bazı müridlerine “Evladım sen şöyle şöyle makamlara ulaştın veya sen şu kadar yol aldın. Diğer yönden, sen helâk oldun.” diye kesinlikle aşırı ümit ve aşırı korku vermemelidir. Şeriat ölçüleri dışında müridlerine telkinlerde bulunmamalı ve bu yönde

fetvalar vermemelidir. Kendisini müridlerine karşı kesinlikle yüceltmemelidir. “Bizim makamımız şudur, bizim makamımız budur” dememelidir. İllaki yüceltecek yükseltecek birini arıyorsa o da kendi şeyhini yüceltip yükseltmelidir. Manevi açıdan makam ve mevkisi ne olursa olsun bunu kendisine mal etmeyerek gurura ve kibre kapılmamalıdır. Ne olmuşsa hangi makam ve mevkice gelmişse mutlak manada Allah’ın dilemesi ve Resulullahın sevgisi, pîrlerinin ve meşayihlerinin himmeti ile o makamlara ulaştığının hissiyatından uzaklaşmamalıdır.

Son olarak, bir mürşid-i kâmil, kendi tarikatının yücelmesi ve yükselmesi, kendisine tabi olan insanların bir noktaya gelebilmeleri için elinden gelen maddi manevi bütün gayretlerini harcamalıdır.

Hakiki Şeyhin Tahsil Durumu Önemlidir?

Şeyh olacak kimsenin ilim ve irfân sahibi olması önemli ama diploması ve dünyevi ilimlere aid tahsil durumu önemli değildir. Çünkü şeyhlik ve mürşidlik tahsil ve diploma ile elde edilecek bir hususiyet değildir. O kalp eğitimi ile elde edilecek bir hususiyettir. Her şeyhin velayet mertebesine ermiş kâmil bir insan olması gerekir. Ancak keramet izharı gerekmez. Çünkü onlar gönlünde itminane ermiş, yüzüne bakıldığında insana Allah’ı hatırlatan kimselerdir. Buda velilik sıfatıdır. Her mümin şeyh olacak olsa müridlik kime düşecekti. Elbette her mümin şeyh olamaz. Bu işin bir takım özellik ve şartları vardır.

Tasavvufi Terbiyede Müridin Meşrebimi Yoksa Mürşidmi Daha Önemlidir?

Mürşidi kâmil müridin meşrebini bilir ve ona göre eğitir. Bu sebeble her ikiside önemlidir. Bazı meşrebler nadirde olsa tasavvufi eğitimi kabul etmez, bunun haricinde iyi niyetli olarak maneviyat yoluna girenler istidatları oranında kemalata ererler.

Maneviyat yoluna giren herkes Abdulkadir Geylani (k.s) ve Bahaeddin Nakşibend (k.s) olamaz, ama en azından farzları, helal ve haramları, islâmın diğer emirlerini zorlanmadan severek yerine getirecek seviyeye ulaşabilir.

Burada önemli olan bir hususda mürşid ile müridin meşreben birbirine yakın olmasıdır. Zaten birbirine benzemeyen meşrepler birbirini isterler.

Tasavvufta pek çok tarikatın olmasında aslında farklı meşreplerin olmasından kaynaklanmaktadır. Hareketli bir meşrebe sahip olan bir kişi Kadirilikle irşad olunurken, daha sakin olanlar Nakşîliği tercih edebilirler. Musikiye ve edebiyata düşkün bir kişi yine Mevleviliğe intisap eder, hatta ahilik ve fütüvvet teşkilatı insanlara mesleklerine göre tasavvufî eğitim vermeyi hedeflemişlerdirki, hem salikler arasından hem de manevi rehber ile aralarında meşrep farkı en aza indirilsin. Bu sebebledirki daha önceki dönemlerde şeyh efendiler kendi meşreplerine uygun bulmadıkları sâlikleri başka mürşidlere yönlendirmişlerdi.

Tarikata İlk Giren Müridin Dikkat Edeceği Hususlar:

Bu yola ilk giren kimseye ilk önce sağlam bir itikad gerekir. Nitekim bu yolda esas olan budur. Ehli-sünnet üzere yaşamış ve yaşıyor olanların yolundan ayrılmamalıdır. Zira onların tuttuğu yol, Nebilerin ve Resullerin yoludur. Sahabenin yoludur.

Hülâsa: Bu yola ilk giren kimseye gereken Kur'ân'a tabi olmak Resulullah (s.a.v.) Efendimizin sünnetine sarılmak, Kur'ân'ın ve Resulullah'ın gösterdiği yolda hareket etmektir. Bunların emrini tutmalı yasaklarından kaçmalıdır. Esasta da teferruatta da bunlara sarılmalıdır.

Allah'a giden bu yolda bir mürid, Kur'ân'ı ve Resulullah (s.a.v.) Efendimizin sünnetini, Allah'a kavuşturan, ulaştıran iki kanat olarak kabul etmelidir.

Mürid, hidayet ve Yüce Allah'a delil buluncaya kadar sadakat ve ictihad üzere yürür ve devam eder. Bu delil, kendisini Yüce Hakka götürecektir olan bir önderdir. ***Abdulkadir Geylani Hazretleri, tarikata girmek isteyen, buna niyet eden kimseye, ilk önce Allah'ın kitabına sarıl, sonra Resulullah'ın sünnetini kabullen ve hayatına geçir. Daha sonra bu yolda Kur'ân ve sünnet yolunda sadık bir şekilde ictihad üzere ol. Bunlarla Allah'a, Resulullah'a ve Kur'ân'a ve onun emirlerine gönlün ısınıncaya kadar bu ictihad ve sadakatte devam et. Daha sonra***

inandığın ve ısındığın bu yol seni Hakka götürecektir. İşte bu önderin de mürşidler, şeyhler olduğunu o sultanlar sultanı bize işaret ediyor.

Mürid gerçek bir mürşide, gerçek bir öndere tabi olduğunda, bağlandığında göreceği faydalar şunlardır:

Mürşidi kendisine ünsiyet eden gerçek bir arkadaş olur. Mürid yorulduğu, kaldığı anlarda ona sığınıp rahat bulur. Şehvet duygularının kabardığı anda her yanını zulmet sardığı, nefsinin şerri baş gösterdiği, sapık arzular kendisini bastığı zaman o mürşide halini arzeder. Nefsi dikleşip bu yolda yürümekten kaldığı zaman o zatın himmetine sığınır. Mürşidden yardım görür.

İşte Kur'ân ve Sünnet yolundan ayrılmadığı takdirde ve kendisine gerçek bir mürşid bulup ona tabi olduğunda, Allah'a ulaşmak, Allah'a kavuşmak onun için kolay olur. Allah'ü Teâlâ bu manada şöyle buyurmuştur: ***"0, kimseler ki yolumuzda çaba harcarlar, elbette onlara yollarımızı gösteririz."*** (Ankebut Suresi: 69) Hikmet ehlinde bir zat şöyle demiştir: "Bir kimse talebini ciddi yapar ise, bulur."

Bir mürid sağlam bir itikad ile bu yola girerse, hakikat ilmini bulması mümkün olur. Ciddi bir çalışma ile tarikat yoluna giren bir müridin oradan da hakikat yoluna geçmesi mümkün olur, kolaylaşır.

Bundan sonra o kimseye ihlâs gerekir. Yani Allah'ü Teâlâ'ya karşı her sözünde ve her işinde, girdiği yolda, attığı her adımı Allah (c.c.) için atmalıdır. Kaldırdığı her adımını Allah (c.c.) için kaldırmalıdır. Yüce Allah'a tam ulaşınca kadar bu halini sürdürmelidir.

Zira bütün bunları yaparken hiçbir ayıplayan onu yolundan alıkoymamalıdır. Zira sadık yolcuyu hiç kimse yolundan döndüremez. Aynı şekilde yolda gördüğü ikramlar dahi onu yolundan almamalıdır. Mesela gördüğü bir keramet veya kendinde zuhur eden olağandışı bir hal gördüğünde orada kalmamalıdır. Her şeyi Allah'tan (c.c.) bilip yoluna devam etmelidir.

Bu yola giren müride, elinde bulunanları saklamak düşer. Yani, bende bu hal var, bende şu şu haller zuhur ediyor, şöyle rüya

görüyorum, böyle böyle zuhuratlarım oluyor diye kendindekileri ifşa etmemeli. Sabır yemeğini ve sabır orucunu açacak şeyi bulmakta zorluk çekeceği endişesi ile cimrilik etmemeli. Yani en ufak bir durum karşısında öfkelenip, konuşup sabır orucunu bozmamalıdır. Kalbinde ve özünde şunu kesin olarak bilmeli ki: Allah'ı Teâlâ geçmiş zamanların hiçbirinde cimri bir veli yaratmamıştır. Bahsedilen bu cimrilik hem zahirî dünya cimriliğidir hem de batınî ahiret cimriliğidir.

Hakk yoluna çıkmış bir müridin aşağıda sayılacak şeyleri yapması daha hayırlı ve yerinde olur:

- Sürekli zillet haline baştan razı olmalıdır. Nasibin darlığından yana gönlünü baştan hoş tutmalıdır.

- Daima aç susuz kalmaya, ünsüz, şöhretsiz, şansız yaşamaya şimdiden razı olmalıdır.

- Kendi arkadaşlarını, yakınlarını, iyilik ve ihsanda, devamlı kendinden önde görmeli.

- Büyük zatların yanına yaklaşmalı, ilim meclislerinde oturmalıdır.

- Kendi tokluğundan önce çevresindekilerin tokluğunu düşünmeli ve izzet ikram içinde bulunmalıdır. Kendisine onlardan alt olmak yeter, çevresindekilerin tümü izzet bulsun diye dua etmeli, çalışmalıdır. Benim nasibim nasıl olsa beni bulur, diyerek tevekkülden ayrılmamalıdır.

Anlatılan bu şeylerin olabileceğine şimdiden gönül hoşnutluğu ile rıza göstermelidir. Eğer razı olmazsa kendisine rıza kapılarının açılması zorlaşır. Mana kapılarının açılması zorlaşır. Tamamı ile feraha ermek bütünüyle huzura kavuşmak, anlatılan bu işlere riayetle mümkündür.

Yine bu yola ilk giren müride düşen, Allah'ı Teâlâ'dan geçmişte işlediği günahlardan dolayı mağfiretten, gelecekte işlemesi muhtemel günahlara karşı da korunmadan başka bir şey talep etmemektir. Gelen saatlerin hemen her birinde kendisine Yüce Allah'tan sevgisinin hâsıl olmasını dilemelidir. Kendisini O'nun Yüce Zatına ulaştıran şeyleri istemelidir. Sonra, Yüce Hakk'a her halükârda hoşnutluğunu belli etmelidir. Allah'ın

sevgili, veli kullarına bedel beklemeden sevgi ve saygı beslemelidir. Anlatıldığı gibi yaptığı takdirde akıl sahibi, gönül ehli sevgili zatlar zümresine dâhil olur. Yüce Allah'ı bilen onlardır. İbretli, hikmetli işlere muttali olan onlardır. Bunların anlatılan hal sonunda da kalpler saf olur. İçler ve niyetler temize çıkar

Müridin Şeyhine Ve Tarikatına Karşı Vazifeleri Nelerdir?

Daha evvel de bahsi geçmişti. Herhangi bir tarikata girip bir müriden ders almaya karar veren müridin her şeyden evvel doğru olması doğruluğu kendisine şiar edinmesi şarttır. Yani bu işin, bu yolun başlangıcı doğruluktur diyebiliriz.

Nitekim Cenab-ı Hakk (c.c) Resulü'ne dahi **"Ey Habibim sana emrolunan yolda doğru istikamette ol."** diye vahyetmiştir.(*Hud Suresi,112*) Müridin istikameti de dosdoğru olmalıdır ki tarikatına, şeyhine ve bütün insanlığa hizmet edebilsin.

Bahsedilen doğruluktan murad, zor da olsa şeriatın, Allah'ın emir ve yasaklarının tümüne cem'an boyun eğmek, kabullenmek, yaşamaya çalışmaktır. Mürid bu doğruluk çerçevesinde tarikata girdiği zaman yol alması çok kolaylaşır. Ama doğruluktan ayrıldığı veya şüphelere düştüğü takdirde bu yolda ilerlemesi, menziline varması çok zorlaştığı gibi zamanın büyük bölümünü zayi etmiş olur. Yerinde saymaktan başka eline bir şey geçmez.

Bu sebeplerdendir ki bütün tarikat meşayih, müridlerine hatta bütün insanlığa ilk tavsiyeleri daima doğruluk olmuştur. *Şeyhim Hacı Mustafa Hayri Baba (k.s) Hazretleri bizlere daima "Evlâdım müridin ilerlemesi yol alabilmesi için doğruluk ve teslimiyet şarttır" derdi.*

Müridin doğruluğu iki çeşittir:

Birincisi: Doğruluğu kendi ruhunda kendi nefsinde yaşaması, Allah'ın bütün emirlerini ve yasaklarını kendi nefsinde kabul ettirmesi, zor da olsa ağır da olsa bu emir ve yasakları kendi nefsinde yaşamasıdır.

İkincisi: Bahsedilen bu doğruluğu Allah'ın emir ve yasaklarını elinden geldiği kadar başta ailesine ve çevresine

yaşatmaya çalışmasıdır. Mürid, mensubu olduğu tarikatına dört elle sarılacak toz bile kondurmayacaktır. Mürid bilmelidir ki girdiğim bu tarikat beni Allah’a yaklaştıracak yegâne, tek yoldur. Yine mürid, bilmelidir ki ben layık olduğum takdirde girdiğim bu tarikat beni layık olduğum en yüksek derecelere kadar yükseltir.

Mürid, şeyhine de maddi ve manevi gönül bağıyla bağlanacak. Mürşidini zamanın maddi ve manevi bütün ilimlerini bünyesinde toplamış biri olarak kabul edecek, Her konuda mürşidini kendisine yeterli görecektir, Yunus’un dediği gibi **“Benim şeyhim beni Hakka götürür”** diyecektir. Şeyhini ve tarikatını şeriat ölçülerinde ilmî olarak bütün zeminlerde koruyacak, anlatacak, gerektiği yerde aynı ölçülerde savunmasını da bilecektir. Şeyhinin bütün sohbetlerini dinlerken hep şu düşüncede olacak: “Şeyhim bu sohbetleri ile bu sözleri ile hep benim nefsimi hitap ediyor, hep benim nefsimi ıslah etmeye çalışıyor.”

Mürid, şeyhinin zatı ile ilgili veya ailesi ile ilgili araştırmalara, hatalara, acabalara girdiği takdirde yol alması çok zorlaşır. Çünkü o müridin nefsi ve şeytani, araştırdığı süre içinde kendi hatalarını ve eksikliklerini şeyhinde imiş gibi gösterir. Çünkü mürşidler bir ayna misali gibidirler. O aynaya ne gözle ne niyetle bakarsan ondan başkasını göremezsin. Bu sebeplerden dolayıdır ki mürid hatayı, kusuru, eksikliği daima kendinde görecektir ve kendinden bilecektir.

Ben layık olursam benim şeyhim beni layık olduğum yere veya varmak istediğim hedefe ulaştırmaya gücü yeter, şuurunda olacaktır.

Tasavvuf ilmi, şeriatın iddia makamı, olağanüstü halleri bilme ve yaşama makamıdır. Şeriatın kullara getirdiği, bildirdiği şey, özün özüdür.

Tasavvuf, şeriatın, kullara karşı benlikten soyunma, yokluğu kabullenme, nefsi ıslâh etme makamıdır. Dolayısıyla tasavvufa gönül vermiş bir insan, şeriattaki özün özünü iddia eden, benliğinden soyunan, yokluğu kabullenen, bütün sebepleri ortadan kaldırarak o sebeplere takılmadan müsebbibini arayan, arzulayan kısaca müridliği talebeden bir insan durumuna geliyor. Yani zahîrî

mahkemelerde nasıl iddia makamı var ise batındaki iddia makamı da müridliktir, diyebiliriz. Mürid, bir mürşidden el aldığı zaman **“Ben nefsimi ıslah etmeyi, tarikattaki olağanüstü halleri bütün zorluklarına rağmen yaşamayı ve bilmeyi, benliğimden soyunup yokluğu kabullenmeyi, bütün sebepleri ortadan kaldırarak gerçek müsebbibe varacağımı iddia ediyorum”** demektedir. Bir mürşidden el tutan müridlerin hepsi bu şuurda olmasalar da işin özü budur.

Bu yazdıklarımızı okuyan bir kısım insanlar müridliği her şeyden elini çekip bir köşede ömür tüketmek babından anlayabilirler. Biz yazdıklarımızda bunu iddia etmiyoruz. Aksine mürid bütün nimetlerden faydalanacaktır. Fakat bu nimetler kendisine hangi yoldan ve hangi sebepten ulaşırsa ulaşsın, şükürünü o yollara o sebeplere değil de yalnız ve yalnız o nimetleri bahşeden Allah’a yapmalıdır, diyoruz.

*Müridliğin ne olduğunu en güzel bir şekilde **Muhyiddin Arabî (k.s) Hazretleri** şöyle açıklar:*

“Mürid: baktığına Allah için bakar, gördüğü her şeyi Allah için görür.

Mürid: Yüce Hakk’ın emri karşısında nefsinden gelen istek ve arzuları bırakır.

Mürid: Bilir ki varlık alanına çıkan her şey Allah’ın emri ile çıkar. Başkalarının arzularına göre değil.

Mürid: Kendi arzusunu Yüce Hakk’ın arzu potasında eritir. Artık müridin Allah’ı arzu etmekten başka dileği yoktur.

Mürid: Baktığına Allah için bakar, gördüğü her şeyi Allah için görür de mana, Allah’ın rızası olan Allah’ın hoşnutluğu olan hallere, işlere kendisini adar.”

Allah’tan gayri hiç bir şeyi, görmez çünkü gerçek bir müridin tek muradı Allah’tır. Gönlünde başka hiçbir murad taşımaz, taşıyamaz.

*Nitekim bir hadis-i kutsîde Cenab-ı Hakk (c.c.) şöyle buyuruyor: “**Kulum benim rızamdan ayrılmadıkça ben o kulumun gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı, işiten kulağı olurum.** “ İşte mana budur. .”(Buhari, Rikak,38.İbn Hanbel, Müsned,4/256.İbn Mace, Fiten,16)*

Mürid, daima Allah'ın emirlerini, nefsinin istek ve arzularının önünde tutar. Nefsi bir şeye meylettirdi mi, bir şeyi arzuladı mı bakar ve düşünür. Bu meyilde, bu arzuda Allah'ın rızası var mı? Eğer yoksa hemen o arzuları bırakır. Varlık alanındaki her şey ama her şey Allah dilerse meydana gelir. Kulların istemesi dilemesiyle değil. Onun için müridin kullardan hiçbir beklentisi olmaz. Bütün beklentisini bütün isteklerini Allah'tan bekler, Allah'tan ister.

Mürid, kendi arzularını Yaradanının ondan bekledikleriyle karşılaştırır ve görür ki, Allah'ın arzusunun dışında hiç bir şey olmuyor. O zaman kendi arzu ve heveslerini terk eder Yüce Hakk'ın arzu potasına girer ve kendi istekleri o potada erir. Bir zaman gelir ki müridin tek arzusu, tek dileği, tek isteği Allah (c.c.) olur.

Yunus Emre Hazretleri bu konuya şu mısralarıyla ne güzel açıklık getirmiş:

***Cennet cennet dedikleri,
Bir kaç köşkle bir kaç huri,
İsteyene ver onları,
Bana Seni gerek Seni.***

İşte müridliğin hakikati Yunus'un bu mısralarında gizlidir. Akl-ı selim sahibi müridler bu hakikati arar, bulur. Akl-ı selim sahibi olmayana da ne desek boştur.

Yine başka bir beyitinde de derviş Yunus, müridin arzusunun isteğinin sadece Allah olması gerektiğini bizlere çok açık bir şekilde beyan ediyor ve şöyle inliyor:

***Beni bende demen,
Ben ben değilim,
Bir ben vardır bende,
Benden içeru.***

Evet, hakikat kapılarının ardına kadar açılmasını isteyen müridin, Yunus'un bahsettiği “Bendeki beni” bulması gerek. Cenab-ı Hakk'a şöyle yalvarmalıyız:

“Yarabbi basiret gözlerimizi aç, bizlere hak ve hakikatleri göster.”

Günümüzde belki de milyonlarca insan şeyhlere, mürşidlere intisab eder. El alır, tövbe alır, ders alır. Herkes ders alabilir, herkes intisab edebilir. Ama herkes mürid olamaz. Ders alan, intisab eden kişinin mürid olabilmesi için ilk önce kendi cüz'î iradesini, cemalini dileyerek Cenab-ı Hakk'ın külli iradesine terk etmesi gerekir. Tek arzusu mürşidin vesilesi ile Cemalullah yani Cenab-ı Hakk'ın cemali olmalıdır. Yoksa eline bir ders kâğıdı alıp, diğer taraftan nefsinin heva ve heveslerinden kopamayan bir insanın sadece aldığı ders kâğıdına güvenerek bende mürid oldum demesi yanlış olur.

Nitekim Cenab-ı Hakk (c.c.) Hazretleri kullarının amellerindeki azlığa veya çokluğa hiçbir zaman itibar etmez. Allah (c.c.), kulunun amellerinin devamlı olup olmadığına ve o amelleri ömrünün sonuna dek götürüp götüremeyeceğine itibar eder. Yoksa devamlılığı olmadıkça, amellerin az ya da çok olmasının Allah indinde hiçbir değeri ve manası yoktur. Bununla birlikte bir de Cenab-ı Hakk bu amellerde ihlâs, şuur ve kendi rızasına uygunluk arar. Bunlar var ise ne ala, yoksa nasıl ki her amel işleyen ihlâs, şuur ve rızauilahtan uzak bu amelleri yaptığı sürece gerçek bir kul olamıyorsa aynı şekilde ihlâssız, şuursuz ve de teslimiyetsiz bir şekilde her ders alan da maalesef hakiki bir mürid olamıyor.

Bu konu ile ilgili sözlerimizi Allah dostlarından birisinin ibret verici bir menkıbesi ile noktalamak istiyoruz.

Yaşadığı zamanın en büyük Allah dostlarından biri olan bir mürşid-i kâmile, zamanın sultanı, manevî alanda Devlet'e çok faydaları dokunduğundan dolayı ödüllendirmek ister. Kendisine ne dilerse yerine getirileceğini söyler. O mübarek de: "Sultanım der, bana intisab etmiş olan müridlerimi devletin askerlik, vergi vb. görevlerden muaf tutarsanız müridlerime maddi ve manevî sahada daha rahat hizmet edebilirim, daha rahat bir şekilde onları yetiştirebilirim." Sultan, mürşid-i kâmilin, o Allah dostunun bu arzusunu derhal kabul eder. Fakat gel gör ki, gel zaman git zaman bu zatın müridlerinin vergi vermediklerini, askere alınmadıklarını duyan ahali akın akın gelerek o Allah dostuna intisab ederler. Öyle bir zaman gelir ki artık vergi verecek, asker olacak hemen hemen hiç kimse bulunamaz olur. Zamanın padişahı bu rahatsız edici

durumu mürşide iletir. Ve buna bir çare bulunması gerektiğini arz eder. Padişahın haklı olduğuna kanaat getiren o Allah dostu bu durumda bir çare bulur. Geniş ve düz bir araziye bir çadır kurar. Kimseden habersiz çadırın içine de bir koç getirir. Daha sonra bütün müridlerinin bu arazide toplanmasını, kendilerine çok önemli şeyler açıklayacağını duyurur.

Gayet merak eden müridler apar topar çadırın etrafında toplanırlar. Şeyhe bütün müridlerinin geldiğini haber verirler ve Allah dostu çadırın önüne çıkar, oradaki insanlara hitaben konuşmaya başlar, der ki:

“Ey nas, artık imtihana tabi olup irşad zamanı gelen müridlerimi seçeceğim. Bir gönüllü gelsin, çadıra girsin.” Neticede bir gönüllü müridi seçer, çadırın içine alır. İçerideki koçu önceden sakladığından o müridi de koçtan habersizdir. Bıçağını çekerek o müridine kendisini Allah için kurban etmesi gerektiğini söyler. Mürid de, “Efendim madem öyle istiyorsunuz Allah ‘ın bana emanet verdiği bu canımı yine onun için kurban olacaksa feda olsun” der. Müridin bu cevabı üzerine hakikati ona açıklar. Birlikte çadırın içindeki koçu, kanı dışarıya akacak şekilde yatırıp keserler. Bu arada dışarıda merakla bekleyen ahali çadırın altından akan kanı görünce telaşla oradan uzaklaşırlar. Belli bir zaman sonra şeyh içerdeki müridine, çık bak bakalım kaç kişi kalmış, der. Mürid dışarı çıkar bir de bakar ki, dışarıda diz çökmüş oturan bir tek kadından başka kimse yok. Durumu şeyhine aktarır. O Allah Dostu da bu durum karşısında padişaha haber gönderir ve derki: *“Sultanım bizim gerçek manada bir buçuk müridimiz varmış, diğerlerinden dilediğini askere alabilirsin, vergilendirebilirsin.” Bu Allah dostu Hacı Bayramı Veli (k.s), O Osmanlı Sultanıda Fatih Sultan Mehmedin babası Sultan Murat Han dır.*

Cenab-ı Hakk bizleri o bir buçuk müridin şuuruyla şuurlandırın.

Müridin Şeyhine Karşı Edepleri

Abdulkadir Geylani Hazretleri(k.s), müridin şeyhine karşı edebini de şöyle izah ediyor: Bir mürid için başta gerekli olan şunlardır:

1. Dışta (zahirde) şeyhinin emrine aykırı hareketleri terk etmelidir.

2. İçte dahi (ruhunda ve aklında) onun emirlerine itiraz sahibi olmamalıdır. Dış yönü ile itiraz eden kimse, edebini bırakmış olur. İçinden itiraz eden ise kendisini ölüme atmış olur. Müride düşen görev, sonuna kadar şeyhi namına nefesine hasım olmasıdır. İçten ve dıştan şeyhinin emrine aykırı hareket etmekten nefsinin çekip almalıdır.

Bu arada ayet-i kerime olarak gelen şu duayı okumalıdır. **“Rabbimiz bizi bağışla, bizden evvel imanla geçip giden kardeşlerimizi de bağışla iman eden kardeşlerimize karşı kalbimizde kin bırakma, Rabbimiz sen Raufsun, Rahimsin”** (Haşr suresi: 10)

Bir müride, kendisine sevimsiz gelen bir şey şeyhinden sadır olur ise, o konu ile ilgili müsait bir ortamda bir misâl getirerek işaret yollu olarak şeyhine anlatmalıdır. O sevmediği şeyi ona açık bir şekilde söylememelidir. Zira böyle bir şey, şeyhin müride karşı nefretine sebep olabilir. Şayet şeyhinde her hangi bir ayıp görür ise bunu ifşa etmemeli, gizlemeye çalışmalıdır. Şeyhini değil, kendi nefsinin itham etmelidir. Şeyhin o ayıbı için şeriatla bir yorum aramalıdır. (Şeyhim şu rahatsızlığından dolayı bunları yapıyor, yoksa kesinlikle yapmaz) diyebilmelidir.

Şeyhinde gördüğü ayıp ile ilgili şeriatla bir özür kapısı bulamazsa o zaman şeyhinin affı için istiğfar etmeli, Allah’tan onun için bilgi ve ilim istemeli, Allah’ım şeyhime ayık olma hali ver, onu küçük büyük günahlardan koru, himaye et diye dua etmelidir. Hiç bir zaman şeyhinin günah işlemez masum bir kimse olacağına itikad etmemelidir. (Çünkü Allah sadece peygamberlerini masum yaratmıştır.) Ondan gördüğü ayıbı da hiç bir kimseye anlatmamalıdır. Mürid şu itikadda olmalıdır. Şeyhim bu halinden bir gün veya bir saat sonra vazgeçer, bu da benim için bir imtihan vesilesidir. Zira şeyhi daha yüksek bir mertebeye geçebilir, olduğu halde kalmaz. O yaptığı şeyde bir anlık gaflet ve yanılma sonunda olmuş olabilir.

Şeyh bazen öfkelenebilir. Yüzünü astığı da olur. Müriden yüz çevirme hali de çıkabilir. Ancak bütün bu hallerden dolayı

mürîd şeyhinden ayrılmamalıdır. Kendi özünü araştırmalıdır. Şeyhine karşı adap dışı hallerini düzeltmelidir. Mürîd mümkün oldukça şeyhinin yanından ayrılmamaya ve onun hizmetinde bulunmaya gayret sarf etmelidir. Mürîd şeyhini Allah (c.c.) ile arasında bir vasıta bilmelidir. Rabbına ulaştıran bir sebep görmelidir.

Gavsul A'zam buna bir örnek veriyor. Ve buyuruyor ki: Meselâ, bir kimseyi alalım. Bu kimse sultanı görmek ister. (Padişah ya da bir devlet reisini) Fakat onunla bir yakınlığı yoktur, bir tanışıklığı yoktur. Şimdi bu kimseye padişahın perdedarlarından birisini görmesi yahut onun çevresinden veya özel adamlarından birini bulması gerekir. Bu bulduğu zat kendisine sultanın halini ve âdetini öğretecektir. Onun huzurunda nasıl duracağını onunla nasıl konuşacağını öğretecektir. Hatta onun yanına giderken nasıl hediyeler götüreceğini bildirecektir. Nelerden çok nelerden az götürmesi gerektiğini anlatacaktır.

Bütün bunlar şunun için gereklidir. O huzura çıkarken kapı yerine, kapı sayılmayan başka bir yerden girmeye. Yani her işi edebine, erkânına göre yapa, aksi halde daha işe başlarken kaybeder, ihanete uğrar ve kovulur. Sultanından umduğunu bulamaz, maksuduna eremez. İlk olarak yeni bir yere giren herkeste, yeni bir heyecan olur. Bu manadan olarak ona bunu hatırlatan ve minnet borcu olan biri gerek. Elinden tutup kendine yakışan bir yere oturtan biri gerek. Ta ki ihanete uğramaya kendisinin edepsizlik ettiği, akılsız davrandığı belli olmaya, gösterilmeye. Üstteki misaldeki mananın gerçeği odur ki, Yüce Allah'ın yeryüzünde cereyan eden âdeti de böyledir. Yani bir şeyh ola birde mürîd, bir sahip ola bir de onun sahip olduğu kişi, bir uyan ola bir de uyulan. Bu hal Adem (a.s.)'dan günümüze kadar böyledir. Âdem (a.s.)'a Cenab-ı Hakk bizzat her şeyi kendisi öğretti. Hayvanları öğretti, cisimleri öğretti, eşyayı öğretti ve sonra meleklerine dedi ki: **"Sorun bakın Âdem'e bilmediği bir şey var mı? Sonra da Âdem'e buyurdu. Ey Âdem bunlara her şeyi isimler ile anlat."** (Bakara suresi âyet 33) Âdem (a.s.) her şeyi meleklerle anlatınca melekler Allah'a dediler ki: **"Süphansın bizim hiçbir**

bildiğimiz yok, ancak sen bize öğretirsen biliriz.” (Bakara suresi ayet 32)

Âdem (a.s.) yeryüzüne gönderildikten sonra da Cebrail (a.s.)'ın talebesi oldu. Cebrail ona yeryüzünün bütün inceliklerini, gizliliklerini öğretti. Aynı şekilde Nuh (a.s.) bildiklerini çocuklarına öğretti. İbrahim (a.s.) bildiklerini oğlu İsmail (a.s.)'a öğretti. Aynı şekilde Cebrail (a.s.) birçok şeyi Peygamber Efendimize (s.a.v.) öğretti. Bunu teyit eden hadisi şerifte Peygamber Efendimiz(s.a.v) şöyle buyuruyor: ***“Cebrail bana misvak kullanmayı öğretti yine Cebrail bana Kâbe’nin yanında iki rekât namaz kıldırđı.”***

Sahabe dahi bildiklerini Resulullah’tan öğrendiler. Tabiin bildiklerinin çoğunu sahabeden öğrendi. Tebe-i tabiîn bildiklerinin çoğunu tabiînden öğrendi. Müctehidler yani icthad imamları da bildiklerini Tebe-i tabiînden öğrendiler.

Yani bu gösteriyor ki Cenab-ı Hakk (c.c.) Âdem’i (a.s.) yarattığından bu ana kadar bir öğrenenler zümresi bir de öğrenenler zümresi yaratmıştır. Bunun asıl gayesi de sultana ulaşmada vesileler ve sebeplerin oluşudur.

Mürid zaruret halleri dışında şeyhinin karşısında olur olmaz konuşmamalıdır. Şeyhinin karşısında iken ben buyum ben şuyum diye kendi özelliklerinden mümkün oldukça bahsetmemelidir. Her daim şeyhinin huzurunda hizmet için beklemelidir. Şeyhin sohbetlerinden kendisine mutlak bir pay çıkarmalıdır. Aynı şekilde şeyhinin sohbetlerini adap ve edep üzere dikkatle dinlemelidir. Aklının ermediği konularda böyle konuşmalıydı bunu söylememeliydi diye kesinlikle düşünmemelidir. O konulardan o sohbetlerden mutlak manada hikmetler olduğunu düşünerek aklının almadığı, idrak edemediği konulara girmemelidir

Müridin Terbiyesinde Şeyhe Düşen Görevler:

Gavsul Azam Abdulkadir Geylani Hazretleri (k.s.) müridin terbiyesinde şeyhe düşen görevleri de şöyle sıralamaktadır:

1-Şeyh kendisine gelen bir müridi kendisi için değil Allah için kabul etmelidir.

2-Mürid ile arkadaşlığı hoşça ve nasihat yollu olmalıdır. Ona şefkat gözü ile bakmalıdır. Mürid kendisine yüklenen riyaset görevini kaldıramadığı zamanlarda ona şefkatle davranmalı, bu şefkat bir ananın çocuğuna davrandığı şekilde olmalıdır.

3-Müridi en kolay yola koymalıdır. Gücünün yetmediği vazifeleri ve yükümlülükleri ona yüklememelidir. Vazifeleri verdiği zaman ağırlık derecelerine göre sıra ile vermelidir.

4-Şeyhin müride vereceği ilk emir, heva ve hevesten vazgeç, emridir. Tabii arzularını terk et emridir. Şeriatın kolay tarafından gir emridir.

5-Şeyh müridden hiçbir şey talep etmemelidir. Hem de hiçbir halde. Müridin malından hiçbir cihette faydalanma yolunu seçmemelidir. Onu kendi şahsi hizmetinde bile kullanmamalıdır.

6-Hatta şeyh müridin terbiyesiyle meşgul olduğu zamanlarda, bunun karşılığında Allah'tan bile bir şey beklememelidir. Onu, sadece görevi olduğu için yapmalıdır. Bu şunun içindir: Mürid gelirken şeyhin seçmesi ve isteği ile değil sırf kaderi icabı gelir. Allah'ın hidayeti nasip ettiği için doğru yola eristireceği için, gelmiştir. Onun hidayeti, şeyhe yollanması şeklinde olmuştur. Bu durumu ile mürid şeyhe Allah'tan gelen bir hediyedir. Şeyhe düşen bu hediye kabul edip müridi Allah'ın istediği şekilde terbiye edip bu hediye karşılık vermektir.

Bu anlatılan manalar doğrultusunda bir şeyh, müridin malından hiç bir şey istemez. Ancak kendiliğinden gelen malı kullanmakta Allah'ın rızası var ise Allah'ın hayrı var ise alır. Bir elden alır öbür elden dağıtır. Gelen malı alıp kabul etmekte müridin yararı ve kurtuluşu var ise, bunu alabilir. Durum bu şekilde olunca o malı şeyh reddedemez.

7-Şeyh ciddi bir şekilde müridin kendisine gelişindeki gayeyi zahirî ve batınî olarak kendine mal etmemeli müridin kendisine gelişindeki Allah'ın lutfunu ve takdirini görmelidir.

8-Şeyh müridlerinin sırlarını dahi saklamalıdır. Kendisinin muttali olduğu hiçbir hali başkalarına anlatmamalıdır. Müridin kendisine verdiği sırları bir emanet gibi saklamalıdır. Bu yüzden de denilmiştir ki: "Mü'minlerin sinesi sırların mezarıdır."

9-Müridleri için bir rahatlama yeri olmalıdır. Darda kaldıkları zaman başvuracakları bir yer olmalıdır. Onlara kuvvet kaynağı, susuzluk gideren bir yer ve kendilerini bu yolda sabit tutan bir makam olmalıdır.

10-Hiçbir şekilde müridleri bu yoldan kaçırmamalıdır. Onları sohbetten ve Yüce Allah'a (c.c.) vuslat niyetinden nefret ettirmemelidir.

11-Şeyh, müridde şeriata, edebe uymayan bir şey görür ise ona sırrını saklayarak ve edeb ile vaaz ve nasihat etmelidir. Müridi bir daha da o gibi kötü şeylere girmekten çekindirmelidir. Mürid bu yolda, esasta ve teferruatta, kendisinde olmayan bir halin var olduğunu iddia etmek, yaptığı amellere değer vermek ve onlarla kendisini beğenmek gibi bazı edep dışı kötü işlere düşebilir. Bu halleri müridinde de gören şeyh, müridi bu kendini beğenme yollarından alıp, hallerini ve amellerini onun gözünde küçük ve düşük göstermelidir. Ta ki; mürid helâka gitmeye, zira bir kimse ucuba (kendini beğenmişliğe) kapılırsa Aziz Celil olan Allah'ın gözünden düşer.

Müridin İhvan Kardeşlerine Karşı Görev ve Edepleri.

Abdulkadir Geylani Hazretleri (k.s.) müridin diğer ihvan kardeşleriyle sohbetinin, ilişkilerinin ne şekilde olması gerektiğini de şöyle sıralamıştır:

1-Mürid, ihvan kardeşlerine karşı tercihli davranmalıdır. Yani onları kendinden önde görmelidir. Onlara karşı mert davranmalı ve onları daima hoşgörü ile karşılamalıdır.

2-Onlarla sohbet ederken hizmet etmek gayesi ve şartı ile sohbet etmelidir.

3-Onlardan hiçbiri üzerinde kendini haklı görmemelidir. Hiçbirinden hak talebinde bulunmamalıdır. Onlardan her birinin kendi üzerinde hakları olduğunu hissetmelidir. Onların hakkını yerine getirmekte kusurlu olmamalıdır.

4-Tarikat kardeşleri sayılan ihvan ile sohbette devamlı onlara uymalıdır. Onların meşru isteklerini yerine getirmeye çalışmalıdır.

Onlarla olduğu sürelerde, daima nefsinin aleyhine onların lehine hüküm vermelidir. Onların hataları olur ise yorumlar yaparak onları mazur görmelidir.

5-Onlara aykırı hareket etmemelidir. Onları kaçırarak bu yoldan soğutacak hareketlerde bulunmamalıdır. Onlarla çekişip zorluk çıkarmamalıdır.

6-Tarikat kardeşleri olanlara düşer ki: Kardeşlerinin kalplerini koruya, onların sevmedikleri şeyleri yapmaktan çekine, isterse o şey onların yararlarına olsun. O kardeşlerden hiçbirini için kalbinde kin beslememelidir.

7-Şayet onlardan birinin kalbini incitecek bir hal olursa o hatasını telafi edecek, hal ve hareketlerde bulunmalıdır. Onlardan biri tarafından ayıplandığını görür ya da duyar ise onları tatlı bir lisan ile ikaz etmelidir. Hataların çoğunu kendi nefsinde aramalıdır.

Müridin,Tarikata bağlı Olmayan İnsanlara Karşı Edepleri:

1-Mürid yabancılarla sohbetinde onlardan sır saklamalıdır. Onlara şefkat ve merhamet gözü ile bakmalıdır. Onların mallarına göz dikmemeli, kendilerine bırakmalıdır. Özellikle tarikat sırlarını onlardan saklamalıdır.

2-Onların yersiz hareketlerine (eleştirilerine) karşı sabırlı olmalıdır. Mümkün olduğunca onlarla senli benli olmayı, hoş beş etmeyi kesmelidir.

3-Kendisini onlardan daha üstün ve faziletli biri olarak görmemelidir. Kendi kendine şöyle demelidir: ‘Onlar selâmette olan kişilerdir. Allah (c.c.) onların günahlarını ola ki bağışlar, ben kendi halime bakayım.’ Kendisine devamlı şu telkinde bulunmalıdır: ‘Sen darda olanlardansın. Büyük küçük her şeyden hesaba çekileceksin. İnsanları bırak ta kendi haline bak.’

4-Mürid yabancılarla sohbet ve ilişkilerinde çok dikkatli davranmalıdır. Allah’u Teâlâ cahilin bir günahını bilmeden cehaletinden dolayı yaptığı için bağışlayabilir. Ama aynı günahı bilen biri işlediği zaman iş değişir. Avamdan sayılanlara kimse aldırış etmez. Ama seçme zatların hatasına bakılır. O kişiler ne

yaparsa göze gelir. İmamın sarığı beyazdır, bir pire pisliği belli olur.

5-Mürid zenginlerle sohbet ederken: Üstün görünmeli, onların elinde bulunanlara göz dikip birşey beklememelidir. Hâsılı onların zenginliklerinden dolayı kalbinde her ne var ise onu çıkarıp atmalıdır.

Abdulkadir Geylani (k.s) Hazretleri mürid, olana şöyle sesleniyor: Zenginlerden bir şey elde edebilmek için önlerinde eğilme ki, dinini koruyasın. Nitekim bu manaya gelen bir hadisi şerifte **Resulullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor: “Bir kimse bir zengine onun elindekilerden bir şey elde etmek için önünde eğilir ise dininin üçte ikisi gider.”** Dini noksanlaştıran işlere düşmekten Allah’a (c.c.) sığınırız. Bazı kimseler vardır ki onlarla sohbet etmek, dini bozar, din bağları onların sohbeti ile kopar. İman nuru dahi onların mallarının aydınlığında söner gider. Bütün bunlardan Allah’a (c.c.) sığınırız. müridlerin edebi de şöyle olmalıdır: Fakirlere sürekli iyilikte bulunmalıdır. Bu da keseden onların haklarını çıkarıp vermekle olur. Kalbini mallarından arındırmalıdır. Kendisinin o mallara bir başkası tarafından vekil edildiğini unutmamalıdır. Kendisini hiçbir zaman o mallara sahip bilmemelidir.

Fakir müridin edebi ise şöyle olmalıdır: Kalbinden zenginlik arzusunu çıkarmalıdır. Kalbine ne zengini nede onun malını getirmemelidir. Kalbine eşyadan hiç birini koymamalıdır. Kalbinde dünya malına ne bir yer, ne bir mahal, ne de bir giriş bulunmamalıdır. Bütün bunlardan saf, temiz ve arınmış olmalıdır. Bu şekilde kalbini temizledikten sonra orayı Allah’ın (c.c.) varlığı ile doldurmalıdır.

Fakirlerle sohbet etmenin edepleri şunlardır. Mürid, fakirlerle sohbet ettiğinde onları daima kendinden üstün tutmalıdır. Yemede, içmede, giyinmede hoşla giden her şeyden onlara bir pay ayırmalı ve onları kollamalıdır. Kendisini onlardan daima alt görmeli hiçbir zaman kendisini onlardan faziletli saymamalıdır. Onları dilenecek duruma düşürmeden onlara yardım etmelidir. Hiç bir zaman onları ağızyla isteyecek, dilenecek duruma düşürmemelidir.

Abdulkadir Geylani (k.s.) Hazretleri bir müride ve aynı zamanda bir şeyhe gerekli olan halleri böyle tavsiye ediyor. Cenab-ı Hak (c.c.) bizleri o Allah dostunun tavsiyelerini tutmaya onun çizdiği yolda yürümeye lâyık eylesin. Cenab-ı Hak (c.c.) himmetlerini üzerimizden eksik etmesin. Âmin

HANGİ ÂLİM VE FAKİH MÜRŞİDLERE TABİ OLMALIYIZ?

Cenab-ı Hak, dünya âlimleri hakkında: *“Vaktiyle Allah, kendilerine kitap verilen âlimlerden şöyle teminat almıştı: Celâlim hakkı için kitabı muhakkak insanlara açıklayıp anlatacaksınız ve onu gizlemeyeceksiniz. Onlar ise, o söz ve teminatı sırtlarından attılar ve karşılığında biraz para aldılar. Bu ne kötü bir alış-veriştir.” (Âl-i İmrân suresi, 187)*

Allah’u Zülcelâl, kötü âlimleri, ilim ile dünyayı elde edenler diye vasıflandırdı. Ahiret âlimlerini de, huşu ve züht ile vasıflandırmıştır.

Cenab-ı Hak, Ahiret âlimleri hakkında da: *“Şüphesiz kitap ehlinde kimi de vardır ki, hakka boyun eğerek Allaha ibadet ettikleri gibi, size indirilen Kur’an’a da, kendilerine indirilen Tevrat ve İncil’e de iman ederler. Allah’ın ayetlerini birkaç kuruşa satın dünyalık sağlamazlar. İşte bunlara Rableri katında mükâfatlar vardır.” (Âl-i İmrân suresi, 198-199)*

“Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler, peygamberleri, öz oğulları gibi tanır ve bilirler. Böyle iken içlerinden bir topluluk gerçeği bile gizler.” (Bakara suresi, 146)

“Peygamber onlara (Yahudilere) gelince, onu inkâr ettiler. Artık Allah’ın laneti o kâfirler üzerine olsun.” (Bakara suresi, 89)

Cenâb-ı Hak Belam İbni Baura kıssasında şöyle buyuruyor: *“Yahudilere o kimsenin haberini oku ki, ona ayetlerimizi vermiştik de, o bunları inkâr ederek imandan çıkmıştı. Böylece onu şeytan arkasına takmış da azgınlardan olmuştu.” (A’raf suresi, 175)*

Nihayet bu inkârcının temsilini şöyle anlatmıştır: *“Bunun hali, o köpeğin haline benzer ki, üzerine varsan da dilini sarkıtp solur, kendi haline bıraksan da sarkıtp solur.” (A’raf suresi, 176)*

İşte facir âlim de böyledir. Zira Belam İbni Bauraya Allah'ın kitabı verildiği halde o devamlı nefsinin arzuları peşinde koştu. Bundan dolayı köpeğe benzetildi. Kendisine ister hikmet verilsin isterse verilmesin, yine de o dilini sarkıtarak şehvetler peşinde koşar durur.

“Hz. Cabir (r.a.) Peygamber Efendimiz (s.a.v)’in; Her âlimin yanında oturmayınız! Ancak sizi beş şeyden vazgeçirip, buna mukabil beş şeye davet eden âlimlerin yanında oturun. Şekten yakîne, Riyadan ihlâsa, Dünya isteğinden zühde (Dünyayı terke), Kibirden tevazua, Adavetten nasihate davet eden âlimlerin yanında oturun. Çünkü Allah şöyle buyuruyor: “Derken bir gün (Karun) ziynet ve ihtişamı içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını arzu edenler: “Ah, keşke Karuna verilen mal gibi bizimde olsa, o gerçekten büyük bir nasib sahibidir.” dediler. Kendilerine ilim verilenler de şöyle dediler: “Ey Karun gibi dünyayı isteyenler! Yazık olsun sizlere! İman edip Salih amel işleyen için Allah’ın sevabı daha hayırlıdır. Ona ancak ibadet üzerine sabredenler kavuşturulur.” (el-Kasas 79-80; Ebu Nuaym, elhiye, İ. Gazali İhya I. cilt, sh. 154)

“Ayeti celile ahiret âlimlerini, ahireti dünyaya tercih etmekle nitelemiştir.“Üsame bin Zeyd (r.a.) rivayetinde: Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurdular; “Kıyamet gününde âlim getirilir, ateşe atılır. Orada bağırsakları dışarı fırlar ve bu halde, merkebin dolap etrafında döndüğü gibi dolaşır. Cehennemlik olanlar da onun etrafında dolaşarak sorarlar: “Senin halin ne?” O da cevap verir: “Ben iyiliği emrederdim, fakat onu ben yapmazdım. Kötülükten insanları alıkordum, fakat ben onu yapardım.”

Âlimin işlediği günah sebebiyle azabı iki kat olur, çünkü bilerek isyan etmiştir.

Bunun için Cenab-ı Hak **Nisa suresi, ayet 145’te: “Münafıklar, cehennemden en alt tabakasındadırlar.”**Çünkü, münafıklar, gerçeği bildikten sonra inkâr etmişlerdir. Onlar, Yahudiler ve Hristiyanlar gibi Allah’a çocuk isnad etmedikleri ve Allah için üçüncüsüdür, demedikleri halde Hristiyanlardan daha kötü olmuşlardır. Çünkü onlar gerçeği bilerek inkâr etmişlerdir.

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ (٣٣)
“Allah’a davet edip salih amel işleyen ve; ben gerçek Müslümanlardanım, diyen kimseden daha güzel sözlü kim var?” (Fussilet suresi, 33)

“Ey Resulüm! İnsanları, Kur’an’la ve güzel bir öğütle Rabbinin yoluna (İslâm’a) davet et.” (Nahl suresi, 125)

Peygamber Efendimiz (s.a.v) Muaz (r.a.) Yemen’e vali tayin ettiği zaman;

“لَأَن يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا **“Yemin olsun ki, Allah’ın senin sebebinle bir kişiyi hidayete erdirmesi, senin için bütün dünyadan ve içinde bulunan her şeyden daha hayırlıdır.”** (İmam Ahmet, Müsnet)

“Kim, insanlara öğretmek için ilimden bir kısım öğrenirse, ona yetmiş siddik sevabı verilir.” (Nesei)

“Kim bir ilim öğrenir de, onu saklarsa, (başkasına öğretmezse) Allah onu kıyamet gününde ateşten bir gemle gemleyecektir.” (Ebu Davut; Tirmizi; İbni Mace; İbn Hıbban, Hâkim, Ebu Hureyre (r.a.)

“Kıyamet günü geldiği zaman, Allah âbidlere (ibadet ehli) ve mücahitlere şöyle buyuracak: Giriniz cennete, Âlimler diyecekler ki: “Bu âbidlerle mücahidler, bizim ilmimizin bereketiyle ibadet ettiler ve cihatta bulundular? Onlar bizden önce mi cennete giriyorlar? Bunun üzerine Aziz Allah şöyle buyurur: Siz benim katımda bazı meleklerim gibisiniz. Dilediğiniz kimselere şefaatiniz kabul olunacaktır. Âlimler de şefaate edecekler, sonra cennete girecekler.” (Ebu Abbas, ez-Zehebî, İbn Abbas (r.a.)’den)

وَقَالَ النَّبِيُّ (صَلَّمَ): صِئْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلَّحُوا صَلَّحَ النَّاسُ، وَإِذَا فَسَدُوا فَسَدَ النَّاسُ: الْأَمْرَاءُ وَالْفُقَهَاءُ. **“Ümmetimden iki zümre vardır ki, bunlar düzelerse insanlar da düzelir. Bunlar bozulursa insanlar da bozulur. Bu iki zümreden biri idareciler diğeri de din âlimleridir.”** (İbni Abdilber ve Ebu Nuaym; İ. Gazali, İhya Ulum.)

“Peygamberlik derecesine insanlardan en yakın olanı, ilim ve

cihad ehlidir. Çünkü ilim ehli, Peygamberlerin getirmiş olduğu hak yola insanları çağırmışlardır. Cihad ehli de, Peygamberlerin getirmiş olduğu hak yol uğruna kılıçları ile cihat etmişlerdir.” (Ebu Nuaym; İbn-i Abbas; İ. Gazali, İ. Ulumiddin)

“İnsanların en faziletlisi o mümin âlimdir ki, eğer ona muhtaç olunursa fayda verir ve kendisine ihtiyaç duyulmazsa, o da kendi başına kalır ve başkasına muhtaç olmaz.” (Beyhaki, şuaubul iman bahsi; İ. Gazali, İ. Ulumiddin)

الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ “Âlimler, peygamberlerin varisleridir.” (Ebu Davut; Tirmizi; İbni Mace; İbni Hibban; Ebu Derda) Yaratıklar için, peygamberlik rütbesinden daha büyük bir derece olmadığına göre, peygamberlere varis olma şerefinden daha üstünü düşünülemez. “Yerde ve gökte olan varlıklar, âlim için Allah’tan mağfıret dilerler” (Ebu Derda; İ. Gazali, İhya Ulum.)

إِنَّمَا يَحْسَبُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ “Allah’ın kulları arasında Allah’tan gerçek manada korkanlar âlimlerdir.” (Fatr suresi, 28)

يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةٌ: الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ثُمَّ الشُّهَدَاءُ “Kıyamet gününde üç sınıf insan şefaet edecektir. Peygamberler, sonra âlimler, sonra şehitler.” (Hz. Osman (r.a.), İbni Mace)

هَلَاكَ أُمَّتِي عَالِمٌ فَاجِرٌ وَعَابِدٌ جَاهِلٌ وَشَرُّ الشَّرَّارِ سِرَارُ الْعُلَمَاءِ، وَخَيْرُ الْخَبِيرِ خَيْرُ الْعُلَمَاءِ “Ümmetimin helak olması, fâcir âlim ile cahil âbid’in yüzündendir. Şerlilerin en korkuncu, âlimlerin kötüleridir, hayırlıların en hayırlısı ise âlimlerin iyileridir.” (Darimi, Ahvas bin Halim; İ. Gazali İhya, c. 1, sh. 156)

Malik bin Dinar der ki: “Âlim, ilmiyle amel etmedikçe, vaaz ve nasihatı başkasının kalbinde yerleşemez. Yağmurun, kupkuru taşlara tesir edememesi gibi... “İsra gecesinde bazı kavimlerin yanından geçtim. Gördüm ki dudakları ateşten imal edilmiş makaslarla kesiliyor. Siz kimsiniz? Diye sordum. Onlar sualime şöyle karşılık verdiler: Ey Allah’ın Resulü! Biz dünyada halka iyiliği emreder, fakat kendimiz yapmazdık. Başkasını sakındırdığımız kötülükleri ise kendimiz yapardık.” (İbni Hibban, Hz. Enes (r.a.)’den, İ. Gazali, İhya Ulum)

Öyle ise Cenab-ı Hakk'ın Kur'anında, Habibi Hz.Muhammed Mustafa'nın (s.a.v) hadislerinde haber verdiğiğine göre hangi âlimlere, fakihlere mürşidlere tabi olalım?

Âlet ilimlerini ve âli ilimleri öğrenmiş, din âlimi ve fakih olmuş ama öğrendiği ilimlerin, edindiği bilgilerin, hayata mutlaka geçirilmesi, uygulanması gerekenlerini yerine getirmiyor, yaşamıyor... Böyle bir âlimi sakın kendine rehber ve mürşid edinme. Yine âlim olmuş ama ilmini dünyalık edinmeğe, zengin olmaya âlet ediyor, Allahın ayetlerini ucuza veya pahaliya satıyor... Bunun da peşine düşme. Âlim ve fakih olmuş ama Ehl-i Sünnete aykırı inanç, görüş ve fikirlere sahip. Ona uyma, Ondan bucak bucak kaç.

Âlim ve fakih olmuş ama din konusunda bid'atçı... Sakın onun tuzaklarına düşme.

Âlim ve fakih olmuş ama Ashab-ı Kiramın bir kısmını reddediyor, onlara dil uzatıyor... Ondan vebadan kaçır gibi kaç. Âlim ve fakih olmuş ama Allah'ı kemal sıfatlarla sıfatlı ve noksan sıfatlardan münezze bilmiyor; O'nu zamanla, mekânla, cihetle kayıtlıyor, O'na cisim ve şekil isnad ediyor, O'nu yaratıklardan bir şeye benzetiyor Böylesine inanırsan küfre düşebilirsin. Böyle itikadı bozuklardan uzak dur.

Bildiklerini Allah rızası için öğretmeyen; âyetleri, hadîsleri, fıkıhı, mukaddesatı paraya ve maddî menfaate âlet ve tahvil eden âlim taslağından uzaklaş.

Lüks, israf, tebzir, gösteriş, gurur, kibir içinde yaşayan, halktan para toplayan, bunların bir kısmını zimmetlerine geçirenler sahte âlimlerdir. Bunlara tabi olma. Dünyevi menfaatları için, Zalimlere yağcılık yapan, fâsıkları şaksaklayan âlimler bir vâdidedir, sen başka bir vâdide ol. Tabakat-ı fukahanın en alt derece ve rütbesi olan müftülük makamında olduğu halde müctehidlik taslayanlara mağrur ve mütekebbirlere sırtını çevir, onları dinleme. Mutlak müctehid bile olsa hiçbir âlim, Kur'anı ve

Sünneti kendi re'yi ve hevası ile yorumlayamaz. Öyle yapanları dinleme yazdıklarına itibar etme.

Peki, hangi âlimlere, mürşidlere tabi olalım? Kur'an ve Sünnet ışığında onların sıfatları nelerdir?

1-İlimleriyle âmil olacaklar, yâni bilgilerini hayata uygulayacaklar.

2- İlmî Allah rızası için öğrenmiş ve yine Allah rızası için öğretir olacaklar.

3- Muhlis (ihlâslı) olacaklar,

4- Muttaki (takvalı) olacaklar.

5- Müteverri (veralı) olacaklar, şüpheli şeylerden kaçınacaklar.

6-Zalimleri ve fasıkları övmeyecekler, zaruret olmadıkça onların huzurlarına gitmeyecekler.

7-Allah'ın ayetlerini, Peygamberin (s.a.v) hadîslerini ucuza veya pahalıya satmayacaklar.

8-Kur'ana, Sünnete, Şeriata, Ehl-i Sünnet akaidine ve fıkhnına hizmet yolunda icabında canlarını bile fedaya hazır olacaklar.

9-Ücret ve mükâfatlarını mahlûkattan değil, Cenab-ı Hak'dan bekleyecekler.

10-Dünyada değil, âhirette mükâfatlandırılmalarını ve ücretlendirilmelerini isteyecekler.

11- Selef-i Sâlihîn yolundan kıl kadar ayrılmayacaklar.

12-Dinde reform, dinde yenilik, dinde değişiklik taraftarı olmayacaklar.

13- Masonluk, Dr. Moon dini gibi İslam dışı sektlere mensup olmayacaklar, onlarla işbirliği yapmayacaklar, onlardan para almayacaklar.

14- Haysiyetli ve vakarlı olacaklar.

15-Emr-i bil Mağruf, Nehy-i anil Münker görevini yerine getirecekler.

16-Resulullah Efendimize (s.a.v) biatli, rabitalı ve onunla irtibatlı olacaklar. Böyle gerçek âlimlere tâbi olan, onları mürşid ve

rehber edinenler Mevlâyı bulur. Sahte ve bid'atçı âlimlere, şeyhlere tâbi olanlar, onları kılavuz edinenler de belâlarını bulur.

Bugün dünyamızda her şeyin nefse, şehvete, şöhrete, menfeate hitap ettiği bir ortamda gerçek Allah dostlarına, ilmiyle amil âlimlere, mürşidi kâmillere her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır. Kurtuluşumuzda, huzurumuzda buna bağlıdır.

Gerçek Büyükler Mütevâzıdır

Eski ulemadan, fudaladan, hükemadan. sülehadan ne kadar değerli ve büyük adamın eserlerini karıştırdımsa, hepsini de Kemal-i tevazu ile nefislerini kötilediklerini, kendilerinden ez'afü'l-'ibad, ahkarü'l-'ibad gibi sıfatlarla bahs ettiklerini görmüşümdür.

Büyükler kendilerini övmezler.

İnsanların en büyüğü olan Resulullah Efendimiz (s.a.v) hazretleri *"Ben Âdem Oğullarının Seyyidiyim..."* buyurduktan sonra *"Bunu fahr etmek için, yani öğünmek için söylemiyorum"* demişlerdir.

Mâneviyat, ilim ve irfan, hikmet büyüklerinin en büyük süsü tevâzudur, mahviyettir, kendini büyük görmemek ve göstermemektir. İnsanlık derecesi yüksek olan bir zatta gurur, kibir, bencillik ve nefsanîyet bulunmaz. Böyle değerli ve yüksek kişiler, kendilerini sevenlere yağcılık, yalakalık, meddahlık, dalkavukluk yaptırtmazlar, böyle şeylere izin vermezler.

Büyüklikleri, ululukları kendilerinden ve ashabından menkul bazıları ise övülmeye bayılır. Onlar övgüsüz yaşayamaz. Kendilerini insanlığın zirvesinde görürler ve gösterirler. Onlar için hata ve günah, başkalarında olan şeylerdir. Onlar üne, alkışa, pohpoha doymazlar. Daha fazla övgü, daha fazla alkış, daha fazla sitayiş... En doğru uyarıları, en haklı tenbihleri hakaret ve küstahlık olarak görürler. Onlarda hata olur mu hiç? Lâ yuhtî ve lâ yüs'eldir o hazretler. Onların akranı yoktur. Büyüklikte tekdirler.

İnsanların çoğu aldanmaya yatkındır. Bazı kişilerin büyüklikleri hakkındaki edebiyat nice cahil ve gafili cezb eder. Onlar da aynı medihleri, üstüne katarak tekrarlamaya başlar. Habbeler kubbe, pireler deve olur.

Allah'ı Zülcelâl Yahudileri ve Nasarayı, ruhbanlarını erbab haline getirdikleri için Kur'anda kınamaktadır. Maalesef, bazı cahil Müslümanlar da bu hataya düşmüşlerdir. Halk elbette ulemayı, fukahayı, meşâyihî, mürşidleri, kâmilleri, hükemayı sevecek ve onlara hürmet edecektir ama bu sevgi ve hürmetin sınırları vardır.

Resulullah Efendimiz (s.a.v): "Meddahların (çok övenlerin) suratına toprak saçınız" buyurmuşlardır.

Bir binbaşya sayın mareşalim demek yalancılık ve bir tür hakaret olacağı gibi, gavs olmayan bir zata da gavs demek öyledir. Bir Müslüman için en büyük rütbe ve şeref mü'min oluşudur. Bir gavsın gavsılığı mı değerlidir, mü'minliği mi? Elbette imanı daha değerlidir.

Mü'minlik mi değerlidir, Halife veya hükümdar olmak mı? Elbette mü'minlik... Rahmanın evliyasının hayatlarını ve menkıbelerini okursanız onların keramet göstermekten hiç hoşlanmadıklarını, ellerinde olmaksızın kendilerinden bir keramet zuhur ettiğinde utandıklarını, hayâ ettiklerini ve gizlediklerini öğrenirsiniz. Kaldı ki, en büyük keramet sahih bir imana sahip olmak ve Şeriat-ı Garra-i Ahmediyeye sınıksız bağlı olup onu hayata uygulamaktır. Şeriatın en küçük bir hükmü, en büyük keşif ve kerametlerden üstündür.

Âlemlere rahmet ve insanlara en güzel model ve örnek olarak gönderilmiş Peygamber Efendimiz (s.a.v) mütevazı ve müstağni yaşadılar. Lüksten, israftan, şatafattan, saçıp savurmaktan, ihtişamdan, dârat ve debdebeden uzak durdular. Ona salât ve selam getiriyoruz. Çünkü Allah öyle emr etmiştir. Onu ne kadar övsek, sevsek azdır. Lakin bu övgünün de sınırı vardır. O bir insandır, o bir kuldur. Bu sınırı aşamayız.

Onun yolundan giden gerçek ulemaya, fukahaya, meşâyihî, mürşidlere, kâmillere, velilere selam olsun. Onlarda gurur ve kibir yoktur. Onlar övgülerden hoşlanmazlar. İyi oldukları halde, kendilerini iyi göstermezler. Gurur, kibir, alkış ve ün bağımlılığı, kendine tapmak Nemrud'un, Firavun'un huyudur.

Bizlere İslamı, imanı, Kur'anı, Sünneti, Şeriatı, ahlak-ı islamiyeyi, ihlâsı, nefsimizle büyük cihad yapmayı, tevazuu öğreten

gerçek büyüklerimize, Allah dostlarına, âlimlerimize minnettarız, müteşekkiriz, onlara hayır dualar ederiz. Allah onları en hayırlı şekilde mükâfatlandırsın. Âmin.

SAHTE ŞEYH, HAKİKİ ŞEYH

Bu konuda en önemli ölçü şeriata riayet ve İslami esaslara bağlılıktaki dikkattir.

İcazet müessesesinin işlediği ve tekkelerin meşihat makamına bağlı olarak hizmet verdiği dönemlerde bu işin resmi ölçüsü icazetti. İcazet sahibi olmakla birlikte şeriata riayet etmeyen ve mensuplarını haramlara yönlendirme yolunu tutanlar gözetim altına alınır, böyle bir suçu subut bulanlar şeyhlikten uzaklaştırılırdı.

Bugün bir kimsenin şeyhlikteki iddiasının geçerli olabilmesi için haramlara bulaşma, farzları terk gibi bir zaaf göstermemesi gerekir.

Şeyhlik kurumu insanın ruh dünyasına ve gönül âlemine hitap ettiği için etkili ve yararlı olduğu kadar, son derece istismara açık bir kurumdur. Ancak bu işin istismarcıları çabuk fark edilir. Yakın tarihimizde (1997-98-99) hatırlarsanız M.gündüz, F.Şahin, A.Kalkancı olayının bugün gerçek yüzü ortaya çıkmış, islama saldıranların asıl maksadı anlaşılmıştır. İslam düşmanlarının zaman zaman fırsat kollayıp, Müslümanların arasına sızıp onların temiz inanç ve duygularını istismar ederek, islama ve Müslümanlara zarar vermek istemeleri yeni olan bir şey değildir. Dünya kurulduğundan beri Hak batılla, İman küfürle, karanlık aydınlıkla, iyilik kötülük ile şeytan insanla mücadele halindedir. Bu kıyamete kadarda devam edecektir. Hak daima zafer kazanacaktır. Çünkü zafer Hakk'ın ve Hakka inananlarındır.

Şer'i konulardaki zaafılar, menfeat ilişkileri ile kadınlarla ilişkilerde şer'i kuralları zorlayan mahremsiz teke tek görüşmeler ve ihtilat sayılacak birliktelikler bu konuda önemli ipuçlarıdır.

İsmail Hakkı Bursevi (k.s) Hazretleri Ruhul Beyan Tefsirinde: Dünya ehli olan âlim ve şeyhler, dünya muhabbeti

çölünde yollarını şaşırdılar. Kendilerinin ilim ehli olduğunu iddia ederler ama asla ilim ehlinden değiller. Onlar, sadece, mal kazanmak ve makamlara yükselmek için ilim edindiler. Onlar, kuttâ-i tarik olup hakkı talep edenlerin yollarını kestiler. Yani. Dünyaya muhabbet eden, mal ve makam için ilim elde edenler, yol kesen hırsızlar olup, hakkı arayan kişilerin yollarını kesen eşkiyâlardır. İndirilen bazı ilâhî kitaplarda Allah'ü Teâlâ şöyle buyurdu:

“Dünya sevgisiyle gerçekten sarhoş olmuş olan âlimler(in Cehennemde ki yerin)den (veya bağışlanmalarını) benden istemeyin. Çünkü onlar, kullarımın üzerinde“Kuttâ-i tarik”dirler. Yani, onlar yol kesen eşkiya olup, hakka gitmek isteyen kullarımın yollarını kesmektedirler.”

Kim ki, hak caddede olup, sırât-i müstakîm ve şeriat yolu üzerinde olur ve yanında da tarikatın makamlarına seyr-ü suluk etme ma'rifetine de varırsa, ona iktidâ etmek ve ona uymak caizdir. Çünkü bu kişi, hakîkat âlemine hidâyet bulanların ehkindendirler. Kişiyi de hakka götürür.(*İ.Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri: 2/247-248.*)

Allah dostları ne güzel söylemiş:

Eyliyaya eğri bakma, kevnü mekân elindedir.

Mülke hüküm süren odur, iki cihan elindedir.

Atalarımız da: “***ayinesi iştir kişinin, lâfa bakılmaz***”.İşe bakılır. İnsanların isimleri, unvanları değil, ne yaptıkları ve ne yaptırdıkları önemlidir. Sahte şeyhleri tanırken onların isimlerine, unvanlarına ya da sakallarına değil, neyle meşgul olduklarına bakılır. Ehli tasavvuf iddia sahibi, baş olma sevdasında olamaz. Baş olma peşinde koşan, nefs-i emmaresinden kurtulamamıştır ki bu, bir benlik göstergesi olarak sahte şeyhleri kolayca tanımamızı sağlar.

Gerçek mürşid, sadece maneviyat bilgisine değil, bir manevî ilhama sahip, batın ehli kişi olduğundan, verdiği zikirleri yine manevi yolla, batın kontrol eder. “*Diliyle eylemez dâva-yı merdî / Gönülde himmetidir nun ile kaf*” Çünkü O'nun işi budur. “*Güneşin işi ışıktır saçmaktır.*” İnsanlara zikir verip, sonra da onları kendi kaderlerine terk etmez! O zaman şeyhliği nerde kalır? İnsanlara

zikir veren onları gemisine alan kaptandır. “Her veliyi Nuh ve kaptan bil. Bu halkın sohbetini de tufan say!” (Hz. Mevlâna) Gemiye binenlerden kaptan mesuldür. Asil kaptan, gemi batsa bile, onu en son terk edecek bir âşık-ı sâdiktır.

En büyük sahte şeyh, insana “kendi kendine erebilirsin” diye fısıldayan, şeriatla şeytan denen nefsi emmaredir. Demekki sahte şeyhliğin de enfüsü ve afakı var! Afakta “sahte şeyh” denen enfüsün emmare nefsinden başkası değildir. “Dış” ismini daima “iç”ten alır. Yani, sahte şeyh dediğimiz bize afakta gösterilen kendi emmare nefsimizdir. Karşımızda görüp de peşinden gittiğimiz, böylelikle, kendimizden başkası değildir! Kurulan tuzaklara dikkat etmek lazım!

Bazıları zanneder ki külah ve hırka insanı şeyh yapar. Seyr’i sulûke inanacaksın, ona çalışacaksın. Şeyh’in külah ve hırkası elbette ki olacak ama Şeyh’i Şeyh yapan onlar değildir.

Bir zaman Abdülkadir Geylanı (k.s) Hazretlerinin müritlerinden biri, rüyasında kendini cennette köşk ve saraylar içinde, görüp duymadığı nimetler içinde gördü.

Mürit, aynı rüyayı üst üste birkaç defa görünce durumunda değişiklik olmaya başladı. Ulaşacağı makama ulaştığını, bundan böyle mürşide ihtiyacı kalmadı zannına kapılarak sohbetleri de terk etti.

Epeyce zaman Abdülkadir Geylanı (k.s) Hazretleri ile müridi görüşmedi. Bir gün sokakta karşılaşırlar. Geylanı hazretleri nerede olduğunu, sohbetlere niçin katılmadığını sorar. Mürit’te, ulaşacağı yere ulaştığını, bundan sonra kendisinin sohbete ihtiyacı olmadığını söyledikten sonra gördüğü rüyayı anlatır.

Abdülkadir Geylanı (k.s): Bir daha aynı rüyayı gördüğün zaman; “Bismillah ya Abdülkadir Geylanı” söylemesini tembih eder. Aradan birkaç gün geçer. Mürit aynı rüyayı görünce, Şeyh’inin söylediklerini hatırlar. Hemen o kelimeleri tekrarlar. Kelimeler ağızdan çıkar çıkmaz, o cennet, bağlar, bahçeler, saraylar bir anda gözünün önünden silinir, karşısında çöplük haline gelir.

Mürit rüyadan uyanınca gördüğünün rahmani değil, şeytani bir rüya olduğunu anlar ve hemen tövbe istiğfarda bulunur. Şeytan'ın yaptığını görüyor musunuz? Pisliliği, çöplüğü insana cennet olarak gösteriyor. Onun için Sen Kur'an'a ve Resulullah'ın (s.a.v) şeriatına sarılacaksın. Rüyaya aldanıp şeytanın tuzağına düşmeyeceksin.

Sakın unutmayın, kişi kendini zuhuratlarda, rüyalarda çok iyi durumlarda görebilir. Eğer şeriata muhalif bir durumunuz varsa, bu gördükleriniz istidraçtan başka bir şey değildir. İstidraç; Allah'ü Teâlâ'nın asi bir kulunu aşama aşama helake doğru yaklaştırması demektir.

Kesilmek için hazırlanan koyun kaçır. Koyun kaçtıkça, kesicisi peşinden koşar. Onu yakalamak için, önüne ot, saman gibi şeyler atar ki, yakalayıp keseyim. İşte kasabın koyun için yaptığı bu hareketler istidraçtır. Maksat kerâmet değil, istikamettir!

Hiç dünyaya iki defa gelen insan gördünüz mü, yâda duydunuz mu? İnsan dünyaya bir defa gelir. Mademki dünya ticaret hanesine bir defa geliyoruz, buradan en iyisi olarak asıl yurdumuza dönmemiz lazım. Ucuz ve basit şeylere kanıp ta, gelişimizi heba etmeyelim.

"Muhakkak Allah himmeti yüksek olanları sever. Alçak himmetli olanları ise kerih görür."

Burada anlatılmak istenen himmet, kalbin isteği ile ortaya konan ciddi gayret, dava ve davası için mücadele etmektir. Bu manadan hareketle kimin himmeti dünya için ise, yani dünyayı kendine dava etmiş, dünya için gayret edip, mücadele ediyorsa, onun himmeti alçaktır.

Eğer insanın himmeti cennetse, alçak diyemeyiz ama yüksek de değildir. Ne zamanki insanın himmeti sadece Mevla Teâlâ'nın rızasını kazanmak olur, işte yüksek himmet budur.

Müminler cennete girdiklerinde, gördükleri karşısında şaşıracaklar. O kadar şaşkına dönecekler ki; gördüklerinden daha büyük, yüce bir nimetin olamayacağını zannedecekler.

Fakat ne zamanki Mevla Teâlâ'nın cemalini görecekler, o zamanda diyecekler ki; Rabbimizin cemalinin karşısında, cennet nimeti, nimetten sayılmaz.

Buradan hareketle, müminin ibadeti, zikri, tesbihatı bütün amelleri Cemalullah için olmalıdır.

"Ya Rabbi! Seni zikrediyorum, bu zikrimden ve diğer ibadetlerimden kastım senin cemaline kavuşmak, tek istediğim senin rızandır, başka bir şey istemiyorum" demektir.

Kur'an'a muhalif hal ve hareket içinde olanlar beğenilmiyor. Beğenilmeyen insanla birlikte olunur mu? Elbette olunmaz, beğenilmeyen insanlardan uzak olmakta, müminler için hayırlar vardır

Allah korusun! Onlarla beraber olursanız, gün gelir sizde beğenilmeyenler listesine yazılırsınız. Bizim için ölçü, Rabbimizin ölçüsüdür. Rabbimizi, Kur'an'a sarılan ve tatbik eden, imanlı, itaatli, iyi kimseleri beğeniyor. Ve bize de beğendiği insanlarla birlikte olmayı emrediyor. İşte şu ayeti kerime bize bunu haber veriyor:

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğrularla beraber olun." (Tevbe Suresi,119)

Bu ayet-i kerime, ilim ehlinin sohbetlerine bulunmaya işaret ettiği gibi, Ayet-i Kerimde bahsi geçen sadıkların lideri Resulullah (s.a.v) Efendimizdir. Ondan sonra sırasıyla Ashab-ı Kiram efendilerimiz gelmektedir. Onlardan sonra da kıyamete kadar gelecek olan mürşit-i kâmil efendilerimizdir.

Her an onlarla birlikte olmamız mümkün değildir. Mürşid-i Kamil'in kendisine göre meşguliyetleri, işleri vardır. Müridinde kendine göre meşguliyet ve işleri vardır. Rabbimiz, imkân dairesinin dışındaki bir şeyi kullarına yapmalarını emretmez. O halde ayet-i kerimde "beraber olun" dan maksat rabıtabdır, gönül beraberliğidir.

Rabıtabın daha özel manası; kardeşlerimizin mürşidini hatırlamasıdır. ***"Bu zat benim Rabbimin dostudur"*** diye hayal etmesidir. Tarıkatta mürşidini hatırına getirmeyen müridin hatırına şeytan neler getirir neler. Artistleri, zinayı, fuhşu ve daha ne rezillikleri.

Tarikat ve Hakikat bizi şeriatın suretinden hakikatine ulaştırır.

Tarikat nedir? "Mümini Allah'ın cemaline ulaştıran yoldur. Bu yolda insanın vazifesi, masiva tozlarını, çalı çırpıları temizlemektir. Bunları yapan müminin kalbinde Mevla'nın Cemali parlar, işte hakikat budur.

Şeriat Hak Teâlâ'nın hazinesi, tarikat ise o hazinenin anahtarıdır.

Tarikat velâyetin mukaddimesidir.

Şeriatın hakikatini ancak kemal ehli yanı manevi olgunluğa erişenler bilebilir. Mevla Teâlâ'nın cemaline kavuşmadıkça, ondan kuvvet almadıkça şeriat tam anlaşılamaz. Bize düşen şeriatı yaşamaktır. Yaşayalım ki; şeriat bize hüccet olsun ve işimiz de kolay olsun.

Mevlânâ, gerçek din rehberlerinin özelliklerini iyi öğrenmeyi önemle tavsiye eder. Böylece "Belki sûfilik (dindarlık) yolunda hizmette bulunurken yüz tanır olursun da, yüzüne baktığın kimselerin mânevî kimliklerini anlarsın" der. Çünkü "Etrafında insan yüzü birçok şeytan vardır. Bu sebeple, her ele el vermek, her ele bağlanmak, intisap etmek uygun değildir. Görmez misin? Avcı, kuşu aldatıp tutmak için ıslık çalar. Kuş gibi ötmeğe çalışır. O kuş, kendi cinsinin sesini iştir, havadan iner ve tuzağa düşer. Rûhen düşük, alçak bir kişi, birtakım saf kimseleri kandırmak için velilerin sözlerini çalar. Velilerin sözleri de, yaptıkları işler de aydınlıktır, sıcaktır, samimidir. Sahte şeyhlerin, aşağı kişilerin işleri ise kandırmak, hile yapmak ve utanmazlıktır."

Mevlânâ sahte şeyh ve hocaların söz ve tavsiyelerini tahta kılıca benzetir. Gerçek ve samimi âlim ve mürşitlerin sözlerini ise elmas kılıca. Böylesi samimi insanların az da olsa dünyadan eksik olmadıklarını, aranıp bulunmaları gerektiğini önerir: "Tahta kılıçla, sakın savaşa gitme, önce onu bir gözden geçir, onun ne olduğunu anla ki, işin ağlayıp inlemeğe varmasın. Eğer o tahtadan ise, git başka bir kılıç ara. Eğer elmastan ise, sevinerek oynayarak ileri atıl. Elmas kılıç, velilerin silâhlığındadır. Onları görmek size

kimyadır. Mânevî güçtür. Bütün bilgi sahiplerinin, âriflerin hepsi de; ‘Âlemlere rahmet olan gerçek bir bilgin vardır’ demişlerdir.”

Böylesi gerçek âlimleri, konuştukları anda içlerindeki güzellik ve intizamı yansıtan, belli eden nara benzetir. Sahte şeyhi ise açıldığı anda içindeki siyahlığı açığa vuran laleye: “Nar alacak isen, gülen, çatlamış nar al ki, o gülüş, sana içindeki dânelerden haber versin. Ârifin gülüşü, ne mübârek gülüştür ki, o gülüş, can kutusundaki inci gibi ağızdan gönlü gösterir. Mukallidin, sahte şeyhin gülüşü, lâlenin gülüşü gibi uğursuzdur. Ağzını açınca, içinin siyâhlığı görünür. Gülen nar, bağı, bahçeyi de güldürür (güzelleştirir). Âriflerin sohbeti, seni de ârifler arasına katar. Sen, kaskatı bir taş veya mermer parçası olsan, bir gönül sahibine erişebilirsen, cevher olursun. Temiz erlerin sevgisini gönlüne yerleştir. Âriflerin muhabbetinden başka bir şeye gönül verme.”

Din yolunda şekilcilğe ve görünüşe aldanmamak, özellikle nefsin arzusu yönünde değil, aklın sesi istikametinde hareket etmek gerektiğini önerir: “Gönül seni gönül ehlinin, âriflerin mahallesine doğru çeker, ten (maddî zevklere düşkün biyolojik yönün) ise seni su ve çamur hapsine koymak ister. Aklını başına al da, bir gönül arkadaşının sohbeti ile gönlüne gıda ver. Git, ikbali, mânevî gücü, bir ermişten, bir ikbâl sahibinden iste. Ey sûrete, şekle tapan kişi, ne zamana kadar, sûrete tapıp duracaksın? Senin mânâsız canın, sûretten kurtulmadı gitti. Eğer insan, şekli ile sûreti ile insan olsaydı; Hz. Ahmed Efendimiz ile Ebû Cehil bir olurdu, aralarında fark olmazdı. Duvara yapılan adam resmi de, adama benzer. Dikkatle bakarsan görürsün ki, onun hiç bir eksiği yoktur. O parlak resimde can yoktur. Sen git de, o az bulunur inciyi ara.”

Hak yolu tehlikelerle doludur, çok dikkatli olmalı, iman ve ahlakını hırsızlara çaldırmamalı, hayat suyumuzu o gibi kumsallarda kurutup tüketmemeliyiz: “Hak yolunda yürüyen kişinin uyanık olması gerekir. Çünkü yol, görünüşte dümdüz ve güzeldir. Fakat altında tuzaklar vardır. Nitekim bu yolda bize kılavuz olacak birçok tanınmış, parlak isimlerde mânâ kıtlığı, mânâ uymazlığı vardır. Birçok kişiler, adlarının adamı değildir. Görünüşe kapılmamalıdır. Şunu iyi bilmeli ki: Sahte şeyhlerin adları, sözleri

tuzaklara benzer. Onların kulağı okşayan, fakat rûhânî olmayan güzel sözleri, ömrümüzün suyunu emen kumdur. Kum gibi ömür suyunu emen, bizi tüketen boş sözler olduğu gibi, içinden âb-ı hayat fışkıran kum da vardır. Bu kum pek az bulunur. Sen git de içinden irfan coşan, ilâhî sırları meydana vuran kumu ara. Evlâdım, işte yukarıda anlatılan o kum Allah adamıdır. Allah adamı, kendi benliğinden kopmuş, kendinden ayrı düşmüş, Hakk’a ulaşmıştır. Allah adamından, dinin tatlı suyu kaynayıp durmaktadır. İstekliler, o sudan hayat bulurlar, gelişirler, yetişirler. Allah adamından başkasını, kuru kumsal bil. O kumsal, her zaman senin ömür suyunu içer, seni tüketir.”

Mevlânâ, sahte mürşitler için değerlendirmelerini şöyle sürdürür: “Gel de sana hakikat ay’ını göstereyim!” der; hâlbuki o nûrsuz kişi, ay’ı asla görmemiştir! Ey ham kişi! Sen, ayın aksini, hayalini suda bile görmemişsin; nasıl olur da kendisini başkasına gösterebilirsin?”

Bazı din tacirleri, nefsin hoşuna giden makam, mevki, mal ve servet, rahat ve konfor da vaat edebilir, hatta sağlayabilirler. Fakat kesinlikle kanmamak gerekir: “Tedbir ve ihtiyat ona derler ki: Dünya nimetleri, dünyaya ait zevkler, istekler hararetle seni dâvet ettikleri zaman; ‘Bunlar beni seviyor, bunlar bana hayran, hepsi de benim yüzümden sarhoş, hepsi de beni özlüyor’ demeyesin. Onların seni dünya ziyâfetine dâvetlerini, kuşlara çalınan ısıklık bil! Avcı pusuda gizlenmiştir de, kuş gibi öter durur. Kurnaz avcı; ‘Bu sesi, bu ötüşü bu yapıyor’ diye ölmüş bir kuşu önüne koymuştur. Kuşlar, onu kendi cinslerinden sanıp etrafına toplanırlar. Avcı ise, onları yakalar ve derilerini yüzer.”

İnsan, hak yolunda sebatlı kararlı ve istikametli olmak için nefsin ve peşin çıkarların değil, akıl ve vicdanın sesine kulak vermeli: “Nefsin isteklerine uyan kişi, saman çöpü gibidir. O, her arzu rüzgârının önüne düşer, savrulur durur. Sebatlı, ihtiyatlı kişi ise dağa benzer. Bir dağ hiç esen rüzgâra değer verir mi? Her tarafta gulyabaniler (sinsi yol kesiciler), yâni sahte şeyhler var. Onlar seni çağırıp durmadalar ve sana; ‘Kardeş; yol mu arıyorsun? Yol işte burada, buraya gel!’ diye seslenmedeler. Onların her biri;

‘Ben, bir yol gösterici ve kılavuzum. Gel, bu çok tehlikeli ve ince yolda ben sana arkadaş olayım’ der. Aslında, seni çağıran o sahte şeyh ne kılavuzdur, ne de Hak yolunu, hakikat yolunu bilir. Ey Yûsuf! O kurt huyunun yanına çok gitme! Bu dünya sarayının yağlı, ballı tuzaklarına düşmemek, görünüşe aldanmamak ihtiyattır.”

İnsan saf, temiz ve duru su gibi adeta samimiyet, aşk ve gönül kesilmeli ki, başkalarına ab-ı hayat sunabilsin. Maddî çıkarlara düşkünlükle sudan çok balçığa yakın olan kirli bulanık suyu andıranlar, öncelikle kendilerini arındırmaya çalışmalıdırlar: “Kara balçıkta da su bulunduğunu herkes bilir. Fakat o su ile abdest alınmaz ki. Balçığın içinde su vardır, vardır ama o balçığa yenilmiş, balçıkta kaybolmuştur. Sen de gönlüne; ‘Bu da gönlüdür’ diyemezsin. Çünkü senin gönlün de kirli emellere, şehvete, hiddete, mevkî hırsına, dünya isteklerine mağlup olmuş, onlar arasında kaybolup gitmiştir. Göklerden de üstün olan gönül, ermişin yâhut peygamberlerin gönülleridir. Onların gönülleri çamurdan, yâni kirli isteklerden, günahlardan arınmış, temizlenmiş, saf bir hâl almıştır. Mânevî neşeleri arttıkça artmış, coşmuştur. Her iyi işe yarar olmuştur. Çünkü onlar, balçığı bırakmışlar, tertemiz bir hâl almışlar, gelmişler ve Hakk’ın denizine kavuşmuşlar, böylece balçık zindanından kurtulmuşlar, Hakk’ın denizine karışmışlardır. Dikkatle bak da gör ki: Şu bizim can suyumuz, balçıktan yaratılan şu beden içinde mahpus kalmıştır. Ey rahmet denizi bize acı ve bizi şu çamurdan kurtar!”

Mevlânâ, kuzu postuna bürünmüş kurt olan veya en azından ehil olmadıkları halde irşada kalkışan sahte rehberlere seslenir, onlara öğütlerde bulunur: “Ey kaltaban, sen nefsine uymuşsun, aşağılara düşmüşsün, günah kuyusundasın. Başkalarını irşat sevdâsından vazgeç de kendi kusurlarını gör, kendini ıslah et, kendini düzelt. Günah kuyusundan kurtulup da güzel, hoş bir bahçeye varabilirsen, o vakit başkalarının eteğinden tut, onları da senin bulunduğun yere çek, kurtar. Ey (maddî) tabîat âleminin esiri, sen bulunduğun yeri pek sevmişsin, başkalarını da, oraya çekip almak istiyorsun. Mâdem ki dostunun, yâni Hakk’ın kulluğu sana

nasîp olmadı, şahlığa meyil etmen nereden çıktı? Halkın sana, ne de hoş, ne de üstün bir kişi demesini istiyorsun, sen bu isteğinle rûhunun boynuna bir kirîş takıyorsun. Ey tilki gibi hîleci kişi, bu hîle kuyruğunu bırak da, gönlünü, gönül sâhibi birisine vakfet. Aslana sığırırsan kebabın eksik olmaz (gerçek rehberler edinirsen, manevî kazancın çok olur). Ey tilki, leşe (dünyalık çıkarlara) doğru az koş. ‘Ben gönül sâhibi bir ârifim, başka birine ihtiyacım yok, Hakk’a ulaşmışım’ diye böbürleniyorsun. Senin bu halin bulanık suyun, ‘Ben suyum, (arınmak için) niçin yardım arayacakmışım?’ demesine benzer. Nefsanî isteklerle kirlenmiş gönlünü, sen temiz, günahsız bir gönül sandın da gönül ehlinde, velîlerden kendini çektin, ayırdın. Dünyada yemek, içmek için yaşayan, süt ve bal sevdâsına düşen, nefsanî arzulara bulaşmış olan gönlünün, gerçekten gönül sayılmasını revâ görür müsün?”

Gerçek âlim ve mürşit güneşe benzer. Sahteleri ise, kalpazana: “Güneş alınacak ve satılacak şeyleri daha iyi gösterir. Bunun için çarşılar, pazarlar gündüz açılır, kurulur. Böylece de kalp akçe ile geçer akçe, iyiden iyiye belli olsun, görünsün de, alışverişte herkes aldanmaktan korunsun. Güneşin ışığı, yeryüzüne tam olarak vursun da, alışveriş edenler için âlemlere rahmet olsun. Fakat kalpazan, güneşi hiç istemez. Güneş ona uğursuz gelir. Çünkü güneş yüzünden kalp akçe geçmez olur.” İçleri fesat doluyken manevî rehberliğe soyunanlar hırsıza, dinin hükümlerini dünyalık çıkarlarına göre yorumlayanlar da kalpazana benzerler: “Hırsız da nûrun, ışığın düşmanıdır, kalpazan da. Ey feryat edenin feryadına erişen Allah! Bize yardım et. Bu ikisinin de şerrinden bizi koru!”

Sahtekâr gösterişçiler sahte altın, hakiki âlimler de halis altın gibidirler. İkisini ayırt ettiren mihenk ise, ölüm karşısındaki tutumlarıdır: “Evet; mihenk meydanda olmadığından senin için tam laf zamanıdır. At, tut ki, seni el üstünde gezdiresinler. Kalp para büyüklük taslar da, her an; ‘Ey ayarı tam altın!’ der. ‘Ben, senden hiç değersiz olur muyum?’ Altın ona cevap verir, der ki: ‘Öyle mi, kapı yoldaşı? Fakat mihenk taşı geliyor; imtihana hazırlan!’ Bedenin ölümü, sır ehli için, Allah tarafından bir hediyedir. Çünkü

Azîz Peygamberimiz; ‘Ölüm, Cenâb-ı Hakk’la buluşmaktır!’ diye buyurmuştur. Bu sebeple halis altına mâkâstan (gerçek mü’mine ölümünden) ne ziyân gelir?’

Liyakatli ve samimi din rehberleriyle hemhal olmak, seni onlardan eder: “Nûrlanmış şeyh, insana Hakk yolundan haber verir. Onun sözü de yüzü gibi nûrludur; söylediği sözlere nûru da katar, yol arkadaşı eder. Gayret et, çalış çabala da ilâhî ol, nûra kavuş; senin sözün de onun nûru ile nûrlansın!

Pekmez içinde ne kaynatılırsa kaynatılsın, pekmez tadını alır! Havuç, elma, ayva, ceviz; bunların hangisini pekmez içinde kaynatırsan ondan pekmez tadını alırsın. Bilgi de nûrla karışır, kaynaşırsa, inatçı ve kötü kişiler bile bilginle nûrlanırlar, aydınlanırlar. Ne söylersen o söz nûrlu olur, ışık verir.” Âlim bulut gibi olmalı, oluk gibi değil: “Gök, ancak tertemiz yağmur yağdırır. Sen de gök ol, bulut ol, yağmur yağdır; oluk da yağmur gibi suları aşağı döker ama bir işe yaramaz. Oluktaki su iğretidir, muvakkattir, gelir geçer. Hâlbuki bulutta ve denizdeki su, yaratılışında vardır! Düşünce ve vehim oluğa benzer; vahiy, keşif ve ilâhî ilham ise buluttur, göktür. Yağmur suyu, bahçeyi yüz türlü renkler ile süsler! Hâlbuki oluk, aktardığı su yüzünden komşuları birbirine düşürür, kavga çıkarır.”

Gerçek mürşit olmak için, peygamber ve velîlerin sözlerini kullanmak yetmez, özünde de cevher olmalı: “Diyelim ki, Hz. Ali’nin Zülfikar adlı kılıcı sana miras kaldı. Allah Aslanı’nın kolu, kuvveti varsa sen de kendini göster! Diyelim ki, Hz. İsa’dan bir dua öğrendin, o dua hatırında, unutmadın; ama, ey çirkin adam; İsa’nın ağzı nerede, dudağı, dişi nerede?

Tutalım ki, Hz. İbrâhim gibi put kırdın; beden putunu onun gibi ateşe atabilir misin? Bir delilin, bir belgen varsa meydana çıkar, göster; o tahta kılıcı o delil ile Zülfikar haline getir! Seni kulluktan alıkoyan delil, sana Allah’ın bir öfkesidir.

Yolda korkanlara cesaret verdin, onları kuvvetli hale getirdin ama sen hepsinden fazla korkmakta, hepsinden fazla titremektesin. Herkese tevekkül dersi veriyorsun ama hırsından, havada uçan sivrisineğin damarını emiyor, kanını içiyorsun. Kulağını tıka,

efsunlara kanma; ancak o ihsân ve lütuf sahibi velînin efsununu dinle! O velînin efsunu, helvadan da tatlıdır! O öyle mübarek bir zattır ki, onun ayağını bastığı toprak bile yüzlerce tat sahibi olur, helva kesilir. Mânâ şarabı ile dolu koca küpler, onun dudaklarındaki ledün şarabından mayalanmıştır.” Ham ruhlar seviyeleri gereği, taklitçi, sahte şeyhlerden hoşlanırlar:

“Gerçek velînin mübarek dudaklarından dökülen hakikat şarabını tatmayan, ondan uzak kalan kişinin canı, taklitçinin şarabının âşıkıdır. Kör kuş tatlı suyu göremezse, acı suyun kaynağının etrafında dönüp dolaşmaktan başka ne yapabilir?”

Mevlânâ’nın şu temsili de mesaj yüklüdür: “Bir köpek köyde kör bir dilenciye gördü, üstüne saldırdı, hırkasını yırttı. Kör, köpeğe dedi ki: ‘Şu anda senin arkadaşların dağda av peşinde koşmadalar. Senin cinsinden olanlar, dağda yabanî eşek tutmada, sense köyde kör bir adamı yakalamadasın.’ Ey Hakk’ın rızâsından nefret eden sahte şeyh! Sen başına birkaç kör kişi toplamış, acı suya benziyorsun. Sen kendi suyunu ledün denizinden (bahr-ı ilâhîden) tatlılaştırdı, acı suyu şu körlere tuzak yapma. Kalk Allah aslanlarını, yâni velîleri gör de, sen de onlar gibi, yaban eşeği avla. Sen nasıl oluyor da köpek gibi, kör (saf ve cahil) yakalıyorsun?”

Sahte din rehberi, rengârenk boya küpüne düşüp, ardından arkadaşları arasında ‘tavus kuşuyum’ diye böbürlenene çakala benzetilir: “O renk renk olmuş çakal, kendisini kınayanın kulağına gizlice dedi ki: ‘Bir bana bak, bir de rengimi seyret. Hiç bir puta tapanın benim gibi güzel putu yoktur. Benim gül bahçesi gibi yüzlerce rengim var. Hoş ve güzel bir hâldeyim. Bana kafa tutma. Bana secde et. Benim süsümü, parlaklığımı, rengimi gör de, bana ‘Dünyanın varlığı ile öğündüğü kişi, dinin direği’ lakaplarını ver.

Ben, Allah’ın lutfuna mazhar olmuşum, ululuğu, büyüklüğü anlatan bir levha hâlini almışım. Benim varlığımda Allah’ın sırlarının şerhi vardır. Ey çakallar, aklınızı başınıza alın da, bana artık ‘çakal’ demeyin. Bir çakalda bu kadar güzellik bulunur mu?’ Çakalların hepsi de, mum etrafında toplanan pervaneler gibi oraya toplandılar. ‘O hâlde ey elmasımız, sana ne diyelim?’ diye sordular. O da ‘Müşteri yıldızına benzeyen erkek tavus kuşu’ deyin’ cevâbını

verdi. Çakallar; ‘Peki ama’ dediler. ‘Can tavusları, yâni üstün varlıklar gül bahçelerinde salınır, cilveler ederek nazlı nazlı gezerler. Sen de onlar gibi cilveler eder misin?’ ‘Hayır’ dedi. ‘Tavus kuşları gibi ötüyor musun?’ diye sordular. ‘Hayır, ötemem’ dedi. ‘Öyle ise’ dediler. ‘Ey yüce er, sen tavus kuşu da değilsin. Tavus kuşunun giyeceği elbise, yâni renk renk olan tüyleri kökten gelir; sen renkle, iddia ile ona nasıl benzersin?’ (*Geniş bilgi için bk. Abdulaziz Hatip, Mevlana’dan Işıklar, Sebat Yayınları, İstanbul*)

Sahte şeyhler ve art niyetli insanlar, kendilerini gerçek mürşitler gibi lanse ederek nice insanları sözüm ona Allah için maşa olarak kullanmaya ve gencecik insanların hayatlarını karartmaya devam edecektir. Tarihin her döneminde bu tür insanlar olduğu gibi, aynı tarihin aynı dönemlerinde de Şeyh Geylaniler, Şeyh Mevlanalar gibi gerçek Şeyhler de olmuş ve kıyamete kadar bu her iki insan türü aynı ortamda olmaya da devam edecektir. Ne gerçek Şeyhler ne de sahte şeyhler hiçbir zaman ortadan kalkmayacaktır.

Yapılması gereken, tertemiz niyetlerimizle her kim oynarsa oynasın, aldığımız bütün derin yaralara rağmen Allah’ın sevdiklerini sevmeye inatla devam edip evliya düşmanlarına leş olmamaktır. Elbette ki bir insan gerçek Şeyhler olan Şeyh Mevlanaları, Şeyh Geylanileri, tanımadan “Şeyh gibi Şey” lere hemen inanırsa, bu hatanın bir faturası olacaktır. Önemli olan aynı hatayı tekrar yapmamaktır. Annenizi ziyarete giderken kaza yapıp kolunuzu kırmanızdan alacağınız tecrübe, annenize bir daha ziyarete gitmemek değildir. Bunun tecrübesi, bir daha ziyarete giderken daha dikkatli gitmenizdir, güvenli yoldan ve tedbirli gitmeniz gerektiğini idrak etmektir. Tecrübe budur. İyi ve hayırlı bir iş peşinde koşarken yere düşmenizle şayet amacınızdan vaz geçiyorsanız, bunun adı tecrübe değil, gaflettir, beceriksizliktir, bilgisizliktir, dikkatsizliktir, cahilliktir ya da her nasıl tabir etmek istiyorsanız öyle bir acizliktir. Sahte şeyhlerden veya niyetinde samimi olmayan ilim sahiplerinden görecekt olduğunuz zararlar da sizi ilim ve irfan yolundan alı koymamalı, gerçek Şeyhlere sırtınızı döndürmemeli, doğru ölçüyü alarak daha dikkatli kulluk etmenizi sağlamalıdır. Bu tavır, akli kullanmaktır.

Allah'a ulaşmayı akıl eden bir insan, evliyaların çevresinden asla ayrılmamalı, sohbet ve kitaplarından uzak kalmamalıdır. Sûfinin, indirilen Kur-an'ı ve gönderilen Peygamberi bir arada görmesi mümkün olmadığına göre, eline ulaşan Kur-an'ı ve günümüze kadar ulaşan evliaları ölçü olarak kabul etmekten daha iyi bir alternatifi yoktur.

Peki, kimdir Şeyh; Bir şeyhin yirmi dört saatlik yaşantısına baktığınızda, yaşantısıyla Şeyh Abdulkadir Geylanileri, Muhammed Nakşibendileri, Ahmet Yesevileri, Mevlânaları aratmadığını görebilmelisiniz. Bunu görmek için de elbette ki şeyhlerin hayatlarını okuyup onlar hakkında sağlam bilgiler edinmek gerekir.

Bunu yapmayan insanın zekâ düzeyi ne olursa olsun, şeyh konusunda bilgisi olmadığı için, güvendiği zekâsı kendisini kurtaramayacak, cahili olduğu bu konuda ya sahte bir şeyhin tuzağına düşecek, ya da insanları gerçek şeyhlerden uzaklaştıran ilim adamlarına inanarak evlialardan gafil yaşayacaktır.

Kalp ameliyatı konusunda uzman olan bir profesörün, bozulan bir uçağı tamir etmesini beklemek nasıl ki saçma bir görüş ise, şeyhler konusunda bilgisi olmayan ama diğer İslamî konularda bilgili olan bir insanın da aynı şekilde sahte bir şeyhi gerçeğinden ayırt etmesi beklenemez. Bu sebeptir ki sahte bir şeyhin tuzağına düşen insanın ilk yapması gereken, kendisini mağdur eden bu konu hakkında hemen bilgilenesidir. Şeyhlere sırtını çevirerek ahretini kaybetmek yerine, hayırlı olan bu konuda bilgilenererek tekrar doğrulmalı, doğrulmakla da kalmayıp zekâsını ve yeteneklerini kullanarak evliya tellallığı yapmalıdır.

Özellikle zeki olan insanlar bunu yapmadığı müddetçe, cahil yetişen ama tertemiz bir kalbe sahip olan nice insanlar da aynı hatalara düşmeye devam edecektir. Fakat gurur denen baş belası hastalık, genellikle bu tür mağdurları evlialardan uzaklaştırmış, gerçek şeyhlerin himmet ve tasarruflarından yoksun bırakmıştır.

Aşağılık bir sahtekâr nasıl olur da zeki bir insanı gerçek şeyhlerden uzaklaştırabilir ki. İşte zanlar, zeki insanlara bu hatayı yaptırabiliyor. Bu gerçekten büyük bir kayıp. Kaybedenlerden

olmayın, Allah'a yaklaşmak için vesileleri, yani evliyalari arayın. Onlar, yanı başınızda.

Bir yerde bozulma başlayınca, artık bu bozulma olduğu gibi kalmıyor ve zamanla etrafına da yayılıyor. Osmanlının son dönemlerinde iyiden iyiye bozulan devlet teşkilatı, askeri ve idari kurumlar, eğitim sistemi ve toplumsal yapı, tekkelerdeki bozulmayı da beraberinde getirmiştir.

"Cemiyeti baştan ayağa kuşatan tekkeler de eriyen diğer devlet müesseseleri gibi bu inkıraz ve inhilalden nasibini almış, onlar da 'yol'dan değil 'bel'den gelen mürşitlerin tasarrufu altına girerek zaafa uğramış, bu üstün halk eğitimi müesseseleri de seviyesini yitiren mesnetler arasında yerini almıştır." (*Osmanlılarda Devlet- Tekke Münasebetleri, Prof.Dr. İ.Gündüz Ankara, 1983, s. 119*)

Bilinen tasavvufi usul ve kaidelere göre mürşidin kendisinden sonra öz evladını halife tayin etmesinin herhangi bir sakıncası bulunmamakla birlikte bu durumun adetleştirilmesine hoş gözle bakılmamıştır.

Tekkelerin bozulma sebeplerinden biriside yol dan değil belden gelen kişilerin ehilmi değilmi bakılmaksızın şeyhlik postuna oturmasıdır..

Diğer alanlarla kıyasladığımızda bozulmanın en az ve en son olarak tekkelere yansıdığını rahatlıkla söyleyebiliriz."Tekkeler inhitat ve inhilal tarihimizde en son bozulan ve hatta yeri gelince kendisinden istimdat edilen bir müessese olma gibi bir özelliğe hala sahip gözükmektedir. Ne var ki tekkeler de aynı geminin içindedir. Onlar da bu bozulmalardan nasibini alacaktır." (*Gündüz, a.g.e., s. 130*)

Mezkûr olan bozulma hadisesinin bütün günahını dönemin şeyh efendilerinin üzerine yıkmak ilmi bir yaklaşım olmadığı gibi insaflı bir yaklaşım da olmaz. Çünkü bu dönem tüm karışıklık ve çalkantılara rağmen büyük sufilerin yetiştiği bir dönemdir.

Kaynaklarda o dönemdeki bazı şeyh efendilerin tekkelerin bozulması ile ilgili görüşleri zikredilir. Bu fikirler tekkelerin bozulduğu yönündeki genel kanıyı doğrular niteliktedir ancak rejimin dine olan bakışını ve bozulmamış tekkelerin varlığını da düşündüğümüzde birçok akademisyen veya ilahiyatçının sıkça

dillendirdiği "Efendim tekkeler bozulmuştu, bu nedenle kapatıldı" görüşünün tam anlamıyla inandırıcı olmadığını söyleyebiliriz.

Burada şunu ifade etmekte fayda vardır ki tekkelerin kapatılma sebebi; bize öğretildiği gibi sadece bu bozulma değildir. Bu konuda bir fikre ulaşabilmemiz için şu durumu da hesaba katmakta fayda vardır: Yeni gelen rejimin yöneticileri bu kurumları kapatarak merkezinde tekkelerin olmadığı yeni bir toplum modeli oluşturmaya çalışmışlardır. Daha da açık konuşmak gerekirse yeni rejimin "kutsal olan"la arasına mesafe koyma düşüncesi ve Türkiye'nin şeyhler dervişler ülkesi olmaması temennisi; tekkelerin kapatılmasının asıl nedeni olmuştur.

Tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla birlikte tekkelere postnişin atama ve denetleme yetkisine sahip olan Meclis-i Meşayih adlı kurum da kapatılınca tekkeler bir anlamda yeraltına inmiş oldu. Başka bir ifadeyle; böyle büyük bir müesseseyi kanunla kapatmak mümkün olmadı. Zahirde belki bu binalar mühürlenmişti ancak insanların o mekânlarla gönül ilişkisini engellemek kolay değildi. Bu nedenle insanlar yasağa rağmen tasavvufu bağlarını koparmadılar ve mürşitlerine bağlılıklarını bir şekilde devam ettirdiler.

Yasaklar ve engellemeler aynı zamanda yeni bozulmaların da kapısını araladı. Çünkü artık tekkeler yasal olmadığından onları denetleyecek bir kurum yoktu; postunu seren şeyh olduğunu iddia edebiliyordu. Meclis-i meşayih gibi bir kurum olmuş olsaydı şeyhlerin yeterlilikleri tespit edilebilir ve tekkelere atamaları belirli kıstaslara göre yapılabilirdi. Bu kurum olmayınca yeraltında varlığını devam ettiren tekkelerin kalitesi iyiden iyiye bozuldu. İcazetnamesi olmayan binlerce müteşeyyih yani "şeyh olduğunu iddia eden sahtekâr" ortaya çıktı. Bunların ne gerçek tasavvufu ne de İslam ile bir alakaları vardı. Bir takım duygusal telkin ve psikolojik hipnozlarla etraflarına üç beş kişi toplamayı başaran bu kimseler, zamanla halkalarını daha da genişlettiler ve yanlış bir tasavvuf anlayışının yaygınlaşmasında etkili oldular. Aynı zamanda keselerini doldurmayı da ihmal etmediler.

Bugün yapılan araştırmalar, Türkiye'de şeyh olduğunu iddia eden binlerce kişinin bulunduğunu ortaya koyuyor. Yani "sahte şeyh" olgusu bugün Türkiye'nin bir gerçeği olmuştur. Tarikatlara, Müslüman kılığında sızan bu ajanlar, yerine göre talebe, yerine göre şeyh ve müşid rolüne girerek çeşitli yollar ile haramlar ve bid'atler bulaştırarak, Din ile ilgisi olmayan, dinimizin yasak ettiği şeyleri, dinimizin emri olarak göstermektedirler.

Bu tuzağa düşen grupların hurafe ve bidatlara daldığını, tasavvuf adına birçok yanlışlar yaptıklarını, ilmi önemsemeyip keramet anlatarak gönül eğlendirdiklerini görüyoruz. İşte bütün bunların arkasında çakma şeyh parmağı vardır.

Bilhassa son zamanlarda, tarikat adı altında, insanların imanını çalmak için uğraşan, sayısız sahte şeyhler türedi. Namaz kılmanın farz olmadığını, islamda tesettürün olmadığını, kadınların açık gezmesinin sevap olduğunu açıkça söyleyebilen şeyhler çıktı ortaya. O hâle geldi ki gayesi, insanlara dini sevdirmek olan tarikatı, insanları dinden uzaklaştırmak şekline çevirdiler.

Bayazdi Bestami (k.s) hazretlerinin“Müşidi olmayanın müşidi şeytandır” sözünüde istismar ederek müslümanların imanlarını, itikadlarını bozdular. Bu söz, dine uygun tasavvuf ehli bir kimse olduğu zaman için geçerlidir. Yoksa her önüne gelen, ne olduğu belirsiz kimselere gidip, bağlanacak demek değildir. Böyle kimseler şeytandan daha kötü kimselerdir. Böyle bozuk bir tarikata girmek, yağmurdan kaçalım derken, doluya tutulmaktan, Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan da olmaktan daha kötüdür. Çünkü bulgursuz yaşanır da, imansız yaşanmaz.

Bunların tuzaklarına düşen kimse, sahte, cahil doktora giden hastaya benzer. Sahte doktora giden, hayatından olduğu gibi, sahte şeyhe giden de dininden, imanından olur.

Şimdi de, bozdukları yetmiyormuş gibi, dışarıdan Budist, putperest, evanğeliş, Moon gibi Hristiyan kökenli ithal tarikatlar getirilmeye başlandı. Bozulan, dinden uzaklaştırılan kimseler Hristiyanlaştırılmak isteniyor.

Mevlana (k.s) Hazretleri Mesnevisinde:

"Hak yolunda yürüyen kişinin uyanık olması gerekir. Çünkü yol görünüşte dümdüz ve güzeldir. Fakat altında tuzaklar vardır. Nitekim bu yolda bize kılavuz olacak birçok tanınmış parlak isimlerde mana kıtlığı mana uymazlığı vardır. Birçok kişiler adlarının adamı değildir. Görünüşe kapılmamalıdır. Şunu iyi bilmeli ki: Sahte şeyhlerin adları, sözleri tuzaklara benzer. Onların kulağı okşayan fakat ruhani olmayan güzel sözleri ömrümüzün suyunu emen kumdur." *(Konularına Göre Açıklamalı Mesnevi Tercümesi, c.1. s.96)Der.*

Necip Fazıl'da:"Devirler boyunca bu türlü sahte ve yalancı sufiler en küçük köylerden bile yerden mantar bitercesine birer ajans türetecek kadar kötü sirayetlerinin kendi kendisine inkişafını görmüşlerdir. Tarikat ve marifet taslayan şeyh edalı bu nevi echel ve esfel mikropların içinde, türlü üfürükçüler, gaipten haber verenler, devlet ve istikbal dağıtanlar, tılsım ve keramet taslayanlar, namaz ve ibadet sevabı bağışlayanlar ve daha neler neler vardır." *(İdeolocya ÖrgüsüN. Fazıl Kısakürek)Der.*

Dinî Dünyaya Alet Edenler:

Dinî istismar edenler, birkaç kısımdırlar:

1-İlim ehli,

2-Tasavvuf ehli geçinenlerin istismarı

A-İlim Ehlinin Dinî İstismar Etmeleri: İlim ehli, âlim veya hoca olarak geçinen bazı kişiler, dünyevî makam, mevki, mal, mülk veya insanların sevgisini kazanmak için dinî, alet edebilirler.

Bunlar:

1- Kimi, bilmeyerek fetva verirler.

Câhilce ve işin hakikatini bilmeden fetva veren kişi, melundur. Yanlış fetva verip, aldattığı ve saptırdığı insanların günahlarının bir misli de onadır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyururlar ki:

- "İlmi olmaksızın (Kur'ân-ı Kerimin ilimlerini tam bilmeden) Kur'ân-ı Kerim hakkında (yanlış) konuşursa; o kişi cehennem ateşinde yerini hazırlasın..." *(Tirmizi: 2874.)*

- "Benim aleyhimde (bir hadisimi inkâr eder veya hadis olmayan bir şeyi uydurup; bu hadisi şeriftir diyerek) yalan söylerse; o kişi cehennem ateşinde yerini hazırlasın..." *(Müsned-i Ahmed: 2820,)*

- "Kim, ilmi olmaksızın (tam bilmediği bir konuda eksik konuşur ve yanlış) fetva verirse; gök ve yer melekleri ona lanet ederler..." (Kenzu'l-Ummal: 29028)

Meleklerin lanetine uğrayan kişinin dünya ve ahiret saadetini kazanması mümkün değildir.

2-Kimi de bilerek Halkı Dalâlete Düşürürler.

3-İlim ehlinin bazıları da bildikleri halde hakkı ve hakikati gizliyorlar...

Bildikleri halde, dünyevî düşünceler, mal, makam, mevki, para veya halkın sevgisini ve ilgisini kazanmak için; yanlış yere fetva veriyor.

Cahillerin istekleri doğrultusunda konuşuyorlar... Bunlar, halkı dalâlete düşüren, sapıklardır. En büyük zalimlerdir. Bunlara "ulamâ-i sû" (kötü âlimler) denilir. Bunlar, dini dünya karşılığında satanlardır. Hâlbuki ilim zühd ve takvayı gerektirir. Hadisi şerifte Efendimiz (s.a.v):

- "*Kimin ilmi artar da (ziyâde ilme sahip olur da) dünya (ve dünya malına karşı) zühdü (ve takvâsı) artmazsa; o kişinin ancak Allâh'ü Teâlâ hazretlerinden uzaklaşması artar.*" (Camius's-Sağır: 8397)

Her Devrin Bir Bel'âmı Vardır. Bilerek, hakkı saptıranlar, kendi zamanlarının "Belâm bin Baûrâ"larıdır

B-Tasavvufu Alet Ederek Halka Zulmedenler:

Evliya vardır. Evliyâullahın kerâmeti haktır. Her asırda yüz yirmi dört bin veya iki yüz yirmi dört bin Evliyaullah bulunur. Evliyâullah'ı severiz. Onlar, Allâhın dostlarıdır. Her asırda mürşid-i kâmiller de vardır. Mürşid-i kâmiller, dini öğreten, dinî ilimleri öğreten, Kur'ân-ı kerimi öğreten ve halka İslâmî heyecan ve şevki veren kişilerdir. Abdülkâdir Geylânî (k.s.) hazretleri, Şâh-ı Nakşibend (k.s.) hazretleri, Ahmet Yesevi (k.s) hazretleri, Mevlana (k.s) hazretleri, İmam Rabbânî (k.s.) hazretleri gibi... Bu zatlar gerek evliyâullah ve gerekse evliyâullah'ın içinden mürşid-i kâmil olan şeyhler, ömürleri boyunca dine hizmet etmişlerdir. Ve onlardan hiçbirisi, dinî maddî çıkarlarına alet etmemişlerdir.

Evliyâullah'ın ve mürşid-i kâmil olan şeyhlerin insanlar, tarafından sevildiğini ve sayıldığını gören; bazı kişiler, hep böyle

müridmi kalacağız, bizim ondan neyimiz eksik diyerek, zamanla şeyhlik postuna oturdular. Evliyâlık tasladılar. Kendileride sapıttılar, kendilerine uyanlarıda sapıttılar.

İşte bu sahtekâr ve düzenbaz insanlara "müteşâyih"("tefâul" babından ism-i fail'dir. Tefâul babının binâsı, içten olmayan bir şeyi izhâr etmek manasınadır. İlim sahibi olmayan cahil insanların bilgiçlik taslamalarına "Teâruf-i câhilâne" denildiği gibi, gerçekten, mârifet ehli, evliya, şeyh olmadığı ve hakikî manâda bir ermişliği olmadığı halde, baba ve dedelerinin sâlih insanlar, şeyh veya temiz kişiler olmasını ileri sürerek; kendilerinin de mârifet ehli, ermiş, şeyh veya evliyâ olduğunu iddia edenlere de "Müteşâyih" denir. Tasavvuf tâbiri olan Müteşâyih, şeyh olmadığı halde şeyh gibi görünen, sahte şeyh, şeyhlik taslayan kişi demektir. Buna "müteşeyyih"te denir.

Müteşâyih'lerin İslâm dinine vermiş olduğu zararı hiçbir din düşmanı vermemiştir. Din kisvesine bürünüp, saf Müslümanların tertemiz duygularını istismâr eden insanların bu yolda kazanmış oldukları her türlü mal, para ve maddî çıkar, fahişelerin kazançları ile aynı katagoride değerlendirilir. **Merhum Ziyâ Paşa**, fuhuş yapılarak kazanılan mal ile din alet edilerek kazanılan para ve mala şöyle lanet okumaktadır:

"Lanet ola ol male ki, tahsiline anın Ya din ola, ya ırz-u namus ola alet."

Müteşâyihlerin şerrinden ve fitnelerinden Allâh'a sığınırız.

Sahte Şeyhliğin Çıkış Noktası:

Sahte şeyhler, genelde geçmişlerinde iyi kişiler ve halkın evliyâ olarak bildiği kişileri ileri sürerek; kendilerinin de evliyâ ve şeyh olduğunu iddia ederler.

Sahte Şeyhlerin En Büyük Günahları; Evliyâ olmadığı halde evliyalık, şeyhlik ve mürşidlik iddia eden kişiler olmasıdır;

1-Allâh'a iftira ediyorlar.

Çünkü evliyâ olmadıkları halde evliyâ olduğunu iddia ediyorlar.

2-Müslümânları kandırıyorlar.

Müslümânlar, onları ermiş, evliyâ ve mürşid-i kâmil sanıyorlar. Onlara geliyorlar.

3-Halkın dinî vazifelerini yapmasına mani oluyorlar.

Sahte şeyhlerin çoğu dinen zengin oldukları halde ve kendilerinin zengin olduklarını kendileri de bildikleri halde; halktan zekât ve fitre gibi mâlî ibâdetleri istismar ediyorlar.

Halktan kendi adlarına zekât ve fitre topluyorlar. Bunun büyük bir sakıncası vardır. Dinen zengin olan bir kişinin zekât alması haramdır. Ona verilen hangi niyetle verilirse verilsin zekât olmaz...

Evliyalık ve Şeyhlik Miras Yoluyla Geçmez

Evliyâ'nın büyüklerinden Mansûr el-Betâhî hazretlerinin (Mansûr el-Betâhî (k.s) hazretleri, on üçüncü asırda Irak'ta el-Betâih denilen yerde yaşadı. Devrin büyük âlim ve evliyâsındandır. Seyyid Ahmed Rufâî (k.s) hazretlerinin hem dayısı ve hemde hocasıdır. Bu hadiseden anlaşıldığı gibi, irşad makamı, evliyâlık, şeyhlik gibi manevî dereceler hiçkimsenin tekelinde olmadığı gibi herhangi bir ailede mahsus değildir. Kim çalışırsa o yüce makamlara çıkar. Her Müslümân evliyâ olabilir. Bu gün şeyhliği saltanat gibi. Babadan oğula veya kardeşten kardeşe intikal ettiren insanlar, bundan ders almalıdır) vefatı yaklaşınca hanımı;

- "Efendi! Oğluna vasiyet et onu yerine vekil bırak." Dedi. Mürşidi-i kâmil olan Şeyh Mansûr el-Betâhî (k.s) hazretleri;

- "Hayır, kız kardeşimin oğlu Ahmed Rufâî'yi yerine vekil bırakacağım." Dedi.

Hanımı çok ısrâr etti. Ağladı. "Oğlumuz varken sen başkalarına yerine 'Şeyh' tayin ediyorsun. Bizden sonra çocuklarımızın kıymeti kalmaz, gibisinden çok söylendi. O büyük zat hanımını, susturmak için, oğlu ile talebesi Ahmed Rufâî'yi yanına çağırıldı.

- "Gidin bana biraz çiçek toplayın getirin." Dedi. Gittiler. Oğlu demet demet çiçekler getirdi. Her biri değişik renkteydi. İnsanın içini açıyordu. Hoş kokular saçıyordu.

Ahmed Rufâî ise eli boş döndü. Boynunu büktü. Mahcûp bir edâ ile hocasının yanına geldi. Hocası:

- "Neden çiçek toplamadın?" diye sordu.

Üzüntülü üzüntülü cevap verdi.

- "Efendim! Elimi uzattığım her çiçek Allâh'ü Teâlâ'yı tesbih ediyordu. Koparmaya kıyamadım."

Hanımı bu hâli görünce şeyhliğin babadan oğula miras yolu ile geçen bir makam, mevki, saltanat ve mal olmadığını anladı. Sesini çıkarmadı. Isrârından vazgeçti.

Seyyid Ahmed Rufaî (k.s) Hazretleri buyurdu: "Tarikat, şeyhlik ve evliyâ olma derecesi, dede ve babadan kimseye miras kalmaz. Çalışmakla olur. İbâdetle olur. Gözyaşları dökmekle olur. Müslümânları sevmekle olur." (*Mecâlisi Ahmed Rufâî. s. 47.*)

İmam-ı Gazâlî (k.s.) Hazretleri buyurdu: -"Hava da uçan, suyun üzerinde yürüyen veya ateş yiyen veyahut da bunlardan başka harikulâde haller gösteren bir şeyhi gördüğün zaman onu iyi araştır..."

O şeyh, eğer Allah'ın farzlarından ve Resûlullah'ın sünnetlerinden birini terkediyorsa yalancıdır, düzenbazdır. O evliyâ değildir.

O şeyhin işleri asla kerâmet değildir; belki istidrâçtır".
(*Mukâşefetu'l- Kulub el-Mukarribu ila allamul-Guyub S.48 İmam Ebu Hamid el- GAZÂLÎ Dar'ul -Ma'rife 1996 Beyrut*)

Sahte Şeyhlerin Sohbeti Zehirdir. İmam Rabbânî (k.s) hazretleri sahte şeyhler için şöyle buyurdu:

- "Ermeyen bir şeyhin çevresinde bulunmak ve onunla sohbet etmek ve ona bağlanmak, zehirli bir kılıç ile yaralanmaktan daha beterdir. Zehirli kılıç insanın maddî hayatını alır, sahte şeyhler, insanın manevî hayatını öldürür." (*İmam Rabbânî. Mektubat; c. 1, s.73. Mektup: 61*)

Şeyh İmam Allâme Müfessir Muhakkik Seyyid İsmail Hakkı Bursevî (k.s.) hazretleri buyurdu:

- "Babadan, âbâ-ü ecdâd'tan miras yoluyla şeyhlik iddia edenlere asla iktidâ etmemek, uymamak ve onlara tabi olmamak gerekir. Çünkü babadan miras yoluyla şeyhlik iddia edenlerin, hakikat âlemine götüren tarikatta, bir hidâyet ve nasipleri yoktur.

Bunlara, yâni miras yoluyla şeyhlik makâmına oturanlara uymak uygun değildir... Bunlara uymak ve onlara murid ve talebe olmak caiz değildir .(Ruhu'l-Beyan tefsiri: c. 1. s. 274)

Mürşidlik kesinlikle babadan oğula, kardeşten kardeşe, kan bağıyla veya irsiyetle geçen bir vazife değildir. Mürşidlik, ancak amel edip matlup olan mertebelere ulaşan ve ilmi olan salike Allah'ın ihsan ettiği bir görevdir. Bu saadete nail olan, mürşidin oğlu da olabilir, yabancı birisi de.

Kâmil mürşidlerin dikkatle üzerinde durdukları konulardan biri de, bu makamın layık olana verilmesidir. Üftade Hazretleri'nin buyurduğu gibi, yakın çevrede kâmil mürşidlik makamına elverişli hiç kimse kalmasa, dünyanın öbür ucundan layık olan getirilip o makama oturtulur. Tarih boyunca bu hassasiyete sahip olmayanlar kısa zamanda dağılıp gitmişlerdir. Nitekim dergâhların çöküşünü hazırlayan önemli sebeplerden birisi de budur. Geçmişte bazı tasavvufi kollarda, yetişmiş erkek evladı bulunmadığı için beşikteki şehzadeye hilâfet verenler çıkmıştır. Fakat “beşik şeyhliği” diye bir kavramın tarihe geçmesine sebep olan bu kollar, çok sürmeden yok olup gitmiş, isimleri bile unutulmuştur.

Elbette ki gavslik, mücedditlik gibi manevi zirvelerde dolaşan, çevresine feyz, nisbet ve nur saçan büyük imamların ailelerinden büyük zatların çıkmasından daha tabii bir şey yoktur. Hatta bunlardan bazılarının kıyamete kadar devam etmesi beklenir.

Bir mürşidin evlatlarının hepsi birden nazarını Hakk'ın rızasına diker ve bu gaye uğrunda ihlâsla amel ederse, Allah'ı Teâlâ onların sa'y u gayretlerini boşa çıkarmaz. Cenab-ı Hak hem sonsuz merhamet sahibi, hem de âdil-i mutlak. Ayet-i kerimde buyurulduğu gibi, kim zerre kadar hayır işlerse onun karşılığını, kim de zerre kadar şer işlerse onun karşılığını görür. *(Zilzal Suresi, 7-8)*. Şah Abdülkadir Geylânî (k.s) Hazretleri'nin amelini işleyen, onun makamına ulaşır.

Çoğu kere demircinin oğlu demirci, çiftçinin oğlu çiftçi olduğu gibi, peygamberlerin oğul ve kardeşlerinden peygamber, mürşidin yakınlarından da mürşid çıkmıştır. İbrahim (a.s)'ın oğlu

İsmail (a.s); Yakup (a.s)'ın oğlu Yusuf (a.s); Musa (a.s)'ın kardeşi Harun (a.s) bunun en güzel örneğidir. Aynı şekilde mürşidlik görevi İmam-ı Rabbanî Hazretleri'nden oğlu Muhammed Masum Hazretlerine, ondan da oğlu Şeyh Seyfüddin Hazretleri'ne intikal etmiş, sonraki silsilede de bunun birçok örnekleri görülmüştür.

Tarikat-ı aliye'nin nezafetini kaybettirenler, tasavvuftan soğutanlar, İslâm'dan uzaklaştıranlar işte bu şeytan şeyhleridir.

Çünkü onlar Allah yolunun eşkiyalarıdır, yol kesicidirler. Allah yolunu ve Allah ehlini arayanların yollarını kestiler. Hem kendileri kesildiler, hem de yol kestiler. Ruhlarını öldürdüler, ebedî hayatlarını katlettiler.

Ağına düşürdüklerini çalıştırıyorlar, soyuyorlar ve kendileri yiyorlar. Bütün maddi ihtiyaçlarını bu şekilde temin ediyorlar. Her türlü nam, menfaat, şan, şöhret ve şehvetlerini bu yolla tatmin ediyorlar. Bunların hepsi şeytanın askeridir.

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'sinde:“Direk olmuş keresteler.” buyuruyor. (*Münâfikun Suresi, 4*)Mevkileri güzel, saltanatları yerinde, kisveleri herkesi imrendirir, fakat hepsi de cehennem direğidir.

O nefsini ilâh edinmiş ona tapınıyor. Gelenler de onun putuna taptığı için puthane oluyor, onları puthaneye sokmuş oluyor. Hep onu överler, hep onu methederler. Hiçbir hakikatı görmezler ve görmek de istemezler. Yalnız ve yalnız kendilerinin hakikat ehli olduğunu zannederler.

Onlar niçin bu hataya düştüler? Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'sinde:“***Sâdıklarla beraber olunuz!***” diye emir buyuruyor. (*Tevbe Suresi,119*)Mürşid-i kâmil'i bulmayanlar gerçek mürid olamazlar. Her ne kadar çalışsa da, bir gayret içinde bulunsa da faydası pek azdır, niyetine göre, ihlâsına göre istifade eder. Çünkü onlar bu emr-i ilâhî'yi dinlemediler, hakikatı aramadılar ve hakikatı bulamadılar. Mürşid-i kâmil hüküm ve değerini yalnız Allah-u Teâlâ ve Resul'de olduğunu görür. Kendisinin bir resimden, bir maskeden ibaret olduğunu, bir paçavradan ibaret olduğunu hem bilir, hem görür.

Âyet-i kerime’de şöyle buyuruluyor:“Hiç şüphesiz ki şeytanlar o insanları yoldan çıkarırlar. Onlar da kendilerinin hidayete erdirilmiş olduklarını zannederler.” (Zuhruf Suresi, 37)

Nitekim insanların pek çoğunun durumu böyledir. Hakikatı aramadıkları için zandan kurtulamazlar.

Bunlar Hakk’ın tayini olmadan halkın tayini ile irşada kalkan kimselerdir. Üç şey için çalışırlar: Menfaat, nam ve makam.

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime’sinde buyurur ki: “Kendilerine: ‘Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın.’ denildiği zaman: ‘Biz ancak ıslah edicileriz.’ derler. İyi bilin ki asıl bozguncular kendileridir, lâkin anlamazlar.” (Bakara Suresi, 11-12)

Bunlara, Evliyauş-şeytan denir, şeyh suretinde şeytandırılar, yol kesicidirler, Hakk’a ulaşmak isteyenlere engel olurlar.

Hem ahkâma aykırı hareket ederler, hem de bunu kendi büyüklüğüne verirler. Müridleri de öyle düşünür. “Efendim o zat çok büyük olduğu için şeriata aykırı işler işleyebilir.” der. Ahkâm haricindeki bir hareketi kişinin büyüklüğüne değil, zındıklığına vermek lâzımdır.

Bu durum neye benzer bilir misiniz? Bir şehrin valisi varken biri de: “Ben bu memleketin valisiyim.” diyerek vali makamına oturursa, derhal onu oradan uzaklaştırırlar ve gereken cezayı verirler. Allah yolunda tayin edilmeyen bir kimsenin, o makamı işgal etmesinin cezasını siz tasavvur edin.

Allah-u Teâlâ bu hale erdirmedeği halde, kendisini onlar gibi göstermeye çalışan kimse hem yalancıdır, hem riyâkârdır. Yalan ile iman bir arada durmaz, riyâ ise zaten imanı giderir.

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime’sinde:“Ve her yolun başına oturup da tehdit ederek inananları yolundan alıkoymaya ve o Allah yolunu eğriltmeye çalışmayın.” buyuruyor. (A’raf Suresi, 86)

Bunlar her yolun başında otururlar, Allah’a varmak isteyenleri sapıtırlar, Allah-u Teâlâ’dan koparırlar, kendilerine bağlarlar. Bunlara bağlananlar ise, bunların arzularına tâbi oldukları için, bunları ilâh edinmişlerdir.

“Onlar yaratıkların en şerlileridirler.” buyuruyor. (Beyyine Suresi, 6)

Münâfik oldukları için esfel-i sâfilîne giderler. Kendilerine destek verenleri de peşlerinden götürürler. Şeytandan daha korkunçturlar, Deccal'den daha tehlikelidirler.

Bu sahtekârların bu hareketleri ne İslâm dininde, ne de Tarikat-ı aliye'de vardır. Aslâ tarikatla ilgileri yoktur, icraatları tamamen kendi zanlarına dayanır. Halkın İslâm'dan soğumalarının ve Tarikat-ı aliye'den ikrah etmelerinin sebebi de bu şuursuzlardır. Ortalığı karartan, bunaltan ve istilâ edenler, İslâm'a en büyük darbeyi vuranlar da yine bu sahtelerdir. Kimisi kadınlarla, kimisi çocuklarla, kimisi de dünya menfaatlerini temin için çeşitli entrikalarla meşguldürler, dini dünyaya âlet ederler.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz Hadis-i şerif'lerinde buyururlar ki: **“Ümmetimden yalancılar, deccaller vücuda gelir.”** (Münâvî)

Yalancı ve deccalden maksat, dıştan insanları irşad ve ıslah etmek sıfatıyla görünüp, gerçekte ise halkı ahkâma uymaktan alıkoyanlardır.

Mukallidler zan ile hareket ederler, hiçbir hakikate isnad etmezler, etraflarını da böylece hakikatten uzaklaştırırlar.

Bir Mürşid-i kâmil'e eğer emredilmişse yerine bir veya daha fazla halife bırakabilir ve ilân eder. Herkes nasibini arar. Aksi halde birçok mürşidler yerine vekil bırakmadan gitmişlerdir. Allah ehlini Allah-u Teâlâ tayin eder. O bir emanet-i ilâhî'dir, kime dilemişse ona verir, kişinin burada hükmü yoktur. Mânevî vazife, miras dışarıya gitmesin diye kızını çok yakınına verdiği gibi verilmez. Ancak emirle olur. Eğer sana bu vazife verilmişse, kimin malını kime veriyorsun? Verilmemişse kime ne vermeye kalkıyorsun?

Diyeceksiniz ki insanlar onu nasıl bilip tanıyacaktı?

Yüksek voltajlı bir ampul düşünün. “Ben ampulüm.” demiyor amma, yandığı zaman ışığı her tarafa yayılıyor. Hakk'ın tayini ile irşad memuru olan bir Mürşid-i kâmil de böyle bilinir.

Bunlar Allah-u Teâlâ'nın emrini, hükmünü tebliğ ederler. Hiçbir zaman kendini ortaya koymazlar, değersiz ve hükümsüz olduğunu bilirler.

Mukallidle mükemmeli (sahte mürşid ile gerçek mürşidi) ayırt etmek için ölçüler vardır.

Söyle ki: O yaptıkları işte maksat, menfaat, gaye varsa; o yol, yol değildir. Allah yolunda yalnız rızâ vardır. Maksat, menfaat olmadığı gibi, rütbe ve makam da yoktur.

Lokması helâl mi? Çalışıp mı yiyor, el sırtından mı geçiniyor?

O toplulukta riyâ hâli mi var, ihlâs hâli mi galip? Eğer ihlâs varsa rahmet melekleri o meclisin üzerindedir, rahmet-i ilâhî'yi saçarlar. Riyâkârlık varsa şeytanlar mevcuttur.

İçindekiler kendini mi methediyor, yoksa kendi âcizliğini mi ortaya koyuyor? Bu ölçülere hep dikkat etmek gerekmektedir.

Daha doğrusu “Kâl”, “Hâl”, “Fiil” ahkâma uygun olacak. Eğer birisi noksan olursa, Kur'an-ı kerim'den zerre kadar ayrılırsa; o yol, yol değildir. O yol hemen o yetmişiki yolun içerisine girer ve kaybolur.

Yâni gökte uçtuğunu dahi görseniz, ahkâmdan bir lâhza ayrıldığını gördüğünüz zaman, kim olursa olsun, olduğu yerde bırakın. İsim bahis mevzuu değildir.

Bugün sahanın çoğunu onlar istilâ etmişlerdir, ortalığı kasıp kavuruyorlar.

Hülâsa-i kelâm:

Bu gibi kimseleri Rahman seçmediği ve ileriye sürmediği için; annesi, babası, kardeşi seçtiği için, halk ileriye sürdüğü için, onlar şeytanın robotlarıdır.

Ha sahte peygamber, ha sahte mürşid. Sahte peygamber de yol kesicidir, sahte mürşid de yol kesicidir, eşkiyadır. Sahte peygamber: “Ben de peygamber'im. Allah-u Teâlâ'nın hükmünü tebliğ ediyorum.” der amma, aslında şeytanın tayin ettiği. Kendisi tayin etmediği için onun Allah-u Teâlâ ile hiçbir ilgisi yoktur. Ona tutunan şeytana tutunmuştur. Bunların âhirette kurtulmaları da mümkün değildir. Kesinlikle bunun böyle olduğunu bilin.

Bunlar ölü ile diri arası gibidir. Mürşid-i kâmil, Allah-u Teâlâ'nın bahsettiğini verir. Diğerinin zaten ruhu ölmüştür, o ne verebilir?

Zira Allah-u Teâlâ onu lâıyk görseydi, onu tayin ederdi.

Ahmed Yesevî (k.s) Hazretleri “Fakr-Nâme” adlı eserinde bu sahte şeyhler hakkında buyururlar ki:

“Bizden sonra âhir zaman yakın olduğunda öyle şeyhler ortaya çıkacak ki; İblis aleyhillâne onlardan ders alacak ve bütün halk onlara dost olacak ve fakat müridlerini idare edemeyecekler.

O şeyhler ki müridlerinden açgözlülükle birşeyler dilerler ve canlarını küfür ve dalâletten ayırmazlar ve bid'at ehlini iyi görürler ve ehl-i sünneti kötü görürler ve şeriat ilmi ile amel etmezler ve nâmahremlere bakarlar ve kötülüğü âdet edip Allah-u Teâlâ'nın rahmetinden ümitli olurlar ve şeyhlik işlerini değersiz görürler. Onların müridleri de dinden çıkmış olur, kendileri de dinden çıkmış olur.

Ve yine değersiz bir şekilde ve inleyerek müridlerinin kapısında dolaşırlar, o halde müridlerinden yardım alırlar. Eğer müridleri bağış ve yardımda bulunmasa, döğüşürler ve ‘Benim küskünlüğüm Allah’ın küskünlüğüdür.’ derler.

Şeyh odur ki, yardım alsa ihtiyacı olanlara verir. Eğer alıp kendisi yese murdar et yemiş gibi olur. Eğer elbise yapıp giyse o elbise eskiyinceye kadar Hakk Teâlâ onun namaz ve orucunu kabul etmez.

Ve eğer aldığı yardımdan ekmek yapıp yese, Hakk Teâlâ onu cehennemde türlü azaba uğratar.

Ve eğer öyle şeyhe bir kişi itikat etse kâfir olur. Öyle şeyhler mel'undurlar. Onların fitnesi Deccal'den beterdir. Şeriatte, tarikatte, hakikatte, marifette mürteddirdir.”

“Mir‘atül-Kulûb” adlı eserinde ise şöyle buyuruyor:

“Âhir zamanda bizden sonra öyle şeyhler zuhur edecek ki, Şeytan aleyhillâne onlardan ders alacak ve onlar şeytanın işini yapacaklar. Halka dost olup halk ne isterse onu yapacaklar. Müridlerine yol gösterip onları maksada ulaştırmayacaklar. Dış

görünüşlerini süsleyip müriden çok hırs sahibi olacaklar ve içleri (bâtinları) harap olacak. Küfür ile imanı farklı görmeyecekler. Âlimleri sevmeyecek ve onlara iltifat etmeyecekler. Ehl-i sünnet ve cemaatı düşman görüp ehl-i bid'at ve dalâleti sevecekler. Kötülüklerini öne çıkarıp Hakk Teâlâ'dan iyilik umacak ve şeyhlik iddiasında bulunacaklar."

MEZHEP İMAMLARININ TASAVVUFLA İLİşKİSİ

Tasavvufu bir zühd, manevi bir ilim, rabbanilik ve ihsan manasına aldığımız zaman dört mezhep imamını bunun dışında tutamayız. Gerek mezhep imamlarımız, gerekse hadis ülaması hep belli bir zühdi hayatın içindedirler. Dünya tamai, şöhret ve şehvet onların süratle kaçıp uzaklaşmaya çalıştığı hususlardır. Bundan dolayı da çoğu canlarını feda etmiş şehid olmuşlardır. İmam-ı Azamın kadılığı kabul etmeyişi, siyasete alet olmaması, zulme rıza göstermemesi, ticari hayatta helal kazanç tutkusu, İmam-ı Malik'in, Hz.Peygamber Sevgisi, İmam-ı Şafi'nin zahid ve sufilelere karşı takdirkâr ifadeleri, İmam-ı Ahmed'in Kitabı-z Zühd yazacak kadar zahidlik tutkusu hep bu özelliklerinden dolayıdır. Nitekim İmam-ı Gazali, ihyau-ulumiddin adlı esrinin başında ilmin faziletini anlatırken bu büyük imamların zühd ve takva hayatlarında temas etmektedir. Ancak tasavvufu tarikat ve şeyhe intisab ile seyrü süluk manasında düşündüğümüz zaman dört imamın devrinde henüz bu manada bir sistem gelişmemişti.

İmam- Azamın Cafer-i Sadık hazretlerine intisabı ve kendisinin"son iki yılım olmasaydı Numan helak olmuştu"ifadeleri. İmam-ı Şafi ve İmam-ı Ahmet bin Hanbel'in, Şeybani Rai'ye intisabları bize gösteriyorki, bu büyük insanlar tek kanatla uçmamışlar, hem dünyalarını hemde ahiretlerini kurtaracak bir iman, ahlaki bir hayat içerisinde olmuşlardır.

İSLAM'DA TARİKATLARIN ORTAYA ÇIKIşI

Tasavvufta,"Alah'a giden yollar mahlûkatın nefesleri sayısındadır."Tarikatların hangisinin hak, hangisinin batıl olduğunu

anlamanın tek yolu; itikadi bakımdan Kur'an ve Sünnete bağlı, ehl-i sünnet ve'l cemaat anlayışını benimseyen, ibadet ve muamelatta islâmın esaslarını uygulayan ve manevi bir silsileye sahip müridler tarafından temsil edilip edilmediğidir. Bunlara uyuyorsa Hak, uymuyorsa batıldır.

Ehl-i sünnet ve'l-cemaat akidesine göre, İslam Fıkhnın dört asıl kaynağına -kitap, sünnet, icmâ-ı ümmet, kıyâs-ı fukaha- sınımsız sarıldıktan, farz, vacip ve sünnetleri eksiksiz îfâ ve icrâdan sonra, kötü ahlâk ve alışkanlıklardan kaçınıp, güzel ahlaklarla donanmaya, zikrullah, fikrullah, nafilâ ibadet ve tâ'at ile meşgul olmaktan ibaret olan tarikat ile tarikatın aslı durumunda bulunan şerî'at arasında bir ayrılık ve aykırılık yoktur. Şerî'atsız tarikat küfrün ve inkârın ta kendisidir.

Tarikat: Arapça bir kelime olup, yol demektir. Fıkhi ve itikadi konularda meydana gelen fırkalara mezhep denildiği gibi, tasavvufî eğitimde farklı metodlar uygulayan mekteplere de tarikat denilir. Bu kelime bir bakıma metod, usul anlamına gelir. Şeyh denilen bir öğretmen nezaretinde, istekli mürid veya talibin Allah'a ulaşma, yani sürekli Allah'ı tefekkür ve bilincini (ihsan) kazanma konusunda takip ettiği usule veya metoda tarikat adı verilir.

Tasavvuf dilinde ise, Allah'ı Zülcelalî bilmek, bulmak ve yaklaşmak için takip edilecek ibadet yolu manasına gelir. Her Müslüman için zarurî bir yoldur.

Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerimde:

لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا

"Sizden her biriniz için bir şeriat ve bir yol tayin ettik."(Maide Suresi,48)buyurur.

Fahreddin Razi ve diğer bazı müfessir âlimler, bu ayeti kerimeyi şöyle açıklamışlardır: "Ey Kullarım! Sizin her birinize iki şeyi vacip ettim. Önce şeriat, sonra da tarikat." manasını vermişler, çünkü "minhac" lügat itibariyle "münevver bir yol" demektir.

Cenab-ı Hak:

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي (14)

"Namaz kıl".(Taha Suresi,14)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (41)

“Ey İman edenler! Allah’ı çok çok zikredin.”(Ahzab Suresi,41)
diye emir buyurmuşlar.

(وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (19))

“Allah’ı unuttuklarından dolayı, Allah’ın da kendilerini kendilerine unutturduğu kimseler gibi olmayın. Onlar fasıkların ta kendileridir.”(Haşr Suresi 19) buyurarak, zikir ve fikirden gafil müminleri fasık kelimesi ile tabir ediyor ve uyarıyor.

Yine Cenabı Hak:(62) أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

”İyi bilin ki, Allah’ın veli kulları için hiçbir korku yoktur. Onlar mahzunda olmayacaklardır.”(Yunus Suresi,62)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
(35)

“Ey İmanedenler! Allah’dan korkun ve Ona yaklaşmaya vesile arayın.”(Maide Suresi,35)

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ (2)

“İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın. Günah ve haddi aşmada yardımlaşmayın”(Maide Suresi,2)buyurur.

Tarikat bunu gerçekleştirmek maksadıyla, farz ve vacip ibadetlerin ötesinde bir takım nafilelere, özellikle sünnetlere ağırlık verir. İlk devirde sufiler, kendilerinden daha deneyimli durumda olanlardan yararlanmakla birlikte, bugün bildiğimiz şekliyle teknik manada tarikat kurmuşlardı.

Tarikatların farklı olmasının nedeni insanlardaki meşreb farklılığıdır. Tasavvufta tarikat kavramının kullanılması H.3 ve 4. Asırlarda başlar. Ancak bugünkü anlamıyla bir şeyhin etrafında toplanan müridanın tekke ortamında muhtelif usullerle eğitilmesi anlamına tarikat, Abdulkadir Geylani (k.s) ve Ahmet Rifai (k.s) nin yaşadığı H.6.M.12.asırlarda ortaya çıkmıştır. Tarikatlar şeriata bağlı olan ve olmayan diye ikiye ayrılır.

Tarikatler irşad usullerine göre genellikle üçlü bir tasnife tabi tutulmuştur.

1-Ahyar tariki: Amel ve ibadete düşkün olanların yoludur. Bu yolun salikleri genellikle farzlarla, nafile ibadetlerle Hakka ulaşmaya çalışırlar. Bu yola ruhani yol da denir. Çünkü bu yolda

ruhun nafile ibadetlerle güçlenip nefsi etkisi altına alması esastır. Kısaca, ibadet ve takvaya ağırlık verenlerin yolu.

2-Ebrar tariki: Riyazat ve mücahede yoludur. Bu yola nefsanî tarikde denir. Çünkü amaç, riyazat ve mücahede ile nefsi zaafa uğratarak onun ruha râm olmasını sağlamaktır. Bu yolun yolcuları Hakk ile muamelede de halk ile muamelede de sıdk üzeredirler. Gönül saflığına ermek için mücahedeysi esas alırlar. Kısaca, nefse çile çekirtme yönü özellik kazanan tarikat.

3-Şuttar tariki: Aşk, muhabbet ve cezbe ehlinin yoludur. Bu yola aşk, vecd ve coşku ile girilir. Aşk ile ülfeti olmayan bu tarike süluk edemez. Bu yolun yolcuları Bayezid gibi coşkulu, taşkın. Mevlana gibi âşık insanlardır.

Tarikatlerde üç ayrı yol söz konusudur.

1-İbn Arabî hazretlerinin öncülük ettiği, **Vahdet-i vücüt** ekolü,

2-İmam-ı Rabbani' hazretlerinin öncülük ettiği, **Vahdet-i şühud** ekolü,

3-Abdulkadir Geylani hazretlerinin öncülük ettiği, **Tecelli ve Ezkar** ekolü.

Tarikatlarda üç ayrı meşreb vardır.

1-Havf (Korku) yolu. Bu yolun öncüsü **Hasan Basri (r.a)**,

2-Sevgi muhabbet yolu. Bu yolun öncüsü, **Rabiatül Adeviye (r.a)**,

3-Ümit ve korku yolu. Bu yolun öncülerde **Haz.Hasan (r.a),Hz.Hüseyin (r.a),Hasan Basri (r.a) dir. Abdulkadir Geylani (k.s)** hazretleride bu yolu benimsemiş ve yaşamıştır.

Tarikat yolu, yokluk yoludur. Varlık ve benlik yapmak bu yolda yasaktır. Çünkü nefis Allah'ın düşmanıdır. Tarikat yolu, enbiya ve evliya mesleğidir. Bu yola giren kadın ve erkek herkes evliya namzedidir.

Her mesleğin bir okulu vardır. Evliya mesleğinin okuluda tarikattır devamlı zikrullahdır. Kısaca tarikati âliye yolu, güzel niyet, güzel iteat, güzel amel, güzel ahlak yoludur.

Tarikatlar, zamanla kollara ayrılarak iyice çoğalmışlardır. Zikri, sessiz, tefekkürî çekenler olduğu gibi, sesli olarak dil ile

açıktan çekenlerde vardır. Kimi tarikatlar zikri oturarak, kimide ayakta yapar.

Tarikatlar kurucusu olan şeyhlerin adlarıyla anılırlar. Abdulkadir Geylaninin (k.s) kurduğu Kadiriye, Muhammed Nakşibendinin (k.s) kurduğu Nakşiyye, Ahmet Yesevinin (k.s) kurduğu Yeseviye, Mevlanın (k.s) kurduğu Mevleviye, Hacı Bektaşî Velinin (k.s) kurduğu Bektaşîye, Hacı Bayramî Velinin (k.s) kurduğu Bayramiye, Şeyh Şabani Velinin (k.s) kurduğu Şabaniye tarikatları gibi. Bugünde bu tarikatların bir kısmının kolları devam etmektedir.

Şeriat ve Tarikat

Günümüz insanların çoğu birbirlerine hep sorarlar, tarikat nedir? Dinimizdeki yeri neresidir? Herhangi bir tarikata girmek şart mıdır?

Tarikatların ne olduğunu kâmil manada anlamak için, ilk önce şeriatın ne olduğunu bilmek gerekir. Allah'ın (c.c.) şeriatını tam manasıyla içine sindirmiş bir insan, kabullenmiş bir insan tarikatın eksikliğini kendi bünyesinde zaten hissetmeye başlar. Çünkü Allahu Teâlâ'nın nizamını, şeriatını içine sindirip kabullenen her insanda bu nizamı hayata geçirip, yaşayıp yaşatması gereği hâsıl olur. İşte tarikat da, bu nizamı, bu şeriatı en iyi şekilde takva üzere hayata geçirip yaşama şeklidir.

Şeriat, kurallar ve bu kuralları tam olarak bilmektir. Tarikat bu kuralları tam manasıyla yaşamak ve yaşatmak yoludur. Yoksa birçok insanımızın anladığı manada tarikat, dünyadan elini eteğini çekmek sadece kendini ibadete vermek değildir. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) ashâbı ve gerçek tarikat erbabları böyle yapmamışlardır. Onlar aksine şeriatı bütün incelikleriyle ilmi manada bilip, takva üzere yaşamış, aynı zamanda ticaret de yapmışlar, devlet işleri ile de uğraşmışlar, ailevi düzenlerini de devam ettirmişlerdir. Yani evlenmişler ve çocukları da karışmışlardır. Kısaca Allah'ın Teâlâ'nın helal kıldığı her şeyden faydalanmışlardır.

Dinimizdeki yerine gelince, Cenab-ı Hakk (c.c.) Kur'ân'da, **Yunus Suresi 62, 63, 64.** ayetlerinde mealen şöyle buyuruyor: "**İyi**

bil ki Allah'ın veli kullarına hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar ki inandılar ve korundular. Dünya hayatında da ahirette de müjde onlara. Allah'ın kelimeleri (sözleri) asla değişmez. İşte bu büyük bir kurtuluştur."

Tarikatları veli mektepleri olarak kabul edersek, Allah'ın bu vaadini de bunun yanına koyarsak tarikatların dinimizdeki yeri kendiliğinden ortaya çıkmış olur. Bununla birlikte, dinde yani şeriatla olan her şeyin zahirî ve batınî şekilde araştırılmış daha saflaştırılmış şekli vardır tarikatta. Bu araştırma ve saflaştırma kulların daha iyi anlaması ve daha kolay ve zevk alarak yaşaması doğrultusundadır. Tarikat, nefsle yani insanın kendi içindeki gurur, kibir, riya gibi kötü hasletleriyle mücadele etmesidir. Zira bir muharebe sonunda Rasulullah (s.a.v.) ashabına asıl muharebenin yeni başladığını söyleyince ashabi “Ya Rasulullah bu çetin ve kanlı muharebeden daha büyük ne olabilir ki?” diye sormuşlar. O da “Nefslerimizle olan savaşımız yeni başlıyor, ganimet dağıtımında esirlere muamelede nefslerinize uymayınız” diye öğütlerde bulunmuştur. Yani tarikatı öğütlemiştir. *(Beyhaki, Keşfül Hafa c.1 sh.423 No:1362)*

Tarikat, Şeriat Üniversitesinin doktora yapma bölümüdür. Bu doktora yapmaya hak kazanmış kâmil insan ilk önce doktor olur, sonra doçent sonra da profesör. Ama bu makamlara gelebilmek için ilk önce şeriatın ilkokulunu, ortaokulunu, lisesini ve üniversitesini okumak ve mezun olmak gerekir.

Herhangi bir tarikata girmek şart mıdır?

Bu soruya gelince, insan manevî açıdan olgunlaşmak, nefsinin heva ve heveslerinden kurtulmak, kendi içini temizlemek, şeriatı kâmil manada yaşayıp yaşatmak mana âleminde yükselmek niyetinde ise, şarttır.

Tarikat, kulların toplum hayatında, aile hayatında, iş hayatında kısaca her sahada Yaradanından korkması, yüreğinin O'nun adı anıldığında bile titremesi halidir. Sözün özü her gönüle manevî bir jandarma manevî bir bekçi koyma halidir. Hal böyle olunca hangi insan bunu istemez? Hangi insan buna karşı çıkabilir.

Onun için şeriatın inceliklerini bilmek isteyen her insan için bir tarikat yolu şarttır diyebiliriz.

Kısaca şeriatlız olgunlaşmış bir tarikat hayatı, aynı şekilde tarikatsız olgunlaşmış bir şeriat yaşantısı dışınılemez. Tarikatların zahiri, pratik manasını birkaç cümle ile özetledikten sonra, fakirane dilimizin döndüğü kadar biraz da batınî (gizli) manasından bahsetmek isteriz.

Tasavvuf yolu, yani tarikatlar, mana âleminde, batınî âlemde devamlı surette Allah'ı (c.c.) hatırlamak ve sürekli ondan korkmaktır. İnsan nasıl zahirde hatırladığı, düşündüğü şeyden uzak kalmazsa, işte tarikat da insana hatırlattığı şeye yani Allah (c.c.) ile devamlı birlikte olmaya sevk eder ve sürükler. Nitekim Cenab-ı Hakk Zülcelâl Hazretleri, ***Maide Suresi 35.***ayetinde mealen şöyle buyuruyor: **“Ey iman edenler, Allah’tan korkun, Ona (yaklaşmak) için vesileler arayın ve onun yolunda cihad edin. Ta ki muradınıza eresiniz.”**

Tarikat, insanı Allah’a yaklaştırır ve Allah ile birlikte kılar. Tarikat, insanın Allah için gözünden dökülen yaştır. Gönlündeki nefs-i emmaresiyle savaştır. Tarikat, şeriat gemisine binip denize açılmak ve o enginlerdeki sırları, güzellikleri keşfetmektir. Tarikat, bütün âlemi Yaradanının gözüyle görmek ve bütün mahlûkatı Yaradanından ötürü sevmektir. Kısaca tarikat bütün gönülleri birleştirip Allah’ a doğru yürümektir.

Mevlana Hazretleri ne güzel söylemiş: **“Âşıkların sevinci ve gamı sadece Allah’tır.** Onların el emekleri ve ücretleri de yine O’dur. Her kim de Allah’tan başkasına bir aşkı varsa, o aşk şeker yemek kadar tatlı da olsa yine can çekişmek kadar acıdır.” Yine **Peygamber (s.a.v.) Efendimiz Rabb’ine şöyle iltica ve niyaz ederek der ki: “Senin öfkenden rızana sığınırım Ya Rab! Senden Sana sığınırım.”**(*Et Tergib ve’t Terhib c.2 sh.242*)

Evet, tarikat, Allah’tan yine kendisine sığınma yöntemidir. Tarikat, Yaradanın kapısından başka gidilecek bir kapı olmadığını benimseten yoldur. Bunların ötesinde tarikat, aklın bile idrak edemediğı olağan üstü halleri yaşamaktır. **Özetle tarikat, Peygamberimizin: “Allah’ın ahlakı ile ahlaklanınız”** hadisinin

özüdür, içeriğidir. Tarikat, altunu has hale getirmektir. Daha sonra da bu has altunu kalıplara dökmek ve ondan çeşitli güzellikteki mücevherat ortaya çıkarmaktır.

Tarikat, şeriattaki su ve toprak ile yapılan temizlikle yetinmeyip kalpleri temizleme yoludur. Tarikat, Ramazan orucunu tutan bir insanın yemek içmek şöyle dursun orucu bozulacak korkusu ile kötü sözden, gıybet etmekten bile korkması halidir.

Tarikat, Allah sevgisi demektir. Allah'ı sevmektir, O'ndan korkmaktır. O'nun kapısından başka bir kapı aramamaktır.

Tarikatı zahirî-batınî manada makul ve anlaşılabilir ölçülerde dilimizin döndüğü şekilde açıklamaya çalıştıktan sonra, şimdi de tarikat nasıl başlar ve nasıl devam eder? Bunun üzerine birkaç kelâm etmek isteriz.

HAK TARİKATLAR

Tasavvufi bir tarikatın hak ve doğru olması için birtakım şartlar vardır:

1-Şeriata aykırı hiçbir tarafı olmayacaktır. Şeriata aykırı tarafları olan bir tarikat hak tarikat değildir.

2-Sahih bir itikada (inanca) bağlı olacaktır. Bu devirde İmamı Eş'arîyi ve İmamı Mâturidî'yi inanç konularında imam ve mukteda kabul edecektir.

3-Beş vakit namazın cemaatle kılınmasını esas kabul edecektir.

4-Müslüman kadınların ve kızların tesettüre riayet etmelerini emr edecektir.

5- Ehl-i Sünnet ve Cemaat dairesi içinde olacaktır.

6- Ashab-ı Kiram (radiyallahu anhum) efendilerimizin din konusunda âdil olduklarını kabul edecek ve onların hiçbirini dışlamayacaktır.

7-Dinde reform, dinde yenilik, dinde değişim, light/ılımlı İslam, BOP İslam'ı, Tarihsellik ve Tâtiliye mezhebi, mezhepsizlik, telfik-i mezahib, Afganîcilik, Şeriatsız ve fıkihsız bir İslam Protestanlığı, Kemalist İslam, Necdîlik gibi çarpıklıklardan ve sapıklıklardan uzak ve berî olacaktır.

8-Din büyüklerini, Müslüman ruhbanları erbab haline getirmeyecektir. Peygamberler dışında kimseyi mâsum (günah işlemez) kabul etmeyecektir.

9-Din sömürsünden uzak olacaktır. Müslümanların paralarını gasb edip zimmetine geçirmeyecektir.

10-Ehl-i Sünnet dairesi içindeki bütün fıkıh mezheplerine, tasavvuf tarikatlarına, meşreblere, rahmanî farklılıklara, Şeriata ve Sünnete bağlı bütün hareket ve cereyanlara kötü gözle bakmayacak, onları dışlamayacaktır.

11-Tarikata intisabın bir nasip meselesi olduğunu bilecek, İslam'a ve hidayete davet edecek, islami yaşayarak örnek olacak, kendi tarikatını methedip diğer hak tarikatları kötülemeyecek.

12-Mü'minler arasında üstünlük şartının şu veya bu tarikata veya guruba mensubiyet değil, takva olduğunu; takvanın da ilimle, irfanla, ihlâsla, salih amellerle, sahih itikatla, İslam ahlakına uymakla, büyük cihad yapmakla Allah tarafından nasip edileceğini kabul ve ilan edecektir.

13- Bir tarikatın hak tarikat olması için, ucu Resullerin Seyyidine Hz.Muhammed Mustafa'ya (s.a.v) ulaşan nuranî bir icazet silsilesine sahip olması gerekir.

Tarikat Kur'an'a, Sünnete ve Şeriata uymak, İslamî emirleri ve farzları yerine getirmek, haramlardan ve yasaklardan kaçınmak, yüksek ahlak sahibi olmak, ehl-i dünya olmamak, paraya ve dünya malına puta tapar gibi perestiş etmemek, gerçek İslam büyüklerinin yolundan ve izinden gitmek demektir.

Tarikatçılık tarikata münafidir. Gerçek bir derviş, gerçek bir tarikatlı asla tarikatçılık yapmaz. Gıybet eden derviş, sadık derviş değil, sahte dervişdir. Fasık-ı mütecahir yani günahları utanmadan, arlanmadan, küstahça açıkta işleyenler tarikatli değildir; onlar sahtekârdır, merduttur.

Gerçek bir tarikatli ve derviş, kendi şeyhine nasıl hürmet ediyorsa, başka gerçek şeyhlere de öyle hürmet eder.

Tarikata bağlı bir Müslüman Gavs, Aktab, Sahib-i zaman, Şeyhülmeşayih gibi konularda tasarruflu konuşur, direktme yapmaz, kesin konuşmaz. Zannımca der, başka kanaat ve görüşte olan

Müslümanlarla bu konularda çatışmaz, çekişmez, fitne ve fesat çıkartmaz. Ecdad-ı kiramımız muhterem kişiler için "mazanne-i kiram" demişlerdir.

Tarikat ehli Müslüman örnek ve model Müslümandır. Tarikatlı Müslüman bir ihlâs kahramanıdır. Tarikat ehli Müslüman, her meşrepteki mü'min kardeşlerine daima rahmetli ve yumuşak (hilm ile); harbî ve saldırgan kâfirlere karşı gerektiğinde sert hareket eder. Olgun bir derviş sövene dilsiz, dövene elsiz olur. Gerçek derviş hırka ve tac ile övünmez. Gerçek derviş nafîle ibadetlerini gizler, onlarla övünmez. Gerçek şeyh ve derviş Allah'a layık ibadet ve amel yaptığını söylemez; kurtuluşunu sadece Allah'ın fazl, kerem ve ihsanından bekler. Mürşid-i kâmilin nazarı nefsin gücünü azaltır. Nefsi felç eden tek şey nazardır.

ONİKİ HAK TARİKAT VARDIR

İslam dünyasında tarikatlar, ilk olarak 12. yüzyıldan sonra görölmeye başlamışlardır. Tarikat, Arapça'da "yol" anlamına gelir. Bu "yol" ise tasavvufta Allah'ın doğrudan bilgisine götürdüğüne inanılan manevî yoldur. "Tarikat" dinin zorunlu kurallarının yanısıra daha fazla sevap kazanmak maksadıyla zorunlu olmayan birtakım zikirleri ve güzel amelleri yerine getirmek isteyenlerin tuttuğu bir yoldur. Bu yolu tutanlara dileyen ve isteyen anlamında Mürid ya da Derviş denir. 12 Hak tarikat vardır, bunlar;

- 1-Kadiriyye**
- 2- Rufaiyye**
- 3- Bedeviye**
- 4- Dessukiyye**
- 5- Kübreviyye**
- 6- Halvetiyye**
- 7- Suhreviyye**
- 8- Çeştiyye**
- 9- Yeseviyye**
- 10- Sadiyye**
- 11- Mevleviyye**
- 12- Şazeliyye**

Tasavvufta, Allah'a ulaşmak için tutulan yol. Bu yol boyunca yapılan yolculuk bir şeyhin öncülüğünde gerçekleşir. Her yolun, kurucusu, öncüsü tarafından belirlenen birtakım kuralları, töreleri vardır. Hicri 6. (M. 12) yüzyıldan başlayarak çok sayıda tarikat kurulmuş ve bunlar şubelere, kollara ayrılarak bütün İslam dünyasına yayılmış ve günümüze kadar gelmişlerdir.

Mutasavvıflara göre Allah'a ulaşan yollar sayısızdır. Herkesin vuslatı ayrı ayrı kural, yöntem ve yollarla gerçekleşebilir. Esas olan yönelmedir. Örneğin Kâbe'nin belirli bir yanında bulunmak değil, ona yönelmek önemlidir. Kâbe'ye ulaştıran bu yöneliştir. Bu nedenle mutasavvıflar, "Allah'a ulaşan yollar yaratıkların nefesleri sayısındadır" (Necmeddin Kübra (k.s), "Allah'a ulaşan yollar yaratıkların sayısındadır" (Ebu Bekir Talemsani (k.s) ve "Allah'a ulaşan yollar yıldızların sayısındadır" (Ebu'l-Hasan Müzeyyi (k.s) derler. Bu düşüncelerini de **"Bizim yolumuzda mücahede edenleri biz yollarımıza ulaştırırız"** (Ankebut Suresi,69) ayetine dayandırırılar.

İlk mutasavvıflar, düşünce ve tecrübelerini, çevrelerinde toplanan insanlara aktarmakla birlikte, bugünkü anlamda birer tarikat kurmamışlardı. Kendilerine şeyh, şeyh-i sohbet ve üstad; çevresine toplananlara da sahip deniliyordu. Bir tasavvuf okulu, tasavvuf hareketi sayılabilecek bu kümelenmeler, daha sonraları tarikat olarak adlandırıldı.

Tasavvuf tarihine ilişkin kaynaklar bu anlamdaki ilk tarikatlar olarak **Muhasibiye** (Haris Muhasibî, ö. 243/857), **Kassariye** (Hamdun Kassar, ö. 271/884), **Tayfuriye** (Bayezid-i Bistam, ö. 234/848), **Cüneydiye** (Cüneyd-i Bağdadî, ö. 297/909), **Nuriye** (Ebu Hüseyin Nuri, ö. 295/907), **Sehliye** (Sehl bin Abdullah Tustarî, ö. 283/896), **Hakimiye** (Hâkim Tirmizî, ö. 285/898), **Harraziye;** (Ebu Said Harraz, ö. 277/890), **Hafifiye** (Ebu Abdullah bin Hafif, ö. 372/982), **Seyyariye** (Ebu Abbas Seyyarî, ö.982)anarlar.

Kurumlaşmamakla birlikte düşünceleriyle daha sonra gelişen tasavvuf hayatı ve kurulan tarikatları önemli ölçüde etkileyen bu

oluşumlardan sonra H. 6 (M. 12) yüzyıldan başlayarak gerçek tarikatlar doğdular:

- 1-Kadiriye** (Abdülkadir-i Geylanî, ö. 562/1166),
- 2-Yeseviye** (Ahmed Yesevî, ö. 562/1166),
- 3-Rifaiye** (Ahmed Rifaî, ö. 578/1182),
- 4-Mediyeniye** (Ebu Medyen Şuayb bin Hüseyin, ö. 590/1193),
- 5-Kübreviye** (Necmeddin Kübra, ö. 618/1221),
- 6-Sühreverdiye** (Ebu Hafs Ömer Suhreverdî, ö. 632/1234),
- 7-Çeştiye** (Muinuddin Hasan Çestî, ö. 633/1235),
- 8-Şazeliye** (Ebu'l Hasan Şazelî, ö. 656/1258),
- 9-Bektaşîye** (Hacı Bektaş Veli, ö. 669/1270),
- 10- Mevleviye** (Mevlana Celaleddin Rumî, ö. 672/1273),
- 11- Bedeviye** (Ahmed bin Ali Bedevi, ö. 675/1276),
- 12- Desukiye** (İbrahim Desukî, ö. 693/1293),
- 13-Sadiye** (Saduddin bin Musa Cebbavî, ö. 700/1300)
- 14- Nakşibendiye** (Bahauddin Nakşibendî, ö. 791/1388),
- 15-Halvetiye** (Ömer bin Ekmeluddin Lahicî, ö. 800/1397)
- 16-Bayramiye'dir**(Hacı BayramVeli, ö.833/1429).

Kuralları, yöntemleri farklı olsa da bütün tarikatlarda ortak olan öğeler vardır. ***Zikir (Allah'ın isimlerinin anılması), çile ve seyr-u süluk (mutasavvıfın Allah'a doğru yaptığı manevi yolculuk) bunların başında gelir.***

Pir, pir-i sani, şeyh, halife, derviş, mürid, inabe (tövbe ederek Allah'a yönelme), biat (şeyhe bağlanma), silsile, rabita, kollara, şubelere ayrılma, istigase (şeyhten yardım isteme), tevessül (şeyhi aracı kılma) gibi insanî; işrakilik, batınilik, hurufilik, ricalu'l-gayb (evreni yöneten veliler) inancı, çeşitli adab ve erkân, melâmet gibi fikrî-manevî; vakıf, tekke, dergâh, özel giysiler, tarikat ve tarikatlara özgü kimi eşya ve ortak dil gibi maddi öğeler de tüm tarikatlarda gözlenen ortak özelliklerdir.

Her tarikatta kurucu şeyh pir olarak anılır. Eğer tarikatın adab ve erkânı sonraki şeyhlerden birisi tarafından belirlenmişse, bu kişiye pir-i sani (ikinci pir) denir.

Tarikat örgütlenmesinin merkezinde şeyh bulunur. Bu şeyh tarikatın kurucusu değilse, onun ya da onu izleyen şeyhlerin halifesidir. Her şeyhin Hz. Muhammed (s.a.v)'e uzanan bir silsilesi vardır. Her silsile, geriye doğru, birbirinden icazet alan kişiler halinde ehl-i beyt imamlarına, onlardan genellikle Hz. Ali (r.a)'ye, bazan da Hz. Ebu Bekir (r.a)'e ulaşır ve böylece Hz. Peygamber'e (s.a.v) bağlanır. Silsilesinde Hz. Peygamber'den sonra Hz. Ali (r.a)'nin yer aldığı tarikatlara Alevî; Hz. Ebu Bekir (r.a)'in yer aldığı tarikatlara da Bekrî tarikat denir. Kimi zaman silsilede birbirini hiç görmeyen, aralarında zaman farkı bulunan kişiler peş peşe gelir. Bu durumda, önceki kişinin sonrakini ruhaniyetiyle eğittiği kabul edilir. Bu durum üveysilik olarak tanımlanır.

Tarikat etkinlikleri tekke, zaviye, dergâh, hankah, asitane gibi adlarla anılan yerlerde yürütülür. Her tarikatın asitane adıyla anılan merkez tekkesi, tarikat pirinin bulunduğu ya da gömülü olduğu tekkedir. Tarikata girmek isteyen talibler biat ve inabe adı verilen bir törenle şeyh tarafından tarikata kabul edilir. Talib, bu kabulden sonra mürid olarak tarikatın kural ve yöntemlerine göre eğitilerek manevi yolculuğunu (seyr-u süluk) tamamlar. Tarikatın bu kural ve yöntemlerine adab ve erkân denir. Tarikat eğitimini tamamlayan mürid, şeyhin halifesi olma ve onun adına tarikat etkinliğini sürdürme hakkı kazanır. Tarikatlarda eğitimin başlıca yöntemi zikir ve çiledir. Her tarikatın tac, hırka, kemer ve benzeri giysileri de diğerlerinden ayrılır.

Tarikatlar düşünce sistemleri, zikir biçimleri ve yöntemlerine göre çeşitli sınıflara ayrılırlar. Düşünce sistemleri bakımından tarikatlar ba-şer' ve bîşer' olarak ikiye ayrılırlar. Ba-şer' (makbul, hak, ortodoks) tarikatlar denildiğinde Kadiriye, Nakşibendiye, Mevleviye gibi sünnî tarikatlar akla gelir. Hurufiye, Kalenderiye, Haydariye ve sonraki Bektaşilik gibi kimi tarikatlar da bî-şer' (merdud, batıl, heterodoks)tarikatları oluşturur.

Zikir biçimleri açısından tarikatlar dörde ayrılırlar: Kıyamî tarikatlar (turuk-ı kıyamiye), kuudî tarikatlar (turuk-ı kuudiye), hafî tarikatlar (turuk-ı hafîye) ve cehrî tarikatlar (turuk-ı cehriye). Kadirler, Mevlevîler, Halvetiler gibi zikirlerini daha çok

ayakta yapan tarikatlara kıyami tarikatlar; Nakşibendîler ve Melamiler gibi oturarak yapanlara da kuudî tarikatlar denir. Nakşibendîler gibi zikirlerini ses çıkarmadan, gizlice yapan tarikatlar hafî tarikatlar; Kadiriler gibi sesli olarak, açıktan yapanlar da cehri tarikatlar adını alır.

Zaman zaman aynı tarikatın hem oturarak, hem ayakta (Halvetlik gibi), hem gizli, hem de açık zikir yaptığı (Bayramlîlik gibi) görülebilmektedir.

Tarikatlar, kuruluşlarından itibaren yalnız dinî, tasavvufi bir örgütlenme halinde kalmayarak sosyal, siyasal, kültürel, sanatsal ve askeri birer kurum olarak önemli görevler yaptılar. Bugünde ehli tasavvufa, tarikatlara büyük ihtiyaç vardır.

Bugün Bazı Tarikatlar, İlme, Bazısı Kisveye, Bazısında Çalgıya Önem Vermekte, Bu Farklılığın Nedeni nedir?

Bugünkü Müslümanların hal ve hareketlerine bakıp müslümanlık hakkında hüküm vermek nasıl yanlış bir yargı olursa, bugün toplumumuzda yaygın görüntülere bakıp tasavvuf hakkında söz söylemekte aynı şekilde yanlış olur.

Gerçek tasavvuf bugün bölük pörçük yaşanan tasavvuf değildir. Yada bazı gurupların öne çıkmış bir takım özelliklerini tasavvufun bütünü için bir yargı vesilesi yapmak yanlıştır. Aslında bu soruların cevapları asırlar önce verilmiş ve tasavvufun asıl gayesi ortaya konmuştur.

Bakınız, **Yunus Emre** ne güzel demiş:

**Dervişlik olaydı tâc ile hırka
Biz dahi alırdık otuza kırka.**

**İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsın
Bu nice okumaktır.**

Tasavvuf insanlara önce kendini, sonra Rabbini tanıtma (marifet) yolunu gösterir. Farklı özelliklerin ortaya çıkması biraz da

mürşid ve müntesiplerinin farklı karakter yapısından kaynaklanmaktadır.

Sufiler bir eğitim aracı olarak yerine göre musikiden de nazardan da istifade etmişlerdir.

Bugünün modern pedagojisinde insanın karşısındaki ile göz iletişimi kurması çok önemlidir. Göz ile kulak yüksek duygu organları olduğundan eğitimde çok daha etkilidir. Nazar bir göz iletişimidir. Musikide kulak ile kalbe ulaşma yoludur.

Mutasavvıfların derdi bellidir. Gönüllere “Elest bezminde” verdikleri sözü hatırlatarak hangi aracı bulurlarsa kullanmak.

Aslında amaç olarak tasavvufta ne kisvenin, ne kerametın, ne nazarın, nede güzel sesle söylenen musiki ve ilahinin bir kıymeti harbiyesi vardır. Çünkü amaç kulluktur. İhsandır, rabbaniliktir. Rabbanilik söz konusu olunca da sadece bilginin de çok önemi yoktur.

Bilgi amelle, amel ihlâsla, ihlâs ihsan ve isâr ile beslendiği zaman anlam kazanır.

Bugün bu konuda görülen eksiklik, tasavvufun değil, fertlerin eksiklik ve kusurudur. Bunu tasavvufun geneline fatura etmek haksızlık olur.

Tarikata Girerken, Mürşid Ararken Ne yapmalı?

Ehl-i Sünnet bir tarikata girmek isteyen kişi, bu konudaki niyetinin sağlamlığını anladıktan sonra, kendi fitratına uygun kalbinin ısındığı tarikata ve mürşide yönelmelidir. Tarikata girmeden önce mürşid aramak ve gönlün ısınacağı bir mürşid ve şeri ölçüleri kollayan bir tarikat bulmaya özen göstermek gerekir. Eğer başlangıçtaki araştırma faslı sağlam olursa bundan sonra vesvese az olur, yanlış yollara girme endişesi olmaz. Yoksa haramları helal sayan, ahlakı bozuk, davranışları bozuk, insanları sömürmeye, menfaat çabasına düşenlerden uzaklaşmak gerekir. Sözüyle, yaşantısıyla, ahlakıyla islamın güzelliklerini yansıtan bir Allah dostunu bulduğın zaman, kusur arama. Sevgi olan ortamda kusur aranmaz. Kusur arayan kişilerde sevgi azalır. Böyle oluncada mürşidinden istifade etmesi zorlaşır. Nasılki elektrik hattında bir

yerde kopukluk olsa, bağlantı sağlam ve düzgün olmaz elektrik gelmez, lamba yanmazsa, mürşidinde kusur arayanda böyledir. Böyle zamanlarda ya bu hatadan vazgeçip kalbini, gönlünü sağlam bağlayacaksın ve istifade edeceksin, yada oradan ayrılacaksın. Aksi takdirde ceryan çarpar. Nefsin, şeytanın seni mahveder. Gitmek kalmaktan her iki taraf içinde daha iyidir.

Böyle bir mürşidi ve tarikatı bulunca hemen istişare ve istihare ile sağlam bir kanaat oluştuktan sonra intisab etmelidir.

Çünkü tarikata intisabda manevi bir taahhüd ve sözleşme yapıldığından bir daha, bu verilen söze bağlı kalmaya ve alınan ders ve evradı yerine getirmeye özen göstermelidir.

Tarikata Nasıl Girilir?

Tarikat, yolu murad etmekle başlar. Zaten mürid demek murad eden demektir. Daha sonra -önceden bahsettiğimiz gibi- Şeriat Üniversitesini bitirmiş bir profesörün (Mürşid-i Kâmilin) eteğine yapışmak ve onun derslerine katılmakla devam eder.

On iki hak tarikat ve bunların çeşitli kolları vardır. Bunların bir kısmı günümüze kadar ulaşmamış ve yine bir kısmı da özünden koparılarak yani tahrif edilmek sureti ile gayesinden saptırılmak istenmiştir. Ancak yine de gerçek ve hak olan tarikatların ve onları canları pahasına yaşatmaya çalışan mürşid-i kâmillerin bugüne dek Elhamdülillâh varlıklarını koruyabilmeleri büyük bir sevinç ve övünç kaynağımızdır. Geçmiş asırlarda ve günümüzde her ne kadar kabullenmezler de tarihe baktığımızda bütün maddi-manevi icatların, ilimlerin ve fetihlerin altında tarikatların ve onların mürşid-i kâmillerinin açık manevi imzalarını görmemiz, büyük bir gerçeği kabul etmek anlamına gelir.

Cebir ilminin temelinde ve hatta isminde bile bir Allah dostunun imzası vardır. Tıbbiyede İbn-i Sina hakeza öyle. Yine Osmanlı İmparatorluğunun kurulmasında Şeyh Edebalı'nın imzası, İstanbul'un fethinde büyük mürşid Akşemseddin Hz.nin imzasını (manevi) bulmak her kesimden insan tarafından kabul edilen bir gerçektir.

Günümüzde maalesef tarikat yollarının önünün kesilmek istenışı bu yolların yadırganışı, yok sayılması bizleri yukarıda saydığımız zahirî ve batınî ilimlerin yerine aynı şekilde zahirî ve batınî fetihlerden uzaklaştırmış, bizi bize hiç yakışmayacak şekilde bir zamanlar ismimizden bile çekinen kavimlerin kapısında dilenci durumuna düşürmüştür.

Evet, geçmişte Allah'ın dostlarına sahip çıkan ve onların yollarına maddi ve manevi destek veren toplumları Cenab-ı Hakk yüceltmıştır. Şimdi ise onları yadırgayan, küçümseyen, yok sayan, ezen toplumların durumu da ortadadır.

Tarikatın ne gibi faydaları vardır?

Tarikatın iki nevi faydası vardır: Dünyevi ve uhrevi (âhiretle ilgili) Tarikat sayesinde insan güzel ahlaklı, temiz insanlarla dost olur ve güzel insanlardan oluşmuş bir çevre edinir. Peygamber (s.a.v); ***“Salih dostun misali misk taşıyan gibidir. Ya sana da o güzel kokudan sürer veya en azından burnuna güzel kokusu gelir. Kötü arkadaşın misali ise demirci gibidir. Ya üzerine körüğünden ateş sıçrar veya burnuna kötü koku gelir”*** buyurmuştur. (Buhari: 5214, Müslim: 2628)

Tasavvuf ahlakıyla ahlaklanmamış insanlarla dost olmak ise tehlikelidir. Kırk iyi bir kötüyü düzeltemez, ama ahlakı bozuk bir kişi kırk iyiyi kolaylıkla bozabilir. Peygamberimiz (s.a.v); ***“Kişi dostunun dinindendir. Sizden her biriniz kiminle dost olduğuna bir baksın,”*** buyurmuştur. (Tirmizi: 2378, Muvatta: 922)

Salih insanlarla dost olan kişinin sevincini ve dertlerini paylaşabileceği bir çevresi vardır. Dara düştüğünde, borca girdiğinde, yabancı bir yere sefere gittiğinde ona yardımcı olacak dostu vardır. Fakat bu dünyevi menfaatler insanın tasavvufa girmesindeki asıl maksat olmamalıdır. Zira alçak dünya menfaati için verilen söz kınanmıştır. (Buhari, 2186)

Bu yola girerken asıl maksat; İslam'ı en güzel şekilde yaşamak; nefsi ıslah etmek güzel ahlakı ve zikrullahı elde etmek olmalıdır. Fakat bilmelidir ki Allah'la arasını iyi yapanın, O (c.c), insanlarla arasını iyi yapar. Ahiretini ıslah edenin, O (c.c), dünyasını ıslah eder. Dolayısıyla tasavvufa girmenin dünyevi faydaları tasavvufun amacı değil, sonucu olmalıdır. Tasavvufun asıl

faidaları ise uhrevi faidalardır. Tarikat sayesinde insan muhabbet sahibi olur. Başta Cenab-ı Allah'ı (c.c), sonra Rasulullah'ı (s.a.v) ve dinin şiarı olan her şeyi; Kur'an'ı, cami'i, tüm müminleri sever, tüm insan ve hayvanlara hatta bitkilere dahi merhamet eder. Allah'ın Rasulullah'ın ve salih müminlerin sevgisi çok faziletli bir ameldir. ***“En faziletli amel, Allah için sevmek ve Allah için buğz etmektir.”*** (Ebu Davud: 4599)

“Kişi sevdiği ile beraberdir.” (Buhari: 5816, Müslim: 2640)

“Allah için birbirini sevenler hiçbir gölgenin olmadığı Allah'ın yaratmış olduğu özel bir gölgede gölgeleneceklerdir.” (Buhari: 629, Müslim: 1031)

“Allah için birbirini sevenlere Allah'ın sevgisi vacip olmuştur.” Yani Allah da onları sevecektir. (Muvatta.1711, Müsned-i Ahmed. 22083)

“Allah için birbirini sevenlere kıyamet günü peygamberler, şehitler ve siddıklar gıpta edeceklerdir” (Müsned-i Ahmed.22957)

“Sevmediği birini (ticari veya akrabalık bağı olmadığı halde) Allah için sevenler imanını tadını hissetmişlerdir.” (Buhari.16, Müslim.43)

Tarikat sayesinde insan Allah'ı çok zikreder. Birçok ayet ve hadisi şerif'te zikir imandan sonra en büyük amel olarak zikredilmiştir. “Allah'ın zikri her şeyden daha büyüktür” (Ankebut Suresi, 45)

“Rasulullah (s.a.v) her zamanında Allah'ı zikrederdi” (Muvatta.124, Müslim.373)

Müminler Allah'ı çok zikretmelidir. “Ey iman edenler! Allah'ı çok zikrediniz. Sabah akşam onu tesbih ediniz.” (Ahzab Suresi. 42,43)

“Rabbini zikredenle etmeyen misali diri ile ölü misali gibidir.” (Buhari. 6044, Riyazüs Salihin.1436)

Zikredenleri melekler kuşatır, rahmet kaplar, kalplerine huzur dolar ve Cenab-ı Mevla (c.c) onları över. (Riyazüs Salihin: 1450 - 1452)

“Zikir halkalarına katılanlar kötü (şaki) olamaz.” (Buhari. 6045, Riyazüs Salihin. 1443)

“Zikredenler cehennemden emin, cennete erişirler. Diledikleri verilir, Allah’a sığındıklarında Allah (c.c) onları korur.” (Riyazüs Salihin. 1449)

“Zikir amellerin en yücesi ve en temizidir. Bizim için altın ve gümüş infak etmekten, düşmanla savaşıp onları öldürmek veya öldürülmekten daha hayırlıdır.” (Riyazüs Salihin.1443)

Tarikat sayesinde insan Allah’ın dinine hizmet eder. Her Müslüman îla-i kelimetullah (Allah’ın dinini ve davetini yüceltmek) için elinden geleni yapmalıdır. Âlim ise ilmini anlatmalı, zengin ise malını hayır yollarında infak etmeli, fakir ise elinden ne geliyorsa onu yapmalıdır. Mesela cami inşaatına yardım edebilir, dergâhı temizleyebilir, halıları süpürebilir vs.“***Ey iman edenler! Şayet siz Allah’ın dinine yardım ederseniz Allah da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar***” buyurmuştur. (Muhammed Suresi. 7)

Peygamber (s.a.v); “Bir kavmin efendisi onlara hizmet edendir” buyurmuştur. (Beyheki, Şuabul İman.8407)

“İnsanların en hayırlısı onlara en fazla faydalı olandır” buyurmuştur. (Taberani, Mucemul Evsat.13/27)

Peygamber (s.a.v); camiye sürekli temizleyen zenci bir kadını sorduğunda, onun öldüğünü ve kendisine haber vermeden namazını kılıp gömdüklerini duyunca onun kabri başına gitmiş, kabri başında cenaze namazını kılmış ve ona dua etmiştir. (Buhari.446)

Saadat-ı kiram (k.s) hizmetin virtten daha önemli olduğunu beyan etmişlerdir. Tarikat sayesinde insan iyilerle dost olur. Güzel bir çevre edinir. Etrafında salih insanların bulunduğu bir ortamda yaşar. Bunların neticesinde ehli ve ailesi ile birlikte en güzel şekilde İslamı yaşar ve çocuklarına İslami bir çevre oluşturur.

Cenab-ı Mevla (c.c):“***Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve sadıklarla beraber olun,***” buyurmuştur. (TevbeSuresi. 119)

Allahım! Zikrini yapabilmek, şükrünü ifa edebilmek ve sana güzelce ibadet edebilmek için bize yardım eyle. Ey vukuunda şüphe olmayan günde insanları toplayacak Rabbim! O gün bizleri nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle buluştur. Onlar ne güzel dostlardır. Rasûlün Hz Muhammed’e, (s.a.v) malumatın adedince salât ve

selam eyle. Vela havle vela kuvvete illa billahil aliyyil azim. Vel hamdu lillahi rabbil âlemin.

TASAVVUF ALANINDA, TARİKAT VE TEKKELERDE ZAMAN ZAMAN GÖRÜLEN BOZULMANIN NEDENLERİ

Bütün bilim dallarında ve kurumlarda olduğu gibi tasavvufta da zaman zaman aslından uzaklaşmalar ve birtakım sapmalar olmuştur. İslami ilimler ve sosyal kurumlar birleşik kaplar gibidir. Birinin yükselmesi ve diğerlerinin yerinde sayması veya birinin seviyesinin düşüp diğerlerinin yukarda kalması mümkün değildir. İslam dünyasında gerileme ve çözülme başlayınca bundan bütün kurumlar ve bütün ilimler nasibini almıştır.

Bozulmanın temel sebebi liyakatsizlik ve cehalettir. Babadan oğla intikal eden şeyhlik anlayışı, liyakatsiz ve ehliyetsiz kimselerin kolayca şeyhlik makamına oturmalarını sağlamış, bu da tabii olarak bozulma sürecini hızlandırmıştır.

Medrese, tekke, ordu üçlüsünün meydana getirdiği sosyal müesseseler birbirleriyle uyumlu çalıştıkları, birbirlerini rakip görüp dışlamadıkları zaman yükselmişler, yüksek seviyede hizmet vermişlerdir. Bu kurumlar birbirini yıpratmaya, rekabete girince gerilemişlerdir. Bu itibarla gerileme ve çözülme bütün kurumlarda birlikte yaşanmıştır. Çıkışta, yükselişte tekrar çalışmaya, birleşmeye, samimiyete, gayrete bağlıdır.

Önceleri tasavvufi eğitim için belli bir dini alt yapı sağlanır, ondan sonrada tarikate girilirdi. Önce tekke ve medrese arasındaki soğukluk bu yapıyı belli bir biçimde menfi olarak etkiledi. Ardından ehliyet ve liyakatına bakılmadan şeyh çocukları tekkelere şeyh olmaya başladılar. Liyakatsizlikler sonucunda yanlışlık hızla artmaya başladı.

Tasavvuf ve tarikatların iki oto kontrol mekanizması vardı. Bunlardan biri tekkelerin kendi içinde seyr-ü sülûk ile işleyen ve ancak hilafet alanlara irşad imkânı sağlayan mekanizma. Özellikle büyük merkez tekkeler kendilerine bağlı taşra tekkelere

yetiştirdikleri halifeleri gönderir, meydana gelebilecek şikâyetlere göre bu kişilerin azl ve tayinleri için meşihat ve saltanat makamına arızalar takdim edilirdi. Yetki ve sorumluluk âsitane tabir edilen merkez tekkelerde olurdu. Teftiş ve murakabe onlar tarafından yapılrđı.

İkinci oto kontrol sistemi ise engeçerli sosyal kontrol mekanizması olan halkın ve tarikat bağlılarının tepkisi ve kontrolü idi.

Bütün sosyal kurumlarda olduğu gibi tekkelerdede bu mekanizma son derece önemliydi.

Halkın eğitim düzeyinin yüksek olduğu dönemlerde etkili bir şekilde çalışır ve ehil olmayan kimselerin iş başına gelmesini önlerdi. Ama halkın eğitim düzeyi gerileyince bu mekanizmanın etkisi de azaldı.

Tekkelerin kendi içindeki oto kontrol mekanizmasının zaafa uğraması ve halkın şikâyetleri, yöneticileri birtakım islah çalışmaları ile bu mekanizmaya işlerlik kazandırmaya yönlendirmiştir. Nitekim 2.Abdulhamid Han tarafından kurulan “Meclis-i Meşayihin” amacı oto kontrol sistemini daha sağlıklı bir biçimde hayata geçirmekti. Bu amacı gerçekleştirmek için birtakım çalışmalar yapılmış ve tekke şeyhlerinin dini ve tasavvufi eğitimleri için belli esaslar vaz’ edilerek icazet zorunluluğu getirilmiştir.

TARİKATLARIN BUGÜNKÜ DURUMU

Tarikatların şu anki durumlarını geçmişteki uygulamaları ile karşılaştırdığımız zaman elbetteki farklılıklar olduğu görülecektir. Belli bazı ülkelerde tarikat ve tekkeler devlet eliyle kapanması, bazılarındada yayın yoluyla etki alanının daraltılması sistemde bazı boşlukların meydana gelmesine sebep olmuştur. Halk arasında bir söz vardır.”*Marifet iltifata tabidir. Müşterisiz meta zayıdır.*”Tarikatların devlet eliyle kapatılması ve etkisinin azaltılması bu müesseselerin gelişmesini engellemiştir. Nasılki bir memlekette kırk yıl tıp fakülteleri kapatılınca ortada doktor kalmazsa, bugün aynı şey tekkelerin başına gelmiştir. Ancak nasıl

doktorluk bir ihtiyaç olduğundan halk bu ihtiyacı ehliyetine bakmadan muhtelif yollardan karşılamaya çalışırsa, tarikatlarda da kısmen aynı şey olmuştur.

Tasavvufi sistem kendi bütünlüğü içinde işlemeyince insanlar bu fitri meyli tatmin için kimi zaman ehliyetine bile bakmadan bu adla ortaya çıkan insanların etrafında toplanmışlardır. Bu yüzden tarikatların içinde ehliyet ve liyakatıyla hizmet edenler olduğu gibi ehliyetsiz ve liyakatsiz, istismarcı kimselerde olmuştur. Ülkemizde birçok tarikatın silsilesi fiilen sona ermiştir. Devam edenlerin bir kısmındada eksiklikler mevcuttur. Ama eksik ve kusur var diye müesseseleri red yerine süreci içinde islah yollarını aramak en güzel çözümdür.

Tasavvuf nazariyatının üniversitelerimizde okunup birtakım ilmi araştırmaların yapılması bu konuda sevindirici bir takım yayınların mevcudiyeti, bu kurumların istikbali açısından iyi işaretler vermektedir.

Kişi ruhen ve manen kendisini hazır hissettiği zaman tarikate girebilir. Bu bir sevgi ve gönül işidir. Kalp ısınmadan bağlılık olmaz.

Günümüzde her şeyin nefis ve şehvete hitap ettiği bir ortamda tasavvufa belki her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır. Fıkıhsız bir tasavvuf zındıklığa, tasavvufsuz bir fıkıh da fasıklığa götürür.

Bugün Müslümanların haline bakıp da Müslümanlık hakkında hüküm vermek nasıl yanlışsa, toplumumuzda görülen bazı tarikatların müntesiplerinin yanlış davranışlarına bakıp karar vermekte yanlış olur.

İslamda her şey güneş gibi apaçıktır. Hz.Muhammed Mustafa'nın (s.a.v) tebliğ ettiği dinde ve Onun güzel hayatında kara bir leke yoktur. Onu kendine rehber ve kılavuz edinen o büyük insanların Allah dostlarının da yolunda ve onlara uyanlarda islamın güzellikleri ve kurtuluş vardır. Cehalet ve bencillikten uzaklaşıp islami öğrendiğimiz zaman, bunu öğreten gerçek ilim ehlini yetiştirdiğimiz zaman göreceksiniz ki birçok problem kendiliğinden çözülmüş, şeri ilimleri öğrenen insan o manevi boşluğunu da

tasavvufî yaşayışla islâmın güzelliğini hayâtında görecek ve çevresine yansıtacaktır.

Tarikatı yaşamaya ve yaşatmaya çalışan insanlar bu yolu İslâm şemsiyesi altında bir bütün olarak kabul etmiş, yaşamaya ve yaşatmaya çalışmışlardır. Yoksa bugün bazı cahillerin, tasavvuf nedir? Tarikat nedir? Şeriat nedir? Bilmeyenlerin ortalığı karıştırmaya çalışması, sanki ehli-sünnet vel cemaat yolundaki tarikatları birbirine düşmanmış gibi, hakarete varan eleştiriler yaparak göstermesi İslâm düşmanlarının oyunudur. Bu oyunuda yine, bu davaya gönül vermiş olanlar bozacaktır.

Bugün baktığımızda tarikatlar arasında aşikâr ve aleni olarak büyük kopukluklar, bir birlerini benimsemeyişler benimsemedikleri gibi hakaretlere varan eleştirmeler, yadırgamalar görmekteyiz. Bunların yegâne sebeplerini günümüzdeki tarikat topluluklarının meşru olan şeriat ilimlerinden uzaklaşmış olduklarına bağlayabiliriz. İşte ana sebep budur. Oysa az da olsa şeriat çerçeveleri içinde, şeriat ölçüleri içinde kalan neye mal olursa olsun şeriattan taviz ve ödün vermeyen tarikatların birbirleriyle kaynaştıklarını birbirlerine destek verdiklerini de görmekteyiz. ***Şeriat, tarikat, hakikat, marifet islâmın ta kendisidir. Bunun dışındaki yollar nefsin ve şeytanın tuzaklarıyla doludur.***

Peki, şeriattan ve onun meşru olan ilimlerinden nasıl kopmayacağımıza gelince; Ortada bir din ve bu dinin özünde var olan hakiki tarikatlar, yollar varsa ki Elhamdülillah var- işte bu var olan gerçek din-i mubin-i İslâm'a ve onun özünden, içinden çıkan tarikat yollarına biz kendimizi uyduracağız. İslâm'ı ve onun yollarını kendimize uydurmaya çalışırsak işte sonuçta bu bahsettiğimiz kopukluklar, özden ayrılımlar kaçınılmaz olacaktır. Ve bütün bunların sonunda da dalâlet çukurlarına düşmemek mümkün olmayacaktır.

Günümüzde irşad kapılarının hemen hemen hepsinin kapanmış olması günümüzdeki tarikat şeyhlerinin şeriatı tam bilmeden tarikatı öğretmeye çalışıp insanları uzun süreler boşa oyalamalarındandır. Oysa tasavvuf cihanına baktığımızda gerçek manada tarikatı yaşayıp yaşatmaya çalışan Ehlullahın, Allah

dostlarının ilk önce şeriatın meşru olan ilimleri ile amil olup tasavvufun gizli ve nadide ilmini, halleri ile birlikte yaşadıklarını ve yaşattıklarını görüyoruz. Allah dostları hiçbir zaman birbirlerinin aleyhinde bulunmamış, birbirlerini rahmetle hayırla yâd etmiş, müridlerine daima Allah dostlarına karşı edepli olmalarını söylemişlerdir.

Örnek vermek gerekirse, Pirimiz Abdulkadir Geylani (k.s) hazretlerini karşımızda değişmez bir gerçek olarak görüp, misallerin en başında o mübareğin ismini zikredebiliriz. O ki, ta çocukluk devrinden ömrünün son nefesine kadar, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve ashabının tuttuğu ve gittiği yola aykırı tek hareketi görülmemiştir. O ki, kendi zamanında yaşayan ve doğru dürüst anlaşılamayan fıkıh âlimleri ile tasavvuf âlimlerinin tümüne gerçek tarikat, yani tasavvufun fıkha hizmet ettiğini ve bu iki ilmin de birbirini tamamladıklarını, birinin diğerinden ayrı düşünölmeyeceğini ispat etmiş, adeta bu iki ilmi ve ulemasını birbiriyle barıştırmıştır. O ki, karşısına geçen bütün insanlara ilk önce şeriatı, yani İslâm'ı bilmeleri gerektiğini ve ancak bu şekilde tasavvufu öğrenebileceklerini öğütlemiştir. Günümüze kadar ulaşan bütün eserlerine baktığımızda hemen hemen bu eserlerin büyük bir bölümünde fıkhi bilgiler verip, eserlerinin son bölümlerinde tasavvuf ilminden bahsettiğini görürüz. Bununla da bize adeta şöyle seslendiğini hissederiz: "İnsan ilk önce dinini öğrenecek, tam bir Müslüman olma gayesi taşıyacak, daha sonra tasavvufa yönelecek."

Tarikatı yaşamaya ve yaşatmaya çalışan insanlar bu yolu İslam şemsiyesi altında bir bütün olarak kabullenerek yaşamaya ve de yaşatmaya çalışmalıdırlar. Bu şemsiyenin altından çıkar, bu çatının altından ayrılırlarsa doğal olarak kendilerine İslam dışı bir şemsiye, İslam dışı bir çatı oluşturma ihtiyacı hissederler. Ve bu oluşturdukları gerçek dışı şeyler onları gerçek gayeden, hedeften uzaklaştırır. Belli bir zaman sonra da bir bakarlar ki değil tarikatı yaşayıp yaşatmak, Allah muhafaza İslâm'ın dışına küfür ve şirke varan hallerin içine dalmışlardır.

Bu yüzden insan tarikatı gerçekten yaşamak istiyorsa ilk önce İslâm'ı yaşamaya çalışacak, hiçbir şey bilmeden bir tarikata

intisap etmişse o zaman da bir an evvel öğrenmeye gayret edecek ve öğrendikçe de gittiği yolla öğrendiklerini mukayese ederek sonuca ulaşmaya cehd edecektir. İlim öğrenmenin yaşı olmadığına, İslâm'ı bize öğretenler de "İlim Çin'de de olsa gidip alınız." dediğine göre ehli tarika düşen yaşı kaç olursa olsun, nerede olursa olsun ilim Öğrenmek, öğrendikleriyle de yetinmeyip öğrendiklerini hayatında tatbik etmek ve bilmeyenlere de öğretmek olmalıdır ki hedefine ulaşabilsin. Yoksa yaşantısı ve takip ettiği yol ilmi gerçeklere dayanmıyorsa, o yaşantının ve o yolun sonu hüsrarla biter. Cenabı Hak bizleri şeriatın müspet ilimlerini kendisine gaye edinip yaşamını bu ilimlere dayandıran, bu ilimlerle özleştiren kullarından eylesin. Âmin.

İyi ve Kötü Cemaatler: Peki, bugün gerek Türkiye'de, gerekse diğer İslam ülkelerinde, islami bir cemaatin, tarikatin, gurubun durumunu nasıl değerlendirmek gerekir?

1-Öncelikle onun inançlarına bakmak gerekir. Ehl-i Sünnet dairesi içinde mi, ehl-i bid'at dairesi içinde mi?

Ehl-i Sünnet ne demektir? Kur'anın, Sünnetin, İslamın doğru yorumlanıp doğru anlatılmasıdır.

2-İnançtan sonra namaza bakılmalıdır. Beş vakit namazı kılıyorlar mı, bağılılarına tavsiye edip kıldırıyorlar mı?

3-Namazdan sonra zekât konusu gelir. Zekâtı Kur'ana, Sünnete, icmaya, fıkha, Şeriata uygun şekilde dosdoğru verip sarf ediyorlar mı?

4-Kadın ve kızların tesettürü meselesi: Doğru yolda olan bir cemaat ve tarikat hem kendine bağlı olan, hem de bütün Ümmetin hanım ve kızlarının tesettürlü olmasını ister.

5-İslamî bir cemaatin, tarikatin, gurubun iyi olması için onda cemaat taassubu, militanlığı ve holiganlığı olmamalıdır.

6-Eğitim meselesi: İslamı iyi bilen, İslamı hayata uygulayan, çağdaş kültüre de vakıf olan bir gençlik yetiştiriyorlar mı?

7-Ahlak meselesi de çok önemlidir. Cemaat, tarikat, gurup mutlaka İslam ahlakını bütünüyle uygulamalı ve yaşatmalıdır.

Peki, hangi cemaatler bozuktur?

1. Başlarındaki ruhbanları erbab haline getirenler.

2. Holding, banka, ticaret şirketi gibi çalışanlar.
3. Namazı kılmayanlar veya namaza gereken önemi vermeyenler, dinin direği durumunda olan bu ibadeti hafife alanlar.
4. Cemaat holiganlığı, militanlığı ve fanatizmi sergileyenler, sekte düşünceye sahip olanlar.
5. Ümmet birliğini ve İmamet-i Kübra kurumunu kabul etmeyenler.
6. Elde yeterli hürriyet ve imkân olduğu halde kötü düzen ve sistemi tenkit etmeyen, onun yerine hak ve âdil bir nizam gelmesi için çalışmayan, bozuk düzeni kabullenenler.
7. İslam'da Allah katında üstünlüğün takva ile olduğu prensibine göre hareket etmeyenler.
8. Doğrudan doğruya, şu veya bu şekilde din sömürüsü yapanlar.

Hangi cemaatler desteklenir? Ehl-i Sünnet ve Ümmet bütünlüğü dairesi içinde olan ve Kur'an'a, Sünnete, Şeriata, İslam ahlakına sımsıkı bağlı olan bütün hayırlı cemaatler, tarikatlar, guruplar desteklenir.

Kur'ana ve Sünnete muhalefet ederek, İslamın dışında hak ve doğru başka dinler olduğunu iddia eden guruplar desteklenmez. Sünnet karşıtı modernist ve bid'atçı guruplar desteklenmez. Onları desteklemek dinin içinden yıkılmasına yol açar.

Hangi cemaat, tarikat, gurup başındaki zatın mâsum olduğunu, günah işlemediğini, hatasız olduğunu iddia ediyorsa ona şüphe ile bakmalıdır. Çünkü Ehl-i Sünnete göre Peygamberlerden başka kimse mâsum değildir. Allah'ın veli kulları ise mahfuzdur. Şeriata uymakla yükümlüdür.

Kâfirleri dost ve velî edinenlere şüphe ile bakılmalıdır. Ümmet birliği şuuruна sahip olmayan guruplar da şüphelidir.

İslamda din ile dünya, ruhanî ile dünyevî ayırımı yoktur. İslam ahkâmı bir bütündür. Binaenaleyh sekülerlik taraftarı cemaatler yanlış yoldadır.

Hangi cemaatlere katılabiliriz?

- 1-Ehl-i Sünnet anlayışı dairesi içinde olacak.
- 2-Bütün değil, parça olduğunu bilecek.

3- Ümmet birliği şuuruna sahip olacak.

4-Modernist ve Sünnet düşmanı olmayacak.

5-Mezhepsiz olmayacak.

6-Kur'an'ın re'y ve hevaya göre tefsir edilmesine karşı olacak.

7- Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih edecek (Allah gerçek bir Janus'ur bozuk ve sapık inancına sahip hiçbir şahıs ve grup desteklenmez).

8-İslam ahlakının ilkelerine uygun şekilde ahlaklı ve faziletli olacak.

Bugün ülkemizde yüzlerce dinî cemaat, gurup, sekt bulunmaktadır. Yekûn olarak her yıl milyarlarca dolar hizmet parası toplanmaktadır. Devletin, (ordunun kiler dışında) resmî masrafları kontrol eden bir Sayıştay'ı vardır ama İslamî kesimde plan program, denetim yoktur.

Suiistimal yapıyor demiyorum ama mutlaka bir denetim olması gerekir diye düşünüyorum. Müslümanların bir an önce, laik vesayetçi sistemden bağımsız bir İslam Cemaati Teşkilatı kurulması için çalışmaları gerekir.

Kapatılmış olan İslam Medreseleri tekrar açılmalıdır.

Tasavvuf tekke, zaviye ve dergâhları tekrar açılmalıdır.

Tasavvufi faaliyet ve hizmetler Meclis-i Meşâyih tarafından kontrol edilmelidir.

İslam vakıfları İslam teşkilatına verilmelidir.

Son 90 yıl içinde ülkemizde korkunç ve utanç verici bir İslam vakıfları yağması olmuştur. Yağmalanan, satılan, yok edilen vakıf malları konusunda İslam Cemaat teşkilatına tazminat ödenmelidir.

Müslümanların, laik ve Kemalist eğitim dışında kendi Tevhid eğitimini ve İslam mekteplerini kurmalarına izin verilmelidir. Bugünkü kaos ve anarşiye son verilmelidir.

İslam düşmanları Müslümanları bölmek, parçalamak ve sömürmek için ortaya binlerce İslamcılık ve bid'at cereyanı çıkartmıştır. Bu dağınıklığın önüne geçemezsek geleceğimiz karanlıktır.(*M.Şevki Eygi M.G.24.12.2012*)

Tarikatta Makam

Makam; tarikatta nefis ve ruhun arınması için gerekli olan çile dereceleridir. Kul bu makamları atlayarak en sonunda ilahi birliğe kavuşur. Her makamın başı, usul ve adabı vardır. Bunlara uymak lazımdır. Makam durmak anlamına gelir. Bu makamlarda durmak ve çile dolduruncaya kadar beklemek gerekir. Bu makamlarda dururken bazı haller gelir. Hâl, kalbe gelen ve cezbenin tesiriyle doğan olaydır. Cenab-ı Hak tarafından bahşedilen bir durumdur. Makamlar ise çalışarak elde edilir. Bast ve Kabz gibi haller ise makamdan doğar. Hal gelip geçicidir. Makam ise devamlıdır. Hal bir gölgedir. Güneşin batışı ile sona erer. Makamlarda istiğfara çok önem vermelidir.

Şeytanın birçok aldatma yolları vardır. Şeytan bu yollarla cahil müridleri aldatır. Onun için, bir âlim şeytana karşı bin cahil abidden daha hayırlıdır. Denilmiştir. Mesela; zikir esnasında bazı kimselerin vecd halini, yalandan göstermeye çalışması, sayha attırması, Kur'an okurken sesinin güzelliğine aldanması birer örnektir.

Şeytan cahil ve gösterişi çok seven müride yanaşır. Zikir esnasında gizlice kulağına; Sen çok iyisin ve kendinden geçmelisin. Der. O da kendisinde bir şey varmış gibi haller göstermeye çalışır. Bu haller riya olarak kendisinde zorla göstermeye çalışan kimse sonunda bunları şeytanın yardımıyla birer hakikatmış gibi tasavvur etmeye başlar. Böylece Hak yoldan sapmış olur. İşte böyle bir duygu gelince hemen Allah'a(c.c)sığın ve sakın şeytanın aldatışlarına kapılma. Daima onun şerrinden ve aldatmasından Allah'a(c.c)sığın. Nefsini ve kendini beğenir gibi olduğun zamanda sakın aldanma. Hemen kendini aciz ve küçük görmeye çalış. Tevbe ve istiğfara sarıl. Cenab-ı Hakk'ın mağfiretine sığın.

Şeytandan kalbine gelen her türlü şüphe ve sapık düşüncelere karşı şeriat ve tarikat kalesinin yıkılmaz çatısına gir ve onun şerrinden kurtul. Haramdan ve haram yollardan kesinlikle uzaklaş. Çünkü, şeytan haram ve nefis yolu ile insana sokulur. En doğruyu ve güzeli kul için ancak Yüce Allah(c.c)yapar.

Hülasa insan bu makamların bütününe mazhar olursa Kur'anın:"Şüphesiz, Biz insanoğullarını en güzel şekilde yarattık."âyetinin ifade ettiği insanı kâmil derecesine yükselmiş olur. Bütün beşeri arzu ve ihtiraslardan kurtulur. Bütün kötülüklerden çirkinliklerden beyaz bir elbisenin arındığı gibi arınır.

Kalbin iki penceresi vardır. Biri altta diğeri üsttedir. Alt pencere şeytana, üst pencere Allah'a(c.c)açılır.

Züht, takva, vera ve salih ameller ile üst pencere Yüce Allah'ın(c.c) rahmetine açılır. Nefsin arzu ve ihtirasları peşinde koşmaktada alt pencere şeytanın hile ve aldatmalarına açılır. Dünyanın menfeatlerine uymakta şeytanın emirlerini yerine getirmek demektir. Menfeat vermeyen bir ilimden uzaklaş. Sünnet ve Hulefa-i Raşidinin yolunu takip et. Allah ve Peygamber sevgisi ile yaşa."Kişi kıyamet gününde sevdiği ile beraberdir."Hadisini unutmayın.

Tasavvuf ve Tarikat Erbabı

İslam tarihinde Din-i Mübin-i İslama en fazla hizmet edenler; Kur'an, Sünnet ve Şeriat yolunda olan gerçek tasavvuf ve tarikat erbabıdır. Namaza ve diğer ibadetlere en fazla dikkat eden ve onları dosdoğru eda edenler tarikat ve tasavvuf erbabıdır. Meshep imamları, hadis imamları, birçok devlet erkânı tasavvuf ehli âlim fazıl kişilerdir.

İslam, bir yandan cihad ve gaza ile öte yandan gerçek şeyhler ve dervişler ile yayılmıştır. Bizim Anadolu'yu feth etmemiz hem kılıçla, hem tarikatla olmuştur.

Tasavvufun ve tarikatın hak, gerçek, doğru olması için Kur'an'ın zâhirine, Sünnete, Şeriata mutabık olması gerekir. Birtakım bozuk kişiler ve bozukluklar tarikatın ve tasavvufun değerine, hak olduğuna gölge düşürmez.

Tarikat ve tasavvuf düşmanı Vehhabilik hareketi; İngilizler tarafından Osmanlı İslam devletini ve Hilafetini yıkmak, İslam birliğini parçalamak ve emperyalizme hizmet etmek maksadıyla teşvik edilmiş, desteklenmiştir.

Ehl-i Sünnet Müslümanlığı doğru yoldur, Sevad-ı azamdır, fırka-i nâciyedir, cadde-i kübradır. Vehhabilerin Ehl-i Sünnete aykırı olan bütün iddia ve görüşleri hatâdır. Diyelim ki, 120 konuda ve meselede Ehl-i Sünnetten ayrılıyorlar. Bunların 120'sinde de haksızdırlar, bir tekinde bile haklı değildirler. Vehhabilerin, Ehl-i Sünnet ile ittifak halinde bulundukları şeyler onların hak mezhep olduğuna delalet etmez.

İmamı Rabbanî (k.s) çok büyük bir İslam âlimi ve mürşididir. Onu tekfir edenin, ona müşrik diyenin kendisi kâfir olur. İmamı Gazalî (k.s), Muhyiddin ibn Arabî (k.s), Abdülkadir Geylanî (k.s), Ahmed er-Rufaî (k.s), Hasan eş-Şazeli (k.s), İmam Şâranî (k.s) ve benzeri büyükleri tekfir edenin kendisi kâfir olur. Vehhabilerin, Selefilerin, neo-Haricilerin, reformcuların, bazı Kemalist ilahiyatçıların; Ehl-i Sünnet imamları, uleması, fukahası, evliyası hakkındaki küfür ve şirk fetvaları hezeyandır ve bâtıldır. Asıl kâfir olanlar, böyle fetvalar verenlerdir.

İslam, Anadolu coğrafyasına tasavvuf ve tarikatlarla girmiş, tasavvufu yükselmiştir. Yakın tarihimizde küfürle, şirkle, irtidatla, deccaliyetle en fazla tarikatlar mücadele etmiştir. Türkiye'de tarikatları yıkmak isteyenler, bilerek veya bilmeyerek İslam'ı ve Ümmeti yıkmış olurlar. Birtakım cahillerin, sapıkların, bid'atçıların yaptıklarını bahane ederek gerçek tasavvufa ve tarikatlara saldırmak büyük bir adaletsizlik, insafsızlık ve zulümdür.

İbn Teymiye'nin, Ehl-i Sünnet cumhuruna uymayan şazz görüş, kanaat, inanç ve icthadlarının hepsi yanlıştır. O, ilmi aklından fazla bir kişiydi ve bu yüzden aşırılıklara kaçmıştır. Kitaplarında doğrularla yanlışları bir araya getirmesi, onun bütün görüşlerinin isabetli olduğuna delalet etmez.

Tasavvuf ve tarikat haktır. Tarikat ve tasavvuf büyükleri İslam büyükleridir. Kur'ana, Sünnete, Şeriata uygun olan hakiki tarikat ve tasavvufu küfür ve şirkle suçlamak küfre götürür. Kur'ana, Sünnete, Şeriata bağlı olan ve müridini o yolda yürüten ve terbiye eden kâmil ve mükemmil bir şeyhe bağlı olmayan kimse (şayet tek başına kendisini kurtaramayacaksa) şeytanın maskarası olur.

Kur'an'a, Sünneti Resulullah'a uygun yaşayarak dünyasını ve ahretini mamur eden hakiki, şuurlu mümin ve Müslümanlar, özleriyle, sözleriyle, icraatlarıyla herkese örnek olmak, nefis ve şeytan tuzağına düşmüş insanlara ışık olmak zorundadır. Onun için günümüzde gerçek bir mürşidi Kamile ulaşmak onun rahleyi tedrisinden istifade etmek Cenab-ı Hakk'ın büyük bir lütfudur.

İSLAM TASAVVUFUNDA

BİAD VE İNTİSAB

Arapça'da "Beyat", Türkçe'de "Bîat" olarak kullanılan bu kelime, lügatta: "Satmak, satınalmak, el vermek, alış-veriş yapmak, karşılıklı anlaşmaya varmak, iteat etmek" manalarına gelir. (*İbn Manzur, Lisanül Arab, 8/23-26*)

İslamda Biat Edilenler üç kısımdır:

1-Peygamberler,

2-Peygamberlerin manevi mirascısı olan mürşid ve âlimler.

3-Ulul Emr, idareciler, Sultan ve Padişahlar.

Cenab-ı Hak ilk peygamber Hz. Adem (a.s) dan son peygamber Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) ya kadar gelmiş geçmiş bütün nebi ve resuller Hakk'ın davetini yapmış insanoğlunu daima Hakka, Tevhide çağırışlardır. Kendilerine iteat edilmesini istemişler. Peygambere iteatin Allah'ı Zülcelale iteat olduğunu isyan ve inkarın Allah'ı inkar olduğunu bildirmişlerdir.

Bütün peygamberler aynı kaynaktan gelen ama ayrı kaplarda olan suya benzerler. Veya aynı santralden gelen ayrı ampullerden ışık veren elektrige benzerler. Kaplar ayrı olsa bile kaynak aynı olduğundan, kaynakta birleşmek, kapların içindekileri görmek gerekir. Allah'ın (c.c) veli kullarında, mürşidi kâmillerde böyledir.

Biat almaya yetkili bu üç guruba yapılan biat, gerçekte yalnız Allah'ı Zülcelale yapılanıdır. Bunlarsa, kendilerine tabi olanların biatlarıyla Allah'ın yeryüzünde şahitleridir.

Biat edilen kişilerin taşınması gereken en önemli şart, Allah'ın emir ve yasaklarını yeryüzünde hâkim kılmak, Allah'a ve Resulü Hz.Muhammed Mustafa'ya (s.a.v) iteat etmek.

Biat edenlerinde, Emredilen şeyleri aynen yapmak, yasaklardan kaçınması gerekir. Peygamberin varisi olan âlim ve şeyhler, günah olan şeyleri asla emredemez. Kur'anın ve Resulullahın (s.a.v) şeriatının dışına çıkamaz.

Peygamberler masum, mürşid veliler ise mahfuzdur. Sultanlar ve idarecilerde şeyh ve âlimlere yakın olur, onlarla istişare edip işlerini ona göre yönlendirirse mahfuz, aksi halde perişan ve mağlup olurlar. Allah'ın emrine ve Resulullahın (s.a.v) sünnetine aykırı günah olan bir konuda iteate asla izin yoktur. *(Bursalı İsmail Hakkı, Ruhul Beyan Tefsiri)*

Tasavvufta bey'at ise, mürid adayının, şeyhine sadık ve bağlı kalacağına, kendisine tam anlamıyla teslim olacağına, haramlardan kaçıp, helal ve hayırlara sarılacağına, günahlardan tevbe ve bir daha yapmayacağına dair söz vermesi ve buna Allah'ı, Rasulünü veya o yolun şeyhi adına söz vermesidir. *.(M.Ali Ayni, Tasavvuf Tarihi sh.93. S.Uludağ, Tasavvuf Terimler Sözlüğü,97-98)*

İntisab: Mübâyaa, ahid, inabe, el alma ve ikrar demektir. Bir kimse veya guruba mensup olmak, aralarına katılmak ve şeyhe bağlanmak anlamına kullanılır. İntisab edene müntesib denir. Müntesib, muhib (sempatizan)'dan bir ileri derecedir. Kişi intisabla bağlandığı kişiyi kendinin mihveri olarak görür.

İnabe: Genellikle işlenen günahlardan pişmanlık duyup Allah'a dönmek, halktan Hakk'a yönelmek anlamında kullanılan bir kavramdır. Tevbenin bir ileri derecesidir. Tevbe insanın görünür günahlarından kaçması, inabe içindeki kusurlarından kaçıp Allah'a dönmesidir. İnabe aynı zamanda el alma ve şeyhe bağlanma anlamına da kullanılır. Şeyhten el alma işleminde önce tevbe yapıldığından şeyhe İntisab için inabe kavramı da kullanılır olmuştur.

Bey'at: Lügatte satmak ve satış muamelesi demektir. Tasavvufta talib denilen mürid adayının şeyhe ve onun vereceği emirlere bağlı kalacağına, mal satan insanların elele tutuşması gibi bir musafaha ile şeyhe söz vermesidir.

Tasavvuf kavramı olarak bey'at, İntisab ve inabenin birbirinden farkı yoktur. Ancak bu soruda İntisab ve bey'atle siyasî otoriteyi temsil eden halife, devlet başkanı ve devrin imamına yapılması emredilen bey'at kastediliyorsa o zaman durum farklıdır. Bu bey'at, onun yerine geçmez. Çünkü siyasî otorite ile ilmî veya manevî otorite birbirine denk değildir. Biri diğerinin yerine kaim olmaz.

Bir mürşide bey'at etmek demek, önceki günahlardan tevbe edip, Allah'ın ve Peygamberinin emirlerini yerine getirmeye ve şeriata uymaya söz vermek ve bu konuda sözleşmek demektir.

Tasavvufi anlayışta bey'atın temeli Peygamber Efendimizin (s.a.v),islama girmek isteyen kişilerden, cihad ve hicret gibi önemli faaliyetlere katılacak sahabilerden bey'at almasıdır. Kur'an-ı Kerimde, Hudeybiye'de bey'at eden sahabiler övülmekte:

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ

نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِنْ أَجْرٍ أَعْظَمًا

10)

”(Habibim!) Sana bîat edenler ancak Allah'a bîat etmiş olurlar. Allah'ın eli (kudreti, rahmeti) onların elleri üzerindedir. Verdiği sözden dönen, kendi aleyhine dönmüş olur. Allah'a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük bir mükâfat verecektir.”(*Fetih Suresi,10*) buyrulur.

Aralarında ufak ayrıntılar bulunmakla birlikte, bütün tarikatlarda bey'at, gayesi ve yapılış şekli itibariyle hemen hemen aynıdır.

Tarikata İntisab ve İlk Giriş Dersi

Tarikata girmek isteyen kimse, önce kendisinin meşrebine uyan bir mürşid arar, gönlünün ısındığı bir şeyh buluncada ona başvurur, istihare yapar. Şeyh'de kendisine başvuran talibin tarikata girmeye ehil olup olmadığını araştırır. Olumlu sonuç alındıktan

sonra bey'at ve intisab gerçekleşir. Bey'at sırasında talib, şeyhin huzuruna abdestli olarak veya gusul abdesti alarak varır, diz çökerek oturur.

Genellikle ilk intisab şu şekilde olur: Mürid namaz oturuşu şeklinde oturur (şeyhinin karşısında) ellerini dizlerine koyar. (namazda olduğu gibi) ve gözlerini kapatır. Şeyhi de aynı şekilde dizlerini müridinin dizlerine dayayarak oturur. Şeyh, sağ elinin iki parmağını müridin kalbinin üzerine koyar. Gözler kapalı bir şekilde şeyh müridini Allah (c.c.), Resulullah (s.a.v.) ve pirlere, meşayihlerine kabul ettirir ve manevi dosyaya kaydeder. Şeyh talibe önce bir Fatiha üç ihlâs suresini okur, Peygamber Efendimize (s.a.v) salât ve selam getirdikten sonra, bütün geçmiş günahlarından tevbe ve istiğfar etmesini telkin eder. Ardından üzerinde hukuk-ı ilahî, hukuk-ı ibad (kul hakkı) var ise bunları ödemesini öğütler. Mürid şeyhinin söylediklerini dinler ve bunlara uyacağına; kendisine talim ve telkin edilenlere riayet edeceğine dair Allah adına söz verir ve "Allah'ı Rabb, Hz. Muhammed'i Peygamber, Kur'an'ı rehber ve şeyhini mürşid saydığını" ifade ederek karşılıklı olarak, Kelime-i Tevhidi,"Lailahe illallah Muhammedün Resulullah"tekrarlanır. Lafza-i Celal "Allah, Allah, Allah" diyerek müridin kalbine talim ve telkin niyetiyle üçer defa tam bir teveccüh ve huzurla zikreder. Bu sırada biatla ilgili ayet okunur."Sana biat edenler Allah'a biat etmişlerdir."*(Fetih Suresi,10)*

Şeyh efendi okuyacağı dersi talim ettirir, sonra gözlerini açarlar, sonunda da ellerini kaldırıp şeyh dua eder müridde âmin der Fatiha'dan sonra ellerini yüzlerine sürer, şeyhin elini öper, izin isteyerek huzurdan ayrılır. Böylece ilk intisab gerçekleşmiş olur. Bundan sonra şeyhinin ihvanı arasına katılıp sohbetlere devam etmeye başlar. Şeyhin tavsiye ettiği takva ve benzeri şeylerle meşgul olarak ona verdiği ahd ve mensubiyetle, duyduğu muhabbeti her zaman muhafaza etmeye çalışır. Verdiği söz ve yeminin gereğini yaparak ömrünün sonuna kadar ahidini bozmaz.

Bu intisab etme şekli ancak imkânlar dâhilinde ve de şeyhe yakın olma derecesinde (mesafe olarak) gerçekleşebilir. Eğer mürid şeyhe uzak bir mekânda kaim ise o zaman da ya mektup yolu ya da

telefon yolu ile veya şeyhin vekili vasıtasıyla veyahut varsa şeyhin eserlerini okuyup kabullenmek sureti ile intisab ederler. Daha önce de belirttiğimiz gibi telefon, mektup ya da eserleri okuyarak intisab edenler fırsat bulduklarında şeyhlerinden bizzat dizinin dibine çökerek el tutmaları, derslerini, intisablarını yenilemeleri, tazelemeleri gerekmektedir.

Mesela Kadiri tarikatının Halisiye Koluna intisab etmiş, mürid ve müridelerimize ilk tavsiye edip tarif ettiğimiz ders şöyledir: “Evvelâ Euzubesmele çekilerek bir Fatiha (Elham) üç İhlâs (Kulhuvallahu ehad) okuyup hâsıl olan sevabı sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimizin mübarek ruhu şeriflerine, İmamı Ali, İmamı Hasan, İmamı Hüseyin, şeyh Hasanı Basri, Pirimiz Abdulkadir Geylani Hz.lerinin, Hacı Mustafa Hayri Baba Hazretlerinin mübarek ruhu şeriflerine ve bunların arasında Tarikatı Aliyyeyi Kadiriyyeden gelmiş geçmiş bil cümle silsile-i meşayihî kiram efendilerimizin ervahı şeriflerine hediye ettim dedikten sonra;

5 dakika Tefekkür-i Mevt (Ölüm hali) düşünülür.

5 dakika Rabıta-i Şerif (Cenab-ı Hakk’tan, şeyhine kadar) düşünülür. Daha sonra:“İlahi ente maksudi ve rızaî ve ligaike matlubi” denilerek dersteki tespihe başlanır.

33 veya 100 defa “Estağfirullah-Elhamdülillah” sonunda bir defa “Elazim el kerim ellezi La ilahe illahu”

33 veya 100 defa “Allahümme Salli ala Muhammedin ve ala Ali Muhammed” sonunda bir defa “ve sahbîhi vesellim”

33 veya 100 defa “La ilahe illallah” sonunda bir defa “Muhammedun Resulullah”

100 defa “Allah” sonunda bir defa “Celle celalühü

33 veya 100 defa İhlâs suresi yani “Kulhüvallahu ehad” (Her okunuşta Besmele çekilip sonunda da bir defa “Sadakallahü'l-azim” denir.

Bu beş ders çekilip bittikten sonra; yeniden bir Fatiha üç İhlâs okunur. Hâsıl olan sevabı Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimizin mübarek ruhu Şeriflerine, diğer bütün peygamberi kiramın, Evlad-ı Resulün, Ezvac-ı

Resulün, Ashab-ı Resulün, Çeheryari Güzin Efendilerimiz Hz.Ebubekir-i Sıddık (r.a),Hz.Ömer-ül Faruk (r.a),Hz.Osman-ı Zinnureyn (r.a),Hz.İmam-ı Ali Kerramallahu vecheh (r.a) İmam-ı Hasan ve İmam-ı Hüseyin (r.anhüma) nın Tabiin ve Tebeu tabiinin ve eimmei müçtehidin, ulemai amiliyn, meşayihî kâmilin, vasılıyn ve âlâ cemi-ı evliya-ı,veş şühedai, ves sülehai, ves siddikine, vel aşıkine, vel hazırine, vel kaibin şeyh Hasan-i Basri hazretlerinin ve âlâ Pirimiz Eş Şeyh es Seyyid Abdulkadir Geylani (k.s) hazretlerinin, Şeyh Hacı Mustafa Hayri Baba (k.s),Şeyh Mustafa Yaşar Göletderevi (k.s),Hocamız Seyyid Hacı Ebubekir Tanrikulu Erzurumi (k.s)hazretlerinin ve bu tarikten gelmiş geçmiş bil cümle silsilei meşayih efendilerimizin, Cemi Pirlerin, cemi evliyaların, ahirete intikal etmiş olan anamın, babamın, akrabai taallugatımın ve âlâ cemi Mümin ve müminatın ve âlâ cemi-i Müslim ve müslimatın ve alel melaiketi vel mukarribine kaffeten ammeh, cümlesinin ervahı şeriflerine hediye ettim. Denir.

İntisab sırasında bazı tarikatlarda "hırka", bazılarında "sikke" giydirilirdi. Hırka vücudun belden yukarısını örten ve ulvî âlemleri sembolize eden bir kıyafettir. "Sikke" ise başa giyilen ve başı bağlamayı ifade eden bir işarettir. Fütüvvet teşkilatı adı verilen gençleri ve meslek sahiplerini eğiten ahi birliklerinin alameti ise şalvar giyip kuşak kuşanmaktır. Özellikle gençlerden oluşan bu yolun yolcularına böylece eline, beline ve diline sahip olarak harama düşmemeleri öğütlenmiş olurdu.

Bîat tam olarak teslimiyet ve bağlılık ifade ettiğinden onu bozmanın sorumluluğu ve vebali büyüktür. Bîat mürşidin kalbinden müridin kalbine bir feyz akışı sağlar.

İntisab, dinde kemale ermek için bir çıkış ve bir taşmadır. İnsanın kendisinden daha bilgin ve ihsan mertebesini yakalamış bir gönül sultanına uyması ve onu adım adım takip etmesidir. İntisab bir sözleşmedir. Bu sözleşme sırasında şeyh, ıslah işini taahhüt eder; çünkü o, irşada memurdur. Mürid de kendi salahı için ittibaa söz verir. Çünkü o da terbiyesinin başı olan tövbesine bağlı kalmaktan sorumludur. Aslında bu sözleşme bir bakıma "Elest Bezmi"nde Allah ile yapılan sözleşmenin bir tekrarı ve

hatırlanması, buna şeyhin de manevî kişiliğiyle şahit tutulmasıdır. Çünkü tövbe eden müridin tövbesi, bey'ati ve iyi amellere devam sözü, aslında Allah'a verilmiş bir sözdür. Ama insanoğlu gafleti sebebiyle bu tür sözleri hep unuttur. Bu sözü takip edecek ve zaman zaman ona bunu hatırlatacak bir müzekkire, insanın her zaman ihtiyacı vardır. İntisabdan sonra, asıl gayret kişinin kendisine düşer.

Zira Kur'an-ı Kerimde

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (7) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

***"Artık, kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecektir. Kimde zerre ağırlığında bir kötülük işlerse, onun cezasını görecektir."*(Zilzal Suresi, 7-8)**

Mürşid yol gösterir, mürid takıldığı zaman elinden tutar, yoksa onun adına görevlerini yapmaz. İntisabdan sonra, laubalilik ve gevşeklik söz konusu olmaz, aksine sorumluluk ve ciddiyet dahada artar.

Şu ölçü ne kadar mânalıdır: "Baba himmet!" diyerek şeyhinden özel bir kayırma veya kolaycılık bekleyen müride karşı şeyhin cevabı da: "Evlat hizmet" olacaktır.

İhtiyaç duyarak, bilinçli bir şekilde yapılan intisab ve bunun gerektirdiği sorumlulukları idrak etmek ne kadar takdire değer bir davranış ise, modaya uymak için intisablı görünmek veya intisab edivermekle her şeyin hallonacağını beklemek de o kadar yanlış olur.

Bağdat'lı Ruhi(k.s) ne güzel söylemiş:

"Gör zâhidi kim sâhib-i irşâd olayım der,

Dün mektebe vardı bugün üstad olayım der

İnsanların bir kısmı, mürşidinin müridini bir bakışta kemale erdirebileceğine inanır. Eğer bu mümkün olsaydı, Hz. Peygamber (s.a.v) ve ashabının bilinen gayret ve çabalarına lüzum kalmazdı. Çünkü bu âlemde O'ndan daha üstün kemal sahibi bir insan yoktur. O, ashabını yetiştirmek, ashabı da kemale erişmek için bu kadar çaba sarfettiğine göre bizim bundan vareste kalmamız mümkün değildir. Vakıa bazen şeyh ve mürşidlerden keskin ve etkili nazarları sonucu bir takım haller sadır olabilir. Ancak bunlar olağan

değil, istisnai hallerdir ve bu âlemde geçerli olan sünnet-i ilahiyyeyi bozmaz. O da gayret, çaba ve çalışmadan ibaret olan adetullah'tır.

İnsanların bir kısmı intisab sonrası zikir ve ibadetle meşguliyetleri sırasında bir takım nurlar görmeyi ve bazı olağanüstü haller müşahade edip feyz almayı, gaybdan sesler duymayı umarlar. Bu yanlış bir beklentidir. Çünkü çoğu zaman bu tür nurlar ve sesler, doğrudan gayb âleminde gelen sesler değil, insanın kendi zihninin kuruntusu, ya da nefis ve şeytanın tuzaklarıdır. Ayrıca gayb âleminin perdelerinin aralanmasıyla kulun Allah'a yakınlığı artmaz. ***Çünkü Allah Teâlâ kuluna yakınlığına ubudiyet, ibadet ve taat şartlarına bağlı kalmıştır.*** Kaldı ki insan bazen şeytanları bile melek olarak görür ve aldanır. Bu yüzden intisabda kul, böyle bir olağan üstülük beklentisi içinde olmamalıdır.

İntisabdan gaye Hakk'ın rızasını tahsildir. Rızaya ermek gaflet perdesini "zikir" ile yırtmak ve Allah ile birliktelik "maiyyet-i ilahiyye" bilincine ermekle olur. Mürşid telkin yoluyla müridine buna ermenin yolunu çizecek, mürid şeyhinin telkinlerine bağlanıp ona kâmil manada ittiba edecektir. Çünkü insan, kendisine olabileceğinden daha iyisinin ne olduğunu gösteren bir başka benlikte kendisini daha kolay algılar. İnsanların iletişim ve etkileşimleri sadece konuşmaya dayanmaz. Önemli olan atmosferdir. Konuşma, dil ve akıl düzeyinde birbirimizle iletişimde bulunduğumuz dış araçlardır, oysa tabîî iletişim birinden diğerine akseden yansımalarıdır. Bu yüzden sakın insanlarla berabersek sükûnet hissederiz, çünkü onların etrafında bir sükûnet halesi vardır. Huzursuz ve mahzun insanların arasındaysak huzursuzluk ve hüznü duyarız. Yansıma olayı bilinç dışı olarak çalışır, fakat kişi onun farkına varabilir ve şuur haliyle onu etkileyebilir.

İntisab sonrasında ibadet ve taatlar sonucu insanda bir takım manevî haller zuhur edebilir. Bu haller, büyük bir caddenin ya da bir otobanın etrafındaki yeşillik ve çiçeklikler gibidir. Nasıl ki otobanda yol alan kimse, yolun çevresindeki bu yeşillik ve çiçeklikleri görüp geçmekle bir zarar görmez ve hatta gönlünde ferahlık meydana gelirse, intisab ile girilen maneviyat yolunda da

bu hallerden haz duyulabilir ama bunlara takılıp kalınmamalıdır. Çünkü gaye yol almaktır. Arzulanan sonuca ulaşmaktır. Gidilecek bu yolda selametle gitmek için iyi bir rehber bulmak lazımdır.

İnsan sosyal bir varlık olduğu için paylaşıma ihtiyaç duyar. Sevincini ve acısını paylaşmak ister, insandaki mensubiyet duygusu onun bir guruba dâhil olmasını gerekli kılar. Farklı karakter yapılarındaki insanları yapıları istikametinde eğitmek üzere gelişmiş bulunan tarikatlar, bu manada mütecanis eğitim ortamları oluşturmaktadır. Toplum psikolojisinin insan üzerinde meydana getirdiği etkileşim, cemaatleşmeyi doğurmuştur. Bu yüzden en iptidaisinden en medenisine kadar insan guruplarının olduğu yerlerde cemaat ve topluluklara rastlanmaktadır. Tasavvuf insan ve insan guruplarında var olan bu psikolojik ve sosyal vakıayı bir eğitim kurumu haline getirerek toplum içinde yaygın eğitime bir katkı sağlamıştır.

Sâlikin İlk Günleri Nasıl Geçmelidir?

İntisâb, insanın daima hürmet ve bağlılık duyacağı bir büyükle beraber bulunmaya azmetmesi ve onun nasihat ve rehberliğinde manevi eğitimini tamamlamak üzere bir taahhütte bulunmasıdır. Kendisini daha sıkı bir kontrol mekanizması ile bağlı hissetmesi, dağınıklığını teksif ederek kendi içine yoğunlaşmasıdır. Çünkü mürid, nefsini kıvama erdirmeyi ve iç dünyasındaki fırtınaları dindirmeyi kendisine nihai gaye edinen kimsedir. İntisab ve bey'at de bu nihai gayeye erişmek için kendine bir delil seçmektir. Böyle bir ulu kişinin yanında eğitime başlayan salık, nefsin hile ve tuzaklarından daha kolay kurtulacaktır. Çünkü intisab ile salık, nefsin atının dizginlerini daha usta bir binicinin işaretleriyle yönlendirmektedir. Ya da bir başka ifadeyle hastalığının tedavisini ehil bir doktorun tecrübeli tavsiyelerine bırakmakta; onun ilaçlarını büyük bir titizlikle kullanmaktadır.

Sâlik, tevbe ile intisab ederek yeni bir hayata başladığından, eski alışkanlıklarına terk edecek ve kendisini kulluk zeminine verecektir. İntisab insan hayatında önemli bir karardır. Bu yüzden bu kararı vererek yeni bir hayat standardı getirmiş olan sâlik, hem Cenab-ı Hakk'la ilişkilerinde hem şeyhi ile ilişkilerinde, hemde

çevresindeki insanlarla olan ilişkilerinde daha dikkatli olmalıdır. Yeni hayata geçiş sürecini sağlıklı bir biçimde tamamlamalıdır.

Bu dönemde şeyhin ihvanı ile sık sık görüşmesi yararlı olur. Terkettiği dünyevi şeylere dönüp bakmamalı kendisine tarif edilen derslerini, belli bir düzen dâhilinde yapmalı, kaza namazlarını kılmalı, oruç borcu varsa tutmalı ve infakta bulunmalıdır. İlk heyecan insan hayatında çok önemlidir.

Tasavvuf ve tarikata intisabın ilk heyecanını yaşayan insanlar bunun kıymetini bilmeli, gurur ve kibire düşmeden, hemende erecekmiş gibi bir hevese kapılmamalıdır.

Çünkü şeytan ve nefis insanı böyle zamanlarda bu tür duygularla yanıltabilir.

Kadınların İntisabı

Kadınların intisab ve biatı şeyh ile elele tutuşmadan sözlü veya yazılı olarak yapılır.

Kur'an-ı Kerimde kadınların İslam, iman, taat, sıdk, sabır, huşu, tasadduk, oruç, namusu koruma ve zikir konusunda erkeklerle aynı olduğu vurgulanmakta,(*Ahzab Suresi,35*),cihad dışında bütün konularda erkeklerin muhatab olduğu hükümlere muhataptırlar. Bu bakımdan tasavvufun manevi hayata yönelik hükümleri onlarıda kapsar.

Mekke'nin fethi günü inen bir ayeti kerimede, Cenab-ı Hak, kadınların biatlarını alması konusunda Efendimiz (s.a.v) e şöyle buyurmuştur: ***"Ey Peygamber! İnanmış kadınlar, Allah'a hiçbirşeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, gayri meşru bir çocuk doğurup kocalarına isnat etmemek, iyi iş işlemekte, Sana karşı gelmemek hususunda, Sana biat etmeye geldikleri zaman, Sen onların biatlarını kabul et. Onlar için Allah'dan mağfiret dile."***(*Mümtahine Suresi,12*)

Bu ayetin nuzulünden sonra Allah Resulü (s.a.v) kadınlarında biatını kabul etmiş ve onlardan ahid almıştır. Bu ahid sırasında Allah Resulünün eli kadınların eline değmemiştir. Bu bakımdan kadınların intisabı sırasında sünnete uygun biçimde şeyhin eli kadınların eline değmemelidir.

Kadın mahremi aracılığıyla, şeyhine ulaşmaya çalışmalı veya şeyhin mahremi aracılığı ile intisab etmelidir. Ya da görüşmeler perde arkasından yapılmalıdır. Aynı mekânda vâki olacak görüşmelerin fitneden uzak bir biçimde olması uygun olur. Kadınların topluca ve tesettüre uygun bir biçimde şeyhleriyle görüşmelerinde mahzur yoktur. Mahzurlu olan toplucada olsa kadınların tesettüre uymadan açık saçık bulunmaları, ya da kapalı da olsa tek başına görüşmeleridir.

KUR'AN-I KERİMDE BİAD VE İNTİSAB

Biat Kur'an-ı Kerim'de anlatılmış ve övülmüştür. Biat işinde iki taraf vardır. Biri Allah-u Teâlâ, diğeri ise aciz olan kuldur. Allah-u Teâlâ, bu işte kendisi adına yeryüzünde halifesi olarak Rasulullah'ı (s.a.v) görevlendirmiştir. Bu görevde kendisine büyük bir yetki vermiş; Hz. Peygamber'in elini Allah'ın eli olarak tavsif edilmiştir. Bu durum ayette şöyle ifade edilir: ***“Sana biat edenler, ancak Allah'a biat etmiş olurlar. Allah'ın eli, onların elinin üzerindedir.”*** (Fetih Suresi,10.) Ancak burada Allah'ın eli ifadesinden kudret, destek, yetki ve temsil anlaşılmalıdır. Peygamber Efendimiz (s.a.v); ümmetinden Allah'ın birliğini kabul etmelerinin ardından, takva ve cihad adına pek çok defa hususi biatlar ve sözler almıştır. Bu biat şekilleri daha sonraki devirlerde, hem İslam devletinin idarecileri, hem de ümmetin maneviyat önderleri için birer örnek olmuştur. Günümüzde biat ve intisap ne yazık ki gereği gibi anlaşılamamaktadır. Kimileri bunu maddi çıkarlarına kullanmakta, kimileri de aslını öğrenmeden yanlış görüntü ve bilgilere aldanıp onu hiç kabul etmemektedir. Bunların yanı sıra bazı müminler hâlâ bu sünnetle amel etmektedir. Bu ihya hareketi Kur'an ve Sünnet'in yaşandığı tasavvuf çevrelerinde devam etmektedir. Eğer bu mesele dinin önem verdiği bir mesele ise onun dindeki yerini, bağlayıcı değerlerini bilmemiz gerekir. Üzerimize düşeni yerine getirmemiz lazımdır. Mesele anlaşılırsa, onu ihmal edenler veya inkâr edenler de neyi göz ardı ettiklerini görme imkânı bulacaklardır.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ

نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِثْقَلُ حَبَّةٍ مِنْ خَمْصٍ

Cenâbı Hak biatı Kur’ân-ı Kerim’de birkaç defa zikretmiştir. Bu ayetlerde biatın önemi yanında, şekli, gereği ve hedefine de işaret edilmiştir. **“Rasulüm! Sana biat edenler hiç şüphesiz Allah’a biat etmektedirler. Allah’ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim yaptığı ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile yaptığı ahdine vefa gösterirse, Allah ona büyük bir mükafaat verecektir.”** (Fetih Suresi, 10.)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا (18)

“Hiç şüphesiz, sana o ağacın altında biat ederlerken Allah müminlerden razı oldu. Onların kalplerinde olanları bildi; üzerlerine sakinet indirdi ve kendilerini pek yakın bir fetihle mükâfatlandırdı.” (Fetih Suresi, 18.)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُسْرِكْنَ بِاللَّهِ

شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ

يُفْتَرِيهِ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّ فِي مَعْرُوفٍ قَبَائِعَهُنَّ

وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (12)

“Ey Peygamber! Mümin kadınlar, Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zinâ etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, iyi işlerde sana isyan etmemek hususunda seninle biat etmeye geldikleri zaman, onların biatlarını kabul et, onlar için Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.” (Mümtetine Suresi,12) Görüldüğü gibi bu ayeti kerimelerde açıkça biat hadisesi anlatılmakta; Allah yolunda

sözüne sadık kalanlara büyük bir ecir, Cennet ve Allah rızası müjdelenmektedir.

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقٌّ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (111)

“Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine vereceği Cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar, Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürlər. Bu, Tevrat’ta, İncil’de ve Kur’an’da yazılmış Allah üzerine hak bir vaattir! O halde onunla yapmış olduğunuz bu alış-verişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük bir kazançtır.”(Tövbe Suresi, 111.) Bu ayeti kerime ikinci Akabe biatında indirilmiştir. (Taberî, Câmiu’l-Beyan, XI, 35; Kurtûbî, el-Câmi li Ahkâmî’l-Kur’an, VIII, 267; Bursevî, Rûhû’l-Beyan, III, 512; İbnu Hacer, Fethu’l-Bâri, VI, 6.)

Bu biattan önce, Peygamber Efendimizin (s.a.v) amcası Hz. Abbas (r.a) uzun bir konuşma yapıp, Medine’den gelen yetmiş müslümana bu işin önemini ve sonuçlarını anlattı. Rasulullah’ın (s.a.v) geçirdiği sıkıntı ve durumları insanlara hatırlattı. Peşinden Esad b. Zürrare (r.a) söz alarak genişçe bir durum değerlendirmesi yapıp, arkadaşları adına şunları söyledi: “Biz, bizim ve senin Rabbin olan Allah’a biat edeceğiz. Allah’ın eli bizim elimizin üstündedir. Kanlarımız kanınla, ellerimiz senin elinle birliktedir. Biz kendimizi, oğullarımızı ve kadınlarımızı savunduğumuz ve koruduğumuz gibi, seni de savunacak ve koruyacağız. Eğer biz bu ahdimizi bozarsak, Allah’ın ahdini bozmuş, bedbaht ve perişan kimseler olalım! Ey Allah’ın Rasulü! Bu sana karşı, bizim sadâkat yeminimizdir. Yardımına sığınılacak ancak Allah’tır. ”

Es’ad b. Zürrare (r.a), Hz. Abbas (r.a)’a da bir şeyler söyledikten sonra Hz. Peygamber’e (s.a.v) dönerek:” Ya Rasulallah! Bizden kendin için dilediğin teminatı al. Rabbin için istediğin şartı koş!” Rasulullah (s.a.v):”Rabbim için O’na ibadet etmenizi ve hiçbir şeyi ortak koşmamanızı şart koyuyorum. Kendim için ise kendinizi, çocuklarınızı ve kadınlarınızı koruduğunuz gibi beni de savunmanızı istiyorum,” buyurdu. Müslümanlar:”Evet, bütün söylediklerinize razıyız ya Rasulallah!” dediler.(Ebu Nuaym,

Delâilün-Nübüvve, I, 302-303, Beyrut, 1991. Bkz: Asım Köksal, İslam Târihi, VI, 32-33.)

Daha sonra Abdullah b. Revaha (r.a) ve diğer müslümanlar, ileri sürülen bütün şartları kabul ettiklerini, hiçbir şekilde bu işten vazgeçmeyeceklerini belirtip:” Biz bu vazifelerimizi yerine getirirsek, bizim için ne var? ” diye sordular: Rasulullah (s.a.v): ”Cennet var!” buyurdu. Bunun üzerine müslümanlar:”Bu çok kazançlı bir alış-veriş! Biz bundan ne cayarız ne de cayılmasını isteriz, dediler. Bunun üzerine:“Allah müminlerden Cennet karşılığı canlarını ve mallarını satın almıştır...” ayeti nazil oldu.” (*Taberî, Câmiü'l-Beyan, Cüz. XI, 35-36; İbnu Kesir, Tefsir, IV, 155. Suyutî, ed-Dürrül, Mensûr, IV, 264; Bursevî, Rûhu'l-Beyan, III, 512.)*

Hasan el-Basrî (k.s) şöyle demiştir:“Ey insanlar! Allah’u Teâlâ’nın bütün müminlerle yaptığı bu çok kazançlı biata iyi kulak verin. Vallahi yeryüzünde bulunan bütün müminler bu ilâhi biatın (ahdin ve anlaşmanın) içine dâhildir.”

Cafer es-Sadık (k.s) ise Allah için yapılan biatın kıymetini şöyle dile getirir:“Ey insanoğlu! Kendinin kıymetini bil. Baksana, Allah’u Teâlâ sana öyle kıymet verdi ki, karşılığın olarak Cennetten başkasına razı olmadı.” (*Bursevî, Rûhu'l-Beyan, III, 513.)*

İmam Kurtubî (rah.) (671/1273), biat işinin tarihin derinliklerinde kalan gizemli bir iş olmadığını şöyle ifade eder:“Bu ayeti kerime II. Akabe Biatı’ndaki müslümanlar hakkında indirilmiştir. Fakat ayet, kıyamete kadar bu ümmetten Allah yolunda cihad eden herkesi ilgilendirmektedir.” (*Kurtûbî, el-Câmi, VIII- 267.)*

Evet, insanların içinde öyle Hak erleri ve Peygamber âşıkları vardır ki onlar, kıyamete kadar bu dostluğu hakkıyla temsil edeceklerdir. Bütün dünya Allah’tan yönünü çevirse, o erler asla ümidini yitirmezler.

Zamanın İmamına Biat Etmek

Her Sünnî Müslüman, zamanın imamına biatlı olmalıdır. Bu imam, imametini ilan etmişse ismiyle. Etmemişse gıyaben. Gıyaben nasıl biat edilir: "Ben zamanın İmam-ı Kebirini, Emîrülümû'minînin ismen bilmiyorum ama her kimse ona biat

ediyorum

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي
الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا (٥٩)

***"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v)'e ve sizden olan idarecilere itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz. Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Resulüne götürün. Kur'an ve sünnete göre halledin. Bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir."* (Nisa suresi, 59)**

Kur'an-ı Kerim'de "Ey iman edenler, Allah'a, Resûlüne ve sizden olan emir sahiplerine itaat ediniz" buyrulmaktadır.

Bizden olan emir sahipleri kimlerdir? Bir İslam devleti varsa onun başındaki Müslüman zattır. Bu zatın bizden olması şarttır. Bizden demek şu veya bu hizipten ve fırkadan, şu veya bu cemaatten demek değil; Müslümanlardan ve mü'minlerden olması mânasına gelir.

Bir İslam devleti ve nizamı yoksa icazetli gerçek ulema, fukaha ve kâmil mü'şidler de emir sahibidir ve onlara itaat edilmelidir. Her hâl kârda Müslümanın boynunda itaat, biat, ahd bağı olmalıdır. Hakikî ulema, fukaha ve mü'şidler Müslümanları mârufa dâvet ederler, münkerden sakındırırlar. Onlar sahih itikadı öğretirler. Beş vakit namaza ve cemaate davet ederler. Zekâtın dosdoğru verilmesini tavsiye ederler. Onlar kurtarıcı güzel ahlakla ahlaklı olunması, helak edici kötü huylardan uzak durulması konusunda devamlı ders verirler. Onlar Kur'an'daki farzların ve emirlerin yapılmasını; haramların ve yasakların yapılmamasını bildirirler.

Onlar Ümmet-i Muhammedin birlik ve beraberlik içinde olmasını isterler. Onlar ihlâsı, takvayı emr ederler. Onlar mü'minleri şeytanın ve nefs-i emmarenin hile, tuzak ve şerlerine karşı uyarırlar.

Onlar tesettürü emr ederler. Onlar ribayı kötüler ve ondan sakındırırlar. Onlar emr-i bil maruf ve nehy-i anil münker yaparlar.

O Rabbanî âlimlerin, fakihlerin, mürşidlerin öğütlerini tutan, emirlerini yerine getirenler inşaallah kurtuluşa ererler. İlmi, irfanı, iradesi kendini kurtarmaya yeterli olmayan her Müslümanın kendine kâmil bir âlimi, fakihi, şeyhi mürşid ve imam edinmesi gerekir. Aksi takdirde şeytanın ve nefsinin oyuncağı olur da haberi olmaz.

Peygamber (s.a.v) Efendimiz "Zamanındaki İmam'a biat etmeden ölen kimse, sanki cahiliyet ölümüyle ölmüş olur" buyurmuşlardır. Herkes iyi düşünüp taşınmak başının çaresine bakmak imamını bulmak zorundadır. Bilmiyorsa da gıyaben bile olsa ona biat ettim demelidir.

SÜNNETTE BİAD VE İNTİSAB

Rasulullah (s.a.v) Efendimiz, İslam'a girmiş olmalarının yanı sıra Ashab-ı Kiram (r. anhum) ile değişik zaman ve mekânlarda, pek çok önemli konuda biat yapmıştır. Hadisi şeriflerde, Peygamber Efendimizle (s.a.v), beşi iteat ve ikiside muhabbet olmak üzere yedi kez biat edildiği rivayet edilmiştir. Bu yedi biat, kalbin yedi haline işaret etmektedir.

Erkeklerle el ele tutarak, kadınlarla sözlü olarak yapılan biat, hicretten önce I. Akabe denilen yerde yapılmıştır. Bir hac mevsiminde Medine'den gelen on iki müslüman, bir gece Rasulullah (s.a.v) ile Akabe denilen yerde buluştular. Rasulullah Efendimiz'e (s.a.v), darlıkta ve varlıkta, neşeli ve sıkıntılı zamanlarında onun emrini dinleyip boyun eğeceklerine, başa geçen ehil idarecilerle çekişmeyeceklerine, her nerede olursa olsun hiçbir kınayanın kınamasından asla çekinmeyeceklerine ve bu hususta gerçeği söyleyeceklerine dair biat ettiler." (*İbnu Sa'd, Tabakat, I, 220; Ahmed, Müsned, V, 316; Buharî, Ahkâm, 43; Müslim, İmaret, 41-42, Nesaî, Biat, 1-5.*)

Bu yüzden biat, Peygamberimiz ve ashabının bir uygulaması olup bütün müminlere örnektir. Daha sonraki sene *İkinci Akabe Biatı* yapıldı. Ayrıca *Hudeybiye'de Rıdvan Biatı* ve *Mekke'nin fethinde genel anlamda bir biat* yapılmıştır. Bunlardan başka özel

zamanlarda ve gerekli görüldü zamanlarda hususi biatlar yapılmıştır.

Biat konusunda kadınlar da bulunmuştur. Bazen yetmiş çocukların bile biat ettiğini görüyoruz. Bütün bunlar, biatın dini hayattaki gereğini gösterir. Onun için İslamî kaynaklar, biat üzerinde diğer farz ameller gibi önemle durmaktadır.

Hz. Peygamber (s.a.v) ile ashabı arasında gerçekleştirilen bu biatlar, daha sonraki devirlerde devlet idarecilerine ve tasavvuf imamları, mürşidi kâmil zatlara birer örnek ve delil olmuştur. Biat işi sadece devlet başkanı seçmek için yapılmaz. Biat Allah yolunda gitmek, Yüce Allah'ın emanetlerini korumak, güzel bir kul olmak için yapılan bir sözleşmedir. Biat kulun ruhî, kalbî ve içtimâî hayatını kapsar. Bütün ilâhî emirleri içine alır. Her mümini ilgilendirir. İntisap ya da biat. İşin adına değil, aslına bakılmalıdır. Bir farzı yerine getirmeye yardımcı olan şeyler de farz hükmünde olur. İnkârdan sakınmak, kibirden kurtulmak, ilahî emirleri ihlâsla yerine getirmek, haramdan kaçmak, güzel ahlâklı olmak her Müslüman için farzdır. Tasavvuf, bu farzları yerine getirmeyi hedeflemiş bir terbiye okuludur. İntisap, işte bu okula kaydolmaktır.

İntisap, hakkın ipine sarılmaktır. İntisap, cemaat olmaktır. İntisap hak yolunda bir rehberle bağlanmaktır. İntisap, Allah dostuyla Allah yolunda gitmek için akid yapmaktır. İntisap, terbiye görmüş bir kâmilin terbiyesine girmektir. İntisap, veliler kervanına katılmak ve nurlu silsileye tutunmaktır. İntisap, kâmil mürşitle manevî bağ kurmak ve onunla Allah için dost olmaktır.

Biat ve intisap işinde asıl olarak iki taraf vardır; birisi Allah'ı Zülcelâl, diğeri de, kul. Mürşidin yaptığı iş, kulun Allah'a giden yolunu açmak, bu yolda ona şahitlik yapmak ve delil olmaktır. İntisaptan gaye mürşid değil, Allah'ı Tealâdır. Tasavvuftaki intisaba, “inâbe”, “el alma”, “el verme”, “tevbe etme” de denir. Bütün bunlar aynı şeydir. Bir hak talibi müridin, mürşidine sadık ve bağlı kalacağına, Allah için, Allah yolunda onun terbiyesine teslim olacağına, haramlardan kaçıp helal ve hayırlara sarılacağına, günahlardan tevbe edip bir daha

yapmayacağına dair söz vermesine ve buna Allah'ı, Resulünü ve mürşid-i kâmilî şahit tutmasına intisap denir.

“Ey Peygamber! Mü'min kadınlar, seninle biat etmeye geldikleri zaman, biatlarını kabul et ve onlar için Allah'dan mağfiret dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.” (Mümteherine Suresi,12)

Peygamber Efendimiz (s.a.v),Allah'ın Rasulü ve halifesi olarak, erkek-kadın bütün insanların Peygamberi ve rehberi olduğu gibi, O'na vâris olan kâmil mürşidler, rabbanî âlimler de bütün beşeriyetin irşad ve ıslahını hedef almalıdır. Mürşid-i kâmil hiçbir ayırım yapmadan herkese ve her kesime ilâhî daveti, iman, ihlâs, takva ve güzel ahlâkı tebliğ etmekle memurdur.

Mürşid-i kâmil, kendisine intisab edecek erkeklerle elele tutarak veya sözlü bir şekilde bu intisabı gerçekleştirebilir. Kadınlar mürşid-i kâmile intisaplarını sözlü olarak, bir perde veya kapı arkasından yapmalıdır.

Kâmil mürşid, Rasullullah (s.a.v) Efendimizin yaptığı gibi bir ucundan kendisi, diğer ucundan da tövbe ve intisap edecek kimselerin tutacağı şekilde bir bez veya sarık uzatarak tövbe ettirip, intisab yaptırabilir. Bu, özellikle tövbe ve intisap edeceklerin çok kalabalık veya vaktin çok dar olduğu zamanlarda yapılır.

Ayrıca, mürşid-i kâmil, bir erkek veya kadını tövbe ve intisab yaptırma hususunda kendisine vekil olarak görevlendirebilir. Vekilin yapacağı, intisabı tarif etmek ve vekili bulunduğu zata irşad işinde yardımcı olmaktır. Peygamber Efendimizin (s.a.v)'ın Hz. Ömer (r.a)i ve Hz. Umeyme'yi (r.a) görevlendirmesi gibi. Mahremi olmayan bir kadının elini, onu tehlikeden kurtarmak ve zaruri tedavi gibi dinen müsaade edilen bir mazeret yokken tutup musafaha etmek, hayır gibi gözükken bir iş için de olsa caiz değildir. Bu, Sünnet'e uygun olmadığı gibi, yapana hayır da getirmez.

Allame Eşref Ali Tanevî (rh. a.) bu konuda şu tesbitleri yapmıştır: “Bazı bilgisiz veya dikkatsiz kimseler, kadınlardan el ele biat alıyorlar. Bu kesinlikle caiz değildir. Yabancı kadının tenine zaruretsiz el dokundurmak günahdır. Hadiste, bu amelin batıl ve

haram olduğu belirtilmiştir. Peygamber Efendimiz (s.a.v)’den daha mütteki ve iffetli kim olabilir? Kadınlardan biat alma konusunda Peygamber (s.a.v) Efendimiz’in bu kadar çok dikkat etmesine rağmen, hiçbir müşşidin kendisini baba veya melek gibi görerek, sorumsuz ve hayâsız bir şekilde kadınlarla biat etmesi doğru değildir. Biatın anlamı söz vermektir. Bunun sözle olması yeterlidir. Son devirlerde bazı müşşidler, bağlanmayı kuvvetlendirmek ve halkın kalbini teskin için, bir kumaş parçasının bir ucunu kendisi tutup, diğeri ucunu intisap edecek kimseye uzatarak intisap yaptırmaktadırlar. Bunun hiç bir zararı yoktur. Ayrıca erkekler içinde zaruret halinde veya zaruret olmadan sözlü biat yeterli olabilir. Bunun da hiçbir sakıncası yoktur. Fakat elle biat yapmak, biatın en çok alışılan şeklidir ve erkekler için bu hususta hiçbir mani yoktur. Hatta elle yapılması, biatın zahiri ve batini manasını içinde bulundurduğu için daha evlâdır.” İntisap eden kimseye lazım olan ilk şey ihlâstır. İhlâs, işini, ibadetini, hizmetini Allah’ın rızası için yapmaktır. İntisap kâmil müşşide yapılmalıdır. Bu müşşid, Hz. Peygamber (s.a.v)’e kadar uzanan bir silsileye sahip bulunmalıdır. İrşad izni olmayan ve silsilesi bulunmayan kimseye yanaşmamalıdır.

İntisap edilen kâmil müşşidi Allah için sevmek, bu yolda ona güvenmek, onun bu işte mahir olduğunu bilip kendisine itimat etmek, terbiye ve terakki için şarttır. İntisap, itaat ve samimiyet ister. Yolun gereklerini, müşşidin emir ve tavsiye ettiği vazifeleri gücünce yerine getirmeyen kimse, intisabında samimi değildir. İntisabı sahih ve sağlam hale getirmek için müşşitle aynı yolu, aynı ameli ve aynı hali bir derece paylaşmalıdır.İntisap ölene kadar samimiyetle korunmalıdır. Kâmil müşşidi Allah için seven ve elinden tutan kimse, bu sevgiyi ve beraberliği hayatın her döneminde, acı-tatlı hallerinde muhafaza etmelidir.

Bir müşşide intisap eden kimseyi, müşşidi Allah’ın bir emaneti olarak görür; sever, terbiye halkasına alır. Sadık mürid, müşşidin manevi evladı olur, onun ailesinden sayılır. Bu sayede bütün silsilenin bereketine kavuşur, manevi mirasına konmuş olur, feyizlerinden nasiplenir.

İnsan sevdiği ve tabi olduğu kimselerle haşrolur. Kıyamet günü Allah'ı Teâlâ herkesi imamı ile birlikte huzuruna çağırır. Kâmil mürşide tabi olan kimse mürşidi ve onun bağlı olduğu veliler ordusuyla birlikte mahşere gelir. Veliler, kendilerine verilen şefaât yetkisini önce tanıdıklarına kullanırlar.

İntisap eden kimse bir cemaatin içine katılmış olur. Bu cemaat dua, gözyaşı, zikir ve tavsiye ile Allah yolunda birbirlerini desteklerler. Şeytana karşı siper olurlar. Cemaat halinde yapılan hayırlı amellerin sevabına bütün cemaat ortaktır. Bir kâmil mürşidin duaları içinde anılmak, onun yapmış olduğu zikir, amel ve hizmetlerden bir hisse almak mürid için en büyük kazançtır.

TEFEKKÜRÜ MEVT

Ölümü tefekkür etmeyi Cenab-ı Hak Kur'an'ında, Peygamber Efendimiz (s.a.v) de mübarek hadislerinde emretmektedir.

Cenab-ı Hak: *"Her Nefis ölümü tadacak ve Bize dönecektir."*(Ankebut Suresi,57)

"Her canlı ölümü tadar. Bir deneme olarak sizi hayırla da, şerlede imtihan ederiz. Ve siz, ancak Bize döndürüleceksiniz."(Enbiya Suresi,35)

"Her canlı ölümü tadacaktır. Ve ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir. Kim cehennemden uzaklaştırılıp cennete konursa o, gerçekten kurtuluşa ermiştir. Bu dünya hayatı ise aldatma metâından başka bir şey değildir."(Al-i İmran Suresi,185)buyurur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) de:"Lezzetleri kesen (dünya lezzetlerine karşı hırsı yok eden)ölümü çok hatırlayınız."*(İbn. Mace, Zühd,31,H.No:4258)*

Ölümü çokça hatırlayın ki, nefsinizin zevk ve eğlenceye olan meyli kesilsin. Böylece Allah'a yönelin.

İbn. Ömer (r.a) diyorki:"Efendimiz (s.a.v) le birlikteydim, Ensardan bir zat Efendimize, Ya Resulallah, müminlerin en faziletlisi kimdir? Deyince. Efendimiz (s.a.v) de:"Huyca, ahlakca en iyi olandır."dedi. Adam tekrar:"Müminlerin en akıllısı kimdir?"deyince. Efendimiz (s.a.v):"Ölümü ençok hatırlayan

ve nihayet ölüm döşeğine düştüğümüzü, Azrail (a.s) ın ruhumuzu kabzettğini, ruhumuzu alırken müminin ruhunu engüzel şekilde alarak ona cennetteki yerini, kâfirin ruhunu alırken en kötü surette alıp onada cehennemdeki yerini gösterdiğini düşünürüz. Daha sonrada Allah'ın emri olan ölüme Azrail (a.s) a teslim oluruz. Salamızın verildiğini, Yakınlarımız üzerimizdeki elbiselerden bizi soyup imam efendiye teslim ettiğini, İmam efendi cesedimizi bir güzel yıkayıp temizledikten sonra kefenleyip tabuta koyduğunu, camii önündeki musalla taşına konduğumuzu, Sonra Müslüman cemaatin namazımızı kıldığını, bu kişiyi nasıl bilirdiniz diye sorulduğunu ve omuzlarda bizi kabristana taşıdıklarını, Kur'ân ayetlerinin okunduğunu, bu arada cesette tabuttan çıkarılarak ebedi istirahatgah olan o daracık kabre yerleştirildiğini, Üzerimize ilk önce bir sıra tahta daha sonra da yaradılışımızdaki Allah'ın kullandığı hammadde olan toprak kapatıldığını, Artık bizim için bir yardımcı, bir dost, bir yârânın bulunmayacağı bir yolculuk başladığını, Burada tek dost ve tek yardımcı Allah'tır. Başımızda telkin verildiğini, oradan herkesin ayrıldığını, amelimiz ve imanımızla baş başa kaldığımızı, münker ve nekir meleklerinin geldiğini ve bizi sorgu ve sualden geçirdiğini, inşallah sorulara doğru cevap vererek, dinim İslam, kitabım Kur'an, peygamberim Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v), kıblem Kâbe, itikatta mezhebim Ehli Sünnet Vel Cemaatindenim der, Biz de Allah'ın yardımı Resulullah'ın şefaati, Pirlerimizin ve meşayihlarımızın himmeti ile bir bülbül misali bu sualleri cevaplandırırız. Kabrimiz genişler, Allah'ın emri ile cennet bahçelerinden bir bahçeye dönüşür. İşte o güzel yerde kıyametin kopmasını bekleriz. Kabrimizden bir pencere açılıp cennetteki makamımızı seyrettiğimizi, kıyamet hali ve dirilme olduktan sonra Peygamber Efendimizin (s.a.v) sancağı altında toplandığımızı, amel defterlerimizin sağ taraftan verilerek, sırat üzerinden cennete geçtiğimizi ve oradaki nimetleri tattığımızı düşünürüz.

Günde bir defada olsa ölümü düşünmek, müride her şeyden önce dünyanın kendisi için bir gurbet evi, gurbet diyarı olduğunu hatırlatır. Bunu sürekli hatırlayan kişi, o gurbet evinde kendisine

sılda lazım olacak şeylerin peşine düşer, boş heva ve hevese kapılmaz. Ölümü düşünmeyen, ölümü unuttur, bütün amellerini, ümidini dünyaya bağlar. Boş işler peşinde, heva hevesine uyar. Bu işin zahiri boyutu. Birde işin manevi boyutu vardır ki, "Mûtuû kalbe en temutû" yani, "Ölmeden önce ölümü tadın" ölmeden evvel ölümü anın, hatırlayın düsturunu kendisine ilke edinmesidir. Kişi nefsi emmaresinin ruhuna hoş gösterdiği kötü hasletlerden sıyrılıp silkinmesi demektir. Müridin yaptığı ibadetler, ruhu için gıda şekline gelerek o ibadet ve taatler kendisini haram ve günahlardan sakındırmalıdır. Ahlakını ve ruhunu terbiye edebilmelidir. Ahlak ve ruh terbiye edilince, kötü huylardan kurtulunur, güzel ameller ruha gıda olur. Kişi kötü huylardan; kin, kibir, riya, zulüm, hased v.s. sıyrılarak, bunların yerini; tevazu, adalet, alçak gönüllülük, merhamet ve tevekkül alır.

Onun için ölmeden ölmek demek, nefsin kötü huylarını yok etmek demektir. Nefsin bu kötü hasletleri yok oldukça ruh kendi öz benliğini bulur kendi özüne doğru yükselmeye başlar. Haliyle o ruhun sahibi müridde birçok manevi makam ve mevkilere ulaşır.

Tefekkür-ü Mevt ölümü düşünmek, günde bir defa da olsa beş dakika kadar hatırlamak, bizim tarikatımızın değişmez bir prensibidir.

TEVECCÜH VE RABITA

Teveccüh, yöneliş demektir. Genelde Hakk'a yöneliş ve kalbi alaka için kullanılır. Müridin mürşidine, talebenin hocasına yönelmesi anlamında kullanıldığı gibi, mürşidin müridini tam karşısına alıp ona nazar etmesi anlamında da kullanılır.

Bu manadaki teveccüh için Peygamber Efendimizin (s.a.v) : "Allah'u Teâlâ benim sadrımı ne ile doldurdu ise, ben onu aynıyla

H.z.Ebubekir (r.a) ın sadrına ilka ettim.” hadisi delil sayılmıştır .*(Mevsua, Etrafil Hadis,11/156)*

Mürşidin nazar ve nefesiyle müridini etkileyip, onu bir bakıma ruhi yükselişe hazırlaması, güneşe tutulan büyüteçlerin yoğunlaştırdığı güneş ışınlarının temas ettiği maddeleri yakmasına benzer.

Teveccühün müridden mürşide doğru olanı, **”Rabıta-i Muhabbet”** denilen şeklidir.

Rabıta; Nur-ı Muhammediye’den Hakk dostlarına sirâyet eden nurun mürşidin kalbine dolması, oradan da müritlerin gönlüne akmasıdır. Tarikat-ı âliye’de irşad ehlinin kalbine gelen nurdan müridinin kalbine nur geçer, müridin kalbine geçen bu nur dolayısı ile ona ilham kapısı, mübeşşerât kapısı ve feraset kapısı açılır. Bu nur kapılarını açmak için öncelikle mürit şeyhinin elini tutar ve ona bey’at eder. Kendi kalbini şeyhinin kalbine bağlar, rabıta yapar. Kalpten kalbe yol vardır. Rabıtanın gayesi, gönülden gönüle geçen feyizden istifade ederek, Allah Rasulü’nün nurundan tâ müridin gönlüne gelen nur aracılığı ile gönlündeki ilham kapılarını açmaktır.

Bunu şu misal ile açıklayabiliriz; Bebekler anne karnındayken annesine göbek bağıyla bağlıdır. Çocuk annenin yeme içmesinden bu bağ sayesinde istifade eder. Eğer bu bağ bir vesile ile koparsa veya işlevini yitirirse çocuk anne karnında ölür. Çocuk bu bağ sebebiyle beslenir, kemalleşir ve neticede dünyaya gelir. İşte rabıta buradaki göbek bağı gibidir. Mürit kemalleşene kadar feyiz, aşk, muhabbet gibi şeyhindeki bütün haller rabıta vasıtasıyla müride geçer. Mürid böylelikle kemalleşir ve ona ilham gelir.

Mürid, mürşidinin ruhaniyetine muhabbet yoluyla teveccüh edince, mürşidinin ruhaniyeti onun batınında feyiz tesiri gösterir. Bu feyiz, beşeri zaaf ve sıfatları izale ederek mürid, tedricen şeyhinin boyasına boyanır. Bu sevgi sonucu meydana gelen kalbi beraberlik, şahsiyet transferi ve aynileşmeyi doğurur. Teveccüh ve Rabıtadan maksat şeyhin kendisi değil, şeyhinin gönül aynasına akseden Cenab-ı Hakk’ın nurudur. Bazıları teveccüh ve rabıtayı yanlış anladıkları için muhalefet etmektedir.

Birçoğumuz mübarek gün ve gecelerde camilerde Peygamber Efendimizin (s.a.v) mübarek sakalı şerifini ziyaret etmişizdir.

Mesela;”Fılan camide, falanca gün, falanca namazdan sonra sakalı şerif ziyareti yapılacaktır.”diye ilan edilir. Durumu müsaid olan Müslümanlar oraya akın ediyor, bildirilen vakitte orada oluyor, caminin imamı veya bu işle görevli kişi, yüksek sesle salatu selam okuyarak, tekbirler getirerek, elinde kocaman bir bohça ile mihraba doğru ağır ağır ilerliyor, cemaatte birlikte söylüyor. O koca bohça yaprak yaprak açılıyor. Bohça açıldıkça cemaatin iştiyakı gitgide artıyor ve en sonunda o bohçanın içindeki billur şişe içindeki Peygamber Efendimizin (s.a.v) mübarek sakalı şerifinden alınan şerefli bir kıl görünüyor. Herkes sonsuz bir tazim ile salatu selam getirerek, Efendimizi hatırlayarak, o billuru alıp yüzüne gözüne sürerek, Efendimize (s.a.v) karşı olan derin sevgi ve bağlılığını dile getirir. Kendisini ümmetliğe kabulünü ve şefaatinin bu merasimle bir kez daha istiyor. Müslümanların bu saygısı sadece bohçaya değil, o bohçanın içindeki sakalı şerifedir.

Bunun gibi müridde şeyhinin gönül aynasının karşısına kendi gönül aynasını getirip, şeyhinin mücella temiz kalplerine akseden nuru ilahiyi kendi gönül aynasına aksettirmeye çalışır.

Herkesin rahatlıkla yapabileceği teveccüh ise; Mürid kendi kalbini boş bir kaba benzetip, şeyhinin kalbinde Cenab-ı Hakk ve Resulullah (s.a.v) den gelen feyz pınarının çeşmesine benzetip, kendisinin boş gönül kabını, şeyhinin kalbinden, kendi kalbine bu şekilde Allah ve Resulünün muhabbetinin dolmasına feyz-i ilahi, o nuru ilahinin kalbine akmasına teveccüh diyoruz. Böyle düşünmesinin, böyle yapmasının dinen hiçbir sakıncası yoktur. Böyle yapmak şeyhe tapmak değildir. Hiçbir Allah dostu Allah’ın ve Resulünün emrinin dışında bir şey yapamaz.

Teveccüh ve rabitanın sağlam, düzgün ve doğru olması şarttır. Bu bağlantıda bir yerde kopukluk olursa, yanlışlık olursa, bağlantı kurulamaz. Nasılki bir dostumuza telefon edeceğimiz zaman, telefon numarasını doğru ve tam çevirdiğimiz zaman, ahizeyi kulağımıza götürdüğümüzde ve karşıdan gelecek alo sesini

beklediğimiz gibi, rabıtada buna benzer, karşı taraf cevap verip konuşmaya başlarsa, bağlantı ve görüşme sağlanmış olur.

Müridlerin bu bağlantıları tıpkı büyük bir telofon santraline benzer. Bu santralin duvarları birçok numarayla dolu, birde bakarsınız tık diye bir ses çıkar, bir numara düşer, santralci o numara kime aitse bilir ve o numarayla ilgilenir. Mürşidde böyledir.

Mürid rabitasıyla şeyhinden ne istiyor, başı sıkıntıdamı, tesbih çekmeye oturmuş feyzmi bekliyor? Sıkıntısı için bir tavsiye, bir kolaylık mı bekliyor, daima himmet mi istiyor. Bakılır tavsiyeler ve iyilikler gönderilir. Cenab-ı Hakk'ın yardımıyla himmet edilir. Sen bağlantını, rabitanı sağlam yaparsan, sen görmesende karşı taraf seni görür, feyzin gelir. Burada mühim olan sadakat ve bağlılıktır.

Nasılki bir bahçıvan bahçesine çeşitli bitki, ağaç ve çiçekler eker, bunların bakımını, ilacını, suyunu zamanında yaparsa, bakımı yapılmayan bahçelerden çok farklı olur. Bakımı yapılan, emek verilen istenilen randımanı verir, bakımı yapılmayanlarda zamanla cıızlaşır ve kurumaya başlar. Müridanda böyledir. Mürşidine bağlı olan ve onun nasihatlarını yerine getirenlerde tembel müridlerden farklıdır. Teveccüh ve rabita birbirini tamamlar. Rabıtaya devam etmenin bir özelliğide, gönül gözünün çabuk açılmasına sebep olmasıdır.

Her insanın ruhu aynı kendi suretindedir. Aynen kendisine benzer. Bir müridinde şeyhinin şekil ve şemasını kuvvetlice hatırlaması ve bu hatırlayış azda olsa muhafaza etmesi rabıtaadır. Bu bağlantı ne kadar çok sürerse o nisbette şeyhinden istifade eder. Bu bağlantı devam ettiği müddet, mürşidi kâmilin manevi hali, tavır ve davranışları müridlerde görülmeye başlar. Bu hal devam ettiği müddetçe de yakınlarıda bu değişikliği fark eder. Cenab-ı Hakk'ın, nazarı ilahisi şeyhine, ondanda, o nur kendisinde tecelli eder. Aynada o güzellikler kendisini yansıtır. Devam edenin gönül gözü açılır.

Râbita, Allah'a O'nun yüce Rasûlüne ve Cenâb-ı Hakk'ın velî kullarına duyulan bir sevgiden ibarettir. Râbita ile sevgi

arasındaki alaka "zıkr-i lazım ile irâde-i melzumî (birinin bulunması halinde diğerrinin de zarurî olarak bulunması) kabilindendir. Nasıl sevgi; sevgilinin hayalini, güzelliğini, şahsını, sıfatlarını, hal ve hareketlerini, yüz hatlarını düşünerek kalbi sevgiliye bağlamaktan ibaret ise râbîta da öyledir. O da: Sevginin fazlalığından kaynaklanan kalbî bir alakadan ibarettir. Bu, şahsına, hal ve durumuna göre her mü'minin kalbinde az veya çok bulunur. Zira, her mü'minin kalbinde az ya da çok Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Dört büyük halifesine yönelik bir sevgi ve bir alâka vardır.

Râbîta, lügatta, artırmak, kuvvetlendirmek, güçlendirmek ve bağlamak ma'nalarına gelir. Kendisini sevdiğine, şeyhine, Hz. Peygamber'e veya Cenâb-ı Hakk'a gerçek ma'nada bağlayan, onlarla kalbî ve ma'nevî bir irtibat kuran salikin, rabîtası gerçekleştiği zaman, râbîta edenle edilen arasında bir sevgi ve dostluk meydana gelir. Onu düşünmek müride zevk vermeğe başlar. Böyle bir sâlikin, irtibat te'min ettiklerinden yardım dilemesi, onların tavır ve davranışlarından kendi problemlerine çareler bulması, feyz ve bereket dolu hayatlarından istifade ve istifâza etmesi mümkündür. Cenâb-ı Hakk'a vuslat konusunda, onlardan şefaât, himmet ve yardım dileyerek, delalet temenni eder. Onların gıyabında da sanki onların huzurundaymış gibi edebli ve terbiyeli hareket etmeye bakarak feyz kazanmağa çalışır Böylelikle ma'siyet ve kötülüklerden uzaklaşmaya gayret eder. Bize göre gerçek râbîta budur.

Allah'ı, Rasûlünü ve Allah'ın velî kullarını seven mü'minlerin -kadın olsun erkek olsun- kalblerinden onlara yönelik bir sevgi râbîtası vardır. Muhabbet, sevgi ve kâbiliyetlerine göre böyle bir alâkanın bulunması tabii ve zarûrîdir. Hz. Peygamber'in ve ahabının hayatında bunu görmek mümkündür. Her bir mü'minin kendi kalbiyle, Hz. Peygamber'in kalbi arasında telgraf hattı gibi uzun, nûrânî bir hattın varlığını düşünmesi ve bu hat vasıtasıyla, her an ve her durumda O'ndan feyz almaya çalışması gerekir.

Namazlarda farz olan tahiyyata oturulduğunda, Hz. Peygamber'in şahsını tahayyül etmek de bir nevi böyle bir râbîtadır. Nitekim İmam Gazzâlî İhyâu Ulûmî'd-Dîn'inde bu konuya işaret

ederek şöyle demektedir: "Tahıyyât'ta kalbine Hz. Peygamber'i ve onun mübarek şahsını getir, sonra, (*Esselâmü aleyke eyyühen-nebiyyü ve rahmetullâhi ve berekâtühû*) de. Bu düşüncenin doğru olması için, selâmının sanki Hz. Peygamber'e ulaştığını ve onun da selâmına: (*Ve aleykümüs-selâm ve rahmetullahi ve berekâtühû*) diyerek karşılık verdiğini tahayyül et!" Sevgi ve muhabbetten kaynaklanan kalbî râbîta, sahabe, tâbiîn ve tebe-i tâbiîn Hazretleri'nde zorlanmaksızın kendiliğinden meydana geliyor, ayrıca onlara uyarıcı bir ikazda bulunulmuyordu. Araya uzun zamanın girmesi, kalblerin lekelenmesi ve sevginin azalması sebebiyle Meşâyih, râbîta konusunda müridlerini ikaz etme, nasıl yapılacağını açıklama mecburiyeti duydular.

Halifeler, mürşidler sâliklerine kalblerini toplama, lüzumsuz meşgalelerden sıyrarak ma'nevî değerlerle meşgul olmalarını sağlamak, mürşidleriyle istifâde ve istifâyayı te'min için aralarındaki dostluğu geliştirmek maksadıyla râbîta konusunda çalışmalarını istediler. Sevginin sürekliliğini ifade eden bu âlâkaya da râbîta adını verdiler. Çünkü aşk ve muhabbet sevenin kalbini sevgiliye bağlar. Böylece ikisinin arasında rûhânî bir irtibat meydana gelir.

Cenab-ı Hakk'ın zat tecellisine mazhar olmuş, gerçek mürşidi kâmillere rabîta yapılır. Nakis olanlara yapılmaz.

Bu şekilde teveccüh ve rabîtaya devam eden mürid, şeyhini önce rüyasında görmeye başlar. Daha sonra teveccühünde şeyhinin ruhunu bulur, devam ettikçe ayık bir halde ikende şeyhinin ruhunu görmeye başlar. Bir mürid rabîta yapa yapa şeyhini buldumu, şeyhinin şeyhine silsile yoluyla Pir efendimize ve devamla Peygamber Efendimize (s.a.v) kadar ulaşır ve görmeye başlar.

Gerçek şeyhler mürşidler, müridlerine vefatlarından sonrada, hayatta olduklarından daha faydalı olurlar. Hayatta olan bir evliya kılıfındaki bir kılıç gibidir. Vefat etmiş bir mürşidde; Kılıfından çıkmış kılıça benzetilmiş ve kendisini yardıma çağıran müridine faydalı olur. Hâlbuki dünyasını değiştirmiş bir veli cesetle alakası olmadığı için kılıfından çıkmış

kılıca benzetilerek daha çabuk manevi yardıma geleceği, müridanın imdadına yetiyeceği bütün tasavvuf kitaplarında haber verilmiştir.

RABİTA ÇEŞİTLERİ

Tarikat ıstılahında rabıta, dini bakımdan doğru kabul edilen bir yorum ile üç şekilde mütalaa edilmektedir:

1-Rabıta-i Huzur

2-Rabıta-i Mevt

3-Rabıta-i Mürşid

Rabıta-i Huzur: Bu tür rabıta, müridin kalbini tam bir sevgi ile Allah (c.c) Hazretleri'ne bağlamasıdır. “Her ne kadar sen O'nu görmüyorsan da, O, seni görmektedir. Ve her nerede olursanız olun, O, daime sizinle beraberdir.” şeklinde devamlı düşünmek ve ihsan üzere olmaktır. Üç şekilde alınan rabıtaların en kıymetlisi budur.

Rabıta-i Mevt: “Ölmeden evvel ölünüz.”; “Ahirette hesaba çekilmeden önce, bu dünyada kendinizi hesaba çekiniz.”; “Dünyada sanki bir yolcuymuş veya bir garipmiş gibi yaşa.” “Dünyada kendini ölümlerden say.” Hadis-i Şerif’lerinde ifade edilen manalara uygun olarak müridin kalbini ölüme, kabire, kıyamet ve ahirete bağlaması, bunların şiddeti ve korkunçluğunu düşünmesi ve böylece nefsinin kötülüğe yönelik eğilimlerini engellemeye çalışmasıdır.

Rabıta-i Mürşid: Elllerinde bir delil bulunmadığı halde, Ehlullahın kemal ve feyzinden nasipsiz bazı âlimlerin, çoğu taklitçi ve bilgisiz bazı kimselerin karşı çıktığı rabıta türü budur. Bu da müridin kalbini Allah (c.c) Hazretleri'nin Peygamberlerinden birine veya O'nun veli kullarından bir veliye veya mürşide veya şeyhine bağlanmasından ibarettir. Böylece bütün sevgi ve samimiyetle kalbini bunlardan birine bağlayan mürid: **“Ey İman edenler! Allah'tan korkun ve sadıklarla beraber olun.”** Tevbe Suresi 119'uncu Ayet-i Celile'sinde emredilen şekliyle onların meclislerinde, kendisini sanki onlarla bir arada, yüz yüze ve diz dizymiş gibi hisseder. Çünkü sevgi ve muhabbet, kalbin sevgilinin

kalbine yönelmesi ve meyletmesi, devamlı onunla meşgul olmasıdır. Sevgi de sevgilinin dışındaki her şeyi yakıp yok eden bir ateştir.

Kendisini şeyhine, Peygamber Efendimize (s.a.v) veya Cenab-ı Hakk ‘a(c.c) gerçek manada bağlayan, onlarla kalbi ve manevi bir irtibat kuran salikin rabıtası gerçekleştiği zaman, rabıta eden ve edilen arasında bir sevgi meydana gelir. Cenabı Hakk (c.c) Hazretlerine vuslat konusunda, onlardan şefaât, himmet ve yardım dileyerek delalet temenni eder.

TEVESSÜL

Birşeyi veya bir şahsı Allah için aracı ve vasıta kılmak, şefeâtçi ve vesile edinmek demektir. Kur’an-ı Kerimde, Cenab-ı Hak:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ

تُقْلِحُونَ (35)

”Ey İmanedenler! Allah’dan korkun. Ona yaklaştırmaya vesile arayın ve Onun yolunda cihad edinki kurtuluşa eresiniz.”(Maide Suresi,35)buyurur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) de:”**H.z.Ömer (r.a) , Peygamber Efendimizin (s.a.v) amcası H.z.Abbas (r.a) ile tevessül ederek: Ya Rabbi! Kuraklık içinde kalınca Peygamberimiz (s.a.v) ile Sana tevessül ederdik, bize yağmur verirdin, şimdide Onun amcası ile tevessül ediyoruz. Bizi suya kavuştur.”derdi ve yağmur yağardı.(Buhari, İstiska,15)**

Yine Efendimize (s.a.v) gözleri kör olan biri gelerek:”Ya Resulallah, gözlerim kapandı, benim için Allah’a dua et”dedi. Efendimiz (s.a.v) de:”Abdest al, iki rekât namaz kıl, sonrada şöyle de:”Allahım Peygamberin H.z.Muhammed Mustafa (s.a.v) ile Sana tevessül ediyorum. Ey Muhammed (s.a.v) gözümün açılması için senin şefeâtçi olmanı istiyorum. Allahım onun hakkımdaki şefeâtini kabul buyur.”Bunun ardından Efendimiz (s.a.v) şunları ilave etti.”Bir ihtiyacın olduğunda hep aynısını yap.”Bu olaydan sonra adamın gözleri açılmıştır.(Tirmizi, Deavat,49.İbn Mace, İkame,5.İbn Hanbel,4/138)

Teveşsöl, ya ibadet ve amellerle olur, yada Hz.Peygamber Efendimizi (s.a.v),veli ve salih kişileri vesile kılarak olur. Amellerin Hakk’a yakınlığının vesile, Allah’ın rızasına ermeye vasıta olduğunda hiç şüphe yoktur. Teveşsölde birinci hedef, Allah’a yaklaşmak, rızasına ulaşmaktır. Bir dileğin kabulü veya bir musibet veya belanın def ve ref edilmesi için, enbiya, evliya ve Salih kulların ruhaniyetlerine teveşsöl suretiyle Cenab-ı Hakk’tan talepte bulunmakta bir teveşsöldür.

KİM RABİTA YAPAR?

Rabıtaya, doğrudan doğruya Cenab-ı Hak’dan feyz almaya gücü yetmeyen mürid muhtaçtır. Eğer doğrudan doğruya feyz almaya muktedir ise, rabıtayı terketmesi vaciptir. Çünkü böyle bir durumda rabıta ile meşgul olmak, ilerleyen bir kimsenin durması veya gerilemesi demektir. Aynı zamanda bu, hicap derecesini şuhud mertebesine tercih etmek demektir. Bu ise Allah’tan yüz çevirmektir.

Bilindiği gibi fena fi’ş-şeyh, yani şeyhte fani olmak, fena fi’llah’ın başlangıcıdır. Eğer mürid şeyhine rabıta ederken kendine bir sekir veya gaybet hali gelirse, şeyhine rabıtayı bırakır ve gelen o hale yönelir.

Tarikatta mürid mürşit ilişkisi, muhabbet esasına dayanır. Kalpten kalbe nur ve sevgi yansımaları ve aynı renge boyanma hadisesi, uzaklık ve yakınlıkla alakası olmayan bir olaydır. Salık nerede olursa olsun, her zaman şeyhinden faydalanabilir. Bunu sağlayan da rabıtaadır.

Bunu, toprağa bağlı bir karpuzun, güneşin ısı ve ışığından istifade etmesine benzetirler. Kökü topraktan kopmamış ve güneşe karşı durmuş olduğu için her saat olgunlaşan karpuzun, belki güneşten faydalandığından haberi bile yoktur. İşte, şeyhinin

yolunda rabıtaya devam eden mürid de, güneş gibi ışık saçan mürşidinin ışıkları ile biiznillah olgunlaşır.

Rabıtanın kuvvet derecesi, istifadenin sebebidir. Kim bu rabıtaya devam ederse, tarikatın bütün güzel halleriyle hâllenir ve hakikatın olgunluklarına ulaşır. Kim rabıtayı bırakır ve devam etmezse feyzi kesilir, süluka devam edemez. Vuslat eserlerinden ve sırlarından mahrum kalır.

KİME RABİTA YAPILIR?

Rabıta mutlaka Cenab-ı Hakk'ın zat tecellisine ulaşmış mürşide olur. Bunun dışındakilere rabıta olursa fitneye sebep olur. Cenab-ı Hak böyle insanları işaretle şöyle buyurur:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (62) الَّذِينَ آمَنُوا

وَكَانُوا يَتَّقُونَ (63) لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (64)

***"Haberiniz olsun ki, Allah'ın velileri için hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değildirler. Onlar iman edip takvaya ermiş olanlardır. Dünya hayatındada ahirette de onlar için müjdelere vardır. Allah'ın sözlerinde asla değişme yoktur. Bu en büyük saadetin ta kendisidir."*(Yunus Suresi,62-64)**

Cenab-ı Hakk'a tazarru ve niyazda bulunurken Peygamberlerden, evliyaullahdan veya bilinen Salih kullardan birisini vesile etmek, duanın ve zikrin faziletlerindendir. *(Hısnu'l-Hasin, Buhariden rivayet etmiştir)*

Resul-i Ekrem Efendimiz (s.a.v) buyurdularki: ***"Allah'ı kullarına sevdirenki, Allah'da sizi sevsin."*** *(Fethül Kebir, h.5786.Camiul-Ehadis ve'l-Merasil, h.11167)*

Râbita edilecek şeyh-i kâmilde bulunması gereken vasıflar vardır, bu vasıflar şunlardır:

1-Ehl-i mücâz: İcâzet ehl-i kâmil bir mürşit tarafından kendisine icâzetname verilmiş olması.

2-Ehl-i selâsil: Resûlullah efendimizden silsile yoluyla kendi şeyhine kadar inkitaya uğramadan gelen manevi bir bağın bulunması.

3-Ehl-i ilim: Zâhiri ve bâtinî ilimlere vâkıf olması.

4-Ehl-i hâl: Evliyanın hali ruhlarını hubbu mevlada bezl etmektir. Mürşid-i kâmilin hali ise isdidatlı müritlere halinden bahşetmektir.

5-Ehl-i istikâmet: Kur'an ve Sünnetten ayrılmayıp istikâmet üzere yaşaması.

6-Ehl-i infâk: Eksilir diye korkmadan Allah'ın lütfettiği maldan onun yolunda infak etmek; kimseden bir şey beklememektir.

7-Ehl-i safâ: Allah (c.c) buyuruyor:“(Onlar) Kudretine nihâyet olmayan Allah'ın sadâkat meclisinde, huzûru kibriyâsındadırlar”. (*Kamer Süresi, 55*)

Cenab-ı Hakk'ın zat sıfatının tecellisine mazhar olmuş evliyaya yapılan rabıta:”**Görüldükleri zaman Allah'ı hatırlatırlar.**”Hadisi şerifi gereğince Cenab-ı Hakk'ı hatırlatır. Yine;”**Onlar Allah'ı zikretmek için toplanan kimselerdir.**”(Müsnet, c.3,s.142)Hadisi şerifi sırınca da sözleri, hal ve hareketleri güzel olan, kendilerini sevenler için de güzel örnek teşkil eden insanlardır.

Bu ayeti kerimeler nazil olduğu zaman Peygamber Efendimize (s.a.v) e sordular:”Ey Allah'ın Resulü, bu sözü edilen veliler kimlerdir? Resul-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v) de:”Onlar, öyle kişilerdir ki, görüldüklerinde Allah'ı hatırlatırlar ve onları gören Allah'ı hatırlar.”buyurdular.(*Taberi, Said b.Cübeyr'den, Camiu's-Sagir Şerhi, Feyzül Kadir, c.2,s.528*)

Böyle şerefli kullarına Hak Teâlâ tecellide bulunur. Bu tecellileri kısaca şöyle belirtebiliriz:

1-Sıfat Tecellisi: Renk çeşitleri ile tecelli olur.

2-Esma Tecellisi: Esmâü'l-Hüsna ile tecelli olur. İmam-ı Azam (r.a) Hazretlerine olduğu gibi. Fukaha derki: İmam-ı Azam, Cenab-ı Hakk'ı rüyasında 99 defa görmüş derler. Hayır, o 99 Esmanın tecellisini görmüştür. Diye cevap vermişlerdir.

3-Eşya Tecellisi: Allah’u Teâlâ, kullarına çevremizde var olan, bilinen eşyadan tecelli eder. Bu tecelliyi gören kişiyede rabita olmaz. Çünkü bu hal geçicidir. Sabit olmaz, gelir geçer. Görülen rüyanın arkasından gördüğün rüyayı unutursun, bir hayal kalır, ne olduğunu anlayamazsın. Eşya tecellisinde de bunun gibidir.

4-Ef’al Tecellisi: Allah’u Teâlâ bilinmeyen bir halden, bilinmeyen bir şeyden tecelli eder. Bu durumda “bilinmeyen bu hal nedir” diye kişi araştırmaya kalkışır, bulamaz. Bulamadığından oda kendisinden gider.

5-Eşcar Tecellisi: Allah’u Teâlâ ağaçtan tecelli eder. Musa (a.s) a olduğu gibi. Bu tecellide geçicidir.

Evliyaullahtan bir zata Cenab-ı Hak; sıfatıyla, ef’alden, eşyadan, esmadan, eşcardan tecelli etse, bu tecellilerin geçiciliği ve devam etmemesinden dolayı rabıtayı ilzam eden hal yoktur. Böyle bir halin neticesinde de rabita olmaz. Eğer bu tecellileden dolayı rabita yapılırsa o zaman hem puta tapılmış olur, hem de fitneye sebep olur.

Cenab-ı Hakk’ın zatıyla, ayetleriyle tecelli olduğu zaman bu kişiye rabita olur. Çünkü o,Resulullah’a (s.a.v) vasil oluyor. Böylelikle Cenab-ı Hakk’ın emri, kulları vasıtasıyla tebliğ olunuyor. Rabita sabit olan bir vasıftır. Peygamberlere gelen ilahi güç onda sabitleşir. Fakat velayete gelen şey sabitleşmez. Zızkak gibidir. Sanki gel geç ışığı gibi devamlı gelir gider, gider gelir. Geldiği zaman onu yakalayabilse bir insan hangi yönde talepte bulunursa o talebi yerine gelir, ama o anlar an meselesidir. O anı yakalayabilen kişi velayet isterse velayeti kazanır, dünyalık isterse dünyalık kazanır. Bu kişiye ve kendi haline has bir yaşayıştır.

Bununla ilgili öyle haller vardırki, halk bunları anlamakta zorluk çeker. Çünkü isbatı yoktur. Keramet manevi bir ilimendir, ama eğrisi veya doğrusu anlaşılamadığından, muhteviyatı bilinemediğinden, kizbi ile sıdkı izhar edilemediğinden ilimden sayılmamıştır. Ayrıca kerametın keyfi olmadığı, dini, nefsi ve memleketi muhafaza gibi hususlarda izin verildiği, verilen izin nisbetinde kerametın zuhur edeceği, bunun dışına çıkamayacağı da unutulmamalıdır. Bu itikadi bir meseledir.”Men lem yezuk lem

yağrîf”denilmiştir. Yani tatmayan bilmez. Yaşamayan anlamaz. Tadarsan bilirsin, tatmazsan bilemezsin.

“Evliyâ’ya eğri bakma kevn-i mekân elindedir.

İnsanlara duâ eder lütf-u kahır dilindedir.”

Kerametın varlığı ve mahiyeti hususunda Cenab-ı Hak, Kur’an-ı Kerimde:

(وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ)
(70) عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

“Biz. Hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları,(çeşitli nakil vasıtaları ile)karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik, yine onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık.”(İsra Suresi,70)Görüldüğü gibi bu ayeti kerimde Allah’u Teâlâ, insanoğluna lütuf ve ikramının bir özetini vermekte ve onun âlemdeki özel yerine işaret etmektedir. Müfessirlere göre insanın şan ve şerefi ve diğer varlıklardan üstünlüğü; Allah’ın ona verdiği beden güzelliği, el, göz, kulak, gibi organlarını daha becerikli bir şekilde kullanması, okuyup yazması, başka bir takım varlıkları kendi hizmetinde kullanması, aletler icad etmesi, olaylar arasındaki sebep-sonuç ilişkisini görmesi ve bu sayede geleceğe yönelik programlar ve hazırlıklar yapması, iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin kavramlarına sahip olması, kısaca, maddi ve bedeni, ahlaki ve ruhi meziyetleri haiz olmasıdır. Cenab-ı Hak, o kulu:

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ (27) ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً (28) فَادْخُلِي فِي عِبَادِي (29) وَادْخُلِي جَنَّاتِي (30)

“Ey huzura kavuşmuş kulum! Sen Ondan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön.(Seçkin)kullarım arasına katıl ve cennetime gir.”(Fecr Suresi,27-30)diye buyursa bile bu rabıtaya vesile olmaz. Bilakis bu durum bir imtihan meselesidir. Kulun Rabbine bağlılığına bakılır. Bunu insanların faydasınamı, yoksa dünya işlerine, kendi şöhretinemi kullanıyor? Şöhret için kullanmak büyük bir zulümdür. Dünyalık için kullanmak onu Salebe’nin

durumuna düşürür. Allah’u Teâlâ muhafaza buyursun. Bunlar büyük afetlerdir

Bir insan bir anda tayy-ı mekân yapıp, Ravza-yı Mutahhara’da Resulullah (s.a.v) Efendimizi ziyaret etse rabita hususunda hiçbir işe yaramaz. Eğer birde onun peşine düşülecek olursa-Allah muhafaza-bütün deryalar onu yıkamaya kalksa o hatayı gideremez. O kişi denizde batmadan yürüse, bir ağaca bakınca çiçek açtırıp anında meyve verdirse de bunun için bir delil ve isbat olmaz. Bunlarda herhangi bir şeye, hele rabita yapmaya delalet etmez. O,onun şahsıyla ilgili, kuluyla kendi arasında bir latifeden ibarettir. O kulun baktığı herhangi bir kişi bir anda kötülüğünden dönüp de iyiliği kendisine hal edinebiliyorsa bu onun için büyük bir nimettir.

Rabita, mürşid-i kâmile yapılır. Bu ise fena fillah makamından sonra bekabillah makamında bulunan, müşahede makamına vasil olmuş, zati sıfatların hakikatına ermiş bir kâmil kişidir.

Eğer bir insan kendisinde bu hal ve makamlar olmadığı halde, kendisine rabita yapılmasına izin verirse, Allah korusun işte orada ayaklar kayar ve rabita eden de ettiren de hüsrana düşer, içinden çıkılmaz vartalarda helak olur.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz, Hz.Ali (r.a) hitaben:”Ya Ali, Allah’u Azimüşşan’ın senin vasıtanla bir kimseyi hidayete erdirmesi, şüphesizki üzerine güneşin doğup battığı her şeyin senin olmasından daha hayırlıdır.”Bu güzel bir şeydir. Ama bunun arkasından kendisine bir hisse ayırırsa hafazanallah tepetaklak gider. Çünkü”Kibrin düşmanı Benim.”diyor, Allah.

Kalbinde hardal tanesi kadar kibir dolaşanı gazabıyla yok edeceğini emir buyuruyor. Bugün yok olmaz belki; ama yarın ölürlen yok olur. Kabrinde yok olur. Kalktığı zaman yok olur. Cenab-ı Hak bu afetlerden korusun.

Cenab-ı Hakk’ın sıfat, ef’al, eşya, esma ve eşcar tecellilerden herhangi birini gören ulu insanlara sevgi beslenir, ama rabita yapılmaz. Hak Teâlâ kuluna böyle tecelli edince ondan kulluk

vazifesini yapmasını ve buna sınıksıkı sarılmasını ister. O zaman imdada Kur'an cevap verir:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (41) وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا (42))

“Ey İmanedenler! Allah'ı Çokca zikredin. Ve Onu sabah akşam tesbih edin.”(Ahzab Suresi,41-42)Sabah akşam ifadesi, bütün vakitleri içine almaktadır. Tesbih ve zikir öncelikle, **“Sübhaneallah, Elhamdulillah, Allahu ekber, Lailahe illallah, vela havlevela kuvvete illa billahil aliiyyil aziym”** ifadeleriyle yapılır.

(تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ (44) وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا)

“Yedi kat gök, yer ve buralardaki varlıkların tümü Onu tenzih ederler, noksanlıklardan uzak olduğunu dile getirirler. Evrendeki her varlık, Onu överek tesbih eder, fakat siz bu varlıkların tesbihlerini anlayamazsınız. Hiç kuşkusuz o,kullarına karşı yumuşaktır, affedicidir.”(İsra Suresi,44)

Ayeti kerimedeki bu ifade, bu koca evrende bütün atomların bir kalp gibi attığını göstermektedir. Allah'ı noksan sıfatlardan uzaklaştıran ifadelerle coşkun bir ruh halinde Ona doğru harekete geçmektedir. Birde bakmışsın ki, bütün bir evren hareket ve hayat içindedir. Yine birde bakmışsın ki, varlığın tamamı sevinç ve mutluluk içinde tek ses olarak Onun adını yüceltmekte, yüce, ulu ve bir olan yaratıcıya doğru bir saygı içinde yükselmektedir.

Kalp bu olayı zihninde, içinde canlandırdığında, onun eşsiz bir kâinat tablosu olduğunu görecektir. Bütün taşlar ve çakıllar, bütün tohumlar ve yapraklar, bütün çiçekler ve meyveler, bütün bitkiler ve ağaçlar, bütün böcekler ve sürüngenler, bütün insanlar ve hayvanlar, yeryüzünde bulunan bütün canlılar; suda yüzen, havada uçan bütün canlılar; bunun yanında göğün sakinleri. Evet, bütün bu varlıklar, Allah'ı noksan sıfatlardan uzak görmekte ve yüceliği için de Ona yönelmektedirler.

Ruh arınıp, temizlendiğinde hareket halinde bulunan veya yerinde duran varlıklara kulak verdiğinde, onların bir ruh ile

canlandıklarını ve Allah'ı tesbihe yöneldiklerini görecektir. Bu da ruhları yüceler âlemi ile iletişime geçmeye hazırlar, varlığın sırlarından gafil insanların kavrayamadığı gerçekleri kavratır. Balçığın katılığıının, kalpleriyle vicdanı arasına girdiği gafiller bu evrendeki hareketli ve hareketsiz her şeyde rahat gözlenen bu coşkulu hayatı göremezler.

“O kullarına karşı yumuşaktır, affedicidir.”Burada yumuşaklığın ve bağışlanmanın söz konusu edilmesi Allah’a övgü ile tesbihte bulunan bir kâinat kervanı içinde insanın birtakım yanlışlıklar ve kusurlar yapabileceğini ortaya koymaktadır. Evren öyle bir ruh ile donanmışken, insanlar inkâr içindedir. Onların içinden bazıları Allah’a ortak koşmaktadır. Bazıları Ona övgüde bulunmak ve Onu noksan sıfatlardan arındırmaktan habersizdir. Hâlbuki insan bu evren içinde her şeyden daha çok Allah’ı noksan sıfatlardan tenzih etme, Ona övgüde bulunma, Onu tanıma ve birleme konumundadır. Eğer Allah’ın yumuşaklığı ve bağışlayıcılığı olmasaydı, bütün insanlar üstün ve iktidar sahibi birinin kısıkvrak yakalanışı gibi yakalanırlardı. Fakat O, insanlara zaman tanımakta, hatırlatmakta, öğüt vermekte ve onları sakındırmaktadır. *(Fi Zilal Kur’an Tefsiri, Seyyid Kutup)*

(وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (115)

“Doğuda Allah’ındır batı da. Nereye dönerseniz Allah’ın vechi (zâtı) oradadır. Şüphesiz Allah(ın rahmeti ve nimeti) geniştir. O her şeyi bilendir.”*(Bakara Suresi,115)*

Kul bu ferman karşısında ne yapacağını bilmezken Kur’an yine imdada ulaşır bir başka müjdeyle onu kuşatır

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ

كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (43)

“Eğer bilmiyorsanız, bilenlere sorun.”*(Nahl Suresi,43.Enbiya Suresi,7)*

Âlimin ilmi üzerinde susması, cahilinde cahilliğiyle yetinin susmaması yakışık almaz. İşte Allah’u Zülcelâl bilmediklerimizi

zikir ehline sorunuz buyuruyor. Diğer taraftan rahmet peygamberi şefeât saçarak buyururki:

“Zikrin en faziletlisi La ilahe illallahdır.” Allah birdir. Sırrı ile bu şerefe mazhar olunur. Böyle mübarek kullara rabîta yapılır. Rabîta; bağ, sevgi, ruhen feyz kaynağıdır. Hz.Musa (a.s) a görünen ışık eşya tecellisi idi. Onun:”Ya Rabbi! Görün de göreyim.”ısrarı üzerine, Cenab-ı Hak:

(وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ ارْنِيْ اَنْظُرْ اِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَّرِيْكَ وَلَكِنْ اَنْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانُهُ فَسَوَفَ تَ رٰىنِيْ فَلَ مَا تَجَلٰى رَبُّهُ لِّلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًا وَخَرَّ مُوسٰى صَعَقًا فَلَمَّا اَفَاقَ قَالَ سُبْحٰنَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِيْنَ (143)

“Beni göremezsın. Takatin görmeye kâfi gelmez.”

Buyurdu. Hz.Musa (a.s) dağa baktığında, dağın Cenab-ı Hakk’ın tecellisiyle tuzla buz oluverdiğini gördü. Sonrada secdeye kapanarak imanını artırmaya devam etti. Bir başka hadisi şerifte de buyurulmuştur ki:”Dikkat edin! Size hayırlılarınızı haber vereyimmi? Ashab-ı Kiramda; Evet, Ya Resulallah. Peygamber Efendimiz (s.a.v) de:”**Sizin hayırlılarınız, görüldükleri zaman Aziz ve Celil olan Allah’u Zülcelali hatırlatan kimselerdir.**”(İbn. Mace, c.2sh.1379.H.No:4119)

Hayırlılarınız o kimselerdirki, gördüğünüz zaman Aziz ve Celil olan Allah’ı (c.c) hatırlarsınız. Günahlarınıza pişmanlık duyar, elinizde olmadan o kadri yüce kişiyi seversiniz.

Bu hadisi şerif, bazı müminlerin görülmesinin Allah’ın hatırlanmasına vesile olduğunu bildirir. Çünkü onlar; Allah’ı çok hatırlarlar, Allah’tan çok korkarlar ve takva sahibidirler. Yanlarına varıldığı zaman Allah hatırlanır.

Bunun en güzel misali; sözleri ve halleriyle daima vaaz ve nasihat ederek doğru yolu gösteren, Allah’ı çokca zikir ve tesbih eden, bulundukları meclislerde zikrullahı devam ettiren Allah’ın has kulları mürşidi kâmillerdir.

Beyazid-i Bestami (k.s) hazretleri bir istiğrak halinde yüce Allah’a arz ederek:”Ya Rabbi! Dostlarınla beni tanıştır. Onları göreyim.”der. Cenab-ı Hak’da bu arzını kabul eder, bütün evliyası ile görüştürür. Beyazid-i Bestami (k.s) bakarki Cenab-ı Hak onların içinde hiçbir ilimden haberi olmayan birinden âleme tasarruf etmektedir. O hal geçince:”Ya Rabbi! Bu kadar âlim ve fazıl

dostların var, niye onlardan tasarruf etmiyorsun da hiçbir bilgisi olmayan bir kulundan tasarruf ediyorsun?”der. Beyazid-i Bestamiye (k.s),falan yerde demircilik yapan, uzun boylu, uzun sakallı, ak yüzlü bir kul diye işaret edilir. O da devesine binip yola düşer. Devesini yüksek bir yere bağlayıp bir vadiden nazar eder. Bakar ki tarif edilen kişi demircilikle uğraşmaktadır. Bir hayli seyrettikten sonra şöyle bir murakabeye dalar. Ama demircinin gönlüne yaklaşmak ne mümkün. O kadar ateşin karşısında bir lahzada olsa Cenab-ı Hak’dan gafil değil. Her an Cenab-ı Hakk’ı tesbihte, tehlildedir. Nihayet dükkâna girer. Yaptığı sanat icraatına bir hayli baktıktan sonra kendini tanıtır. Demirci elindeki kısı kacını, çekicini bir tarafa atarak Beyazid-i Bestaminin (k.s) basarak geldiği izleri öper, sonra ellerinden öper. Elini de ağzının üstünde bir hayli durdurur.

Beyazid-i Bestami (k.s) hazretleri dayanamaz, uyararak derki:”Ben senin ayağını öpmek için geldim. Ama sen benim ayağımı öptün. Demirci cevaben derki: Hayır, ben senin ayağını öpmedim. Sen hafız-ı Kur’an’sın. Ben onu öptüm. Beyazid-i Bestami (k.s):Peki, elimi ağzının üzerinde bir hayli durdurdun. Uzun uzun gözyaşları döktün. Bu nedendir? Deyince. Demircide:”O zaman Rabbime yalvardım. Ya Rabbi! Cehennem çok şiddetli. Ama halkı yaratan Sensin. Sağlığını veren Sensin. Rızkını veren Sensin. Kendilerine ufacık bir hak tanımışsın. İrade hakkı vermiş ve bu iradeyi istediği yerde kullanabilme hakkı vermişsin. Ama kulların bilgisizliği ile cehennemden haberleri olsada, benimsemediklerinden dolayı hep yanlış yola gidiyorlar. Bana o kadar büyük bir vücut versende ben onunla cehennemi doldursam. Benden başka kimse oraya girmese. Bunu kabul ettirmeye çalışıyorum.

Beyazid-i Bestami (k.s):”Bunlardan sana ne? Adam iyi olur, kötü olur. Aşağı yapar, yukarı yapar. Bunun üzerine Demirci derki: Ey Beyazid, öyle söyleme. Rüzgâr esipte Allah’ın kullarından birinin saçının kılını sallasa bunu ciğerimde hissedirim. O kadar rahatsız olurum ki dayanamam.”

Cenab-ı Hak, âleme mahlûkuna merhamet ve şefkat nazarıyla bakan,”vâ ümmeti”diyenlerden tecelli eder. Nefsini ve kendi varlığını ortaya çıkaranlardan tecelli etmez. İşte rabita yapılabilme mevkiine gelmenin şartı budur.

Rabita kime yapılmalıdır sorusunun en kısa ve öz cevabı şudur. Rabita, Cenab-ı Hakk’ın zâtı ile tecelli ettiği insan-ı kâmil kuluna yapılır. Cenab-ı Hak hangi kuluna, Allahu ekber, Allahula ilahe illa hu, Subhanallah gibi sıfatlarıyla tecelli etmişse ona rabita yapılır. Bu şerefe nail olmayan kişiye rabita yapılmaz. Cenab-ı Hak cümle müminleri zatıyla tecelli olunanlardan eylesin.

Ayeti kerimeleri ve hadisi şerifleri güzel ve doğru anlamak ve bu hakka dair daha geniş bilgi öğrenmek isteyenler, Şeyhülislam Sadettin Efendinin, Kayseri müftüsü Ahmet Remzi Efendinin, Malkara kaza kadısı Ömer Ziyaeddin Dağıstani’nin fetvalarından gereğince istifade edebilirler.(*Sadettin Efn. Fetavası, Kastamonu, Şeyh Şabani Veli Menkıbesi. Müftü A.Remzi Efendi, Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi n.1174.Beyanâtı Fetavayı Ömeriye.*)

Her varlığı kendi nefsinden üstün bilecek, sevecek. Cenab-ı Hak, neyi nasıl halk ettiyse, neyi murat ettiyse öylece kabul eder. Bilir ki bu kadar mahlûku Hz.Allah (c.c) öyle halketti. Onlara ayrı ayrı vazifeler vermiştir. Bunlar Rab Tealanın mahlûklarıdır. Hepsine şefkati, saygısı, hürmeti vardır, zerre kadar kini de yoktur. Bunu yapabilen oraya layık olabiliyor.

Kendini tertemiz bir tabak içine koyup da mahalle mahalle, sokak sokak dolaştıran; görün ben buyum, diyebilen buna layık olabiliyor. Babayiğitlik budur. Hatasız ve günahsız kul olmaz.

Böyle mübarek zatlarla oturup kalkan, onların sohbetlerinden istifade eden ve tavsiyeleri doğrultusunda Allah’a karşı kulluk vazifelerini ifa etmeye çalışan müminler, hadisi şerifin sırrını, o kadri yüce zatlarda rahatca görürler. Yani onları gördükleri zaman, mümtaz meziyetleri dolayısıyla Allah’ı anarlar. Bu hadisi şerif, görülmeleri Allah’ın hatırlanmasına vesile olan evliyanın, Allah (c.c) katında en değerli müminlerden olduğuna delalet eder.

O halde onları gören nasıl Allah’ı hatırlıyorsa, onları rabita ile tahayyül eden de öylece Allah’ı hatırlar. Onları seven Peygamber Efendimizi (s.a.v) sever. Peygamber Efendimizi (s.a.v)

seven Allah'ı sever. Onlarla oturup kalkan, onlar gibi evliya olur. Bu sayede Allah'ın Resulüne (s.a.v) ulaşır. Oradan da sevgililer sevgilisi Allah'u Azimüşşana vasil olur.

Bir Kudsi Hadistede:”Ben kulumu sevince, artık onun işiteceği kulağı, göreceği gözü,(şiddetle)tutacağı eli ve yürüyeceği ayağı olurum. Eğer Benden bir şey isterse, onu muhakkak veririm. Bana sığınsa, muhakkak onu himaye ederim.”(Buhari, c.7 sh.190,Rikak 38.Müsned, c.6 sh.256)

İşte rabita yapan kişi, kendi varlığını bir yana bırakıp bu hadisi kudsinin sırrına ermiş olan mürşidinin varlığına bürünür. Sanki ortada olan kendi değil de odur diye düşünerek onun eli ve dili ile Hakk'a yalvarmış olur.

Bu anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere, rabıtaya ehil olduğunun sıfatlarını şöyle sıralayabiliriz:

1-Ona yönelen elinde olmayarak onu sever.

2-Onu gören Allah'ı hatırlar.

3-Gönlünden her şeye karşı kin ve düşmanlık tamamen çıkar.

4-Günahlarından dolayı pişmanlık duyar.

5-Kalbine yüce Allah'ı zikretme isteği gelir.

6-İnsan bunu tam Rabbimizin istediği şekilde yaşarsa fitne ve fesat ortadan kalkar. Beytullahın etrafında fitne ve fesadın olmadığı gibi, rabita yapılan kişi etrafında da fitne ve fesat barınmaz. Allah'ın sevgi ve rahmeti, bereketi oradaki herkesi kaplar.

Rabıtaya vesile olunmadığının alametleride şunlardır:

1-Rabıtayı hak etmeyen bir kişiye yönelince kötü duygular insanın aklını kuşatır.

2-Çirkin rüyalar görülür. Hatta inkâra kadar götüren sapırtıcı fikirlere, hayallere kapılır. En hafifi ise uyku galebe çalar. O zaman anlaşılırki, rabita yapılan bunu hak etmemiştir.

RABITA NASIL YAPILIR?

Nasıl rabita yapılacağına gelince, doğrusu bu konuda birçok uygulamalar olmuştur. Buraya kadar öğrendiğimizle rabita, kâmil bir şeyhe kalbi bağlayıp, huzurunda veya gıyabında o zatın suret ve siretini göz önünde bulundurmaktır. Bunun yapılış şeklinin belli bir

esası yoktur. Şeyhlerin tatbikatı çok değişik olabilir. Kitaplarda da birçok rabıta yapılış şekilleri tarif edilmiştir.

Okuduğumuz ve duyduğumuzun en meşhurlarından üç örnek verelim.

Birincisi, mürid, mürşidinin suretini tahayyül eder. Onu iki kaşı mukabilinde hissetmeye çalışır. Huzurunda, tevazu ve sükûnetle oturur. Kendini ona teslim edip feyzine muntazır bekler. Rabıtada en önemli husus, niyet, ihlâs ve samimiyettir. Mürşide bağlanmak Hakkın rızasını kazanmaktır. Meşayih kiram, rabıtayı müstakıl bir erdirici yol kabul etmişlerdir. Hatta Şeyh Muhammed Masum (k.s):”Sohbet adabına riayet edilerek yapılan rabıta vusulde kâfidir.” demiştir. Zira rabıtaya devam edildikçe müridin kabilkişyet ve istidadı kadar feyiz bahş olunur. Kişi her halinde mürşidiyle sohbeti hissiye ile irtibatlı olursa, manevi sohbetin feyziyle mükâfatlandırılmış olur. Bu yönüyle rabıtaya sohbet-i maneviye denmiştir.

İkincisi, bir yarım daire içinde en başta Hz. Resulullah (s.a.v) Efendimiz, onun sağından itibaren silsilesindeki şeyhler en sonunda da hayattaki mürşidi ile kendisinin oturmakta olduğunu, Allah’u Tealadan inen nur-i iman ve feyz-i ilahinin Hz. Peygamberden itibaren silsiledekilerin kalplerinden geçip, şeyhinin kalbine, oradan da kendi kalbine aktığını hayal eder.

Üçüncüsü ise, Resulullah (s.a.v) ve mürşidi kible yönünde oturmaktadırlar. Mürid de onların tam karşısında oturur. Allah’u Zülcelal’den inen nur ve feyz önce Resulullah (s.a.v)’in kalbine iner, oradan şeyhinin, oradan da müridin kalbine yansır.

Asıl Feyz Nereden Gelir?

Rabıtanın maksad feyz almaktır. Feyz kaynağı da, feyzi yaratan da kuşkusuz Allah’u Zülcelâldir.

Burada bilinmesi gereken şudur; rabıta ile gerçekleşen şeyhinin ruhaniyetinin tasarrufu, aslında Cenab-ı Hakk’ın tasarruflarından olup doğrudan doğruya şeyhinden değildir. Nurlar ve feyizler, yukarıda da ifade edildiği gibi, Allah tealadan peygamber aracılığı ile gelir. Bu nur ve feyizler, Hakk’ın aynası olan mürşidin kalbinden, derecesine göre müridin kalbine yansır.

Böylece “fena fi’ş-şeyh” olmaya çalışan salık, “fena fi’r-Resul”, derken “fena fi’llah”a doğru seyre başlamış demektir. Bu ise, “ihsan” ve “efdal-i iman” a doğru çıkılan bir seferdir.

Peki, Mürid Rabıtayı nasıl yapacak?

1-İlk intisab eden mürid, güzelce abdestini alarak, zikredeceği yerde kibleye karşı, şeyhinin huzurunda diz dizelymiş gibi oturur, şeyhinin simasını hayal ederek gözünün önünde canlandırır. Rabıta yapılırken gözler kapalı bir vaziyette: Kalbini boş bir kaba benzeterek mürşidinin kalbinden gelen feyzi ilahinin kendi kalp kabına aktığını, gönlünün ve kalbinin bu feyizle dolduğunu düşünmelidir. Şu an, Allah’u Zülcelalin huzurundayım. Ben Onu görmesemde O beni görüyor ve gözetiyor. Allah’ın rızası, Peygamber Efendimizin (s.a.v) şefeati, tarıkattaki bütün pir ve meşayihlerimizin himmeti ve mürşidimin yardım eli benimle, bu yolda yürümeye, ilerlemeye çalışacağım.” diye düşünerek, her an şeyhim karşımda eli elimde, Allah’dan, Peygamber Efendimizden (s.a.v), Pir ve meşayih Efendilerimizden gelen manevi himmet ve manevi cereyan, mürşidimin kalbine akıyor, geliyor. Oradanda benim kalbime geliyor diye düşünmelidir. Bu misali kıyas ederek, beş, on dakika veya yarım saat böyle devam etmeli, sonra bu huzuru bozmadan, derslerini okumaya başlamalıdır.

2-Mürid, mürşidini bir çadır misali tutup, kendini o çadırın içinde imiş gibi kabul etmelidir. Her taraftan feyzi ilahinin o çadıra aktığını, bundanda istifade ettiğini düşünerek yarım saat veya bir saat öylece feyzi ilahiyi bekleyip dersini okumalıdır. Yada mürşidinin ruhaniyetini elbise olarak kabul edip onun içerisine girdiğini, koltuğunun altına sığındığını, daima onunla beraber olduğunu düşünerek yapmalıdır.

3-Mürid, mürşidinin ruhaniyetini büyük bir deryaya, kendini bir damlaya benzetmeli ve o denize gark olduğunu tahayyül etmelidir. Böylece feyzi ilahiyi bekleyip dersini okumaya başlamalıdır.

4-Mürid, gezip oturduğu her yerde mürşidinin eli altında olduğunu hatırlardan çıkarmayıp daima huzurunda oturur gibi olmalıdır. Bir miktar ilerlemiş salık, mürşidinin ruhaniyetini bir

elbise veya elbisenin çeşitleri olarak kabul edip, onu giyip dolaşıyormuş gibi hareket etmeli ve böylece feyzi ilahiyi bekleyip dersini okumalıdır.

Müride bu usullerin hangisi daha kolay gelirse, öylece devam eder. Rabita sadece ders okumak içinde yapılmaz. Hayatın her anında, her saniyesinde buna devam edilir. Hiçbir iş, hiçbir özür hali rabita yapmaya engel değildir. Otururken, gezerken, çalışırken, ev işi yaparken, hatta uyumak istediği zaman mürşidinin ayakları üzerine başını koyup orada uyumaya çalışır. Rabitalı hallerde zahiren selamette olunduğu gibi batınende saadette olunur.

Müridin kendini mürşidinde kaybedip kendini onun şekline girmiş gibi tahayyül ettiği zamanlarda şeyhten yardım talebinde bulunmasına, nerede olursa olsun şeyhinden yardım geleceğine inanmasına **“Rabita-yı Telebbüs”**denir. Bu hal, başı derde giren müridin;”Yetiş ya Pir”demesi gibidir. Rabita-yı Telebbüste, mürid feyz alacağı hikmet sahibi kâmil insanın suretini, şekil ve şemailini zihninde tasavvur etmek suretiyle onda fani olmaya, oradan peygambere, oradanda Allah’u Zülcelale vasıl olmaya çalışmış olur.

Müridin mürşidini severek hatırdı tutmasına, sürekli ondan bahsetmesine, onu hayalinde canlandırmasına, **“Rabita-yı Muhabbet”**,mürşidiyle kalben her an beraber olduğunu düşünmeye gayret etmesine, manevî gayret göstererek kalıp ve kalbini mürşidinde tutmasına ise, **“Rabita-yı Kalbiye”**denir. Müridin bundaki hedefi mürşidinde fani olmasıdır.”Fenâ fiş-şeyh.”Zira mürşidinde fani olunca yukarı makamlardada fani olur. Böyle olunca neticede Peygamber (s.a.v) de fani olur. Buna da “Fenâ fîrResul”denilir ki bunun sonu “Fenâfillah”tır.

Rabitanın faydalı olabilmesi için ihlâs ve samimiyet gerekir. Müridin mürşidine intisabı Cenab-ı Hakk’ın rızası için olur ise mutlaka rabitadan fayda sağlayacaktır.

İmam Rabbani (k.s) Hazretleri derki:”Kendini zorlamadan, uğraşmadan, üstadın rabitasının kendiliğinden hâsıl olması, üstad ile talebesi arasında tam bir yakınlık olduğunu açıkca gösterir. Bu yakınlık, fayda vermeye ve istifade etmeye yarar. Kavuşturucu

yollar içinde rabitadan daha çabuk kavuşturanı yoktur. Hangi talihli kimseye bu nimeti ihsan ederler, diye sorarsanız, deriz ki, rabıtada ısrarcı olanları. Çünkü yeri gelir üstadın görüntüsü zikirden daha faydalı olur. Yani rehberin hayali, talebesine kalbin tasfiyesinde zikir etmesinden daha çok fayda verir. Çünkü başlangıçta, talibin Hak Teâlâ ile tam yakınlığı yoktur. Bunun için zikir etmekle çok sevap kazanır, ama yol alamaz.”

RABİTA BİDAT VEYA ŞİRK DEĞİLDİR

Mevlana Halidi Bağdadi (k.s) hazretleri rabitanın bidat olmadığını, Cenab-ı Hakk’ ın,”Hakk’a yaklaşma hususunda vesile (vasıta) arayın.”(*Maide Suresi,35*) buyurması, vesile’nin Tefsirlerde, rabıta olarak ve çeşitli şekillerde açıklanmıştır.

Mevlana Halidi Bağdadi (k.s) Hazretleri, rabıtayı bidat ve şirk kabul edenlerin kendi kıt düşünceleriyle bu kanaate vardıklarını ifade ederek bu hususu teyit için ayeti kerime ve hadisi şeriflerden gösterdiği delillerden, ulema ve meşayihin içtihatlarından oluşan müstakil bir Risale telif etmiştir. Bu eserden birkaç cümleyi burada zikretmek faydalı olacaktır. Cenab-ı Hak, Kuran’ında:

(وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا ۚ إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ)
(10)

“Eğer inanalardan olması için kalbini (rabıtaya) pekiştirmemiş olsaydık, neredeyse işi açığa çıkaracaktı.”(*Kasas Suresi,10*)

Bu ayeti kerimede de müşahade edildiği gibi Cenab-ı Hakk’ın, Musa (a.s) ın annesine sabır ve sebat verdiği için böyle harekette bulunmadığı ifade edilmektedir. Buradanda kuvvetli bir iman ve teslimiyet ile Rabbine bağlanan kulun mutlaka saadeti bulacağı sonucu çıkarılır.

Buda ancak Cenab-ı Hakk’ın sevdiklerini sevmek ve onlara tabi ve teslim olmakla mümkündür. Allah ve Resulü kimleri sever

kimleri sevmez, bu yüce kitabımız Kur'an-ı Kerimde ve Allah'ın Habibi Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) nın şeriatında belirtilmiştir.

Allah'u Azimüşşan; İman edenleri, Salih amel işleyenleri, Hakkı ve sabrı tavsiye edenleri, hayırda yarışanları, Allah'ı çokça zikredenleri, adil olanları, cömertleri, güzel ahlak sahibi olanları sever. Küfür ehlini, münafıkları, fasıkları, zalimleri, hayâsızları, nankörleri, cimrileri, hasetleri, Allah'ı unutanları da sevmez. Allah'u Zülcelâl bir kulu sevdimi, Cebrail (a.s) a Ben bu kulumu seviyorum, onu sende sev der. Onu Cebrail (a.s) sever. Cebrail (a.s) da bütün meleklerle, Allah'u Zülcelalın bu kulu sevdiğini, onu sevmelerini emreder. Onlarda o kulu severler. Bu sevgi kâinatın her yerine yansır, bütün mahlûkat onu sever.

Rabıtayla emrolunmak, Allah'u Azimüşşan'a, Onun âlim peygamberi Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) Efendimize, onun varisleri olan evliyaullah'a beslenen sevgi ve muhabbetin alametidir.

Allah'u Zülcelale ulaşan yolda dört esas vardır.

1-Şeriat,

2-Tarikat,

3-Hakikat,

4-Marifet.

İlk şart Müslüman olmaktır. Müslüman olmak, Allah'u Zülcelalın ilk ve son dini İslam'a mensup olmak, kurtuluşun tek yolu olduğunu anlamak. Zira Cenab-ı Hak, Kur'an-ı Kerimde:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ (19)

(وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ)

(85) "Allah katında Hak din İslam'dır." "Kim İslam'dan başka bir din ararsa, o Allah katında bir mana değer ifade etmez." (Al'i İmran Suresi,19-85)Buyurur. Peygamber Efendimiz (s.a.v) de:"Müslüman olun kurtulun."(Müslim ve Şerhi,c.8,sh.527,No:61)

"Kişi sevdiği ile beraberdir." buyurmuştur. (Buhari, Müslim)

Rabteden, bağlayan, yakınlık, sevgi ve muhabbet gibi manalara gelen rabita Tasavvufta, sâlikin daima huzur-ı ilâhî de bulunduğunu yakinen bilmesi ve Allah'ı görür gibi ibadet

etmesidir. Gerçek hidâyete nail olmak; ancak bu duygu ve şuur ile mümkündür.

Mürid, bu irtibat sayesinde her tavır ve hareketinde kendisini şeyhine benzetmeye çalışır ve “Muhabbet râbitası” sonucunda seven, giderek sevilenin sıfatlarına bürünür.

İmâm-ı Rabbânî (k.s) Hazretleri derki; manevî yolda ilerlemek, kendisine uyulan şeyhe, yapılan muhabbet râbitasına bağlıdır.

Bir mürid, şeyhine karşı olan muhabbeti vasıtasıyla an be an onun boyasıyla boyanır ve in’ikas yoluyla nurlanır. Bu muhabbet ve nurlanma kâmil mânâda olursa bu hâle fenâ fişşeyh denir.

Şeyhin, müridi yetiştirdiğini, müridin de kendi istifadesini bilmesi şart değildir. Nitekim güneşin harâretiyle yavaş yavaş yetişen ve günlerin geçmesiyle olgunlaşan nebâtat yetiştiğini bilmediği gibi, onların kemale ermesine sebep olan güneşinde bunu idrak etmesi gerekli değildir.

Allah dostları aşk ve muhabbeti şöyle teşbîh etmişlerdir:
“El hubbu belâ ve’l aşkı semmül katl”

Allah ve Rasûlüne muhabbet belâ kadar zordur. Onlara âşık olmak ise öldürücü zehirdir. Cenâb-ı Hakk Kur’an-ı Kerîm’de şöyle buyuruyor:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (119)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve sâdıklarla beraber olun,(İmanında, amelinde, ahdinde, sözü ve özünde doğru olanları, hakikatten ayrılmayanları tercih edin.)” (Töve Suresi,119)

Bu âyet-i kerîmede müminlere hitap edildiği açıktır. Bu göstermektedir ki “sıdk” sıfatı, imandan daha husûsî bir manaya sahiptir. Yani sıdk mertebesinde bulunan herkes mümindir, ancak her mümin sıdk mertebesinde değildir. Bu âyette emir buyurulan “beraberlik” iki şekilde olur:

1-Cismânî beraberlik: Sâdıkların meclisine bizzat devam ederek, onlardan ilim, fazilet ve feyz almakla olur. Ashâb-ı kirâm Rasûlullah (s.a.v)’ın etrafında pervane olup, sürekli onunla birlikte bulunmaya âzamî gayret gösterirlerdi. Uzak beldelede bulunanlar da fırsat buldukça, yol emniyetini temin ettikçe, her taraftan

âlemlerin efendisini ziyarete gelirlerdi. Hz. Ömer (r.a) efendimiz, Medine dışında otururken komşusu ile birer gün nöbetleşerek Allah Rasûlünün (s.a.v) yanına gelir, huzûr-ı Rasûlullahta sohbet müdavim olur ve o günkü sohbeti, ahvâli ve hâdiseleri arkadaşına aktarırdı. Rasûlullahla cismen beraber olmak ashâb-ı kirâmı manen suratli bir şekilde kemâle erdirmiş; cismanî birliktelik yanında Risâlet-penahın halaka-ı tedrîsatında, kalpten kalbe aynel-yakîn ilham olarak ve in'ikas tarikiyle hâl ve nûr mün'akis olmuştur. Bu halde zâhiren ve bâtinen kemâlâta ermişlerdir. Bunun içindir ki, diğer insanlar ashâb-ı kirâmın derecesine ulaşamazlar.

2-Ruhanî beraberlik: Eğer kişi, sâdıklardan cismânî olarak ayrı bulunuyorsa ne yapacaktır? İşte bu durumda da onların gidişatlarına uyacak, yaptıklarını yapıp, yapmadıklarını terk edecek; onların hâl, tavır ve sözlerini onların gıyabında hayalinde canlandıracak ve onların hâli ile hâllenecektir.

Hâce Ubeydullah Ahrar (k.s) Hazretleri bu ayeti kerimenin tefsirinde derki:”Burada bulunan “kûnû” emri sadıklarla devamlı bir beraberliği ifade eder. Hakiki beraberlik, sadıklar meclisinde kalp huzuruyla bedenlen bulunmaktan ibaret olduğu gibi, onları gıyaben tahayyül ederek hayalen, fikren ve zihnen de onlarla beraberliği ifade eder. Buda rabitanın önemli delillerindendir. Ayeti kerimede emrolunan şekliyle, onların meclislerine varmak, onlarla yüz yüze, diz dize, gönül gönüle verip Cenab-ı Hakk’ı tesbih ve tenzih vazifesini gereği gibi yerine getirmek demektir. Zahiren yanlarında olunmadığı zamanlarda, rabita ile onları tahayyül etmek, onların yanında, yöresinde, sohbetinde ve meclisinde imiş gibi hal ve hareketleri murakabe ve kontrol altında tutmak demektir.

Allah dostlarının meclisinde bizzat bulunmak, kişiye fayda sağladığı gibi, gıyaben şahıslarını ve hallerini düşünmek de fayda verir. Çünkü bir kişi hayalinde, dimağında ve kalbinde neyi tasavvur ederse, fiillerinde de o tezâhür eder (açığa çıkar) ki, râbita (muhabbet) de bundan ibarettir. Zira hakiki sevgi olunca müminin kalbinde bilâ icbar velâ ihtiyar zikrullah vücuda gelir, kalp selâmet bulur, huzur-ı daimîye mazhar olur. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur:

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ
يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ (37)

“Onlar, ne ticaret ne de alış-verişin kendilerini Allah’ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyamadığı insanlardır. Onlar, kalplerin ve gözlerin dehşete düştüğü bir günden korkarlar.”(Nur Suresi,37)

Rabbimiz cümlemizi kendisini çok zikreden kulları zümresine dâhil etsin ve kalbimizi iman hakikatlarıyla ve yakîn nurlarıyla tenvîr etsin. Âmin

Rabîta bir terbiye usulüdür. Müridin, mürşidi kâmilin suretini hayal ederek, onun ruhaniyetinden istimdat etmektir. Mürid bu sayede feyz alarak yararlanır.

(وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا اَنْ رَّا بِرْهَانَ رَبِّهٖ كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهٗ السُّوْءَ
وَالْفَحْشَآءَ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِيْنَ (24)

“O kadın, and olsun ona niyeti kurmuştu. Eğer Rabbi’nin bürhanını görmemiş olsaydı (belki Yusuf (a.s) da) onu kastedmiş gitmişti. İşte Biz, ondan fenalığı, zevk ve eğlenceyi bertaraf edelim diye böyle (burhan gönderdik).Çünkü o,taate, ihlâsa erdirilmiş kullarımızdandı.”(Yusuf Suresi,24)

Ayeti kerimesinin tefsirinde, Zemahşeri, bürhan kelimesini şöyle açıklamıştır:”Yusuf (a.s),sakın sakın! Sesini işittiği zaman, o sese iltifat etmediğini ve bu halin üç defa tekrarlandığını, neticede karşı duvarda:

(وَلَا تَقْرُبُوا الزَّوَٰى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً وَسَآءَ سَبِيْلًا (32)

“Zinaya yaklaşmayın;zira o,bir hayasızlıktır ve çok kötü bir yoldur.”(İsra Suresi,32) ayeti kerimesini yazılı olarak görünce kendisini toparladığını,bu sırada Yakup (a.s) temessül ettiğini,bunun üzerine Yusuf (a.s) ın kendisine gelip, Züleyha’dan yüz çevirdiğini zikreder.Burada Yakup (a.s) ın oğlunun karşısına durarak şahadet parmağını dişleri arasına getirip:”Oğlum,sen peygamber neslisin.Bu zevk,bir peygamber nesline,gelecekteki peygambere yakışmıyor.”diye ima etmesi,Yusuf (a.s) ın o davetten

kaçması rabıtaya açık bir işaret olarak değerlendirilir..”(Keşşaf Tefsiri,2/356,Kahire 1953 Mısır.)

Bilindiği gibi, rabıtanın maksat feyz almaktır. Gerçek feyz kaynağı Cenab-ı Hakk’tır. Allah’ın Habibi Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) Efendimiz, Cenab-ı Hakk’ın zât ve sıfatının tecelli mahalli ve mazharı bulunduğundan, Resulullah’dan feyz almak, Cenab-ı Hak’dan feyz almak demektir. Rabıta olunacak mürşidin tavır ve ahlaki Peygamber Efendimizin (s.a.v) ahlakına uymadıkça, rabıtanın beklenen feyz’in meydana gelmesi mümkün değildir.

Rabıta yapan sâlikin de şeyhinin ahlaki Muhammedi sahibi olup olmadığını, şeriat ve tarikat çerçevesi içinde tahkik edip araştırması boynunun borcudur.

Abdulkadir Geylani (k.s) hazretleri tarikatı aliyeye sâlik olanların evliya-i kiram ile rabıta-i kalbiyede bulunmalarının önemli olduğunu beyan etmişler, İmam-ı Gazali, İmam-ı Suyuti, Necmeddin-i Kübra (k.s) gibi birçok İslam âlimi aynı görüşü paylaşmışlar ve eserlerinde nakletmişlerdir.

Cenab-ı Hakk’a ait olan ilahi feyz, Allah’ın Habibi Hz.Muhammed Mustafa’nın (s.a.v) deryasına gelir, oradanda zamanın mürşidinin deryasına gelir.

Şeyhe, mürşide sevgi, Resulullah’a (s.a.v) sevgi demektir. Mürşid ile sohbet birçok ilahi tecellilerin doğmasına sebep olur.

Kur’an ve Sünnete tam uyan bir müslümanı görenlerin gözleri, dinleyenlerin kulakları zevk duyar. Sözleri bıkkınlık değil, sıdk ve sefa verir. Dilleri şeriat hikmetlerine, hakikat sırlarına ve mânâ inceliklerine tercümanlık eder.

Dünya ve içindekiler, insan için gaye değil, ahireti kazanmak için bir vasıttır.

İnsan dünyayı sırtında değil, dünyanın sırtında olmalıdır. El kârla meşgul olurken, gönül yârle meşgul olmalıdır.

Rabıtanın mesafesi yoktur. Güneşte uzaktır ama dünyayı ve birçok gezegeni aydınlatır. Kamil bir müminin kalbi güneşten daha büyüktür.

Hatem’ül Enbiya Efendimiz (s.a.v) den sonra vahiy kesilmiş olup ilham kapısı ise açık kalmıştır. İslam Dini kıyamete kadar bâkidir. İnsanların yeni bir dine ihtiyaçları yoktur. En karanlık

günlerde bile İslam'ın nuru gönülleri aydınlatacaktır. İnsanoğlu zamanla, vesveseye kapılıp, nefesine ve şehvetine uyduğu için, uyarılmaya, hakikati hatırlatmaya, nasihate, ruhları kuvvetlendirmeye ihtiyaç vardır. Allah dostları derki:

***”Der Yemeni peşi meni,
Peşi meni der Yemeni.”***

Yani seven, itikat eden insan en uzak yer Yemende bile olsa yakındadır, gözünün önündedir. Sevmeyen, itikat etmeyen ise, gözünün önünde bile olsa o çok uzaktadır, Yemende gibidir.

Kişi şeyhine, mürşidine rabıtalı olursa, kimseden Allah'ın izniyle zarar görmez. Bağlantıyı koparırsa, ihmal ederse manen zarar görebilir, onu soyarlar, onu halden hale sokarlar, aşk ve feyzini çalarlar. Zahirde nasıl yankesiciler, hırsızlar varsa, batın da da tarikatlar arasında feyiz hırsızları vardır. Bu tip insanlar, sana sokulur, senin şeyhin şeyh değil, o tarikten bu tarik daha iyi, bu tarike gelenler zengin olur, şöyle olur böyle olur diye kandırmaya çalışırlar.

Hâlbuki gerçek tasavvuf ehli, hangi ehlisünnet tariki veya mezhebine mensup olursa olsun, kıskançlık yapmaz, hasetlik yapmaz, zarar vermez, herkesin hayrını düşünür ve başarılı olmasını ister. Ancak nakıs olanlar, nefislerinin etkisinde kalanlar, gerçek mürşide tam bağlanmayanlar, Allah'ın ve Resulünün müsaade etmediği, Allah dostlarının da hoş karşılamadığı, nefsanî, şeytani halleri, hasetlik, kıskançlık, dedikodu, gıybet, yalan, bühtan yaparak zarar vermeye çalışırlar. Bu hallerini düzeltmezlerse dünya ve ahretlerini berbat etmiş olurlar.

İnsan gerçek bir mürşide bağlandımı, ölünceye kadar ona sebat etmeli, şeyhini peygamber naibi, vekili bilmeli, zamanın en büyük velisi olarak kabul etmelidir.

İnsan iman, itikat ve Salih amellerinde gayretini artırır çalışırsa, şeyhinin manevi rütbesini, makamını, mertebesini yavaş yavaş görür. Bu birdenbire olmaz. Gönül gözü açılırsa her şeyi görür. Meşayihini, ruhunu, rütbesini görür. Yüzbaşımı, binbaşımı, generalmi, Mareşalimi. Ne vazifedeyse, Allah'u Zülcelâl onu

gösterebilir. Tarikata intisab etmiş bir mürid, bu uzun, çileli, tuzaklarla dolu yolda, her an şeytanın ve şeytanlaşmış asilerin tuzağına düşme tehlikesinden, heva ve heveslerinden kendini koruyabilmesi için, bu yolda yürürken yakıcı ve yırtıcı yaratıklara yem olmaması için, her an her dakika şeyhiyle, mürşidiyle gönül bağını kesmemesi gerekir. Çünkü yabancı olduğu bu yolda, nerde ne zaman ne ile karşılaşacağını bilemez. Onun için, ona bu yolda kılavuz olacak, elinden tutacak bir rehber, bir vesile lazımdır. Oda şeyhidir, mürşididir. Ondan kopmadan ancak hedefe ulaşabilir.

RABİTA ŞİRK MİDİR?

Biri kalkıp da: “Peygamberlerden veya velilerden birini seven ve onlara kalbini bağlayan müridin, iki kaşının ortasında onların suret ve şekillerini veya ruhaniyetlerini tahayyül etmesi, onların hareket, söz ve davranışlarını düşünüp, kendisine yön vermeye çalışması tabi ve zaruri iken, buna karşı çıkan birinin, adı geçen şekilde yapılan rabıta puttur. Enbiya ve evliyaya muhabbet ve onlara kalbi bağlamak, bu irtibat ile onlardan feyz almaya çalışmak caiz değildir. Böyle rabıta yapanlar kâfirdir.” dese, böyle bir kimseye şeran lazım gelen şudur: İtikatını yenilemesi gerektiği gibi, şeran imanını tazelemesi gerekir. Çünkü “Bir müslümana kâfirdir diyen kâfirdir” buyurulmuştur. Sevdiğinin şeklini, suretini ve hayalini, iki kaşının ortasında farzetme ve onu orada tahayyül etmek, ibadetin ta kendisidir. Dünyevi olsun, uhrevi olsun birini seven her aşkın tavrı budur. Sevgi ve rabıta en kestirme bir yoldur.

Rabıtayı isbat eden açık delillerden biri de **Ahzab Suresi 56’ncı** ayetidir: **“Allah’u Zülcelal (c.c) ve melekleri Peygambere salât etmekte, O’nun şerefini gözetmeye, şanını yüceltmeye özen göstermektedir. Ey inananlar! Siz de O’na salât getirin. (‘Allahümme salli ala Muhammed’ diyerek) şanını yüceltmeye özen gösterin.”** Burada Hz. Peygamber (s.a.v) Efendimize salâtın maksat, üzerinize Rahmet-i İlahi’yi celbetmek, O’nun bir vesile ve yol gösterici olmasını talep etmektir. Hz. Peygamber (s.a.v) Efendimize salât getirmek, ledünni ilimleri ve ilahi maarifetleri O’nun yüce ruhaniyetinden elde etmek için bir feyz yoludur. Böylece Peygamber Efendimiz (s.a.v) ile kendisinden feyz almak

isteyen arasında Selat-ü Selam ile ruhani bir bağ kurulmuş olur. Bu alaka manevi olduğu için ikisi arasındaki böyle bir ilginin uyandırılması gerekir. Bu yüzden Peygamber Efendimize Salât-ü Selam getirmek emredilmiştir. O'na salât getiren ve selam edenin, O'na yönelmesi, O'nun şemailini hayalinde tasavvur etmesi ve hayalinde canlandırması gerekir. Kalbini Resulullah (s.a.v) Efendimizin kalbine bağlamalıdır. Feyz almak için elzem olan usul budur. Ayet-i Kerime'leri bize Allah'ı Zülcelalden Peygamber (s.a.v) Efendimiz ulaştırmıştır. Kişiye gereken Resulullah (s.a.v) Efendimizi sevmesi, O'na ve Allah'ın veli kullarına tabi olmasıdır. Evliyaullah'a uymak, Resulullah (s.a.v) Efendimize uymadan yapılamaz. Müridin doğru yolda yürüyen şeyhinin, ahlak ve davranışlarını benimsemesi, böylece Allah 'ı Zülcelalin rızasına ermeye çalışması gereği vardır. Çünkü müridin mürşidine olan sevgisi, yalnız Allah (c.c)içindir.

İslâm'da Râbitayı İnkâr ve İtirazlara Verilen Cevaplar

Her devirde olduğu gibi, bu devirde de râbitayı inkâr edenler bulunmuş; İslâm'da râbitanın olmadığını, hatta bunun Hind yogasından tarîkatlere girdiğini iddiâ edegelmişlerdir. Hind dinlerini çok iyi bilen ve o topraklarda yaşamış bulunan, İmâm-ı Rabbânî (k.s.) hazretlerinin ifâdesi ile bunlar; kötü âlimlerdir, din hırsızlarıdır! Onların; halk nazarında bir makam-mevki ve itibar sahibi olmaktan başka arzu ve istekleri yoktur. Fitnelerinden Allâh'a sığınırız. Evet, âlimlerin en fazîletlisi, mahlûkâtın da en üstünüdür. Hatta Beyhâkî'nin (rh.) İbn-i Mes'ûd'dan (r.a.) rivâyet ettiği bir hadîs-i şerifte şöyle buyrulur: **“Âlimlerin mürekkepleri, kıyâmet günü, Allah yolunda şehit olanların kanları ile tartılır; âlimlerin mürekkepleri daha ağır gelir.”**(*el-Mektûbât*, 2, 30.)

Kezâ, insanların en kötüsü de, âlimlerin en kötü ve fenâ olanıdır.(*İmâm Süyûtî (rh.), İmâm Beyhâkî'nin (rh.) İbn Mes'ûd'dan (r.a.) merfûan rivâyet ettiğini ifade ediyor. Mektubat- İmam-ı Rabbani. hâşiye, c. 1, s. 166.*)

Binâenaleyh insanların kurtuluşu, âlimlerin varlığına bağlı olduğu gibi, âlemin hüsrânı da aynı şekilde onlara bağlıdır! Bu sebeple Ehl-i Sünnet âlimleri, dilleri ve kalemleri ile

bu kötü âlimlerin hücumlarına mukâbele etmişler, onların inkâr ve itirazlarına cevap vermişlerdir. Dilerseniz şimdibunlara bir göz atalım.

Meselâ deniliyor ki;“Mürîde, şeyhini tasavvur sûretiyle yapması emredilen râbitanın me'mûrun bih olması gerekir... O zaman da, bu husustaki hükmün, vâcib veya mendub olması îcap eder. Bunlar, her ikisi de şer'î birer husus olması hasebiyle, kendilerine edille-i şer'iyeden delil lâzımdır. Binâenaleyh râbitanın câiz olduğuna delil nedir? Ayrıca, Peygamberimiz (s.a.v.) ashâb-ı kirâmın şeyhidir; bütün zikir ve fikirleri ondan öğrenmişlerdir... Bununla beraber ashâbına, sûretinin tasavvur edilmesini emretmemiştir. Hâlbuki onun sûreti, insânî sûretlerin en kâmilidir.”Bu ve benzeri itirazlara değişik tarzlarda cevaplar vermek mümkün. Şöyle ki: Her şeyden evvel dünyada râbitasız insan yoktur. Hemen herkes hatta her şey mutlaka bir yerlere, bir şeylere bağlıdır.(*el-Mektûbât, İmâm-ı Rabbânî, 1, 194.*)

Tebliğ işinde Cenab-ı Hakk'ın her şeye gücü yettiği halde insanoğluna kendi cinsinden elçiler, peygamberler göndermiştir. Rabıtada bu emir silsilesinin hatırlanmasında manevi bir vazife icra etmektedir. Bu yönüyle evliyaullah'a yapılan rabıta bir zarurettir. Zira mümin Hakk'a yönelebilmek için müşahhas bir mürebbiye ihtiyaç duyar. Kalbi mamur olmuş bir Allah dostuyla hem zahiren, hem de batinen beraber olmadıkça kalp aynasını parlatmak mümkün değildir. Zahiren evliyanın yanında olmadığı zamanlarda rabıtası tahayyül ederek istifade etmeye çalışır. İbadetinde, namazında, tazarru ve niyazında mürşidini düşünerek onun gibi ibadet etmeye, namaz kılmaya, itaatte bulunmaya gayret eder. Böylece mürşidinin haline bürünmeye, kalbiyle ünsiyet kazanmaya, maneviyatından istifade etmeye çalışır. Böylelikle rabıta, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ile zikir ehli arasında bir bağ olur. Bundan dolayı rabıta vaz geçilemez bir bağdır ki, yapan kişiyi Cenab-ı Hakk'a kavuşturur. Buna sarıldığımız zaman Allah'ı Zülcelale vuslat kolaylığı olur. Hafife alındığı zaman ise, duraklama ve gerileme baş gösterir. Cenab-ı Hakk'ın, zor olanı nasıl kolaylaştırdığını kavrayabilmek için Cebrail (a.s) ın

sahabeden Dıhye bin Halife(bazı kaynaklarda Dıhye-i Kelbi)suretinde vahiy getirdiğini burada hatırlatmak uygun olur. Nübüvvetin başlangıcında Resulullah (s.a.v),Cebrail (a.s) ın ağırlığına alıncaya kadar Dıhye bin Halife (r.a) suretinde gelmiştir. Dıhye o sırada ya evinde ya da ticaretinde bulunuyordu. Cebrail (a.s), Dıhye'nin vücuduna hulul etmediğine ve Dıhye olmadığına göre, demek ki, Cenab-ı Hakk'ın kulunun suretinde zuhurundan dolayı o bedene hulul edip onunla birleşmesi gerekmez.(*Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, c.1,sh.15 .A.b.Hanbel, Müsned, c.2.sh.107,satır 26.İsmail Ankaravi, Makâsıd-ı Aliyye fi şerhi't-Tâiyye(osm.TasavvufDüşüncesi)sh.238-239,İst.2007*)

Cenab-ı Hak, rabita hususunda hak eden ehil kullarına izin vermek suretiyle diğer kullarının kendisine yönelmesini kolaylaştırır. Onların vazifesi kendine teveccüh eden kişiyi peygambere yöneltmektir. Yoksa kendilerinde bir varlık, benlik görmek değildir. Şeyhin suretini düşünmek edep ve terbiyeyi muhafaza ettirir. Müridin şeyhinin yanında hazır olduğunu düşünmesi feyz alabilmesini sağlar. Huzuru ve nuru tamamlanır. Bu rabita sebebiyle mürid, kötü ve çirkin işlerden uzaklaşır.

Bu sebeple akıllı başında bir insanın, râbitayı inkâr etmesi mümkün değildir. Hatta inkâr eden insan, bir lahza düşünse, inkâr ettiği şeyin kendisinde var olduğunu görecektir. Meselâ, namaz kılacak olan bir kimse, şayet gâfillerden ise, namaza durduğunda akıllı, çeşitli evhâm ve efkâra dalar; Rabb'inden yüz çevirir... Ya çocuk-çocuğu ile ya malı-mülkü veya bir başka sevdiği şeyle meşgul olur. Onlara bağlanır, onlara râbita yapar! Fakat namazdan sonra da râbitasını inkâr eder!

Evet, bu âlemdede her şey râbita ile kaimdir, onunla ayakta durur, varlığını, nizam ve intizâmını bir başka şeye râbita ile devam ettirir. Meselâ Dünya, Ay ve diğer bazı gezegenler Güneş'e râbitalıdır. Güneş ise, Arş-ı A'lây'a, o da sıfât-ı İlâhî'nin nûruna râbita hâlinededir.

Râbita-i şerife; gafleti giderme, hâtırâtı def'etme ve nûr-i İlâhî'yi celbetme vâsıtalarının en başta gelenlerindendir. İslâm dîninde, vâsıtalar için, maksatların hükmü vardır. Meselâ, zina haram olduğu gibi, zinaya götüren öpmek, şehvetle bakmak,

kendisine nikâhı düşen birisi ile halvet, yani başkalarının izinsiz giremeyeceği hususi bir mekânda başbaşa kalmak da haramdır.

Müslümanlar'ın Mevlâ'ya yönelip, feyz-i İlâhî ile nurlanmaları maksud ve matlub olunca, bunu temin eden râbîta-i şerife ile zikr-i kalbî de matlub ve maksud olur. Allâh'ın sevgili kullarını tasavvur etmenin faydasız olduğunu söylemekse, kesinlikle mümkün değildir.

İnsan; haram ve çirkin olan bir şeyi düşündüğü zaman, kalbini ve rûhunu kirlettiği gibi; güzel olan şeyleri, Allâh'ın Habîbi'ni ve onun vârisi olan Allah dostlarını tasavvur ettiği zaman da, feyz-i İlâhî'ye mazhar olur. Demek ki râbîta-i şerife, şeriatın dışında bir husus değildir. (*Hüseyn ed-Devserî, er-Rahmetü'l-Habîta. Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî, c. 1, s. 218-219.*)

Rabıtaya Şirk ve Küfürdür Diyen Aşırılar

Rabîta konusunda birbirine zıt fetvalar, görüşler var. Bazıları rabîtanın şirk ve küfür olduğunu, yapanın müşrik ve kâfir olacağını, kanının heder, malının helal olduğunu iddia edecek kadar ileri gidiyor.

Rabîta sadece Nakşîlikte değil, diğer tarikatlarda da vardır. Rabîta nedir? Bir veliye, âlim sâlih ve takvalı bir zata, kâmil bir mürşide bağlanarak, onu düşünerek, onun gibi iyi bir Müslüman olmak, onun vasıtasıyla Resulullah (s.a.v) Efendimize manen ulaşmak demektir ki, bunda hiçbir sakınca yoktur.

Bir Müslümanın Efendimize (s.a.v) iteat etmesi Allah'ın emridir. Onu düşünmesi, ona biatli ve itaatli olması, onunla arasında kopmayan bir bağ bulunması, bütün işlerinde "Efendimiz ne der, nasıl yapmamı ister, bana ne tavsiye eder" demesi gerekmez mi?

Vehhabiler Mekke ve Medine'yi işgal ettiklerinde sahabe kabirleride dâhil binlerce türbeyi yerle bir etmiş, bugünde müntesipleri aynı fitneyi İslam ülkelerinde sürdürmektedir. Rabîta dolayısıyla milyonlarca Müslümanı şirk ve küfürle suçlayanlar ne kadar fanatik ve dar görüşlü insanlardır. Ehl-i Tevhid ve Ehl-i Kible olan bir Müslümana müşrik ve kâfir derken vicdanları hiç sızlamıyor mu? Mü'mini tekfir edenin kâfir olacağı kuralını bilmiyorlar mı?

Kimdir bunlar? Mezhepsizler. İbn Teymiye'nin peşinden giden Selefiler. Vehhabîler. Vehhabîlere kalırsa dünyadaki Müslümanların yüzde 90'ı müşrik ve kâfirdir. Onlar mevlid okumayı, Delail-i Hayrat kitabı okumayı, tesbihi, kabir yapmayı, mevtaların mezarlarına taş dikmeyi ve daha nice şeyi de bid'at sayarlar. Ellerinden gelse Resulullah Efendimizin (s.a.v) türbesini de yıkıp düzlemek isterler. Allah fırsat vermesin. Onlar tasavvuf ve tarikat evliyasına evliyaüşşeytan derler. Şeyh-i Ekber hazretlerine Şeyh-i Ekfer derler.

Kimseye zorla filan şeyhe rabita yapacaksın diyen yok. Yapanlara kâfir ve müşrik demek ayıptır, günahıdır, bühtandır. Rabita konusunda olumsuz fetva verenler gırtlaklarına kadar bid'atlere batmıştır.

İslamda kader yoktur diyen bid'atçı kişinin rabıtaya şirk ve küfür demesine şaşılmaz. Ehl-i Sünnet Müslümanları böyle kimselerin saçma sapan icihadlarına ve fetvalarına kulak asmamalıdır.

Evliyaullahı, kâmil mürşidleri, rabbanî muttaki ulemayı, gerçek şeyhleri sevmek, onlarla rabitalı olmak ne güzel şeydir. Onlar ilimleri, irşadları, öğütleri ile insanları Resulullah (s.a.v) Efendimize mânen ulaştırır. Resulullah (s.a.v) Efendimize ulaşan kimse zamandan ve mekândan münezzeh olan Allahü Teâlâ ve Tekaddes hazretlerine manen ulaşmış olur.

Farmason Afganîyi imam kabul edenlerin Ehl-i Sünnet tasavvufundaki rabıtaya karşı olmalarına pek şaşmamak gerekir. Onlar da Afganîye rabita yapıyorlar. İhtilafı bir konuda doğru karar verebilmek için lehte ve aleyhte olanları dinlemek gerekir. Rabita aleyhinde olanların bütün itiraz ve iddiaları çürütülmüştür.

Bir tarikata mensup olsun veya olmasın, bütün Müslümanların gerçek ulemaya, gerçek fukahaya, kâmil mürşidlere, gerçek din imamlarına (ulularına) ve onlar vasıtasıyla Resul-i Kibriya Efendimiz (s.a.v) hazretlerine rabitalı olması gerekir.

Peygambere rabitalı olan, ona biat ve itaat eden mü'min kişi Âlemlerin Rabbine manen ulaşmış olur. Uyanık olduğumuz bütün

zamanlarda hep Resulullah (s.a.v) Efendimizi düşünmeli, ona sormalı ve danışmalıyız.

Tatile gidiyoruz. Üç yıldızlı mı, beş mi, yedi yıldızlı otelde mi kalalım, sormalıyız. Bizim şahsî ilmimiz, kültürümüz, firasetimiz yetişmez; Efendimizin bu devirdeki varisleri, vekilleri, halifeleri olan icazetli gerçek ulemaya, icazetli gerçek fukahaya, kâmil mürşidlere, gerçek şeyhlere sormalıyız. Hem ilmimiz yetersiz, hem irfanımız. Kendi heva ve hevesimize tabi olursak, şeytanı şeyh ediniz de haberimiz olmaz. İmanımızı yitirmek felaketine ve bedbahtlığına düşmek istemiyorsak; reformcu, aykırı, bid'atçı, dall ve mudil, gulüvve sapmış, mü'mine kâfir ve müşrik diyen bozuk kimselerden uzak duralım.

Şunu kesinlikle bilelimki İslami rabıta şirk ve küfür değildir.

Sultanul Evliya Abdulkadir Geylani (k.s) nasihat ederken;

“Önce kendini düzelt, Ey oğul! Önce kendi nefesine öğüt ver, kendi nefsinin düzelt. Sonra da başkalarına öğüt ver, başkalarını düzeltmeye çalış. Sana önce kendi nefsinin özelliklerini, kendi nefsinin ne durumda olduğunu bilmen lazım. Kendinde ıslaha muhtaç bir hal var oldukça başkalarını düzeltmeye, başkalarına öğüt vermeye kalkışma. Eğer kendinde ıslaha muhtaç bir hal bulunduğu halde, bunu bırakır da başkasının ıslahına kalkışırsan yazık sana!

Sen bugünün çocuğusun, Ey oğul!

Sabaha çıktığın zaman nefsine akşamdan bahsetme; akşama çıktığın zaman da sabahdan söz etme. Zira sabahdan akşama, akşamdan da sabaha çıkıp çıkmayacağını bilmiyorsun. Dün, lehinde ve aleyhinde şahitlerle geçip gitmiştir, bir daha geri gelmez; yarına da erişip erişmeyeceğini bilmiyorsun. Sen bugünün çocuğusun, içinde bulunduğun ânın çocuğusun, Bunun için içinde bulunduğun ânı en iyi değerlendirmeye bak.

Müminin âdeti önce düşünüp sonra konuşmaktır. Münafık ise önce konuşur, sonra düşünür.

Hüzünsüz bir neşe ve darlıksız bir bolluk olmaz.

Yerini bilmeyene kader yerini öğretir.

Kur'an'dan, hakkında tartışarak değil, içindekilerle amel ederek faydalanın. Nefsine hiçbir hâli ve makamı nispet etme!

Tövbe, yönetim değişikliğidir.

Belâlar kula Cenab-ı Hakk'ın kapısını çalmayı öğretir.

Sevenle sevmeyen rıza halinde değil, hoşnutsuzluk halinde belli olur. Rabbinizin kereminden dileyin, icabet etse de etmese de O'ndan isteyin. Çünkü O'ndan istemek ibadettir.

İnsan öz varlığı olan kalbine, iç âlemine dönmeli.

Ruh, iyilik taraftarı olarak, kötülüğe meyilli duran nefsin muhasebe etmeli. Böylece bütün gidişatını, yolunu Allah yolunun hakiki yolcularına uydurmalıdır.

Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi (k.s) hazretleri buyuruyor ki; Her velinin makamının ve derecesinin yücelikleri biri diğerine uymadığı ve Yüce Allah'ın her velide başka başka kuvvet ve kudret hikmetlerinin tecelli ettiğini izah ederek şöyle devam etmektedir: “Ey ebediyet yolunun yolcusu iyi bil ki her velinin hayatın da ve ölümünden sonrada kendine mahsus özelliği tasarrufu ve himmet edişi vardır.”

Mesela: Kuvvetli bir tasarruf ve isteyene her türlü imdat etme himmeti, **Gavs'ül A'zam Abdülkâdir Geylanî (k.s) Hazretlerine** mahsustur. Kerametler ve fütüvvetlerle **Ahmed Rufai (k.s) Hazretleri**. Merhamet ve atıfetle **Ahmed Bedevi (k.s) Hazretleri**. Sahavet ve kerem olarak **İbrahim Dusuki (k.s) Hazretleri**. Aşk ve muhabbet ile **Mevlana Celaleddin Rumi (k.s) Hazretleri**. Hakikati kalbe nakşetme, tevhid denizinde yüzmesi, fena kendinden geçme sırrına ermesi, ölümünden sonrada bu yüceliklerin kendisine uyanlarda aynen devam etmesi **Bahaddin Şahı Nakşibendî (k.s) Hazretleri**. İrfan ve kemâlatı ile **Muhiddin-i Arabî (k.s) Hazretleri**. Letafet ve mahviyyeti ile **İmamı Sühreverdi (k.s) Hazretleri**. Riyazet Ah'ü fırakı ile **Şeyh Hızır Yahya (k.s) Hazretleri** ve vecd ve cezbeleri ile **Necmeddin Kübra (k.s) Hazretleri** gibi her veliye hayatta iken yüce Allah tarafından ayrı bir özellikte ihsan olunan bir değişik ve biri diğerinde bulunmayan bu hal ve makam tasarruf yetkisi ahirete

intikâl ettikten sonra da aynen devam etmiştir. Ve kıyamete kadar da devam edecektir.

Bu makamlar Allah'ı Zülcelalin sonsuz kudretinin ve yücelik ihsanının bir nişanasının ikramıdır her velide böylece gösteriyor. Sonsuz makamlar vardır. Velilerdeki bu makam ve tasarrufları inkâr Allah'ın kuvvet, kudret ve tasarruf sonsuzluğunu inkârdır. Her veli kendisine Allah tarafından ikram edilen ilahi hallerle saadete erer. Lütuflar ise velilerin değeri kabiliyeti nispetinde olur.

SİLSİLE VE İCAZET

Tasavvufî terbiye, bir arada bulunma (sohbet) ve in'ikas yoluyla gerçekleştiği, hal ve duyguların yansıma ve transferi demek olduğu için mürid ve rehber ihtiyacı göstermektedir. Bu ilmin, Hz. Peygamber (s.a.v)'in manevi ve ruhanî otoritesinin devamı şeklinde bir özelliğe sahip olması, bu yolun rehberlerinde ma'nevi bir silsile aranması sonucunu doğurmuştur.

Silsile, tarikat şeyhlerinin Hz. Peygamber (s.a.v)'e kadar uzanan üstadlar zincirine verilen addır. Aslında ilk hicrî asırlarda tefsir, hadis ve fıkıh gibi İslamî ilimlerde genel olarak bir rivayet zinciri zorunluluğu vardı. Bilhassa hadis ve tefsir ilmine dair fikir ve görüş nakledenler, bu fikir ve görüşlerini genelde ashab yoluyla Hz. Peygamber (s.a.v)'e isnada önem verirlerdi. Ancak hicrî III. Asırdan itibaren İslamî ilimler yazılıp kayda geçmeye başlayınca, silsile zorunluluğu da zaman içinde terkedildi. Hicrî VI. asırdan itibaren tefsir, hadis ve fıkıh konusunda silsile, pek aranmaz oldu. Tasavvuf ricali ise ilimlerinin özelliği gereği, silsile ananesini hiç terketmediler. Hatta ilk asırlarda şifahî olarak nakledilen silsile geleneğini zamanla yazılı hale getirdiler. Silsile cetvellerinin yazılı olduğu evraka "**tomar**" denir.

Diğer ilim mensuplarının zamanla terkettiği silsile geleneğine sûfiler, ilimlerinin özelliği gereği biraz daha fazla önem verdiler. Sofilerin verdiği bu önem sebebiyle bazıları silsilenin

muhdes yani sonradan düzenlenmiş bir şey olduğuna iddiaya kalkıştılar. Oysaki silsile baştan beri, bütün İslamî ilimlerde olduğu gibi tasavvufta da vardır. **Hız. Peygamber (s.a.v)'den günümüze kadar devam eden iki silsile vardır. Bunlardan biri Hız. Ebû Bekir (r.a) diğeri de Hız. Ali (r.a) vasıtasıyla Hız. Peygamber (s.a.v)'e ulaşır. Diğeri sahabelere aid silsileler, zaman içinde münkariz olmuştur.**

Silsile Cenab-ı Hak'tan Cenab-ı Peygamber vasıtasıyla gelen feyz-i ilahi kanalı olduğundan bu tür feyze "**feyz-ı isnadı**" veya "**füyuzat-ı silsile-i celile**" adı verilir.

Silsile, manevi bir neseb sayılır. **Kur'an'da Hız. Peygamberin hanımlarını, "Ümmetin anneleri"** sayan (Ahzab Suresi,6) ayetle **mü'minlerin kardeş**" olduklarını bildiren (**Hucûrat Suresi,10**) ayet ve Hız. Peygamber (s.a.v)'in "**Ben sizin babanız makamındayım**" (**Ebû Davud, Tahare, 4**) hadis-i şerifi İslam ümmetini büyük bir aileye benzetmiştir. Bu aile anlayışı tarikatlarda da vardır. Şeyh baba, eşi anne, müridler (ihvan) kardeşlerdir. Bu manevi ailenin soy ağacı, Hız. Peygamber (s.a.v)'e ulaşan silsilenamelerdir. Bu yüzden silsilesini bilmeyen tarikat mensupları, şeceresini bilmeyen kimselere benzetilmiştir. Böyle bir titizlik tarikat bağlarında mensubiyet duygusunu pekiştirmektedir. Müridin kendisini manevi olarak şeyhinin soyundan bilmesi ve onun manevi evladı sayması; şeyhin de kendisini onun manevi babası bilmesi ve onu manevî evladı görmesi, duyguları yükseltmekte ve iletişimi kolaylaştırmaktadır.

Bu doğumla mürid, doğan bir çocuğun, babasının bir parçası olması gibi, *Tasavvufta biri tabiî, diğeri manevî doğum olmak üzere iki doğum vardır. Tabiî doğum, çocuğun ebeveynin mahsulü olarak dünyaya gelmesidir. Ma'nevi doğum mürşide intisapla başlayan süreçtir.* Adeta şeyhinin bir parçası olur. O'nun ahlak ve özelliklerini taşır. Tabiî ve ilk doğum, insanın âlem-i

mülkle irtibatını sağlar, ikinci ve manevi doğum ise insanın melekût âlemiyle alakasını sağlar. Nitekim Hakk Teâlâ: **"Böylece Biz, İbrahim'e göklerin ve yerin melekûtunu (büyük ve muhteşem varlıklarını) gösteriyorduk ki (kudret ve azametimize) kesin inananlardan olsun."** (En'am Suresi,75) Ayette geçen "kesin inananlardan olma" özelliği, ancak bu manevi doğumla kazanılabilir. Manevî doğumu gerçekleştirmeyen kimse peygamberin mîrasçısı olmaya layık değildir. Kişi ne kadar anlayışlı ve zekî de olsa ikinci doğumu, manevi nisbeti yoksa peygamber mirasçılığına ehil olamaz. Çünkü anlayış ve zekâ, aklın neticesidir. Hâlbuki akıl, şeriatın nûrundan mahrum ve kuru olursa mülk âleminde ne kadar dolaşırsa da Melekût âlemine giremez. Bu yüzden sûfiler: **"Âlimler-peygamberlerin varisleridir."** (Buharî, ilim, 10; Ebû Davud, ilim, 3) hadîsinî Rasûlullah'tan itibaren manevî nesebin varlığına delil sayarlar. Rasûlullah mirasına sahip âlimliğin, gönül imarıyla gerçekleşen bir irfan olduğunu söylerler.

Tabîî doğumda babanın sulbüne tevdi edilen çocuğa aid özellikler, bu suretle çocuğa intikal eder. Manevî doğumla da şeyhten müride manevî hal ve ahlâkî özellikler intikal eder. Bu ilim ve haller, şeyhlere sohbet yoluyla Hz. Peygamber (s.a.v)'den itibaren nasıl ulaştı ise müridlere de öyle yansır. Böylece manevî neseb devam etmiş olur. Sühreverdi (k.s)'ye göre bu etkileşim, Allah'ın sohbet edenle sohbet edilen, sevenle sevilenin arasını telif etmesi sonucu olarak meydana gelmektedir. (Avârif Terc, S. 106-108)

Bütün tarikatlarda "silsile" vardır. Ancak silsilede, birbirleriyle görüşmesi tarihen mümkün olmayanlar da bulunabilmektedir. Bunların feyzleri "üveysi" yolladır. Üveysilik cismânî olarak görüşmeleri mümkün olmayan kişilerin rüya yoluyla manen görüşmeleridir.

Tasavvufta zikir telkininin sırrı, Rasûl-i Ekrem (s.a.v)'e varıncaya kadar bütün kalblerin irtibatını sağlamaktır. Mürid, kendi

silsilesini teşkil eden zevat-ı kiramın rûhaniyetlerinden şeyhi vasıtasıyla istifade eder. Bu yüzden silsilede yer alan ricalin muhtelif zamanlarda nazım, ya da nesir şeklinde isimleri yâd edilerek feyz yolu aranır. Bütün tarikatlarda buna ayrı bir önem verilir. Bu arada bazı sûreler ve Kur'an ayetleriyle dua ve salâvat, tevhid ve lafza-ı celal zikri de icra olunur. İsimlerin anılmasının, rabıtada gönlü şeyh vasıtasıyla Hz Peygamber'e bağlamada büyük yararı vardır. Ayrıca "tefekür-i mevt" ve "rabıta" sırasında tarikat ricalinin Hz Peygamber (s.a.v)'den şeyhine gelinceye kadar "yarımay" (hilal) şeklinde oturduklarının tahayyül edilmesi manevi bir mülakat sayılır. Bu durum feyz-ı isnadi yoluyla salikin gönlünü açar, manevi yükselişlere medar olur.

Tarikatların silsilelerini tesbit eden bazı eserler kaleme alınmış ve bunlara silsile-name adı verilmiştir. İçerisinde ehl-i beytten birisinin yer aldığı silsilelere "*silsiletü'z-zeheb*" (*Altın silsile*) adı verilmiştir.

Sûfiler, şeyhin müridine söylediklerini ve silsilesini yazdırmasına delil olarak şu hadis-i şerifi öne sürmektedir. Peygamberimiz (s.a.v), Mekke fethinde bir hutbe irad buyurmuştu. Ebû Şah isimli biri bu hutbenin kendisi için yazılmasını istedi. Hz Peygamber (s. a.v) "Ebû Şah için bu hutbeyi yazın buyurdu. (*Buharî, Lukata, 7; Müslim, Hacc, 447, Ebû Davud, ilim 3*)

Manevi nisbetin alameti için de delil şudur: İbni Mes'ûd (r.a)'un rivayetine göre Allah Rasûlü (s.a.v) "**Allah kimin hidayet ermesini isterse onun göğsünü İslam'a açar**" (*En'am Suresi,125*) ayetini okuyunca şöyle buyurdu. "**Nur göğse girince göğüs genişler. Bunun alameti dünyayı bırakıp ahirete yönelmek, ölüm gelmeden hazırlıklı olmaktır.**" (*Beyhaki. Şuabül İmanlı, 352.105/52. Eşraf Ali Tanevi, bk. hadislerle Tasavvuf, Trc. Zaferilluh Davudi İst. 1995, s 157, 266 vd..*). Batınî nisbetin alâmetinin biri de hadiste belirtildiği gibi ahirete yönelmek ve ölüme hazırlıklı olmaktır.

Tarikat şeyhleri ve tasavvuf mensupları, zaman içerisinde liyakati olmayan ve seyrü süluk görmemiş na-ehil kişilerin şeyhlik iddiasına kalkışmasını önlemek için, bir icazet şartı getirmişlerdir. İcazet, şeyhlerin mürid yetiştirmek üzere ehliyetini ispatlamış ve seyr u sülûkunu tamamlamış olan mensuplarına verdikleri yazılı veya şifahi izindir. Eğer verilen irşad izni, yazılı belge ise onun adı icazetnamedir.

Mürşidler, Kur'an ve Hadislerden ve bağlı bulunduğu, mezun olduğu okullardaki Mürşidlerinden öğrendiği usul ve yöntemler, ilaçlar ile kendisine tedavi için gelen Müslümanları manevi reçetelerle tedavi ederler.

Müridler de bu duruma göre tedavi ve şifa için manevi doktora gelen, kayıt yaptıran manevi hastalardır. Reçeteyi kullanan, ilaçlarını alan mürid şifa bulur. Bir de Mürşidlerin bu manevi tıbbı öğretmek ve bu usulü devam ettirmek için yanına aldığı asistanları olur. Bu öğrencileri hastalık teşhisi, ilaç çeşitleri, ameliyat vs gibi hususlar da eğitir. Eğitimini başarıyla tamamlayanlara “manevi doktorluk yapar” anlamında diploma verir ki buna tasavvufta “icazet” denir. Yani tedavi yapması için mezun etmiş ve izin vermiştir. İcazet alan kişi, o doktordan sonra doktorluk, yani Mürşidlik yapar halef olur ki buna tasavvufta “halife” denir. Bir yada daha fazla kişi olabilir. Maksat icazet ve halifelik almak değildir. İman ve İslam ve itikad yönünden sağlıklı bir ruha sahip olmaktır. Tarikat kurumu bu şekilde silsile ve icazet yöntemi ve usulü ile kopmadan devam eder. Allah'ın izni ile kıyamete kadar da sürecektir. Elden ele, gönülden gönüle, bu manevi cereyan akıp gidecek ve nice karanlık gönülleri aydınlatacaktır.

XVII. yüzyıldan sonra şeyhliklerin babadan oğula geçmesi sebebiyle tasavvufi eğitimin belli bir düşüş kaydetmesi, tekke şeyhlikleri için icazetname aranması sonucunu doğurmuştur. Şeyhten icazet alan sâlik, "halife" sayılır ve tekke açmasına izin

verilirdi. Ancak tekkesi ve faaliyetleri mensûbu bulunduğu tarikatın merkez tekkesi (âsitâne) tarafından denetlenirdi. Müstakil ve sorumsuz hareketine izin verilmezdi.

Hilafet icazetnameleri iki türlü olurdu. Birisi şeyhin hayatıyla sınırlı olmak üzere verilen hilafet-i nâkısadır. Bu icazetin hükmü, şeyhinin vefatıyla sona erer. İcazet sahibi şeyhinden sonra müstakil hareket imkânına sahip değildir. Aksine asitane denilen merkez tekkenin, ya da şeyhinin yerine post-nişin olan ser-halifenin işaretine uyar. Çünkü ser-halife hilafet-i kâmile sahibi kişidir. Hilafet-i tamme veya hilafet-i kâmile, şeyhinden sonra da müstakil hareket imkânı sağlayan ve sahibinin seyr u sülûkunu ikmal ettiğini gösteren vesikalardır. İrşad için icazete, icazet için de kesiksiz bir silsileye sahip mürşidden seyr-u sülûk görmeye ihtiyaç, hatta mecburiyet vardır.

Bir şeyhin sağlığında pek çok hulefası bulunabilir. Bunlar şeyhlerinin vefatını müteakip hemen yeni bir kol açmak yerine, merkez tekkenin hükmüne ve şeyhin baş halifesinin işaretine uymalıdır. Tasavvufta şeyh ve mürşid, fıkhıta müftü (fetva makamı) konumundadır. Halife ise vaiz; gibidir. Vaiz müftüye bağlı olduğu gibi halife de şeyhe bağlıdır. Tarikat pirleri de mezhep imamları ve müctehidler konumundadır. Bu itibarla herkesten bulunduğu konumdaki hiyerarşiye uygun hareket etmesi beklenir.

MÜRŞİDİ KÂMİLİN TERBİYESİNDE YETİŞEN HÜLEFÂDA ARANAN VASIFLAR

İslam öyle nurlu bir yoldur ki müridi gassal elindeki meyyit teslimiyetiyle mürşide, mürşidi Kur'an ve Sünnete kâmil manada ittibâsıyla Rasûlullah (s.a.v)'a, Rasûlullah'ı da zîr-i himâyesinde olan ümmetiyle Allah (c.c)'na râm eder.

Kulların nefsânî arzu ve cehâlet felâketinden kurtulmaları ve ma'rifetle kendilerini yetiştirebilmeleri için sadece ilmi

çalışmalar yapmak veya kitap okumak kâfi değildir. Muhakkak bir âlim-i âmilin, bir mürebbî-i kâmilin halaka-i tedris ve terbiyesinde bulunmaları zarûreti açık bir hakikattır. Bu tedrisin nihâyetinde mürşidi kâmil yetiştirdiği ehliyet ve liyâkat sahibi hulefâlarına, ruhânî işaret ve mânevi emirle icâzetnâme diye de bilinen tahkik beratı verir.

Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: “Nitekim kendi içinizden size ayetlerimizi okuyan, sizin nefislerinizi tezkiye eden, kitâbı ve hikmeti talim edip bilmediklerinizi öğreten bir rasul gönderdik.” (*Bakara Sûresi, 151*)

Bir insan nefsini mezmum sıfatlardan ve şerre sürükleyici duygu ve temayüllerden temizleyip, mânevî nurlarla süslenme ve ilâhî tecellîlerle hem-hâl olma şerefini sadece Allah’ı zikrederek elde edemeyeceğinden bu mevzuda o kimsenin bir delil-i râha ve bir mürşid-i dil-âgâha rabt-ı kalb eylemesi gerekir. Tarikatta ve mânevî terakkîde feyz almak isteyen bir sâlikin mürşidine muhabbeti, teslimiyeti ve itimadı, ilim öğrenmek isteyen bir öğrencinin hocasının şifâhî (sözlü) ifadelerine olan bağlılığından üstün olmalıdır. Muhabbet ve teslimiyet bu derece de olunca sâlikin kalbinde zikrullah-ı Teâlâ bilâ-icbâr velâ ihtiyar husûle gelir. Allah ile kul arasında ülfet ve muhabbet zuhur eder. Peygamber efendimiz(s.a.v) buyuruyorlar ki: “Cenâb-ı Allah, kendisini çok zikreden kimseyi sever.” (*Suyutî, El-Câmiu’s-Sagîr*)

Evliyâullahın bazılarının sultân-ı ezkârın tesiri altında bulunduklarında tüyleri ve tırnaklarına varıncaya kadar vücutlarının en küçük zerreleriyle bile zikredip hatta hareket halinde bulunduklarından vecdin galebe ve baskısına karşı koymadıkları, bu yüzden yalnız kıyam ile değil devran-ı dem ile de gönüllerini yatıştıramadıkları ve belirli bir nizama riâyet etmeksizin gayri ihtiyârî çok değişik şekillerde zikrettikleri de inkâr edilemez. Allah’u Teâlâ şöyle buyuruyor: “**Allah’ın boyasıyla boyandık. Allah’tan daha güzel rengi kim verebilir? Biz ancak O’na kulluk ederiz (deyin).**” (*Bakara Sûresi, 138*)

Peygamber Efendimiz (s.a.v)den feyz almak Cenâb-ı Hakk'tan feyz almaktır. "Allah'ın boyası ile boyanın" âyeti kerîmesine uyarak ahlak-ı zemîmeden kurtulup Allah ve Rasûlu tarafından istenen ahlâka yani ahlâk-ı hamideye sahip olan fenâyı tam ile fenâ-fir'rasûl ve fenâ-i tam ile fenâ fillah ve bekayı tam ile bekâ-billâh şerefine vasil olan mürşid-i kâmile râbîta (muhabbet) edilmesi aşağıdaki âyeti kerîmeyle mü'minlere emir ve ferman buyurulmuştur: "***Ey iman edenler! Allah'tan korkun. O'na yaklaşmaya yol arayın ve yolunda cihad edin ki kurtuluşa eresiniz.***" (Mâide Sûresi,35)

Kendisine râbîta edilecek mürşidin tavır ve ahlâkı Rasûlullahın ahlakına tâbi olmadıkça muhabbetten (râbîta) beklenen feyzin zuhuru imkânsızdır. Râbîta eden kişinin ise, şeyhinin peygamber ahlâkı ile ahlaklandığını, Kur'an ve Sünnet ölçüleriyle tahkik etmesi de mürid üzerine vâcibtir. Bu tahkik neticesinde aşağıda zikredilen vasıfları taşıyan mürşidi kâmile itaat ve muhabbet edilmesi ise yine mürid üzerine gereken vecibelerdendir. Yoksa râbîta eden de ettiren de perişan olurlar.

Râbîta edilecek şeyh-i kâmilde bulunması gereken vasıflar vardır, bu vasıflar şunlardır:

1-Ehl-i mücâz: İcâzet ehl-i kâmil bir mürşit tarafından kendisine icâzetname verilmiş olması.

2-Ehl-i selâsil: Resûlullah (s.a.v) Efendimizden silsile yoluyla kendi şeyhine kadar inkıtaya uğramadan gelen manevi bir bağın bulunması.

3-Ehl-i ilim: Zâhiri ve bâtınî ilimlere vâkıf olması.

4-Ehl-i hâl: Evliyanın hali ruhlarını hubbu mevlada bezel etmektir. Mürşid-i kâmilin hali ise isdidatlı müritlere halinden bahsetmektir.

5-Ehl-i istikâmet: Kur'an ve Sünnetten ayrılmayıp istikâmet üzere yaşaması.

6-Ehl-i infâk: Eksilir diye korkmadan Allah'ın lütfettiği maldan onun yolunda infak etmek; kimseden bir şey beklememektir.

7-Ehl-i safâ: Allah (c.c) buyuruyor:“(Onlar) *Kudretine nihâyet olmayan Allah’ın sadâkat meclisinde, huzûru kibriyâsındadırlar*”. (Kamer Sûresi, 55)

Bu vasıfları taşımayan kişi eğer şeyhlik iddiasında bulunuyorsa şeriat ıstılahına göre hem dâl hem de mudîldir. Tasavvuf ıstılahında ise, böylelerine lakıyt denir. Şu hususda gözden kaçırılmamalıdır, Rasûlü kibriya ve sertâc-ı enbiyâ aleyhi ekmelüttehâyâ efendimiz hazretlerinin buyurmuş oldukları: **“Benim gözlerim uyur fakat kalbim uyumaz.”** (Buhari)hadis-i şerifine dikkatle bakılırsa madde ile mânâ arasında farklılık olduğu açıkca anlaşılır. Buna göre tarikat müntesibi bir mürid, mânevî babası yerinde bulunan şeyhinin bir kul olduğunu bilmeli, madde ve mânâyı birbirine karıştırmamalıdır. Ruhaniyetinden beklenen mânevî himmet ve feyzi, cismaniyetinden beklememelidir.

Meselâ bir evladının intisab ettiği zamanı hemen hatırlayamayan şeyhinin halini veya dünya işleriyle meşgul olmasını beşerî ve cismânî kısmına hamletmelidir. Ne ümitsizliğe kapılmalı ne de başka bir sebep aramalıdır. Hüsn-ü zandan ayrılmayıp şeyhinin maneviyatından istifade ederek feyz-i yâb olup himmet ve duasını almak için gayret etmeli vazifesini yerine getirme de gevşek davranmamalıdır. Kişi mürşidinin ve kendisinin kul olduğunu bilmeli her şeyde asıl maksadın ilâhi ente maksûdî ve rıdâke matlûbi sırrı olması gerektiğini unutmamalıdır.

***Evliyâ’ya eğri bakma kevn-i mekân elindedir
İnsanlara duâ eder lütf-u kahr dilindedir***

TASAVVUF VE TARİKATLARDA HALİFE

Halife. Şeyhi adına irşad faaliyetinde bulunan ve ölümünden sonra yerine geçen kimse; însân-ı kâmil anlamında tasavvuf terimi.

Sözlükte "arkada olmak, birinin arkasından gelmek, yerine geçmek" anlamlarına gelen half kökünden türetilmiş olup "birinin yerine geçerek işini, görevini devam ettiren" şeklinde açıklanan halîfe kelimesi (çoğulu hulefâ, halâif) terim olarak biri siyasette,

diğeri tasavvufta olmak üzere başlıca iki alanda kullanılmaktadır. Bir kimsenin diğeri bir zatın yerini tutmasına hilâfet, halife tayin etme işine de is-tihlâf veya tahlîf denir.

İnsanın Allah'ın halifesi olup olamayacağı sûfilerden önce ulemâ tarafından tartışılmış, **"Yeryüzünde bir halife yaratacağım"** (Bakara Suresi,30); **"Sizi yeryüzünün halifeleri kılan..."** (Enâm Suresi,165; Neml Suresi, 62) mealindeki âyetlerde geçen halife kelimesi iki şekilde açıklanmıştır. Bazı âlimlere göre insan kendinden önce yeryüzünde hâkim olan cinlerin yerine getirildiği için "bu varlık türünün ardından gelenler" anlamında Hz. Âdem (a.s) ve soyuna halife denmiştir. İbn Abbas (r.a)'ın bu görüşte olduğu rivayet edilir. Bu görüş sahipleri "Allah resulünün halifesi" ifadesini kullanır, ancak "Allah'ın halifesi" tabirinden hoşlanmazlar (Mâverdi, s. 15). İbn Mes'ûd (r.a)'un da katıldığı ikinci görüşe göre Hz. Âdem (a.s) ve insan yeryüzüne hükmettiği için Allah'ın halifesi olmuştur. "Ey Dâvûd! Biz seni yeryüzünde halife yaptık. O halde insanlar arasında adaletle hükmet" (Sâd Suresi,26) mealindeki âyet de bu görüşü desteklemektedir (Fahreddin er-Râzî, I, 381; İsmail Hakkı Bursevî, 1,64).

Mutasavvıflar, halife konusundaki görüşlerini geliştirirken terimin "insanlar arasında Allah adına hükmetme" şeklindeki ikinci anlamını esas almışlardır. Hasan-ı Basrî (k.s), takva sahibi temiz ve seçkin kullar için "Allah'ın halifesi" tabirini kullanmış olmakla beraber ilk sûfiler arasında bu konu üzerinde durulmamış, halife ve hilâfet bir tasavvuf kavramı olarak insân-ı kâmil ve kutub fikrinin gelişmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

Halife kelimesine ilk defa tasavvufî anlam yükleyen Gazzâlî (k.s) olmuştur. İnsanın Allah tarafından üflenene bir ruh taşıdığına (Hicr Suresi,29) ve Allah'ın Âdem'(a.s)i kendi suretinde yarattığına dikkat çeken Gazzâlî, Allah ile insan arasında manevî mahiyette özel bir münasebetin bulunduğunu, bu münasebetin

yazıyla anlatılmasının mümkün olmadığını ifade eder ve insanın Allah'ın halifesi olmasını bu münasebete bağlar. Gazzâlî, Allah'ın kendisine isimleri öğretmiş olması sebebiyle Âdem(a.s)'in O'nun halifesi olmaya hak kazandığını da belirtir. Şehabeddin es-Sühreverdî (k.s) de nefsin Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğunu söyler.

Halife ve hilâfet konusu üzerinde geniş bir şekilde durarak bunu tasavvufun temel kavramı haline getiren Muhyiddin İbnü'l-Arabî (k.s) ve takipçileri olmuştur. İbnü'l-Arabî'ye göre Allah'ın halifesi, isim ve sıfatlarıyla kendisinde en mükemmel biçimde tecelli ettiği insân-ı kâmilidir. Mülk Allah'ındır. İnsân-ı kâmil bu mülkte onun halifesi yani vekilidir. Mühür nasıl hazineyi korursa Allah da halifesi olan insân-ı kâmil vasıtasıyla halkı ve mülkü öyle korur. Öte yandan insan işini ve varlığını Allah'ın himayesine havale ettiği için Allah da insanın halifesidir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v) sefere çıkarken: **"Allahım yolda sahibim, ailemde halifem sensin"** diye dua ederdi. Allah'ın kulunu halife kılması mutlak, kulun rabbini halife kılması mukayyet bir hilâfettir. İbnü'l-Arabiye göre Allah'ın yeryüzündeki halifesi peygamberlerdir. Peygamberler O'nun hükümlerini O'nun adına insanlar arasında uygularlar. Hz. Muhammed (s.a.v)'den sonraki halifeler Allah'ın değil Resulünün halifeleridir, çünkü onun getirdiği şeriâtı uygularlar; uyguladıkları hükümleri de rivayet yoluyla Peygamber'den alırlar. Bunlar zahiri mânada halifedir. Hâlbuki velîler arasında doğrudan doğruya Allah'tan hüküm alan halifeler de vardır. Onların Allah'tan hüküm almaları peygamberlerin hüküm almalarının aynıdır. **"Sen de onların yoluna uy"** (En'âm Suresi,90) mealindeki âyete göre hareket eden Resûl-i Ekrem (s.a.v)'in kendisinden önceki peygamberlere uyması Allah'tan hükümler ve bilgiler almasına nasıl engel olmamışsa halifenin de Allah'tan doğrudan hüküm ve bilgi alması Hz.

Peygamber (s.a.v)'e uymasına engel olmaz. Onun hakkında "**keşfen Allah'ın halifesi, zahiren Resûlullah'ın halifesi**" denir. Hz. Peygamber (s.a.v), ümmeti içinde doğrudan Allah'tan hilâfet alan bir kimsenin bulunduğunu bildiği için yerine hiç kimseyi halife tayin etmemiştir (*Fahreddin er-Râzî, I, 381; İsmail Hakkı Bursevî, 1,64.163*). **Böylece İbnü'l-Arabî, devletin başında bulunan ve halife adını alan sultanlarla Allah'ın halifeleri olan velîleri birbirinden ayırır; birinciler zahiren, ikinciler ise manen halifedir.**

İsmail Hakkı Bursevî (k.s)'ye göre tasavvufî anlamdaki hilâfetin sebebi, halkın Hak'tan gelen feyiz ve irfanı doğrudan kabul etme kabiliyetine sahip olmamasıdır. Bu husus, ateşte yaş ağaçların arasına kuru odunların konulmasına veya sultanın halkla arasına vezir ve mabeyinci koymasına benzer.

Tarikatlar döneminde şeyhin, kendi adına müridleri terbiye ve irşad etme yetkisi verdiği mensuplarına da halife denilmiştir. Ankaravî hilâfeti şeklî, manevî ve hakikî olmak üzere üçe ayırır. Bir tekkenin ve oradaki görevli dervişlerin yönetilmesi için yetkili kılınan kişi şeklen halifedir. Bu kişinin âlim olması veya seyrü sülûkün usulünü bilmesi gerekmez, ehliyetli bir yönetici olması yeterlidir. Seccâdenişin olan şeyhzâdelerin halifelikleri de böyledir. Sülûkünü tamamlayan bir kimseye şeyhi tarafından irşad izni verilmesine manevî hilâfet denir. Hakikî hilâfet ise bizzat Allah'ın bir zatı irşad için görevlendirmesidir. Kâmil bir şeyhin terbiyesinde bulunan bir kişide bazan hilâfetin bu üç derecesi de gerçekleşebilir. Şeklen halife olduğu halde hilâfetin mâna ve hakikatinden nasibi olmayanlar da vardır (*Minhâcü'l-fukarâ, s. 27*). Şeyh, sülûkünü tamamlayan müridin irşad ehliyetine sahip olduğunu hi-lâfetnâme denilen bir belge ile tesbit eder. Uzak bölgelerde bulunan müridlere halife oldukları bir mektupla veya sözlü bir beyanla bildirilir. Halife unvanını alan sâlik, mürşidi adına müridlerin manevî terbiyesiyle ilgilenir. Şeyhe manen en yakın

olan ve vefatı halinde yerine geçen halifeye "*halîfetü'l-hulefâ*" denir. Bir tarikattan hilâfet alan bir sâlikin diğer tarikatlardan da teberrûken hilâfet alması mümkündür.

Şeyh efendi vefat etmeden önce yerine kimin geçeceğini bildirirse tasavvuf âdabına göre müridlerin bu emre ve vasiyete uymaları gerekir. Bu durumda şeyhin diğer halifeleri ve mensupları onun çevresinde toplanırlar. Şeyh efendi halifesinin ismini vermeden vefat ettiği takdirde mürid ve halifeleri toplanıp onun yerine geçecek olan zatı belirlerler. Bu belirlemede adayın müridlikteki kıdemi, bilgisi ve liyakati dikkate alınır. Bazan da şeyhin vefat etmeden önce halifelerine karşı takındığı tavırdan ve verdiği işaretlerden hareket edilir. Vefat eden şeyhin kendisini kimin teçhiz ve tekfin edeceği, cenaze namazını kimin kıldıracağı konusunda yaptığı vasiyet bu tür işaretlerden sayılır. Şeyhin halifesini belirlemeden vefat etmesi durumunda Hz Peygamberin (s.a.v) halefi konusunda vasiyette bulunmamış olması örnek alınırken halifesini belirlemesi durumunda Hz. Ebû Bekir (r.a)'in yerine Hz. Ömer (r.a)'i vasiyet etmesi örneği göz önünde bulundurulur.

Halifenin belirlenmemesi halinde bazan mürid ve halifeleri yerine geçecek kişi hususunda anlaşamazlar. Bu durumda bazı müridler şeyhin halifelerinden birine, diğerleri başka birine bağlanır ve birden çok şeyh ortaya çıkar. Bu ise bir tarikatın şubelere ve kollara ayrılması anlamına gelir. Meselâ Hacı Bayrâm-i Velî (k.s)'nin halifelerinden Akşemseddin (k.s) ile Ömer Dede Sikkînî (k.s) arasında çıkan ihtilâf neticesinde Bayramiyye tarikatı biri Şemsiyye, diğeri Melâmiyye şeklinde iki kola ayrılmıştır. Şeyhin postuna oturacak zatı belirleme konusunda müridlerin anlaşmazlığa düşerek çekişmelerine "post kavgası" denir.

Abdulkadir Geylani (k.s) Hazretleri daha hayattayken hilafet verdiği,46 tane kolun ortaya çıktığı, daha sonraları bu

kollardanda başka kol ve şubelerin çoğaldığı, dünyanın her tarafına yayılan en büyük tarikat olduğuda bir gerçektir.

Mevlevîlik'te hilâfet şeyhlik ve dervişlik gibi bir makamdır. Bu makamda bulunan sâlike halife denir..(TDV İslâm Ansiklopedisi)

AHİRETE İNTİKÂL ETMİŞ ŞEYHE RABİTA YAPILIR MI?

Allah'ı Zülcelâl Âl-i imran süresi Ayet 169–170 de “ *Allah katında öldürülenleri sakın ölümler saymayınız. Onlar Rablerinin yanında diridirler. Öyle ki Allah'ın lutf-i inayetinden, kendilerine verdiği ile hepside şad olarak cennet nimetleriyle rızıklanırlar. Onlara hiçbir korku yoktur Onlar mahzun da olacak değillerdir.*” buyurulmaktadır. Evet, bu şehidler cihâd-ı aşğar (küçük savaşın), Mürşidi Kamiller ise cihâd-ı ekber (büyük savaşın) şehidleridir.

Şunu da unutmamak gerekir ki Allah'ı Zülcelâl dilediğine verir ve her şeye kâdiridir. Ölüden diriye, diriden de ölüyü idare ettirir. Kim karışabilir.

Hanefî imamlarından Ubeydullah el-ahrares-Semerkandi (k.s) hazretleri buyuruyorlar ki (tevbe süresi 119'uncu ayetinde) “*sadıklarla beraber olunuz*” ayetinin tefsirinde “*Şüphesiz sadıklarla beraber olmak, surette ve manada beraber olmaktır*” diyor.

Bu konuyla ilgili Peygamber (s.a.v) Efendimizin“*Bana selam verildiğinde Allah teala ruhumu geri gönderir de selama cevap veririm.*” diğer bir hadisi şerifte de “*Müminler ölmezler onlar fani muvakkat olan dünya evinden baki ve ebedi olan ahiret evine göç ederler.* “ *işlerinizde şaşırduğunuz zaman kabir ehlinde yardım isteyiniz* “ hadislerini de iyi idrak etmek gerekir. Mürşidi kâmillere ölü demek Allah'ı Zülcelalın Ayetlerine ve Peygamber (s.a.v) Efendimizin hadislerini inkâr etmektir ki bu da insanı küfre düşürür.(Müzekkin Nüfus, Eşrefoğlu Rumi, sh.542)

Peygamber Efendimize (s.a.v)“*Meclis arkadaşlarınızın en hayırlısı hangisidir?* “ diye sorulduğın da, Peygamber Efendimizin (s.a.v) “ *kimi görmek size Allah'ı hatırlatıyorsa, kimin konuşması sizin ilminizi artırıyorsa, kimin de ameli size ahireti hatırlatıyorsa*

işte onlar en hayırlı arkadaşlarınızdır” buyurdu.(*Hâkim, Tirmizi, Hatmül Evliya sh.361*)

Peygamber Efendimizin (s.a.v) ***“Âlimler peygamberlerin varisleridir ”*** (*Askalanî, El-Metalibül Aliyye,3/193*)hadisinden de yola çıkarak aşağıya geçmiş bir büyük evliyanın üzerinde ittifak ettikleri bu konu hakkındaki sözlerini de sizlere aktaralım. Bugün dünya üzerindeki insanlar, ahirete intikâl eden velilerden çok himmet ve yardım istiyor akın akın o insanların kabirlerini ziyaret edip feyz aldıklarını söylüyorlar.

Yine Allame Seyyid Cürcanî (k.s)hazretleri mevakıf şerhin de buyuruyor ki: “Evliyaullah’ın suretlerinin, müridlerine zahir olabileceği gibi, öldükten sonra da müridlerinin feyz aldıklarını açıklamıştır”

Hanefî imamlarından İbn-i Kemâl el-Vezîr Rahmetullahi aleyh hazretleri buyuruyor ki:” Dünyada bulunan ruh, muhafazasındaki kılıç gibidir. Ölümünden sonra ise, cismani alakalardan soyulduğu için kınından çıkmış kılıç gibidir.” diyor.

Şahî Nakşibendî Hazretleri sıkıntıya düşmüş, hayattaki hiçbir velî Şahî Nakşibendî Hazretlerinin sıkıntısını giderememiş ve dağlara düşmüş mecnuni bir hal başlamış, Hızır (a.s.) gelmiş “nedir bu sıkıntı ya Bahaeddin “der. Şahî Nakşibendî Hazretleri “ismi celali kalbime indiremedim onun sıkıntısı “der. Hızır (a.s)“Bağdat’a git orada her bunalanın elinden tutan Şeyh Abdülkâdir Geylânî’ye müracaat et, senin de muradın hâsıl olur “der. Şahî Nakşibendî Hazretleri Bağdat’a gider. Abdülkâdir Geylânî hazretlerinin kabrini ziyaret eder. **Şeyh Abdülkâdir** kabirden elini çıkarıp göğsüne koyar ve

Tut elimi sana el tutucu desinler,

Bu sana nakş olsun müridlerin çok olsun.

Der ve böylece Nakşibend ismi de buradan kalır. Aynı zamanda ismi celali de kalbine indirir ve kalbi çalışmaya başlar.”

“Mısırda inançlı bir tüccar vardı. Mısırdan kalkıyor Abdülkâdir Geylânî (k.s) Hazretlerine intisap için gidiyor. Bağdat’a geldiğinde Şeyh hazretlerinin bekâ mülküne şeref verdiğini duyar

ve çok üzüldür. Ve Gavs'ul A'zam Abdûlkâdir Geylânî (k.s) Hazretlerinin kabri şerifini ziyarete gider. Gözyaşları içinde hayatta iken intisap edemeyişinin hicranını dile getirir. O anda kabri şerifi başında, daima Hay (diri) olan Abdûlkâdir Geylânî (k.s) Hazretleri belirir. Böylece elini tacire uzatan yüce veli, kendisini mürid olarak kabul eder ve irşâd eder. Bu vesile ile veliyullahın daima diri olduğunu gösterir.

*İki âlemde tasarruf ehlidir ruhu veli,
Dime kim bu mürdedir ondan nice derman ola,
Ruhu şimşiri hüdadır ten gılafl olmuş ona,
Dahi ala kar eder bir tiğ kim üryan ola,*

Manası şudur “ Velilerin ruhları iki âlemde tasarruf ehlidir. Bu ölüdür bundan ne derman olacak diyemeyiz, Ruhu cenabı Hak(c.c) ın kılıcıdır. Kından (yani bedeninden) çıkan kılıç daha keskin olur.” Çünkü hal-i hayatında şöhreti afettir. Kemâlat ve kerametini büyükler izah etmezler. Aczini itiraf ederler ve naçizliğini söylerler. Tevazuya bürünmüşlerdir.

Beden toprak altında. Ama ruh baki. Velinin ruhu iki cihanda tasarruf sahibidir. Hem hâli hayatında, hayat-ı dünyada; hem de vefatından sonra hayat-ı ahirette tasarruf ehlidir. Demek ki,” Bu mürdedir, ölmüştür; bundan nice derman ola?” Böyle bir münkir tavır, inkârcı, materyalist tavır takınma! Böyle düşünme.

Şeyh-i Ekber Muhyiddin-i Arabî (k.s) Hazretleri buyuruyor ki: Allah'ı zikredenlerin hayatı birleşir ve daimidir. Ölümle kesilmez o diridir her ne kadar ölmüşse de onun hayatı fi sebilillah şehid olandan daha çok diri ve daha ziyade tamamdır. Ancak o şehid olan kimse Allah'ı çok zikreden kimselerden ise o zaman onda iki hayat vardır. Biri şehidlik hayatı diğeri de zikir hayatıdır. Allah'ı zikreden diridir, isterse ölmüş olsun, fakat zikri terk eden ise ölüdür. İsterse dünyada hayvani hayatla diri olsun. Nitekim Hadis-i Şerifte : ” **Rabbini zikredenle zikretmeyen diri ile ölüye benzer** “ buyurulmasından anlıyoruz ki, zakirin hayatı şehidin hayatından hayırlıdır. Eğer o şehid zakirlerden değilse.

Sabit Eşhedül Benani Rahmetullahi aleyh hazretleri buyuruyor ki: Ehli zikir üzerlerinde dağlar kadar günahları ile zikre otururlar, zikirden fari olup kalktıklarında bir tane bile günahları kalmaz. Elli sene teheccüde devam etmiştir. Seher vakitlerinde duasında : “Ya rabbi eğer bir kişiye kabrinde namaz kılmak nasip edersen bana ver” derdi Vefat edince defnettiler kerpiçleri yığdılar bir tanesi düşer ve kabrin içi görülür baktılar ki ayakta namaz kılıyor. Vefatından sonra kabrinden gelip geçenler kabri içinden Kur’an tilavetini duyarlardı.

Seyyid Abdülkâdir Geylânî (k.s):” Hüseyin Hallac bunaldı da zamanın da elinden tutacak kimse bulamadı. Ben ise arkadaşlarımdan ve müridlerimden ve beni sevenlerden kıyamete kadar her bunalanın elinden tutarım. İşte atım eğerlenmiş hazır, mızrağım dikilmiş, kılıcım çekilmiş, yayım ve okum gerilmiştir. Seni muhafaza ediyorum, hâlbuki sen gafilsin farkında değilsin. *(Allah’ı Niçin Anıyoruz, sh.223.256.279)*

Şeyh Musa bin Mahih Ez-zoli Rahmetullahi aleyh hazretleri Resulûllah (s.a.v) Efendimizi çok görürdü. Birçok işleri Resulûllah (s.a.v) Efendimizin emriyle idi. Demiri tutunca yumuşardı, 14 aylık veya daha küçük bir sabi çocuğu kucağına alıpta şu sureyi oku derse o çocuk fâsîh lisanla okurdu ve o vakitten itibaren de konuşmaya devam ederdi. Kabrinde lahdine koydukları vakit kabri genişledi, ayağa kalkıp namaz kılmaya başladı. Lahdine koyan kimse bayıldı.

Seyyid Yusuf ul Acemi El-Kürani Rahmetullahi aleyh hazretleri buyurmuştur ki: Şeyhimiz Ebu Osman-il Mağribi Rahmetullahi aleyh hazretlerinden işittim demişti ki: Bir insan bir velinin kabrini ziyaret ederse o veli ziyaret edeni bilir, selam verirse selamını iade eder veya kabri üzerinde Allah’ı zikrederse veli de onunla birlikte zikreder. Bilhassa La İlahe İllallah zikrini yaparsa, o veli kalkar, bağdaş kurup oturur ve o ziyaretçisiyle birlikte zikreder. Çünkü veliler bir evden yani dünya evinden ahiret evine göçerler. Bunların ölülerine hürmet ve saygı sağlıklarındaki saygı gibidir. Kabirleri ayakla çiğnenmemelidir. Binaenaleyh, Evliya cemaatına gerek hayatlarında ve gerekse vefatlarında ancak

edeple muaşeret etmek lazımdır. Bir veli ölünce, bütün peygamberler ve velilerin ruhları onun üzerine namaz kılarlar.

Yine buyurmuştur ki: Nice veliler vardır ki, sadık müridlerine vefatlarından sonra sağlığındakinden daha fazla faydalı olurlar, bazı kullar vardır ki, terbiyelerini bizzat Cenab-ı Hak vasıtasız yapar, yine bir kısım kulların velayetini bazı velileri vasıtasıyla üzerine alır. İsterse o veli ölmüş bulunsun. O veli kabrinden müridine sesini duyurur ve yine Allah'ın bir kısım kulları vardır ki: Terbiyelerini bizzat Resulullah (s.a.v) Efendimiz vasıtasız üstlenir; çok salâvat-ı şerif okuması sebebiyle. *(Allah'ı Niçin Seviyoruz, sh.400.402.403)*

Eş Şeyh Es Seyyid Abdihakim Arvasi Rahmetullahi aleyh hazretleri yine“ Ziyaret edilen veli geriye döndürülmüş ve irşâda mezun kılınmış evliyadan ise zuhura gelen feyiz ve muhabbet eseri yavaş, durgun ve devamlı olur. Eğer dış dünya ile alakası kesilmiş ve irşâda mezun olmayan sınıftansa gelen tesir anî, kesin, hızlı, geçişi de çabuk olur. Muhakkak ki veliler bir evden bir eve geçmiş gibidirler. Kendilerine hayatta gösterilen edebın aynen gösterilmesi lazımdır. Bulundukları yerden sâlikler (müritler) mezardaki evliyaya rabıta yapmakla istediği feyzi alır ve istediği menfaati elde eder. Velilerin ahirete intikâl ettikten sonra dünyaya iltifatı ve irtibatı kalmaz fikrinde bulunanlar ve mutlaka hayattaki bir veliye rabıta etmek lazımdır itikadında olanların hatası, nefsinin kemâla ermediği halde bende kemâla ermişim diyenlerin hatasından daha büyüktür. Zira böyle bir kanaat, açık açık inkârdır. Bu inkârcılık esasta yüce peygamberimizin tasarrufunun inkârına da sirayeti ulaşacağından bu sözlerden Allah'a sığınırım.” demektedirler. Devamın da “ Malum olsun ki sâlike fenadan evvel öyle haller görünür ki, o bunları kemâle erdiği şeklinde yorumlar. Ve kendisine rabıta edilmesini emreder. Hüsrana düşer, bağlılarını da perişan edip hüsrana düşürür. Rabıta ancak Mürşide yapılır. Makamı fenafillâh ve bekabillah makamına eren ve zanna tahmile yer kalmayan ve her an şeyhi, mürşitleri ve Resulü Ekrem (s.a.v) Efendimiz ile görüşen ve rabıta yapmasına izin verilenler ancak rabıta yaptırmaya yetkilidir. Fakat bu işteki tehlike büyük

olduğundan bu kadarı ile de yetinmez, şeyhinden ve mürşidinden kendisine rabita ettirmek için yazılı emir alırdı ancak bu takdirde rabita yaptırabilir.

Rabıtada gaye, ona rabita yapan müridin kalbinden gaflet ve karanlığın kovulması iken, kendi kalbinden gaflet ve karanlığı kovamayanlar, nefislerine rabita ettirmekle onların (tabi olan müritlerin) gaflet ve zulmetlerini nasıl giderebilirler. Kendilerine yersiz olarak rabita ettirenlerden bir kısmı da bazı hallere aldanıp, büyüklerin nihayetinde tecellileri kendi başlangıç demindeki haller sanır, nefisine mal eder. Galata düşer. Bir kısmı da, tarikat edeplerine ve ahvallerine sathından bakabildiği için yokluğu varlık kıyas eder. Yahut (mekr ve istidraç sahte keramet) sebebi ile delalet düşerler.

Bu tarikat yolunda en yüksek derecelere varmış mürşidi kâmillerin hallerini andıran bazı tecelliler henüz bu yolun başlangıcında veya ortasında olan müritlerde de zuhur edebilir. Tarikatın büyüklerinin keskin görüşlü kimselerin dışında hiç bir mürit aradaki farkı göremez. Ben de erdim şeyhi kâmil oldum vartasına düşer. Şeytanın maskarası olup, hüsrana uğrar.” (İbrahim Fasih Rabita Risalesi, sh.17-19)

HİMMET

Himmet: Kasıt, maksat, dua, yardım talep etmek. Allah’ın Salih kullarından maddi ve manevi konularda yardım istemek demektir. Bu ise daha çok onların dualarını talep etmekle olur.

İlahi nurla temizlenmiş ve takva ile yücelmiş ruhların Allah’ın izniyle muhtac kullara yardım etmesidir. Bu yüce ruhlar, zamana bağlı mekân ile sınırlı değildirler. Maddi şartlar onlara engel olmaz. Dinimiz Müslümanları başkalarından dua istemeye teşvik eder. Anne-babanın, yolcunun, mazlumun, misafirin duasının reddolunmayacağına dair kaynaklarda pek çok hadis rivayeti vardır.

Suflerde tüm Müslümanların duasını almaya çalışır. Cenab-ı Hakk’ın rahmeti kimin vesilesi ile harekete geçer bilinmez. Cenab-ı Hakk duaları ister kabul eder, ister ahirete saklar, isterse reddeder. Dua illa yüzdeyüz kabul edilecek diye bir şart yoktur. Bu peygamberlerde verilmemiş, Peygamber Efendimizin (s.a.v)

amcası Ebu Talibin islama girmesi için yaptığı dua kabul edilmemiş, Cenab-ı Hak'kın: **"Ey Habibim! Sen dilediğini hidayete erdiremezsin. Allah kimi dilerse onu hidayete erdirir."**(Kasas Suresi,56) ayeti nazil olmuştur.

Allah'ın iradesi olmadan, hiçbir insanın duası, şefati ve aracılığı makbul olmaz. Bununla birlikte Allah'ın Salih kullarının dualarını ve himmetlerini elde etmek için gayret etmelidir. Peygamberlerin ve onların varisleri olan Allah'ın veli kullarının manevi güçlerini yok saymakda doğru değildir.

Onların duaları sebebiyle, nice kavimler helak olmuş, niceleride âbâd olmuştur. Nasilki, kötü tıynetli insanların, şeytanların negatif enerjisi insanda kötü tesir bırakıyorsa, aynı şekilde iyilerinde insan üzerinde pozitif tesiri olmaktadır.

Aynı şekilde, Cenab-ı Hak, doktorlara tıp bigileri sebebiyle "Şâfi"isminden bir tecelli vermiş, onlarda insanlara şifa verebilmişlerdir. Şüphesizki Allah'u Zülcelâl verirkende alırkende hiçbir yardımcıya ihtiyacı yoktur. Cenab-ı Hak hem maddi hemde manevi konularda sebeblere binaen kullarına ihsanda bulunmaktadır. Bu Onun yeryüzündeki sünnetidir. Cenab-ı Hakk'ın, Hâdi, Mudil, Şâfi, Rezzak gibi birçok sıfatları kulları aracılığı ile tecelli etmektedir.

Bundan dolayı Salihlerin himmeti, insanın manevi gelişiminde çok önemlidir. İmam-ı Rabbani (k.s) bu konuda: "O büyüklerin sözleri kalp hastalıklarına ilaçtır. Onların bakışları manevi hastalıklara şifadır." der. **(168.Mektup)**

Burada önemli olan bu yardımın Cenab-ı Hakk'dan bilinmesi, hayır ve şer her şeyin Allah'dan gelmesi, kulların sadece vesile olmasıdır. Allah'dan başka güç ve kudret sahibi yoktur.

Himmet, kâmil velilere emanet edilmiş bir nurdur. O nur ile yol alır, Hak yolcularını terbiye ve takviye ederler.

Himmet, Allah'ın bir rahmetidir. Himmet ehli, bir rahmeti yerine ulaştırmakla görevli Allah dostlarıdır. Kur'an ifadesiyle onlara Cündullah (Allah'ın askerleri) denir. Sayılarını, yerlerini ve görevlerini ancak Allah bilir. Onlar meleklerden ve kâmil

müminlerden oluşur. Cenab-ı Hakk onlar vasıtasıyla dilediklerine yardım edip müşküllerini çözer.

Aslında kuluna destek veren ve müşkülünü çözen Cenab-ı Hakk'tır. Peygamber olsun, ister veli olsun, diğer varlıklar vasıttan başka bir şey değildir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v):”Asıl veren Allah’dır. Ben ise verileni taksim edip, yerine ulaştırmakla görevliyim.” *Buyurmuştur.(Buhari, Müslim)*

İSTİMDAT

Medet dilemek, imdat istemek, yardım istemek demektir. Her türlü yardımın kaynağı ve başvurulacak mercii Allah’u Zülcelaldir.Allah’dan başkasından doğrudan yardım dilemek söz konusu olamaz.

Tasavvufta, Peygamber Efendimiz (s.a.v),tarikat piri, şeyh veya benzeri maneviyat büyüklerinden istimdat, onların indi ilahideki derece ve değerlerinden yararlanmak için bir tevessüldür. Bu şahıslar hakkında manevi sevgi ve hüsnü zannın bir ifadesidir. Doğrudan onların şahıslarından bir talep demek değildir.

Tasavvufta, herhangi bir sebebdan dolayı daralma ve zorlukla karşılaşma anında tasavvuf büyüklerine sığınma vardır.

“Meded Ya Resulallah, Meded Ya Abdulkadir Geylani, Meded Ya Şeyhim” gibi lafızlar bu şahıslara duyulan manevi sevginin bir ifadesidir.

Şeyhülislam, Kemalpaşazade, şerhi Hadisi Erbain adlı eserinde, nakledilen bir hadisi şerifte:”İşlerinizde Şaşkınlığa düşünce ehli kuburdan yardım(istiane)isteyiniz.”(*Keşfül Hafa,1/85.H.No:213*)hadisini sufiler delil kabul ederler.

Ehli Kubur, ölümler veya ölümü düşünerek kendilerini ölüm sonrasına hazırlayanlardır. İnsan dünya içine dalmaktan şaşkına dönünce kabir ehlinin halini, ölümü ve ölüm ötesini düşünerek kendini toparlamak ve onların halinden kendine bir ibret yardımı alıp, gönlünü Allah’a bağlamak durumundadır. Ölüm rabitası veya

tefekkürü mevt, insanı dünya lezzetlerine dalmaktan belli ölçüde korur. Çünkü Efendimiz (s.a.v):”Dünya lezzetlerini unutturan ölümü çokca anın.”buyurmuştur.(*Tirmizi, Kıyame,26.Nesei, Zühhd,31.İbn. Hanbel,2/293*)

Tasavvufta, darda kalan bir tarikat ehlinin şeyhini yardıma çağırması veya ermişlerin ruhanîyetinden yardım ve imdat istemesi, çocuğun anne-babasına sığınıp yardım istemesi gibidir.

İnsan beşer olarak sığınma duygusu taşır. Çocuk anne-babasına, talebe -hocasına, mürid - şeyhine, sığınmak ve yakın olmak ister. İstimdat bu sığınma duygusunun bir tezahürüdür. Nasıl küçük bir çocuk anne-babasının yanında kendisini daha güvende olduğunu hisseder, onlardan uzakta iken, anne-baba diyerek ebeveyninden meded umarsa, müridde öyledir. O da kendisini mürşid ve manevî büyüklerinin yanında daha güvende hisseder. Onlardan uzakta olduğu zamanda ise anne-babasına seslenen yavru gibi seslenerek onlara sığınır. Ancak, mürid sülukunda ilerleyip fenafillâha erdikçe bu sığınmanın doğrudan Allah’a olması gerektiğini, şeyhine yaptığı istimdatın da aslında Allah’dan onun adına bir meded talebi olduğunu anlayıp Allah’a iltica eder.

Gerçek tasarruf sahibi Allah’u Zülcelaldir. Kul bu tasarrufun görüntüsüdür. Bu itibarla sâlik ve derviş, insan-ı kâmil olarak gördüğü şeyhinden, tarikat piri ve pirlere birinden istimdat ve istiane ettiğinde, aslında talebini Allah’a arzetmiştir.

İstimdatın ölü veya diriden olması, onlara bir varlık izafe etmemek şartıyla mümkün görülmüştür. Onun için istimdat ve istiane kulluğa ruhi bir hazırlıktır. Yoksa Allah’dan başkasından meded umma değildir.

ABDULKADİR GEYLANİ (K.S) **HAZRETLERİNDEN İSTİMDAT TALEBİ**

Bir sıkıntı, musibet, seni üzen beladan Cenab-ı Hak’kın kurtarıp aydınlığa çıkarması için, yatsı namazından

sonra veya seher vaktinde iki rekat namaz kılıp,her rekatta Fatiha suresinden sonra onbir defa ihlas suresi okunur.Selamdan sonra tekrar secdeye varıp,Allah'ü Zülcelalden isteklerini dile getirir.Başını secdeden kaldırıncada onbir defa Peygamber(s.a.v)Efendimize salatü selam getirir.Daha sonra kible tarafına dönüp Bağdat tarafına yönelerek onbir adım atar ve :

1.ci adımda:”Ya Muhyiddin Abdulkadir Geylani,

2.ci adımda: Ya Seyyid Muhyiddin,

3.cü adımda: Ya Mevlana Muhyiddin,

4.cü adımda: Ey Hizmete layık Muhyiddin,

5.ci adımda: Ey Derviş Muhyiddin,

6.cı adımda: Ey Hoca Muhyiddin,

7.ci adımda: Ey Sultan Muhyiddin,

8.ci adımda: Ey Şah Muhyiddin,

9.cu adımda: Ey Gavs Muhyiddin,

10.cu adımda: Ey Kutup Muhyiddin,

11.ci adımda. Ey Efendiler Efendisi, Seyyidler Seyyidi Pir Abdulkadir Muhyiddin.”diye çağırır. Sonra:”Ey Allah’u Zülcelalin kulcuğu benim imdadıma yetiş. Allah’u Zülcelalin izniyle bana yardımcı ol. Ey İnsanlar ve Cinlerin Şeyhi bana imdad eyle. İhtiyacımın yerine gelmesinde bana yardım elini uzat.”dedikten sonra üç defa:”Allahümme lekel küllü, ve bikel küllü, ve minkel küllü, ve ileykel küllü, ve entel küllü, ve küllül külli, birahmetike ya erhamerrahimiyn, ve sallallahu alâ seyyidina Muhammedin ve alâ âlihi vesahbihi vesellim.”

“Allahım! Bütün eşya senindir. Ve bütün eşya Seninle vardır. Yine bütün eşya Senden gelmedir. Ve bütün eşya Sana yönelip gelecektir. Sen bütün eşyaya hâkimsin. Hepside Senin yüksek kudretin altında bulunuyor. Sen küllün küllüsün. Ey Merhamet edenlerin ençok merhamet edeni. Senin rahmetine bağlanıp dayanıyoruz.

Geniş rahmetin Efendimiz Hz.Muhammed Mustafa(s.a.v)ya ve Onun hanedan ve arkadaşlarına olsun. Onları hem dünyada, hem ahrette esenliğe kavuştur. Amin.”

ŞEYH MÜRİDİNE NASIL TEVECCÜH EDER

Mürid, her gezip dolaştığı yerde, şeyhini beraberinde bilir ve buna çok ehemmiyet gösterirse teveccühü hak etmiş olur. Şeyh teveccüh eder. Teveccühün şekli ise, müridi ders tarifi gibi karşısına alıp müride şöylece talimat verir: Evlat rabıtaya devam eyle der. Mürid ise rabıtanı başka bir hale tevessül etmez. Şöyle ki: Arşdan ferşe kadar, her ne var ki yok bilip, yalnız cenab-ı Hakk var diye, rabıtasına devam eder. Şeyh ise silsile-i meşayih-i kiram efendilerimizden izin ister. " Ümmül Kur'an" olan fatiha-i şerifi, müridin zahiren ve batınen, sıhhat ve selamet de olmasına niyyet ederek bir mikdar okur. Müride dışdan gelen saldırıların zarar vermemesi için bir mikdar da " Ayet-el Kûrsi " okur. Sonra fatiha deyip teveccühe son verir. Bu arada, müride zuhurat vaki olursa, müridin dersi yükseltilir. Mesela birinci dersde ise ikinci derse, ikinci dersde ise letaiflerin birinci bölümü tarif edilir. Şayet müride zuhurat olmaz ise, şeyh müride yüzünü biraz eğer, niye çalışmıyorsun der. Meydanı açık bırakmaz. Olur ki müridin hali buna müsait değilse, taltifane görünüp, daha fazla başarılı olmanı istiyorum, gayret sarf eyle diyerek öğütler verir. Mürid gördüğü zuhuratdan dolayı kendini yüce görürse bu bir hatadır.

Hafezanallah yediderya paklamaz. Senelerce verdiği emek ber heva olup gider. Salikin vazifesi kendini cümleden edna bilip, Şeyhine muhabbetini ne kadar ziyade ederse, kendi derecesinin yükselmesine vesile olur.

Mürid, Arş ve ferşi müşahade eder olur ise, yine kendinin şeyhe muhtaç olduğunu unutmamalıdır. Her bir hususda, teslimiyete devam edip, her an rabitasında, zikre devamında kadimi bulunmalıdır. Mezkûr durumdan haberdar olan şeyh, müridin muhafazası için yukarıda ki esmaların bazısını müride telkin edip, kendide sırren ve cehren okur.

Ta ki müridden bu hâl zail oluncaya kadar. Müride şu beş hâl zuhur edinceye kadaar, birinci dersden ikinci derse tarif yapılmamalıdır.

1. Yağmurlar yağıp, yağmurun cihanı kapladığını, görürse.
2. Kendini, havada uçar ve semaları geçer görürse.
3. Denizleri maşiyen, yani yürüyerek geçer görürse.
4. Ağaçları çiçek açmış, etrafı yeşillikler kaplamış görürse.

5. Her nereye baksa, madenlerin ne madeni olduğunu anlar ve zikirlerini duyar olursa.

Bu hâle ulaşan müridin dersi üçüncü ders olabilir. Bu mürid teveccühü hak etmiş olur. Şeyh; bu hâle eren müride, sık sık ve yakinen teveccühde bulunur. Müride: Ettehiyyatü lillahi vesselavatu vettayyibat esselamu aleyke ve Rahmetullahi ve berekatuhu hitabı, zuhur edip bu sırra vasıl olsa, müridin sır âleminde: Esselamu aleyne ve âla ibadillahissalihin diye cevap ihsan olsa; Cenab-ı Hakk' dan da, kulun yapmış olduğu zikri, fikri, Kulluk ve kaffe-i ubudiyyetin rızaya uygun oldu hitabına mazhar olsa, sır âlemi de buna şahit olsa yine tekamül etmiş olmaz. Bu bir imtihandır.

Müride düşen: Vazifesine el-aman, el-aman, kula kulluk etmek yaraşır, kula ancak kul olmak yaraşır diyerek, bir kat daha zikrine ve şeyhine yapışıp rabitasına son derece gayret göstermelidir. Böyle zuhuratları, şeyhinden başkasına söylemek caiz olmaz. Böyle zamanlar da şeyh, müridi dikkatle takib edip

gece ve gündüz, müridin muhafazası için Cenab-ı Hak'dan ve Resul-i Ekrem (s.a.v) Efendimizden ve Pir-i ve şeyhinden istimdatda bulunmalıdır.

Şeyh müridinden: Ruhen haberdar olmak için çalıştığı gibi zahiren de uzak kalmamalı, müridin: Şeriat-ı Ahmediyyeden ayrılmaması için, devamlı nasihat edip, bu gibi azim berzahlardan geçirmelidir. Yine mürid; şu hitaba mazhar olursa, "Evvel ve ahirin ilmini kulum sana ihsan eyledim." diyerek Cenab-ı Hak' dan hitab olsa, müridin vazifesi, şeyhini haberdar etmek olmalıdır. Şeyhe düşen vazife ise: hemen, Cenab-ı Hak' dan gelen emre muntazır olmasıdır. Aldığı emir ile muamele yapmalıdır, çünkü: Bu hale erişen mürid ; **"Küllî şey'in yerci'u ila aslihi "** sırrına mazhar olmuştur. Velayet makamına erer, velayeti tamme ile veliliği hak etmiş olur.

Hakk' dan gelen emri harfiyen icra, mürşidin asli vazifesi budur. Cenab-ı Hakk bu şerefe nail eyleye. Âmin. Vesselamu âlâ menittebe âl hûda.

HALVET' DEKİ ZİKRİN NETİCELERİ

Zakirin nefsinden olan sözleri, onu hasis ve bayağı sözlere çekip oyalaması, ancak uzun günler zikrullah ile meşgul olup, gece ve gündüz halvetde olması neticesinde kalbinde "Hakk" nurlarının parıldamaya başlaması ile giderilir. Bu nurlar önce keskin bir şimşek gibi çakıp kaybolur. Sonra tekrar kalbe gelir ve bir an orada kalır. Daha sonra büsbütün orada sabitleşir. Gönül ondan zevk alır.

Sonra o nur, adeta dillenir de; ruh ondan hikmet yapar. Masivayı unutup o nura dalar. Dil ile zikre devam eden zakir üç şey kazanır ki, onlara " Müstağrağatı selase üç vech deryası denir. Evvel ki vücudun Allah' ın (c.c) zikrine dalması anında meydana gelir. Zikrullah ateşi ile vücudun çirkef yanları yanıp, latif ve hoş yanları kalır.

İşte o anda o zakirin vücudunun bütün cüzlerinde berrak sesler gibi gümbür gümbür zikir sesleri yükselir. Zira zikirlerle vücudun uzuvları istikamet kazanır. Uzuvların sedası arı uğultusu gibi yumuşar. Bu istikametten önce zikrullah ateşi, onun başına

vurduğu için evvela berrak sesler gibi yüksek sesler gelir. Bu halden asla zarar görmez. Belki bu ona bir sema zevki verir. O şiddetli sadaların sırrı şudur ki; zikrullah masivanın zıddıdır. İşte zikrullah meydana geldiği yerde zıddını yok ederken, bu sesler çıkar. Nitekim suda ateşin hararetini söndürürken böyle bir ses çıkarır.

Zikrullah ateşinin zakirin vücudundaki zıddiyetleri yok edip yakmasında da böyle sesler çıkar. Sonra zikrullah ateşi onun diğer uzuvlarına sıçrayınca zakire kendi vücudunun uzuvlarından bu kez, değirmen sesi, deniz dalgalarının sahili döverken çıkardığı ses, azgın nehir sularının büyük kayalara çarpmasından doğan ses, şiddetli rüzgârların ağaçların yapraklarını sürüklerken çıkardığı ses, azgın ateşlerin şiddetli rüzgârlarda sönmesiyle oluşan ses, güçlü şimşek çakmalarının çıkardığı ses ve daha nice şiddetli sesler gelirken herbirinden nice ve büyük zevkler alınır.

Resulullah (s.a.v) sahabeleri ile beraber bir ağacın altında otururlarken: kuvvetli bir rüzgârın esmesi ile gazel olan yaprakların dökülmesi üzerine, Resulullah (s.a.v) bunun teşbihi nedir diye ashabına sordu. Sahabe-i Kiram " Allah ve Resülü" daha iyi bilir, diye karşılık verdiler. Bunun üzerine **Resulullah: (s.a.v)"Bir insanın Allah (c.c) korkusu ile veya aşkı ile derisi ve tüyleri ürperirse bu yaprakların döküldüğü gibi onun günahları dökülür."** buyurdu.

Kur' an-ı Kerimde: **Rahman suresi 46.ayet de, Cenab-ı Allah (c.c)" Ve limen ha'fe makame Rabbihi cennetan."** Buyurmuşdur. Yani; her kim ki, Rabbinden korktu, ona cennetden iki makam verilecektir. Allah (c.c) sevgisi ile kalbini neşelendiren, ciğerini kebab eden, "Muhabbetullah-ı" kazanan salike, elbette Cenab-ı Allah (c.c) akılların ermediği, dillerin zikredemediği çokca ihsanlarda bulunacaktır.

Bu hâller devam ettikçe, zakire Allah (c.c) muhabbeti ve aşkı o kadar galebe çalar ki lisanı zikri tehir etse, kalbi zikri daim çarpmaya devam eder. Mevlanın zikrine ister istemez devam eder. Nazargah-ı İlâhi olan kalbinde ilahi nurlar, adeta fişkıncasına

parıldamaya başlar. Masiva muhabbeti tamamen zail olur. Bu hale eren salık; "Tecelli-i İlahiye" hak kazanmış olur.

Bu safhalardan sonra, zikrullah gönülden başa çıkıp, zikirde zikredenin, Allah' ın (c.c) ilminde yok olmasıdır. "Beni zikredin, bende sizi, Rahmetimle anayım."Rabbani devletine nail olmaktır. Allah resulü (s.a.v) ashab-ı kiramına hitaben:"***Sizin hayırlınız görüldüğü zaman Allah' ın (c.c) hatırlandığı ve anıldığı kimsedir, onların aralarında ne bir akrabalık nede bir alışveriş vardır. Onlar yalnız Allah' ın (c.c) rızası ve rahmeti için birleşip sevişirler. Onlar nurdan minberler üzerindedirler. İnsanlar korktukları zaman onlar mahzun olmayacaklar***" buyurmuştur. (Yunus Suresi,62-64.Abdurrezzak, el Musannef,11/201.İbn Hanbel, Müsned,5/343.Taberani, el-Mucemül Kebir,3/290,H.No:3433)

Allah' ın (c.c) sadık kulları; tam bir iman ile Allah' ın (c.c) emirlerini yerine getirir, yasaklarından da sakınır. Peygamber Efendimiz (s.a.v) onların vasıflarını şöylece açıklamıştır. "Onlar: Rablerinin rahmetinin genişliğinden dolayı açıktan sevinirler. İlahi azabın şiddetinden dolayı gizlice ağlarlar. Sabah ve akşam mescidlerde, temiz ve pak evlerde Rablerini zikrederler." Halvet de bulunan dervişin son hali bu şerefe nail olmaktır.

Ashab-ı kiramdan Abdullah ibn-i Mesud'un (r.a) ***Peygamber Efendimizden (s.a.v) rivayetine göre; yüce Allah' ın (c.c) kullarından üç yüz tanesinin kalbi: Âdem (a.s)' ın kalbi üzerinedir. Kırkının kalbi: Musa (a.s)' ın kalbi üzerinedir. Yedisinin kalbi: İbrahim (a.s)' ın kalbi üzerinedir. Beşinin kalbi: Cibrail (a.s)' ın kalbi üzerinedir. Üçünün kalbi: Mikail (a.s)' ın kalbi üzerinedir. Birinin kalbi: İsrâfil (a.s)' ın kalbi üzerinedir.*** "(Ubade ibn. Samit(r.a)dan. A.B.Hanbel, Müsned,6/322) "(Ebu Nuaym,1-8-9.Suyuti, el havi lil Feteva,462.Acluni,1-2-6.El Bari3-670-71.İbn Abidin,271.İbn Cevzi,3-397)

Birin, kalbi üzerine olan kul; vefat edince Allah (c.c) üçlerden birini, onun yerine geçirir. Üçlerden biri vefat edince yüce Allah (c.c) beşlerden birini yerine geçirir. Beşlerden biri vefat

edince yüce Allah (c.c) yedilerden birini onun yerine geçirir. Yedilerden biri vefat edince yüce Allah (c.c) kırklardan birini onun yerine geçirir. Kırklardan biri vefat edince yüce Allah (c.c) onun yerine üçyüzlerden birini yerine geçirir. Üçyüzlerden biri vefat edince yüce Allah (c.c) beşyüzlerden birini onun yerine geçirir. Beşyüzlerden biri vefat edince yüce Allah (c.c) binlerden birini onun yerine geçirir. Binlerden biri vefat edince yüce Allah (c.c) halk arasındaki veli kullarından birini yerine geçirir. *(Ebu Nuaym, İbn Ömer(r.a)dan, Hilyetül-Evliya)*

Her asırda üçler, yediler, kırklar, yüzler, üçyüzler, yediyüzler, binler, üçbinler, yedibinler, onbinler, nihayet bunlardan ayrı yüz yirmidörtbin veliyullah vardır. Bunlar hiç eksilmeden kıyamete kadar devam eder.(Mehmet Şemseddin, Miftahul Kulub, sh.48.İmam Rabbani, Mektubat,251-287.Gümüşhanevi, Camiul Usul, sh.41-51)

Lüzumunda ve gereğinde salihler divanı toplantısı: Allah' ın (c.c) nurunu gören Cebeli Nur dağında yapılır. Bu toplantıya; Resulullah Efendimizin (s.a.v) başkanlığında, üçler, beşler, yediler, kırklar, üçyüzler, beşyüzler, binler eksiksiz katılır. Ayrıca memleket kutupları da bu toplantıya iştirak ederler. Resulullah (s.a.v) Efendimizin iştirak etmediği toplantıya zamanın " Kutb-ul Aktab'ı" başkanlık eder.

Salihler divanında: aşağı doğru üçler, beşler, yediler, kırklar, üçyüzler, beşyüzler, binler ve memleket kutupları hazır bulunarak toplantı başlar. Toplantıda manevi kararlar alınır. Toplantı sonunda herkes memleketine dönerek kararlar uygulanmaya geçirilir.

ALLAH'IN VELİ KULLARI

Evliyalık, Cenab-ı Hakk'ın kullarına kendi gayretleri neticesinde bir ihsandır.

Enbiyalık ise, Cenab-ı Hakk'ın bizzat kendi iradesi doğrultusunda seçtiği ve görevlendirdiği en sevgili kullarıdır. Peygamberlik vehbidir. Yani çalışma ve çabalama olmadan bizzat Cenab-ı Hakk'ın seçip verdiği görevdir. Herkes peygamber olamaz.

Babadan oğla, çalışarak veya okuyarak elde edilecek bir şey değildir.

Evliyalık ise kesbidir. Yani kulun çalışmasıyla elde ettiği şeydir. Allah'ın veli kulları iman ve amelleriyle Allah'ın rızasına uygun hareket ettikçe Allah onlara taltif eder kullarına sevdirebilir.

Ehl-i Sünnet itikadına göre evliyanın kerameti haktır. Lakin kerametler konusunda birtakım gerçekleri bilmek gerekir.

Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) son peygamberdir ondan sonra peygamber gelmeyecektir. İslam son dindir. Kur'an-ı Kerim son ilahi kitaptır. İnsanlığın kurtuluşu buna bağlıdır. Risalet ve nübüvvet son bulmuştur. Fakat"Velayet-iAmme-i Muhammediye"dünyada ve ahrette devam edecektir. Onlar kutuplar ve hulefadır. Hakikat onlarda tecelli eder.

Bir veli için mühim olan Muhammedi bütün güzellikleri zahir ve batın nefsinde toplamasıdır. Bunu toplayan insan-ı kâmilidir. İnsan-ı kâmil"**Makamı kaabe kavseyn**"de bulunur.

Bir kısım velilerde vardır ki, irşadla mükellef değildirler. Makamları çok yücedir ama halk bunu bilmez. Bazen icazet bazende hilafet verirler.

Ashab-ı Kiram! Peygamber Efendimize (s.a.v):"**Ya Resulallah! Allah'ın velileri kimlerdir? Diye sorunca. Efendimiz (s.a.v):Görüldüklerinde Allah'ı hatırlatan kimselerdir.**"buyurdu. (Hâkim, Tirmizi, Hatmül Evliya sh.361)

Veliler kerametlerini açıklamazlar, keramet reklâmı ve ticareti yapmazlar. Aksine gizlerler.

En büyük kerametler nelerdir?

On bir tanesini sayayım:

1-Kur'ana, Sünnete uygun sahih, doğru itikattır.

2-Başta beş vakit namaz olmak üzere Şeriatın emirlerini ve ibadetlerin ihlâsla ve dosdoğru yerine getirmektir.

3-Peygamber (s.a.v) Efendimizin Sünnetine uymaktır.

4-Doğru ve dürüst (müstakim) olmaktır.

5-Ahlakının yüksekliğini, faziletini, üstünlüğünü düşmanlarının bile kabul, tasdik ve teslim etmesidir.

6-Dünya tuzaklarına düşmemek, paraya ve mala değer vermemek, gönül zengini olmak, mütevazı bir hayat sürmektir.

7-Allah için yaptığı hizmetlerin ücretini yaratıklardan istememek ve beklememek; Allah (c.c)tan beklemektir.

8-Büyük cihad yaparak nefis-i emmâresini yenmek, onu yularlamaktır.

9-İnsanların hidayeti için çalışmak ve bu konuda Allah'ı Zülcelalin yardım ve te'yidine nâil olmaktır.

10-Kendisine düşmanlık ve kötülük edenlere iyilik ederek onların yakın bir dost olmasını sağlamaktır.

11-Haram ve şüpheli gelir elde etmemek, haram ve şüpheli şeyleri yememek.

Tayy-i mekân da bir keramettir ama yukarıda saydıklarım ondan önce gelir.

Veliler, Allahın dostlarıdır.Allahın dostlarını sevmek gerekir.

Velilerin hayır dualarını kazanmak büyük bir bahtiyarlıktır. Çünkü onların dualarının makbul olduğu ümit edilir.

Yaratmak yalnız Allah'ü Tealaya mahsustur.

Veliler Ümmet-i Muhammed'in bayraklaşmış önderleridir.

Veliler mâneviyat kandilleridir, tenvir ederler.

Veliler sâdık, âbid, zâhid, muttaki kullardır. Onları seven onların yolundan, peşinden, izinden gider ve bu gidişten büyük mânevî yararlar elde eder.

Allah dostları Kur'an'ın ve Sünnetin dışına çıkamazlar. Onlar Allah'ı, Allah'ı Zülcelalde onları sever.

Veliye, peygamberini takip etmek suretiyle ardından hitab edilir. Nebiye ise bir takip etme olmaksızın önünden hitab edilir.

Veliye peygamberinin perdesi ardından hitab edilir. Nebi ve Resule perde ve başka bir nebi vasıtası olmaksızın hitab edilir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) mübarek hadislerinde: ***”Her nesilde ümmetimin en hayırlıları 500 kişidir. Abdallarda 40 kişidir. Ne 500 ler içinde ne de 40 lar için eksilme vardır.***

Bunlardan bir kimse ölünce, Allah yerine 500 den birini alır, kırklara koyar.”Yanıdakiler:”Ey Allah’ın Resülü!(s.a.v) Bize onların amellerini söyley misin? Dediler. Efendimiz (s.a.v)de:”Onlar kendilerine zulmedenleri affederler. Kendilerine kötülük edenlere iyilik yaparlar. Allah’ın kendilerine verdiği şeylerde başkalarına pek cömert davranırlar.”(Ebu Nuaym, İbn Ömer(r.a)dan, Hilyetül-Evliya)

Peygamber Efendimiz(s.a.v):”Bu ümmetin içinde İbrahim (a.s) tabiatı üzere kırk, Musa (a.s) tabiatı üzere yedi, İsa (a.s) tabiatı üzere üç, Hz.Muhammed Mustafa (s.a.v) fıtratı üzere bir kişi bulunur. Bunlar derecelerine göre halkın efendisi sayılır.”(Keşfülhafa, c.1,sh.24.Ahmet b.Hanbel,Müsned1/112.5/322.6/316)

Bu hadisi şerif mutasavvıfların, üçler, yediler, kırklar gibi değişik isimlerle andığı gayb erenlerinin mesnedi olmuştur. Bu veliler birbirlerini iyi tanırlar. Yapılacak işlerde bazıları bazılarının iznine muhtacdır.

Her asırda üçler, yediler, kırklar, yüzler, üçyüzler, yediyüzler, binler, üçbinler, yedibinler, onbinler, nihayet bunlardan ayrı yüzymirdörtbin veliyullah vardır. Bunlar hiç eksilmeden kıyamete kadar devam eder.(Mehmet Şemseddin, Miftahul Kulub, sh.48.İmam Rabbani, Mektubat,251-287.Gümüşhanevi, Camiul Usul, sh.41-51)

Ülkemiz veliler yurdudur.

Kur'an, Sünnet ve Şeriat sınırlarını aşmamak şartıyla velileri sevmekte büyük hayırlar vardır.

Müslümanların paralarını toplayıp bunların bir kısmını zimmetine geçirenler veli değildir.

Kendilerinde Kur'ana, Sünnete, şeriata aykırı haller görülenler veli değildir.

Nefs-i emmârelerinin esiri olanlar veli değildir.

Keramat-füruşluk (keramet satıcılığı) yapanlar, kerametlerini ilan edenler veli değildir.

Lüks, israf, sefahat, fiske ve fücür sergileyenler veli değildir.

Velilerin sohbetleri şifadır.

Veli sohbetlerine noksan gelenler, kemal bularak ayrılır.

Velilere mülazemet edenlerin her günü bir öncekinden daha hayırlı olur.

İhlâs Allahın sırlarından bir sırdır, velilerden ders alanlar o sırta inşaallah nail olur.

Veliler, Peygamberan-ı izam hazeratı gibi ismet sıfatıyla sıfatlı ve masum değildir, mahfuzdur. Ama Allah onları büyük günahlardan korur.

Velilere düşmanlık edenler, bilmeden şeytana destek vermiş olur.

Bir Hadis-i Kudside: *”Cenab-ı Hak; Kim Benim veli kuluma düşmanlık ederse ona harp ilan ederim. Kulumu Bana yaklaştıran şeyler arasında ençok hoşuma gideni, ona farz kıldığım şeyleri eda etmesidir. Kulum Bana nafilâ ibadetlerle yaklaştırmaya devam eder. Sonunda sevgime erer. Onu bir sevdimmi, artık Ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı, aklettiği kalbi, konuştuğu dili olurum. Benden bir şey isteyince onu veririm. Benden sığınma taleb etimi onu himayeme alır korurum. Ben yapacağım bir şeyde mümin kulumun ruhunu kabzetmedeki tereddüdüm kadar, hiç tereddüde düşmedim. O ölümü sevmez, Bende onun sevmediği şeyi sevmem.”* (Buhari, Rikak,38)

Velilere yapılacak en büyük saygısızlık, onları erbab haline getirip putlaştırmaktır.

Rahmanın evliyasının ruhaniyetleri üzerimize sâye-bân olsun.

Biz Ehl-i Sünnet Müslümanları onları severiz, onlara selam ederiz. Lakin onları kesinlikle erbab haline getirmeyiz. Cenab-ı Hak bizi böyle bir felaketten korusun. Âmin.

Beklenen İnsan Tipi

Sevgili kardeşlerim! Biz müslümanlığı Peygamber(s.a.v) Efendimiz'den öğrendik. Rabbimiz'in buyruklarını onun sayesinde anladık. Onun yaşama tarzını anlatan hadisleri okuyarak iyi, doğru ve güzeli tanıdık. Atalarımız, ahlâk ve hikâye kitaplarında, menâkipnâmelerde Peygamber ahlâkını temsil eden üstün

şahsiyetlerin davranışlarını kendilerine örnek alarak yetiştiler. Muhammedî renge boyanmış birer Mehmed oldular.

Şüphesiz ecdâdımız bizden daha iyi müslüman idiler. Onların şahsında dünya, mükemmel bir insan tipi gördü. O mükemmel insan tipini görenler, müslümanlığın güzel bir din olduğunu farkettiler. Daha sonra köprülerin altından çok sular aktı. Dünyanın hayran kaldığı o mükemmel insan tipleri görülmez oldu. O yıldızlar birer birer sönüp gitti. Onların yerini zayıf, cılız, güçsüz ve tıpsız tipler aldı. Bugün buhranlar içinde kavrulan dünya, gözünü ufka dikmiş, şahsında İslâm'ı temsil eden o yıldız insanları, o ideal müslümanları arıyor. Onların şahsında insan görmek, insanlığı yeniden tanımak istiyor.

Artık hiç kimsenin beklemeye tahammülü yok. Zaman, müslümanların oturup düşünme zamanı. Tâlût'un yasak nehirden su içen askerleri gibi dermansız kalmalarının sebebini bulup ortaya çıkarma vakti.

Kur'an ve Sünnet ortada durduğu sürece bu hastalıktan kurtulmak, dertlere derman bulmak mümkündür. Hani bir defasında Resûlullah (s.a.v)Efendimiz, vedâ konuşması yapan biri gibi dokunaklı sözleriyle ashabının gönül tellerini titretmiş, kalplerini ürpertmiş, gözlerini yaşartmış ve konuşmasının sonunda onlara şöyle demişti: "*Benden sonra sağ kalıp uzunca bir hayat sürenler pek çok ihtilaflar görecekler. O zaman sizin üzerinize gerekli olan, benim sünnetime ve Hulefâ-yi Raşidin'in sünnetine sarılmanızdır.*" (Ebû Davûd, Sünnet 5; Tirmizi, İlim 16).

Resûlullah(s.a.v) Efendimiz sünnetin bizim için hayatî bir öneme sahip olduğunu, bir can simidi mesâbesinde bulunduğunu anlayabilmemiz için daha açık bir ifadeyle **"Sünnetime azı dişlerinizle yapışınız"** buyurmuştu.

Bu uyarı ve tavsiyedeki inceliği artık anlamamız, derlenip toparlanmamız gerekiyor. Şîrâzesi dağılmış bir kitap, imâmesi kopmuş bir tesbih gibi dağınık, perişan, kırık dökük halimize bakmamız, güçlü bir hamle ile yeniden ayağa kalkabilmek için sünnete bütün varlığımızla sarılmamız icab ediyor.

Resûl-i Zîşân Efendimiz, ümmetinin, daha önce yahudi ve hristiyanlarda görüldüğü üzere paramparça olacağını, fırkalara,

hiziplere bölüneceğini söylemişti. (*Tirmizi, İman 18*). Buyurduğu aynen gerçekleşti. Bin parça olduk. İslâm'ın birleştirici şemsiyesi elimizden uçaliberi, kaç milyon müslümansak, farklı İslâm anlayışlarımızla, o kadar parçaya bölündük. Müslümanca yaşamak azmiyle artık yeniden bütünleşmemiz gerekiyor. Vakit, bu vakit. Birleşip bütünleşmenin, içimizi kemiren hastalıklardan kurtulmanın tek çaresi, Resûl-i Ekrem Efendimiz'in sözüne kulak vermek, onun izince gitmektir. Şayet biz onun peşinde gitmezsek, perişanlığımız sürüp gidecektir. İzzetimiz, bugünkünden bin beter, ayaklar altına düşecektir. Allah'ın dininin, bir zamanlar bütün güzelliği ile yaşandığı bu İslâm yurdunda, kendi yurdumuzda, bugünkünden de beter bir garip yabancı olacağız.

Sünnet, evet sünnet... Allah'ın Resûlü'nün sünneti... Onun, hayatı bütün yönleriyle kapsayan yaşama biçimi... Sünnet bu... Biz sünneti gerçek manasıyla anlamak zorundayız. Sadece Resûlullah'ın nasıl ibadet ettiğini değil, sadece nasıl yiyip içtiğini değil, bunlarla birlikte aile efradına, yakınlarına, diğer insanlara, hatta Allah'ın yarattığı bütün varlıklara nasıl davrandığını öğrenip onun gibi yaşamaya gayret etmeliyiz. Bir avuç müslümanla bütün dünyaya nasıl meydan okuduğunu, İslâm'ın fermanını bütün dünyaya nasıl dinlettiğini, evet bunların sırlarını öğrenmeliyiz. Allah'ı Teâlâ'nın bize emrettiği gibi, Resûlünün getirip verdiği, alın, uygulayın, yaşayın dediği her şeyi alıp benimseyip yaşamalıyız. Şunlardan uzak durun, sakın bunları yapmayın dediği her şeyden kaçınmalıyız. Kısacası hayatımıza sünnetle yön vermeli, sünneti yaşamalı ve her müslümanın, Cenab-ı Hakk'ın iradesini, yeryüzünde gerçekleştirmekle görevli birer halife, birer Peygamber temsilcisi olduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız. Bütün bunları yapabilmek için mert, dürüst ve doğru sözlü bir müslüman olmalıyız.

